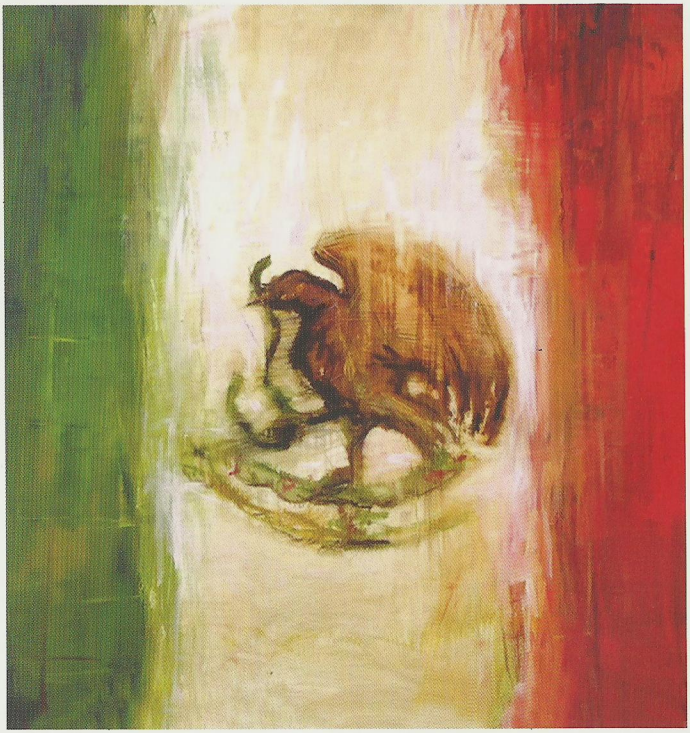
CARLOS FUENTES

KARTAL KOLTUĞU

ROMAN

Çeviri: ZEYNEP ÖNAL

CAN

CARLOS FUENTES

KARTAL KOLTUĞU

Can Yayınları 1933

La silla del aguila, Carlos Fuentes
© 2002, Carlos Fuentes
© 2010, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Aralık 2010
Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1252-4

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

CARLOS FUENTES

KARTAL KOLTUĞU

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren

Zeynep Önal

Carlos Fuentes'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Artemio Cruz'un Ölümü, 1981
Deri Değiştirmek, 1983
Yanık Sular, 1985
Körlerin Şarkısı, 1986
Sefer, 1993
Diana / Yalnız Avlanan Tanrıça, 1996
Cam Sınır, 1998
Laura Diaz'lı Yıllar, 2001
Inez'in Sezgisi, 2003
Kendim ve Ötekiler, 2003
Koca Gringo, 2004
Aura, 2005

CARLOS FUENTES, 1928 yılında México'da doğdu. Amerika Birleşik Devletleri'nde Columbia, Harvard, Princeton ve başka üniversitelerde ders verdi; çok sayıda deneme ve senaryo yazdı. Bir süre Meksika'nın Fransa büyükelçiliğini yaptı. Fuentes'in romanları arasında en önemlilerinden olan *Terra Nostra* Venezuela'da Romulo Gallegos Ödülü'nü kazandı. 1987 yılında, İspanyol dilinde yazan yazarlara verilen en büyük ödül olan Cervantes Ödülü'ne değer bulundu. Fuentes'in öteki kitapları arasında *Yanık Sular, Koca Gringo, Deri Değiştirmek, Artemio Cruz'un Ölümü* vardır.

ZEYNEP ÖNAL, 1968 yılında İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Kadıköy Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 1992 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. Yüksek lisansını İspanyol edebiyatı üstüne, doktorasını Latin Amerika edebiyatı üstüne yaptı. Halen mezun olduğu bölümde öğretim görevlisi olarak çalışmakta, İspanyol ve Latin Amerika edebiyatından çeviriler yapmaktadır.

"Yarım Yüzyıl Kuşağı"ndan dostlara,
Meksika Ulusal Özerk Üniversitesi (UNAM)
Hukuk Fakültesi:
Daha iyi bir Meksika'ya duyulan umutla...

Bir hayvan olarak kartal
paraya resmedildi.
Frenkincirine çıkmak için
ilkin izin istedi.

Bu hintincirini yemeliyim,
ESPERÓN / CORTÁZAR

İçindekiler

1. María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya 17
2. Xavier Zaragoza "Séneca"dan María del Rosario Galván'a 26
3. María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya 31
4. Andino Almazán'dan Başkan Lorenzo Terán'a 33
5. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 36
6. Bernal Herrera'dan Başkan Lorenzo Terán'a 39
7. María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya 47
8. Xavier Zaragoza "Séneca"dan Başkan Lorenzo Terán'a .. 58
9. María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya 62
10. "La Pepa" Almazán'dan Tácito de la Canal'a 65
11. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 70
12. Bernal Herrera'dan María del Rosario Galván'a 75
13. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 79
14. Dulce de la Garza'dan María del Rosario Galván'a 91
15. Eski Başkan César León'dan Başkan Lorenzo Terán'a ... 93
16. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 98
17. General Cícero Arruza'dan General Mondragón von Bertrab'a 101
18. Bernal Herrera'dan María del Rosario Galván'a 106

19. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 112
20. Xavier Zaragoza "Séneca"dan Başkan Lorenzo Terán'a . 117
21. Eski Başkan César León'dan Tácito de la Canal'a..... 121
22. Andino Almazán'dan "La Pepa" Almazán'a 125
23. General Cícero Arruza'dan General Mondragón von Bertrab'a 130
24. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 133
25. Andino Almazán'dan Başkan Lorenzo Terán'a 142
26. "La Pepa" Almazán'dan Tácito de la Canal'a 148
27. General Cícero Arruza'dan General Mondragón von Bertrab'a 152
28. Dulce de la Garza'dan Tomás Moctezuma Moro'ya ... 155
29. Tácito de la Canal'dan Başkan Lorenzo Terán'a..... 163
30. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 166
31. María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya 173
32. María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya 177
33. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 179
34. María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya 180
35. Nicolás Valdivia'dan Jesús Ricardo Magón'a 181
36. María del Rosario Galván'dan Başkan Lorenzo Terán'a 190
37. Bernal Herrera'dan Başkan Lorenzo Terán'a 193
38. Tácito de la Canal'dan María del Rosario Galván'a 197
39. María del Rosario Galván'dan Tácito de la Canal'a 198
40. Eski Başkan César León'dan Kongre Başkanı Onésimo Canabal'a 201
41. Tácito de la Canal'dan María del Rosario Galván'a 208
42. Bernal Herrera'dan María del Rosario Galván'a 213
43. Delege Onésimo Canabal'dan Delege Paulina Tardegarda'ya 219

44. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 225
45. General Cícero Arruza'dan General Mondragón von Bertrab'a 239
46. Nicolás Valdivia'dan Jesús Ricardo Magón'a 245
47. Xavier Zaragoza "Séneca"dan Başkan Lorenzo Terán'a ... 248
48. Delege Paulina Tardegarda'dan Delege Onésimo Canabal'a 251
49. María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya 258
50. Xavier Zaragoza "Séneca"dan María del Rosario Galván'a 267
51. Nicolás Valdivia'dan Jesús Ricardo Magón'a 275
52. Nicolás Valdivia'dan Tácito de la Canal'a 284
53. Tácito de la Canal'dan Andino Almazán'a 287
54. Kapı Önündeki İhtiyar'dan Delege Paulina Tardegarda'ya 293
55. "La Pepa" Almazán'dan Tácito de la Canal'a 302
56. Dulce de la Garza'dan Kapı Önündeki İhtiyar'a 306
57. Tácito de la Canal'dan "La Pepa" Almazán'a 313
58. Nicolás Valdivia'dan Eski Başkan César León'a 323
59. General Mondragón von Bertrab'dan Nicolás Valdivia'ya 327
60. Onésimo Canabal'dan Nicolás Valdivia'ya 329
61. Jesús Ricardo Magón'dan Nicolás Valdivia'ya 331
62. Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a 339
63. María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya 341
64. María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya 351
65. Paulina Tardegarda'dan Nicolás Valdivia'ya 368
66. General Mondragón von Bertrab'dan Nicolás Valdivia'ya 383
67. Onésimo Canabal'dan Nicolás Valdivia'ya 396
68. Bernal Herrera'dan María del Rosario Galván'a 398

69. María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya 402
70. (Lorenzo Herrera Galván) 410

1

María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya

Hakkımda kötü düşüneceksin. Kaprisli bir kadın olduğumu söyleyeceksin. Haksız da değilsin. Ama geceden sabaha bu denli köklü değişimler olacağını kim kestirebilirdi? Daha dün seni tanıdığımda söylemiştim; politikayla uğraşıyorsan, ortada yazılı belge bırakmayacaksın. Bugün seninle görüşmek zorundayım. Böylece durumun ne denli acil olduğunu anlarsın...

Bana karşı ilginin –İçişleri Bakanı'nın bekleme odasında göz göze geldiğimizde gösterdiğin ilginin– politik olmadığını söyleyeceksin. Aşkla, fiziksel çekimle, hatta en sade haliyle katıksız ve yalın bir yakınlık duygusuyla ilgili diyeceksin. Bir an önce bilmende yarar var, sevgili Nicolás, benim için her şey politikadır, seks bile. Bu profesyonel açgözlülük seni şaşırtabilir. Ama çözümü olan bir durum değil. Kırk beş yaşındayım ve yirmi iki yaşımdan beri hayatımı tek bir amaca yönelik olarak tasarladım: politikacı olmak, politika yapmak, politika yemek, politika hayal etmek, politikayla haz almak, politikayla acı çekmek. Politika doğamda var. Politika konusunda yetenekliyim. Sanma ki bu yüzden kadınsı zevklerimden, cinsel hazlardan, senin gibi genç ve güzel bir erkekle yatma arzumdan vazgeçiyorum.

Bana göre politika tümüyle, kişisel hırsların herkesin

gözü önünde yaşanması anlamını taşıyor. Özellikle de aşkla ilgili hırsların. Ama hırsların söz konusu olduğunda canının istediği gibi davranırsın, oysa politika bir disiplindir. Kargaşa içinde, tehlikelerle dolu, güvenilmez ama bir yandan da kaçınılmaz olarak gerekli bir dünyanın bize bağışladığı özgürlüğü, küçücük bir iktidar elde etmek uğruna güç peşinde koşarak kullanmaya bayılırız.

Aşkta da böyle olduğunu mu sanıyorsun? Yanılıyorsun. Aşk, adına düş gücü denen sınırsız bir güce sahiptir. Ulúa kalesinde hapis olsan da, arzu etme özgürlüğüne sahipsin, erotik düş gücünün efendisisin. Oysa politika söz konusu olduğunda, güç sahibi olmadan arzu etmek ve düş kurmak ne kadar işine yarar ki?

Bir kez daha söyleyeyim, güç benim doğamda var. Güce eğilimliyim. Seni ilk olarak bu konuda uyarmak isterim. Otuz dördünde genç bir erkeksin. Fiziksel güzelliğin beni anında cezbetti. Yok yere kibirlenme, diye söyleyeyim, İçişleri Bakanı dostum Bernal Herrera'nın bekleme salonunda çekici ve yakışıklı erkekler sıra beklemiyor. Güzel kadınlar da kıtlıklarıyla dikkati çekiyor. Bakan dostum çileciliği konusundaki şöhreti üstüne bahse girer. Kelebekler onun ağaçlığını pek ziyaret etmez. Daha çok hain akrepler halılarının altına yuvalanır, açgözlü arılar peteğine üşüşür.

Bernal Herrera'nınki haklı bir şöhret mi, yoksa değil mi? Çok geçmeden anlarsın. Hal böyleyken, Ocak başlarında dondurucu bir akşamüstü, Bakan'ın eski Cobián Sarayı'ndaki bekleme odasında, hâlâ arzu uyandıran ellisine yakın bir kadınla –bakışların her şeyi açıklıyor– otuzlarını yeni devirmiş, arzu uyandıran yakışıklı, genç bir adam bakışıyorlar. Kıvılcım çakıyor, sevgili Nicolás, hormonlar harekete geçiyor, kanları kaynıyor.

Ve zevk erteleniyor. *Erteleniyor*, genç sevgilim.

Kabul ediyorum. Uzun boylu olman hoşuma gidi-

yor. Gördüğün gibi ben de uzun boyluyum, aşağıya veya yukarıya bakmaktan da hiç hoşlanmam, erkeklerimin doğrudan gözlerinin içine bakmayı severim. Senin gözlerin benimkilerle aynı seviyede ve öylesine açık renk ki –yeşil; gri, mutasyona uğramış gözler– benimkilerse kapkara, hareketsiz, yine de tenim seninkinden daha beyaz. Meksika gibi melez, ırkçı, derisinin rengiyle kafayı bozmuş ama bunu asla kabul etmeyen bir ülkede tenimin beyazlığının bana bir faydası dokunduğunu sanma sakın. Tam tersi, kıskanç cücelerle dolu sarayındaki alçak kralı andıran bu ulusal kusur, bu kin, bana çekici geliyor. Öte yandan fiziksel görünüşüm bana tarifsiz bir üstünlük sağlıyor, fatihimizin ırkına üstü kapalı saygılarımızı sunuyoruz.

Sense aşkım, gerçek melez güzelliğinin üstünlüğüne sahipsin. İnce yüz hatlarına, düzgün bir profile, ince dudaklara ve cansız saçlara sahip Meksikalıya çok yakışan altın rengi, tarçın rengi ten var sende. Işığın başında nasıl oynaştığını izledim, erkeksi bir güzelliğe can veren bir baş, ne yazıktır ki, çoğu zaman koca bir akıl yoksunluğunu gizler. Oysa dışından güzel olduğun kadar içinden de akıllı olduğunu anlamam için seninle birkaç dakika konuşmam yetti. Üstüne üstlük çenen de çatallı.

Sana karşı dürüst olacağım: hem çok deneyimsizsin hem de çok saf. Yurdum insanının dediği gibi biraz budalasın yani. Kendine bir bak. Bütün tılsımlı sözcükleri biliyorsun. Demokrasi, yurtseverlik, sağcı yönetim, güçler ayrılığı, sivil toplum, ahlaki yenilenme. İşin tehlikeli tarafı, bunlara inanıyor olman. Kötü tarafı da ikna olmuş olman. Narin, tapılası Nicolás Valdivia'm benim. Ormana daldın, aslanları öldürmek istiyorsun ama daha tüfeğini doldurmamışsın. Seninle konuştuktan sonra Bakan Herrera da aynı şeyi söyledi:

"Bu çocuk çok akıllı ama yüksek sesle düşünüyor.

Ağzından çıkacak sözü önden prova etmesi gerektiğini anlamamış henüz. İyi yazıyormuş. Gazetelerdeki sütunlarını okudum. Gazeteciyle çalışan kesim arasında ancak sağırlar diyaloğu olabileceğini henüz bilmiyor. İçişleri Bakanı olarak yorumcuyu okumadığımdan, sözcükleriyle pohpohlanmadığımdan, önemsenmediğimden veya yazdıklarına alınmadığımdan değil ama Meksikalı politikacı için yazılı kayıt bırakmamak; hele de biriyle ilgili düşünceler konusunda yorumda bulunmamak altın kuraldır."

Ay bir güleyim!

Bugünse birbirimize yazmaktan başka çaremiz yok. Geri kalan bütün iletişim yolları kesildi. Kuşkusuz baş başa görüşebiliriz. Ama buluşmak üzere randevulaşırken ve buluşma yerine giderken hatırı sayılır bir zamanı kaybetmek gerek, üstelik hâlâ işleyen tek şeyin, en beklemediğin yerde gizlenmiş bir mikrofon olup olmadığını da bilmeden. Hangi koşulda olursa olsun, ilki arzu edilmeyen bir yakınlığa neden oluyor. İkincisi de, trafikte en korkulan kazalara. Trafikteki basit bir kaza olmaktan daha hazin bir tanım da yapılamaz yaşam için herhalde.

Sevgili Nicolás, dünyaya meydan okuyorum. Mektup yazacağım. Meksika politikasının en büyük tehlikesiyle karşı karşıya kalacağım; yazılı kanıt bırakacağım. Aklımı kaçırmış olabilir miyim? Hayır. Yalnızca açıklama yapmak konusundaki gücüme öyle güveniyorum ki, bunu, taklit konusundaki gücümle bağdaştırıyorum. Bu ülkeyi yöneten politik sınıf, María del Rosario Galván'ın yazılı olarak haberleştiğini öğrendiğinde, beni taklit edecek. Kimse benden aşağı kalmak istemeyecek. Bak hele, ne erkek fatmaymış şu María del Rosario! Benim ondan neyim eksik?

Gülüyorum, genç ve güzel sevgilim. Verdiğim örneğin nasıl da çoğalarak arttığını göreceksin, çünkü cesare-

tim, bu durumu bir genel kural, bir ilke olarak yerleştirecek. Ne harika, değil mi? Daha dün sana Bucareli'de şöyle demiştim:

"Asla yazma, Nicolás. Bir politikacı boşboğazlıklarının izini bırakmamalıdır, çünkü güven kaybettirir; yeteneklerini de göstermemelidir, kıskançlığı besler."

Oysa bugün, bu sabahki felaketten sonra, görüyorsun ya, kendimi yalanlamak zorunda kaldım, hayatım boyunca yürüttüğüm felsefeye ihanet edip senden yazmanı istedim.

"Yaz bana, Nicolás... Bahisçi bir kadınla karşı karşıyasın. Aziz Markos Yortusu'nda Aguascalientes'te bir şekilde doğmuşum ben. Ağzımdan çıkan ilk sersemce heceler, at kişnemelerine, horoz nağmelerine, dövüş meydanındaki çakı darbelerine, karılan oyun kâğıdı destelerine, Meksika gitarlarının seslerine, halk şarkıcılarının kafa seslerine, mariachilerin borazanlarına ve "Kapatın kapıları!" çığlıklarına karışmış."

Bahisler kapandı. *Les jeux sont faits.*[1] Görüyorsun ya, daha dün gizliliğimi sessizliğe oynamıştım. Gizli gizli kaleme alınan bir yazının, gün gelip halkın gözü önünde bir şekilde aleyhimize döneceği hep aklımdaydı. Akla gelebilecek en bayağı sözcüklerle bütün entrikalarını ve rezilliklerini banda alıp bir Quaker'a bırakan Başkan Richard Nixon'ın psikotik cazibesini anımsıyordum. Açık konuşayım; politikacı ikiyüzlü olmalıdır. Yükselmek için her yol hoş görülebilir. Ama yalancı olmak yetmez, düzenbaz da olmak gerekir. Hem isyankâr hem korku içindeki kedinin kuyruğuna bağlanan Coca-Cola tenekeleri gibi, politikacı da yükselirken eteğinde türlü yüzkarasıyla yükselir. Büyük politikacı, kötülükten, kin-

1. (Fr.) Bahisler kapandı. (Ç.N.)

den arınarak kötü zamanları ardında bırakarak tepeye çıkandır. Nixon gibi bir püriten, hem kendisi, hem başkaları için en tehlikeli politikacı tipi. Bütün dünyanın onu hoş görmesi gerektiğini düşünüyor çünkü en aşağıdan geliyor. Kederli alçakgönüllülüğü, küstah kibrini besliyor. Nixon'a kaybettiren de buydu; köklerinin çamurunda yıkanmaya döndüğünün farkına varmadan çamuru, pisliği özlemesi, kötülükten temizlenmek için hiçliğin çirkefine dönmeye duyduğu dayanılmaz dürtüydü ve ne pahasına? Çirkeften çıkıp, kabul ediyorum, yeniden yükselme hırsını tatmin etme uğruna.

La nostalgie de la boue,[1] der Fransızlar (ve parantez içinde söyleyeyim, beni büyüleyen yönlerinden biri de bu oldu, Fransızca bilmen, Paris École Nationale d'Administration'da okumuş olman, bilgisi geniş, okumuş politikacılar arasında gizli, seçkinci bir iletişim yolu olan Fransızcaya eski saygınlığını kazandırarak, *Lingua Franca*'ya[2] dönmek uğruna İngilizceyi terk edenlerle aynı çizgide olman).

Amerika Birleşik Devletleri'nde Nixon, Meksika'da Díaz Ordaz, İtalya'da Berlusconi, Almanya'da Hitler, Rusya'da Stalin, gerçi bu son ikisi kötülüğü kudrete, ötekiler de eski sefil haline dönüştürüyorlar... Bu olayları incele, sevgili Nicolás. Erdemli bir yol tutmak istiyorsan, aşırı uçları öğren aşkım.

Pekâla, kimileyin dünyaya kızmış küçük bir çocuğun, kimileyin de vicdansız bir sokak suçlusunun ağzına yaraşır türden ahlaksız sözcüklerle kirlenmiş entrikalarını ve rezilliklerini banda alan Başkan Richard Nixon'ın psikotik cazibesini anımsıyorum. Ya en berbat kahramanlık-

1. (Fr.) Çamur özlemi. (Ç.N.)
2. Uluslararası ticari dil. (Ç.N.)

larını filme çekip, sonra da işledikleri cezasız kalan cinayetlerin dehşetinden emin olarak zevklenen tropikal patron bozuntularımıza ne demeli? Efendileri patronlarının askerî güçlerince vurulan bir avuç silahsız köylünün kanlar içinde yere serildiklerini gördüklerinde, neredeyse erotik bir titreme nöbeti geçiriyorlardır herhalde.

Meksika kanlı nehirlere bulanmıştır, her yerinde ceset çukurları kazılıdır, toprağına gömülmemiş ölüler saçılmıştır. Madem politika sahnesine adım atıyorsun güzel erkeğim, arzuladığım sevgilim benim, adaletsizliğin harap görüntüsünü asla gözden kaçırma, Latin Amerika topraklarının kutsal kitabıdır adaletsizlik. Gizlilik hiç kuşkusuz insanın elini kolunu bağlıyor; ama bir patronun veya Başkan'ın övündüğü dokunulmazlık halini ortak utanca dönüştürmek için, gizledikleri pislikleri ortaya dökmek yeterli, kudret sahibinin utanmazlığı bile ortak utancı bastıramaz.

Yeni yılı karşılamaya hazırlandığımız gün karşımıza çıkan böylesi köklü bir dönüşü hiç beklemiyordum doğrusu. İletişim sistemleri işlemezse, ne telefon, ne faks çalışırsa, e-posta atamazsak, eskinin alçakgönüllü telgraf sistemi bile devre dışı kalırsa, Allah kahretsin, posta güvercini bile kullanamıyorsak (sanki hepsi büyüyle zehirlendi) ve tek çözüm, rengârenk pançolarıyla yelleye yelleye, dumanla işaret gönderen Tarahumara yerlilerinin yaptığını yapmaksa ve bu başımıza gelenler, o zamanlar beklendiği gibi yeni bir binyıla girildiği için değil de, (1900'lerin egemenliğindeki takvimden 2000'li yılların-kine geçerken olduğu gibi) şu içinde bulunduğumuz yılın, garip ve sözde bakışımlı rakamı yüzünden oluyorsa, itiraf ediyorum, yaşamım, güçlerimin ötesinde bir değişime uğruyor demektir, bir tür uyuşukluğa gömülüyorum ama her zaman yaptığım gibi gücümü topluyor ve kendime şöyle diyorum:

"María del Rosario, Başkan Lorenzo Terán'ın saray kökenli danışmanı, "Séneca" takma adlı dostun Xavier Zaragoza'ya kulak ver. Ne demişti? Bu satılmış dünyanın bütün süslerinden, gösterişlerinden uzakta, destenin ası, yen içine saklanan kart, pekâlâ herkesin yeterince deneyimi yok ve etkisiz diye adam yerine koymadığı, horladığı kişi olabilir; milleti onuruyla sefaletten kurtaran soylu kişi olabilir. Belki de sistemi kurtaracak kirlenmemiş, lekesiz kişi olabilir."

O adam sen misin, Nicolás Valdivia? Bunu düşünmekle yanılıyor muyum acaba? Ünlü sezgilerim bu denli mi zayıfladı? Gündelik politika, beynimin yarısı –öteki yarısı da ahlak– işlemeyecek kadar mı dilsiz bıraktı beni? Yoksa politikaya mucizevi şekilde taze kan veren sen misin, güzel sevgilim?

Her neyse, sır saklama kuralı uygulanamaz hale gelirse, ikiyüzlülük, rüşvet ve yalancılıkla ilgili kurallar da sır saklama kuralıyla birlikte buhar olup uçar belki. Böylece ben de kaderime razı olurum ve hiçbir önlem almadan boşboğazlığa teslim olurum.

Nicolás Valdivia, sana yazdığım bu mektup, bunun kanıtıdır. Artık başka türlü iletişim kurmak olanaklı değil, sözlü iletişimi saymazsak tabii, yüz yüze görüşme fazlasıyla riskli, dolaylı yoldan yapılacak bir görüşme daha az riskli ve sonuçta elimizde kalan tek çözüm. Sormamız gereken soru şu, arzularımı uyandıran aşkım: bu iki yoldan –yazılı veya sözel olandan– hangisi, ikimizin de farklı tempolarda arzuladığı kaçınılmaz sonu hızlandıracak? Yatağıma giden yol engellerle dolu, sevgili Nicolás. Ona ulaşana kadar bin kapıyı açman gerekecek. Bir doğu masalında anlatıldığı gibi, anımsıyor musun o masalı? Kendini bana her gün kanıtlaman gerekecek. Kazanacağın ödül sana bağlı. Biliyorum, doyuma ulaşman için bedensel aşkım yeterli. İtiraf edeyim, ben de senin

bedenini arzuluyorum ama başarılı olmanı daha çok arzuluyorum. Seks bir çırpıda yaşanabilir ama aceleye gelmiş olur ve hem can sıkar, hem de doyuma ulaşılmaz.

Oysa politik kader uzun bir orgazmdır, sevgilim. Kalıcı olması için, başarıya dolaylı yollardan ve ağır ağır ulaşmak gerekir. Uzun bir orgazm, sevgilim.

Kapıların birer birer açıldığını göreceksin, yavrum. Geçeceğin son eşik, yatak odamınki olacak. Son kilit, bedeniminki olacak.

Nicolás Valdivia; sen Meksika başkanı olduğunda, senin olacağım.

Ve inan bana, seni Meksika başkanı yapacağım. Parmaklarımla yaptığım bu haç işareti üstüne sana yemin ederim. Azizeler azizesi Guadalupe Meryemi adına, sana azize sözü veririm, aşkım.

2

Xavier Zaragoza "Séneca"dan María del Rosario Galván'a

Beni adam yerine koysunlar diye uğraştığım yok. "Saray kökenli bir danışman" iyi niyetle –ki yetmiyor– ve doğru bilgiyle –ki o da bize verilmiyor– *danışmanlık* görevini yerine getiriyor. Bu sıkıntının üstesinden gelmeyi başarırsam, bu kez Başkan beni ne yazık ki adam yerine koyduğundan olacak.

Bildiğin gibi sevgili dostum, alışkanlığım olduğu üzere, ilkelere başvurdum, Başkan bana bunun için kulak veriyor ne de olsa. Ben Başkan'ın vicdanının Pepito Grillo'suyum. Etik ilkeler koleksiyonumu dolaptan çıkarıyorum. Gizli umudum, María del Rosario, *reelpolitik* pragmacılıktan yana olsa bile vicdanımın rahat etmesi. Bildiğin gibi *reelpolitik*, yediğini çıkardığın delik –ister havyar ye, ister hintinciri, istersen de portakallı ördek veya işkembe– hepsi arka taraftan çıkıyor. İlkelerse götsüz kelle. İlkeler tuvalete gitmiyor. *Reelpolitik* dünyanın tuvaletlerini tıkıyor ve şu anda olduğu gibi gücün dünyasında tabiat anaya haraç vermekten başka çaren de kalmıyor.

Ama bugün, bir kereliğine ilkeler galip geldi. Başkan, belki de 2020'nin Yeni Yıl hediyesi olarak acılı bir halka güzel haberler vermenin ve manevi tatmin sunmanın ötesinde, Kongre'ye sunacağı Bildiri'de Kuzey Ame-

rikalı işgal kuvvetlerinin Kolombiya'dan çekilmesini istemeye karar verdi. İkramiye olarak da, Washington, OPEC tarafından belirlenen fiyatı ödemedikçe, Meksika petrolünün Amerika Birleşik Devletleri'ne ihraç edilmesini yasaklamayı kararlaştırdı. Bu da yetmezmiş gibi, bu kararları Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Güvenlik Konseyi'nde ilan ettik. Gördüğün gibi yanıt gecikmedi. 2 Ocak sabahına, kendi petrolümüzle, kendi gazımızla, ilkelerimizle ama dünyadan kopuk olarak uyandık. Amerika Birleşik Devletleri, sağ olsun lütfedip iletişimimizi sağladığı uyduda bir arıza olduğunu ileri sürerek, bizi fakssız, e-postasız, ağ bağlantısız ve hatta telefonsuz bıraktı. İşimiz sözlü iletişime veya mektuba kaldı –ağzıma atıp yutmak arzusuyla sana yazdığım bu mektubun da kanıtladığı gibi–, Sayın Başkan ne diye Şeytan'ın aklına uyup da beni adam yerine koydu ve de ilkeleri kancık gerçeğin üstünde tuttu acaba? Şimdi kafamı duvarlara vurup soruyorum kendime:

"Séneca, kim sana ilke adamı ol dedi?"

"Séneca, biraz daha pragmacı olsan ne olur sanki?"

"Séneca, neden başkanlık kabinesindeki çoğunluğa zıt gidiyorsun?"

İşte buradayım, sevgili María del Rosario, koca kafalı Séneca'n, kafasını Cumhuriyet'in duvarına –Meksika'nın ebedi ağlama duvarına– vuruyor.

Allah'tan duvar taştan değil, sevgili dostum. Tımarhanelerdeki gibi yumuşatılmış, gerçi dostun Xavier Zaragoza'nın, hem seçkin hem berbat nedenlerle pek yerinde olarak "Séneca" adını taktıkları dostunun olması gereken yer de orası ya. Córdobalı stoacı filozof (bilmiyorsan öğren, biliyorsan ama beni hâlâ seviyorsan da sabırla katlan), Neron'un sarayında intihar ederek hayatına son verdi. İlkeleri, imparatorluğun uygulamalarıyla bağdaşmıyordu. Oysa "Séneca", doğduğu Endülüs top-

raklarında bugüne değin "bilge" ve "filozof" anlamına gelmiştir.

Meksika başkanlık sarayında benim kaderim ne olur dersin, sevgili María del Rosario? Büyülü bir yaşam mı, bozulan büyüyle gelen bir ölüm mü? Gördüğün gibi, 2020 yılının Tanrısı'nın yeni yılını karşıladığımız şu günlerde, bu ülkede cesaretimizi yitirmek için nedenlerimiz var – iletişim yolları kesilmiş, dünyayla bağlarımız kopmuş, orada burada ayaklanmalar, sosyal ve coğrafi kırılma alarmları... bir de iyi kalpli bir Başkan, iyi niyetli, zayıf... ve edilgen.

Hiçbir şey için suçlama beni, María del Rosario. Tavsiyelerimin içten olduğunu biliyorsun, hatta kimi zaman gaddarlığa vardığını. Kimse Başkan'la benim kadar açık sözlü konuşmuyor, beni tanırsın. Başkan Lorenzo Terán'ın kulağının dibinde, kendi çıkarını düşünmeyen hiç olmazsa bir kişinin sesine bu ülkenin ihtiyacı olduğuna hararetle inanıyorum. Anlaşmamız böyle, sevgili dostum, seninle anlaşmamız böyle. Şunu söylemeye hazırım:

"Sayın Başkan, biliyorsunuz ben dostunuzum ve kendi çıkarımı zerrece düşünmüyorum."

Gerçi bu tamamen doğru da değil. Benim çıkarım, Başkan'ın yaklaşık üç yıllık yönetimi boyunca edindiği iradesiz ve kayıtsız başkan şöhretinden silkinip kurtulmasında. Sorunların kendi kendine çözüldüğüne, müdahaleci bir hükümetin, çözdüğünden daha fazla sorun yarattığına ve ilk harekete geçmesi gerekenin sivil toplum olduğuna yalan dolanla inandırdılar başkanı, o da inandı. Başkan'a göre hükümet, son çare. Şimdi ona hak vermemek elde değil. Meyvelerin çürüyüp kendiliğinden ağaçtan düşmesini beklemek yerine, Yeni Yıl'ı egemenlik ilkelerine başvurarak, kimsenin de aracılığını istemeden karşılasın diye, kim bilir hangi böcek kanına

girdi? Kolombiya'dan bize ne? Bırak, her zamanki gibi, Venezuela ve Arap ülkeleri yapsın petrol pazarının pis işlerini. Biz ne diye kokuşmuş şeyhler çetesiyle işbirliği yapıyoruz ki? Taraf tutmak gerekmeden, başkalarının anlaşmazlıklarından faydalanmayı bildik her zaman. Ama tavsiyeler vererek ortalıkta dolaşırken silahın nereden ateşleneceğini kimse bilemez ve itiraf etmeliyim, bu kez benim kıçımdan çıktı ateş.

"Düşünceler sizi sepetlemeden, siz onları sepetleyin efendim. Uzun vade için düşünceleriniz yoksa, başkalarının düşünceleriyle sürüklenir gidersiniz."

"Sizin düşünceleriniz gibi mi?" diye sormuştu bana masum bir yüz ifadesiyle Bay Lorenzo.

"Hayır," diye karşılık verme yürekliliğini gösterebildim. "Hayır. Dalkavuğunuz Tácito de la Canal'ınkiler gibi."

Şimdi anlıyorum, onuruna dokunmuş, o da İcra Kurulu Başkanı, değerli Tácito de la Canal'ının tavsiyelerinin tam tersini uygulamaya başladı. Bu Tácito de la Canal basit bir uşak değil, aynı zamanda kul köle olmayı da icat eden adam.

Günün birinde sevgili dostum, Devlet Başkanımız gibi akıllı, saygıdeğer, iyi bir adamın nasıl olup da Kartal Koltuğu'nun yanına Tácito de la Canal gibi yaltakçı bir köleyi oturttuğunu açıklarsın bana. Ellerini nasıl ovuşturduğunu, başını nasıl eğip, ovuşturduğu ellerini alçakgönüllü bir hareketle dudaklarına götürdüğünü izlemek, kötü huylu bir adam olduğunu ve ikiyüzlülüğünün de ancak, açık yürekli biri olmadığı için gizleyemediği açgözlülüğüyle kıyaslanabileceğini açık seçik görmek için yeter de artar.

Başka da bir şey görmene gerek yok sevgili dostum, ne karşıtlam ama; benim iyi tavsiyelerim berbat sonuçlar doğuruyor, Tácito'nun berbat tavsiyeleriyse bizi felaket-

ten koruyabilirdi. Ve nasılsa bu kez de kimse dinlemez düşüncesiyle, iyi tavsiyeler vermeye alışık biri olarak ayakta uyudum, María del Rosario. Biliyorum, sözlerim Devlet Başkanı'nın manevi egosunu okşuyor ve bu da, sırf beni dinlediği ve bu yüzden kendini pek "ahlaklı" hissettiği için, kendince ilkelere gereken katkıyı sağladığını ve artık Tácito de la Canal'ın, benimkilere taban tabana zıt tavsiyelerine vicdan rahatlığıyla uyarak hareket edebileceğini düşünmesi için yeterli oluyor.

Umutsuzluğa kapılmayayım, harpımı fırlatıp atmak istemeyeyim[1] de ne yapayım? Seni durduran ne?, diye soracaksın. Boş bir felsefi umut. Eğer tüm kusurlarımla orada bulunmazsam, daha kötü, çok daha kötü biri benim yerimi alacak. Ben başkanlık sarayının Şimon Peres'iyim. Aldığım yenilgiler ne kadar ağır olursa olsun, en azından yatağımda rahat uyuyabiliyorum; dürüstlükle tavsiye ettim, diyebiliyorum. Söylediklerimi dikkate almazlarsa, benim suçum değil. Kudret sahibinin ilgisini çekmek isteyen fazla sayıda ses var. Ama doğruluğumun tortusu, bir damlası, Başkan Terán'ın ruhunda yer eder herhalde. Ne var ki bu gibi durumlarda, sevgili dostum, Başkan keşke beni dinlemeseydi de, düşmanlarımı dinleseydi diyorum...

1. Saul'ü yatıştırmak için harp çalan Davud'a gönderme yapılıyor. (Ç.N.)

3

María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya

Israrlısın, sevgili, yakışıklı Nicolás. Görüyorum ki mektubum seni ikna etmemiş. İkna gücümün eksikliği, senin anlayış eksikliğinden daha çok acıtıyor içimi. Seni suçlamıyorum. Aklım yerinde değil herhalde, gerçekten kafam almıyor, derdimi anlatamadım sanırım. Lafı eveleyip gevelemeden nedenlerimi anlatıyorum ve senin gibi zeki bir genç adam beni anlamıyor. Yine söylüyorum, suç bende olmalı. Bununla birlikte, tutkuna karşı ilgisiz olmadığımı ve bu tutkunun beni sözümden dönmeye zorladığını itiraf ediyorum. Ateşli cümlelerinle cinsel kalemin –böyle de tanımlayabiliriz– duvarlarını yıktığını sanma. Hayır, çekme köprü inmedi, kapı zincirlerinin asma kilidi üstünde. Ama bir pencere var, güzel ve genç Nicolás, o pencere her gece saat on birde aydınlanıyor. Arzuladığın kadın, o pencerenin ardında ağır ağır soyunuyor, sanki kendisini izleyen, aynasının soğuk sırrı değil de, kösnül ve arzulu bir tanık. Kimse kadını görmüyor, yine de öyle kösnül bir ağırlık içinde soyunuyor ki, düş gücü tanıklarla doluyor. Nefis bir dişi bu, Nicolás. Ve ayna önünde saray ya da sahne sanatçıları gibi (kabul ediyorum, biraz saçma bir çağrışım oldu) ağır ağır soyunmak ona haz veriyor. Onu yansıtan aynanın gözlerinden daha arzulu gözlerin istekle ona baktığını

düşlüyor –sözünü ettiğim, bakışlarından geçen ateşli arzu, kötü çocuk, yaramaz oğlan, arzularımın istek uyandıran nesnesi– istek uyandırman, *ertelenebilir bir arzu nesnesi* olmandan kaynaklanıyor. Evet, hâlâ bilmiyorsan söyleyeyim, arzu tüketilir, ardından güç gelir; arzu tükenince, peşi sıra gelen güce mahkûm oluruz ama daha kötüsü, ilgisizliğe mahkûm olmaktır.

Neredeyse ellisindeki bir kadın, kendini otuzunu yeni aşmış bir gencin yakıcı ama aynı zamanda geçici ve uçarı gençlik aşkından koruyor, diyeceksin kabul et, haksız da sayılmam. İstediğin gibi düşün. Ama benden nefret etme. Nefretini arka plana itip umudunu canlı tutmaya hazırım benim daha neredeyse sakalı çıkmamış küçük sevgilim. Bu gece saat on birde soyunacağım. Yatak odamın perdelerini ardına kadar açacağım. Işıklar yanıyor olacak – emin ol, ışıklar bilgedir, hem tedbirlidir, hem üstü kapalı anlatır.

Randevuya gel. Şu an için sana daha fazlasını veremem.

4

Andino Almazán'dan Başkan Lorenzo Terán'a

Sayın Başkan, iletişimle ilgili son kısıtlamalardan etkilenen biri varsa, o da güvenilir hizmetkârınız olan şahsımdır. Bildiğiniz üzere, tavsiyelerimi yazılı sunmak gibi kökleşmiş bir alışkanlığım vardır. Düşünceler, derler tavsiyelerime Kabinenizin kimi üyeleri, benim de meslektaşlarım, ekonomi bilimi katıksız düşüncenin konusuymuş gibi. Aynı Kabine'nin içindeki düşmanlarım da dogma derler, sadık hizmetkârınız, Maliye Bakanı Andino Almazán'ın Katolik Kilisesi kadar güvenilir olduğunun kanıtı olarak Sayın Başkanım. Bu güvenilirliği de bir türlü çekemezler. Oysa yasa dogma mıdır? Newton'ın kafasına düşen ve yerçekimi yasasını ortaya çıkaran elma, dogmayla mı ilgilidir? Boşluktaki ışığın hızının karesi çarpı kütle eşittir enerji diyen Einstein'ınki katıksız düşünce miydi?

Benimki de aynı durum, fiyatların, kullanılan kaynakların hacmini belirlemesi veya gelirin para akışına bağlı olması ya da bir işçinin verimliliğinin iş piyasasında gördüğü talebin sınırını belirlemesi, benim düşüncem değil, Sayın Başkan. Ama düşmanlarımın –meslektaşlarım, demek istemiştim– hakkımda, hep aynı "temcit pilavı" dediklerini biliyorsunuzdur, bununla birlikte, Sayın Başkan, bizi cezalandıran bir durum söz konusu olduğu-

na ve hiç kuşkusuz son derece bilgece bir tutumla bu durumu halk tipi önlemlerle (ki, uyarmak isterim, sizi eleştirenler bu önlemlere deli saçması diyeceklerdir, benim gibi dostlarınızsa, taktik gereği verilen ödünler) çözümlemeye karar verdiğinize göre, ülkenin ekonomik esenliği için kendi inancımı bugün her zamankinden daha kuvvetle vurgulamak istiyorum.

Öncelikle, enflasyonu önleyin. Acil ulusal durum olduğu bahanesiyle para çekme makinelerinin çalışmasını engelleyin. İkinci olarak, ortaya çıkan acil duruma çare olması bakımından, verilen hizmetlerden özveride bulunmadan vergileri yükseltin. Üçüncü olarak, aynı acil durum nedeniyle, maaşları düşük tutun; yurtseverliğin reçetesi, daha çok iş, daha düşük maaştır; tabii bu şekilde sunmanız gerekiyor. Son olarak da, fiyatları sabit tutun. Acil durum diye fiyatları artırmaya cesaret edeni hoş görmeyin ve sert bir şekilde cezalandırın.

Bir keresinde bana, ekonominin tarihin akışını hiçbir zaman durdurmadığını söylemiştiniz ve belki de haklıydınız. Ama ekonominin tarih yazdığı da (tarih değil ama) besbelli. Halkın desteğini sağlayacak (ne kadar süreyle?) ama uluslararası uzlaşmazlık ve sürtüşme yaratacak (dünyanın tek büyük gücüyle) iki politika izlemeye karar verdiniz. Halk desteği deyince, tekrar soruyorum, ne kadar süreyle? Uluslararası gerilime gelince, düşmanlarımın ileri sürdüğü kadar dogmacı bir insan olmadığımı göresiniz diye söylüyorum, sonuçlarını hesaplamaksızın gringolara kafa tuttuğumuzda göreceğimiz gelgeç yurtsever destekten daha uzun sürer demeyeceğim. Öteki yanağımı da uzatacağım ve üzülerek utanmadan size şunu söyleyeceğim, Sayın Başkan: Meksika ve Latin Amerika, kendilerini sorun yaratmaya adadıkları sürece ilerleme kaydederler.

Meksika ve Latin Amerika'nın önemi, mali işlerini

yönetmeyi bilmemesinden kaynaklanıyor. Bunun sonucunda önemli oluyoruz, çünkü başkalarına sorun yaratıyoruz.

Yarın Kongre'ye sunacağınız raporu sabırsızlıkla bekliyorum ve her zamanki gibi emirlerinize hazırım.

5

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Hangisine daha büyük hayranlık duyayım, hanımefendi, güzelliğinize mi, zalimliğinize mi? Güzelliğin tek bir adı var ve aynı değerde bir eşanlamlısı daha yok. Karşılaştırma kabul etmez olanı neyle karşılaştırabilirim? Beni masum veya kör olmakla yargılamayın. Çok (yoksa çok mu fazla?) çıplak kadın gördüm. Bununla birlikte, sizi gördüğümde, hayatımda ilk kez sırtındaki giysiyi bütünüyle sıyırmış gerçek bir dişi gördüm.

Yalnızca güzelliğinizden söz etmiyorum, hanımefendi –bundan söz edecek zamanım olacak–, sözünü ettiğim, çıplaklığınızın bütünüyle müstehcen oluşu. Sözcüklerle oynamak gibi bir niyetim yok (yaşımın bana kazandırdığı akıldan daha fazlasına sahip olduğumu düşünüyorsunuz: bütün biriktirdiğim, öğrenimimle ilgili kaynaklardan oluşan kısacık bir kule), evet, çıplaklığınız müstehcendi, perde arkasında eşsizdi, gizliydi, her zamanki olağan varlığınızın (varlığımın), gündelik yaşamınızın (yaşamımızın) *perdesinin arkasında* belirmese, hayal bile edilemezdi, giyinme tarzınız, bu hayatta kendinizi ortaya koyuş şekliniz, çıplak, perde arkasında, müstehcen, uğursuz bir kehanet gibi, yineliyorum, farklısınız ama sizsiniz işte, beni anlıyor musunuz, *görünümünüz değişmiş* ama, giysinizden sıyrılınca, son evrede ortaya

çıkan güzelliği, sonsuza dek ölümsüz bir ölümün güzelliğini öne, erkene almışsınız gibi, hanımefendi. Tapılası bir karşıtlam. Bunu görüyorum ve bu ölene dek böyle kalacak, ölünce de değişmeyecek.

Hayır hayır, izin verin, düzelteyim. *Ölüm anına dek* veya *Ancak ölüm anında* demeliydim. Sizi tanıdığım günden beri, daha önceki deneyimlerimle ve hayalimde kurduklarımla hiçbir şekilde karşılaştırılamayacak, hayatım boyunca karşılaştıklarımın en şiddetlisi olan haz alma duygunuzu, inanılmaz kösnüllüğünüzü seziyordum. Sizi bir korunun içinden, evin aydınlık olan tek odasında izlemek, layık olmadığım bir ödüldü, sırtınızdaki siyah kokteyl elbisesini sıyırdınız, ardından ellerinizi sırtınızda kavuşturup, ciddi ve cüretkâr bir edayla, yine siyah olan sutyeninizin kopçasını açtınız, sutyeninizi çıkardınız, birdenbire, sutyenin sığası, pokerin kupası ortaya çıktı, mihrabın örtüsünü sıyırıp, iki taraflı okşamalarla göğüsleri özgürlüğüne kavuşturunca, siyah külotlu çorabınızla kaldınız, yatağın kenarına otururken onu da indirdiniz, affınıza sığınarak söylüyorum, fazlasıyla soğuk, yalnız, anlamsız bir yataktı tahminimce, sonra, cinsel olgunluğunuzun bütün görkemiyle ayağa kalktınız hanımefendi, baştan ayağa beyazdı, iki yerde pembeydi, bir tek yerde siyahtı, yüzünüzü bana döndünüz, hemen ardından da arkanızı, işte o zaman, Güzel Kalçalı Venüs'ün kalçalarına hayranlıkla baktım, hayranlık uyandıran Venüs, titreyen kalçalarıyla yere çökene ve ben, önceki gün bana söylediği şeyi elde edeceğim güne dek hayranlıkla baktım; bir bedel karşılığında fethetmem gereken hazzın hayali –gülüyorum kendime, hanımefendi– belki de ulaşılmaz.

Evet, başka bir arzum yok. Beni layık gördüğünüz bu armağanı kendime saklayacağım, María del Rosario çünkü şöyle dedim kendime:

Benim için. Yalnız benim için. Çam ağaçları içindeki bir korunun ortasında gizlenmiş bir evin aydınlatılmış tek odasından izlediğim bu gece yarısı sahnesi, yalnız benim için...

Neden hanımefendi, nasıl bir sınırsız zalimlikle, nasıl bir kötücül içgüdüyle, yalnızca bana ait olduğunu düşündüğüm bu hayali, yalnızca birkaç metre önümden izleyen, normal şartlar altında duyulması olanaksız olan, ne var ki benim âşık işitme duyumun keskinliğiyle bir gürlemeye dönüşen çıtırdayan dallarla varlığını fark ettiğim bir başka meraklı gözle, benim gibi bir *voyeur*'le[1] paylaşmak zorunda bıraktınız beni? Neden, hanımefendi? Yalnızca bana ya da ikimize, size ve bana ait olduğunu düşündüğüm bu hayalin içine izinsiz giren kim?

İkinci *voyeur* kimdi? Rastlantısal bir davetsiz misafir miydi? Alışkanlıklarını biliyor musunuz onun, hanımım? O da benim gibi, profesyonel saraylının, lüks fahişenin zalim randevusuna –hakaretimi bağışlayın– giden biri miydi? Bana gerçeği söyleyebilir misiniz? Beni hiç olmazsa, pis ve acınası bir röntgenci, ruh hastası, alay edilen bir âşık durumuna düşmekten kurtarabilir misiniz?

1. (Fr. eril) Röntgenci. (Ç.N.)

6

Bernal Herrera'dan Başkan Lorenzo Terán'a

Sayın Başkan, ulusal acil durumun sonuçlarıyla yüzleşmek üzere Ocak başlarına alınan yıllık Kongre raporunda başarıların en büyüğünü dilemek için yazıyorum sana. Cesaretini takdir ediyorum, böylece Birleşik Devletler Başkanı'nın Birleşik Devleti'ne vereceğin mesajı da öne almış oldun. Yüksek petrol fiyatlarında değişikliğe gitmeme ve Kolombiya'da Amerikan işgalinin sona ermesini talep etme konusunda Noel'de ve Aziz Silvestre Yortusu'nda aldığın kararlar, Beyaz Saray'da ancak ceza olarak nitelendirilebilecek bir tepkiye neden oldu. Sana tavsiyem, durumu raporunda bu şekilde sunmamandır, bana kalırsa uluslararası iletişim sisteminin çöktüğü bahanesini kabul et. Tabii ki "sistem çöktü", deme çünkü PRI'nin[1] "kusursuz dikta" döneminde kalmış eski hilelerine dair kötü anıları çağrıştıracaktır. İkinci olarak, "çökmek" fiilinin kehanete dönüşmek gibi kötü bir özelliği vardır ve sonuç olarak kehanet gerçekleşir (Kuzeyli kuzenlerimiz bu duruma *self-fulfilling prophecy* derler). ABD hükümetine karşı yapacağın eleştirileri es geç, derim. Uydu üzerinden sağlanan küresel iletişim sisteminde bü-

1. Partido Revolucionario Institucional. "Kurumsal Devrimci Parti" şeklinde çevrilebilir. (Ç.N.)

tün dünyayı etkileyen geçici bir teknik arızanın söz konusu olduğunu ve bu durumun 2020 yılının yinelenen rakamlarıyla ilgili öngörülemeyen bir olumsuzluktan kaynaklandığını kabul et. Bu durumun, 2000 yılında korkuyla beklenen olağanüstü duruma gösterilen gecikmiş ama açıklanabilir tepki gibi bir şey olduğunu söyle. Biliyorsun, o tarihte dünyadaki bütün bilgisayarların –kişisel, resmi ve özel olanlar, banka, havaalanı, kamu bilgisayarları– "19" rakamından "20"ye geçiş yapamayarak sistemlerinin çökeceğinden korkulmuştu. Bırak, yarın öbür gün sana inanmasınlar, önemli olan bugün zokayı yutmaları. Bu hileye başvur. Bir şey kaybetmezsin. Birleşik Devletler'in adını anma. Basit bir teknik arıza olduğunu söyle. Israrımı hoş gör. Hatırlatma gibi düşünme, daha çok kendim için aldığım notlar bunlar, beni tanırsın. Güven duygun, ebedi dostunu anlamanı ve bağışlamanı sağlayacaktır. Devam ediyorum: Kolombiya'yla ilgili konulara ve petrol fiyatlarına şöyle bir değin, geç, daha çok kendi iç sorunlarımıza odaklan. Bazı kabine üyelerinin, özellikle de kendine "teknik adam" diyenlerin, İçişleri Bakanı olarak beni suçlayacaklarından eminim. Değirmenime su taşımak istiyorum. Üç yıl (hatta üç yıldan da kısa bir zaman) sonra el değiştirecek başkanlık pozisyonuna hazırlanıyorum – samimiyetimi bağışla, bunu yalnızca ast, üst, Başkan ve güvenilir yardımcısı olduğumuzu düşünerek söylemiyorum, aynı zamanda biz seninle eski dostuz ve benim açımdan bu dostluk daimi. Beni tanırsın, sana her zaman iki konuyu dikkate alarak tavsiyede bulunduğumu bilirsin. Ben senin sadık yardımcınım ve Meksika'nın çıkarlarını her şeyin üstünde tutarım. İki yükümlülüğü birbiriyle karıştırmasaydım, İçişleri Bakanı olmazdım. Meksika'ya sadakat ve Başkan'a sadakat. Bu sırayı bozmadan yineliyorum: Kanımca, hızla ve sağduyuyla üstüne gitmemiz gereken gerçek sorun, gündemde olan üç grevdir.

İlk sırada kayıt parası ödemeyi veya devlet üniversitelerinde okumak için giriş sınavına girmeyi reddeden öğrencilerin grevi var. Bu durumu protesto etmek için de Üniversite Kenti'nin yerleşkelerini işgal ediyorlar.

İkinci sırada, oy çokluğu Japon yatırımcıda bulunan San Luis Potosí'deki fabrika işçilerinin grevi var.

Üçüncü sırada da, Başkan Cárdenas zamanında yapılan tarım reformuyla elde ettikleri ama zamanla Meksika'nın kuzeyindeki kokuşmuş toprak ağalarının gasp etmesi sonucu kaybettikleri toprakların kendilerine geri verilmesini isteyen La Lagunalı köylülerin yürüyüşü var.

Önerilerim şunlardır, Sayın Başkan:

Öğrencileri dikkate alma. Rektörlük Binası'nı ve üniversite yerleşkelerini isterlerse Kıyamet'e kadar ellerinde tutsunlar. Öğrencilere karşı baskı hariç her yöntem uygulanabilir. 1968'de Tres Culturas Meydanı'ndaki katliamı aklından çıkarma. O tarihte zafer kazandığını düşünerek nasıl da kendini bitirmişti sistem. Halk isyanı çıkmıştı, ağıtlar yakılmıştı, sonunda da, ekonomik usçuluğun omuzlarında yükselmesine rağmen, sıkıyönetim ve tek parti rejimi ortadan kalkmıştı. Bunun yanı sıra görevdeki Başkan sonsuza dek saygınlığını yitirmiş, ardılları için kana susamış Tlatelolco kasabına benzememek, boyunlarının borcu olmuştu. Sonuç: Öğrencileri öldürdüğümüz için krizden krize sürüklendik. Bırak, durum çürüsün. Bugün arkadaşlarıyla ne denli dayanışma içinde olurlarsa olsunlar, yarın, öbür gün mesleklerine içtenlikle bağlılık duyacak ve iş piyasasına iyi hazırlanarak girme gereksinimini hissedecek öğrencilerin sayısı daha fazla.

Sakin ol, Sayın Başkan. Juárez'den de vurdumduymaz bunlar.

Buna karşılık, greve giden ve aldıkları maaşı Japonya'daki çalışanlarla karşılaştırmaya cüret ederek abartılı maaş artışı talebinde bulunan motorlu taşıt işçilerinin

grevini zor kullanarak kır ve bütün dünyaya da Meksika'nın yabancı yatırımcılara kucak açtığını söyle. Elimizde bol miktarda ve ucuz işçi var, hepimiz bu işten kazançlı çıkıyoruz, durumdan hoşnut olmayan işçilere de bedava film oynatan bir sinema salonuyla yeterli bir hastane tahsis etsinler.

San Luis Potosí'de herkesin gözü önünde zor kullanarak yapılacak bir müdahalenin, yerel idarenin ebedi şefi Rodolfo Roque Maldonado'nun ekmeğine yağ süreceğini söyleyebilirsin, oysa ben, yerli yerinde yapılacak bir güç gösterisinin Maldonado'yu sindireceğini ve uyanık Japonları bizim tarafımıza çekeceğini düşünüyorum. Bu bir bahis. Bunu göze al, Sayın Başkan. Ve unutma, lokmayla oyun olmaz. Pedro Infante'nin söylediği şu eski şarkıyı hatırlar mısın? "Hey Bartola, şu iki pezoyu şuraya bırakıyorum, kirayı, telefonu ve elektrik faturasını ödersin." Hey gidi enflasyondan önceki eski günler. Neyse, az kazanmak hiç kazanmamaktan iyidir, San Luis'deki işçilerin aileleri de, eve para getirmeyen aile reisine bir çekidüzen vereceklerdir. Yabancı şirketler, bu ülkede yatırımı koruma altına alan bir otorite olduğunu görecekler. Asya kaplanları başka yoldan mı zengin oldular? Lee Kuan Yew'e sor istersen. Singapur'da güvenlik var çünkü hırsızların ellerini kestiler. Üstelik, sevgili Başkan, Potosí'deki güç kullanımı ikinci bir amaca daha hizmet edecektir: o da, uzatmalı demokratik geçiş sürecimizin yarattığı bölgesel iktidar boşluklarından yararlanan küçük yerel idare reislerine boyun eğdirmek. Az önce söylediklerimi yinelediğimin farkındayım. Üstelediğim için kusuruma bakma. Hep aynı şey geldi başımıza: Demokrasiden ayrıldığımızda, otoriteyi kaybettik, anarşi çıktı, ortaya çıkan boşlukları da, işlerini kolaylaştırdığımız sonu gelmez yerel idarelerin reisleriyle onların "yerel güçler"i doldurdu –San Luis'de Maldonado, Sonora'da Félix Elías Cabezas,

Baja California'da "Chicho" Delgado, Tamaulipas'da José de la Paz Quintero...–. Son olarak da, Sayın Başkan ve daha önceki görüşlerime dayanak olması bakımından, La Lagunalı köylüleri dikkate al. Pragmacı olmak adına, çiftçilere tarım yardımı konusunda elimizden düşürdüğümüz bayrağı yeniden ele almak için bu durumdan yararlan. Hükümete köylünün desteğini al, adlarını sık sık andığımız yerel idarelerin reislerinden başlayarak bütün düşmanlarımız, sanki demokrasi ve otorite bir arada olamazmış gibi, ABD ile aramızdaki sınır komşuluğunun elimizi kolumuza bağlamasına güvenerek ve köylülerin yalıtılmışlığından ve bilgisizliğinden yola çıkarak o desteği hep istedikleri gibi kullandılar. Benim sloganımı bilirsin: Otoriteye evet, sıkıyönetime hayır. Bölge reislerini tepelemek için bu fırsattan yararlan. Cumhuriyet Hükümeti'nin kuzeyindeki ulusal işadamları sana minnet duyacaklardır, çünkü yoksulluğun yatırımların en kötüsü olduğunu ve açlıktan ölen köylünün süpermarketten alışveriş edemeyeceğini, Benetton'dan da giyinemeyeceğini onlardan iyi bilen yoktur.

Gizliden gizliye herkesi kaygılandıran şu Tomás Moctezuma Moro'nun öldürülmesi konusuna gelince, bırak olduğu yerde kalsın, hepimize uygun görünen yeraltında.

Sayın Başkan, ümit ederim tavsiyelerimi yurtsever bir ruhla dikkate alırsın, bu tavsiyeleri, yönetimine verdiğim destekle sunuyorum. "Bu," demiş bir Alman filozof, "Bu," "Bu" sözcüğü, söylemesi en güç sözcüktür. Öyleyse Sayın Başkan, ben sana söylüyorum: BUNU yap. Söyle, BUNU söyleme cesaretini göster.

Bernal Herrera
İçişleri Bakanı

Not: İletişimin felç olmasıyla ilgili Xavier Zaragoza'ya yazdığım muhtırayı ekliyorum.

Modern iletişim sistemimiz ciddi bir paradoks içindedir. Bir yandan en yaygın küresel sisteme dahil olmak, öte yandan, hükümet yararına, bilgiye erişimi tekelleştirmek istedik. İlkine erişim sağlamak için, televizyon, radyo, telefon, ağ, cep telefonu gibi iletişim araçlarının kullanımının kontrolünü, Florida'daki Uydu Merkezi'ne ve "Latin Amerika'nın başkenti" olarak bilinen Miami'deki merkeze bıraktık. Beklentimiz, bu kararın, iletişim sistemlerine küresel erişimimizi sağlamasıydı. Dünyayla sağladığımız tüm iletişim işlemlerini, en yüksek erişimle en yüksek verimi alma arayışıyla B4M ve X9N gibi özel şirketlerin eline bıraktık. Bağlı olduğumuz bu özel şirketlerin de ABD'deki Savunma Bakanlığı'nın kontrolündeki altyapıya bağlı olduğunu ve Florida'daki Uydu Merkezi'ni Pentagon'un yönettiğini bilmiyorduk. Pentagon da, uyduların yerleştiği eşzamanlı yörüngelere özel erişim yoluyla verimliliği, verimsizliği, tüm sistemin güncel, olası veya programlanmış krizlerini idare ediyordu. 1999'dan 2000'e geçişte öngörülen soruna Y2K denmişti. Bir diğer adı da "Milenyum Hatası"ydı. "19" rakamına göre hesap yapmaya alışmış sistem, aniden "20" rakamıyla başlayan düzene geçerken küresel iletişim sisteminde kaosa neden olabilirdi. Ama korkulan olmadı. Tehlike işareti, Pentagon'un uyarısı olarak ve altyapıya yöneltilen bir saldırı olduğu koşulda haberleşmede yetki dağılımını sağlama veya kendi bünyesine yöneltilecek (ne var ki var olmayan) bir saldırı olabileceği sonucuna vararak kendi isteğiyle sistemi bozma gücüyle sınırlı kaldı. Bizim düştüğümüz ulusal hata ise, kendi içimizde çoğulcu ve demokratik kullanımı önlemek amacıyla iletişim sistemlerini siyasallaştırırken, hızla küreselleşme arzusuyla denetleyemediğimiz bir sisteme gözü kapalı girmek oldu. Kendini yenileyen PRI hüküme-

ti (yıl, 2006), dışarıya modern görünmek adına Florida'nın çizgisini, ağı resmî olarak tekelleştirmek yoluyla içeride de eski kafalılığı benimsedi. Hükümetler düşey bir örgütlenmeye sahiptir. Oysa ağ, yatay bir işleyişe sahiptir. Başkan César León, iç haberleşmedeki bütün işlemleri düşey yapıya kavuşturmaya karar verdi ve sendikalara, yerel idarelerin şeflerine, üniversitelere, yerel hükümetlere ve genel olarak sivil topluma ulaşımı engelledi, yalnızca Hükümet'in güvendiği şirketlere ve ne acıklıdır, eğlence amaçlı sitelere yatay iletişimle giriş izni verdi. Büyük Birader'e Evet. Büyük Grev'e Hayır. (yasal olmadıklarını söylesek de, aslında hiçbir grevi önlemedik; önemli olan şu: Hiçbir grev bir diğerini desteklemez veya diğeriyle rekabet etmez). Gerçek şu ki, evrensel sistemler küçükten başlayıp hızla tırmanır ve ilkelerini ortaya koyarken, Meksika hükümeti büyükten başladı, yavaş tırmandı ve çöpünü kapıya koydu. Kendi içimizde daracık bir ağ kapısına sıkıştık. Uluslararası alanda, devasa bir ağ kapısına açıldık. Çift yönlü yara aldık. ABD büyük ağ kapısını kapadı ve hem uluslararası hem ulusal haberleşme yollarımızı etkiledi; ulusal haberleşme yolları da Florida'daki Uydu Merkezi'ne bağlıydı. 2000 yılının varsayımsal "hatası", etkisi Meksika'ya özel olmak üzere 2020'nin hatasının yerine geçiverdi ve Amerikan silahlı kuvvetlerinin Kolombiya işgaliyle ilgili yürüttüğümüz karşıt politika ve OPEC'in belirlediği petrol fiyat artışlarıyla ilgili yandaş politikamız yüzünden bizi cezalandırdı. Bu eyleme de "Karafatma Harekâtı" adını verdiler. Sizin de bildiğiniz gibi, Sayın Başkan, karafatma marihuana, ot, Fu Manchú çikolatası[1] iç-

1. Yazar, Meksika Devrimi sırasında halk arasında yaygınlaşmış "La Cucaracha" adlı halk şarkısının sözlerine gönderme yapmaktadır. Şarkının ilgili kıtasının sözleri, Meksika Devrimi sırasında yazılmıştır ve politik göndermeler içerir. "Fu Manchú çikolatası" afyon, eroin anlamında kullanılır. (Ç.N.)

meden yol alamaz... Gringolar, yirmi adım uzaklıktan görüş netliğini belirtmek üzere *Yirmi/Yirmi* ifadesini kullanırlar. Ne var ki, bizi onlardan ayıran, iki bin kilometrelik bir sınır. Gerekli sonuçları çıkarınız, Sayın Başkan. Bir de Coahuilalı Japonların kaygılanmamalarını daha ne kadar süreyle sağlayabiliriz, bunu düşünün. Gerçi onlar için derler ki, ıneramını anlatabilmek konusunda kendilerine ait bilinmeyen yöntemleri varmış.

(Aslının aynı: Xavier Zaragoza)

7

María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya

Dün geceki randevum seni çok mu rahatsız etti? Seni *voyeur* durumuna düşürdüğüm için kendini aşağılanmış mı hissettin? Sabırsızlanma, hemen öfkelenme. Biraz yumuşak başlı ol tatlım, biraz insaf et, biraz daha dostça davran şu zavallı sevgiline. Seninle tanıştığım günden önce de bir hayatım vardı, biliyorsun, değil mi? İyi yürekli Nicolás'ım benim, ayakkabı boyayan çocuklar gibisin, "tanıştığımız an doğduğumuzu, ondan önce bir geçmiş olmadığını" düşünmek istiyorsun. Öyle değil işte. Düşün. Benim sana on bir yıllık üstünlüğüm var, üstelik yalnız tanışmamızdan önce değil, doğumundan önce de. Seni tanımadan önceki yaşantımı ayıplayacaksan, bazı durumlarla karşı karşıya kalacaksın demektir. Öncelikle beklenmedik durumlarla. Kimileri tatsız, kimileri daha hallice. İkincisi, hayatıma giren erkeklere karşı kıskançlık duygularıyla yanıp tutuşacaksın. Son olarak da, senin olmadan önce koyduğum bekleme sürelerine dayanamayacaksın.

"Neden ben değil de onlar?"

Üç olasılık içinden yalnız ikincisi hoşuma gidiyor. Kadınlar, erkeklerin kıskançlık duygularını körüklemeye bayılır, ben de bu kuralın dışında değilim. Kıskançlık, aşk ateşini canlı tutar. Bekleyişin cansızlığını diriltir. Gör-

kemli erotik zirveler vaat eder. Konuya geleyim. Anlayacaksın. Şimdi seninle birlikte *voyeuse*[1] olacağım. Beraber oturacağız, yan yana, burada, benim evimin salonunda, dün geceki Başkanlık Raporu hakkında benim yorumumu tartışacağız. Olayın kameraya alınmasını özellikle istedim. Yalnız Cumhuriyet'in Başkan'ının sözlerini değil, katılımcıların yüzlerini de kameraya aldırdım, bizi yöneten politik ekibi daha iyi tanıyasın diye.

Gözlemlerim biraz acımasız gelirse kusura bakma. Bu hayvanlar topluluğunun makyajsız halini görmeni istiyorum. Kimi zaman George Clooney'ye benzeyen biri, bakıyorsun Mickey Rooney bile çıkmıyor, Minnie Driver'ın havası var diyorsun, çıka çıka Minnie Mouse çıkıyor.

Başkanlık Raporu'na yanıt veren Kongre Başkanı'nı fazla üstünde durmadan aradan çıkartayım. Adı, Onésimo Canabal; her açıdan düşük bir adam: gerek geçmişte, gerek şimdi, gerekse gelecekte, fiziksel görünüş, politik duruş ve ahlak düzeyi açısından düşük. Bin adamın içinde bir adam ama bugün için eşsiz olduğunu sanıyor. Peki gerçeği nasıl öğrenecek? Kimse çıkıp da demez ki yüzüne. Salaklığının farkına varmak için darbe alması lazım. Ama salak olduğunu bilmeden ölen öyle budalalar var ki; hatta çoğu böyle.

Kongre'nin ilk sıralarına oturan Kabine üyeleriyle başlayalım.

İçişleri Bakanı Bernal Herrera, dostum ve sırdaşımdır. Deneyimlidir, soğukkanlıdır, pratik zekâya sahiptir. Düzenin sınırları olduğunu, düzensizliğe sınır koymak gerektiğini bilir. Oluşturduğu denge politikası, bölgesel düzensizlikleri ve (mantığa aykırı görünse de) bunları besleyen hastalıklı aşırılıkları, örneğin açlığı, ahlaki çö-

1. (Fr. dişil) Röntgenci. (Ç.N.)

küntüyü, halkın güven kaybını önlemek üzerine kuruludur. Herrera, düzensizliğin mantık dışı eylemleri kışkırttığını ve çok geçmeden felakete yol açan politik serüvenciliği savunduğunu çok iyi bilir. Keskinlik yaralar ve yaraları kapamak için fazla zaman tanımaz. Herrera üç tür kural uygular: uygulanabilir olanlar, asla uygulamaya geçirilemeyecek olanlar ve uygulansın, uygulanmasın, bugün için olmasın da, yarın için olsun, insanlara umut verenler. En olağanüstü bakanımız ve politikacımızdır.

Herrera'nın yanında oturan Dışişleri Bakanı Patricio Palafox da deneyimli, idealist ama pratik bir politikacıdır. Eşi olmayan büyük bir güce komşu olduğumuzu, arkadaşlarımızı seçebileceğimizi ama kimi zaman (engellenemez şekilde) canımızı fena halde sıkabilecek akrabalarımız gibi komşularımızı da seçemeyeceğimizi bilir. Palafox, gringolarla saygıdeğer bir işbirliği içindedir ama Meksika'nın demokrasiyle yönetildiğini ve halkın düşüncelerini dikkate almak zorunda olduğumuzu anlamalarını sağlamak konusunda da çok yeteneklidir. Zaman zaman, tıpkı kendileri gibi halkın düşüncelerine karşı gelemeyeceğimizi, bu konuda bizi anlamaları gerektiğini anlatır onlara. İşin kötü tarafı, bu gerçeğe boyun eğip sonuç alamamalarıdır. Amerikan hükümetleri, anketlerle yol alır, Kongre'deki muhalefet, büyük gazetelerin başyazarları ve Yürütme Gücü, bütün bu etmenler bir araya geldiğinde, yalnızca kendi anketlerini dikkate alır.

Bağımsız aldığımız kararların bedelini pahalıya ödediğimiz de olur, şu anda yaşadığımız Kolombiya örneğinde olduğu gibi. Yanki birliklerinin Kolombiya'dan çekilmesini isteyince, yeni Başkan Juan Manuel Santos'un arkasını desteklemek zorunda kaldık. Ticari anlaşmalara boyun eğmemiz, terörizme karşı destek vermemiz, uluslararası örgütlere arka çıkmamız, ABD'de haksız şekilde

hapsedilen hatta ölüme hüküm giyen saldırıya uğramış Meksikalıları savunmasız bırakmamız yeterli olmadı. Washington'un acımasız ve aşırı tepkisini harekete geçirmek, bizi küreselleşmenin çölünde iletişimsiz bırakmalarına neden olmak için iki kırmızı düğme yetti: Kolombiya ve petrol.

Yine de bakan Palafox'un yüzünde kaygı belirtisi göremezsin. Ulusal tarihin üç yüz yıllık çalkantısına tanıklık etmiş çok eski bir aileden gelir. Hiçbir şeyden sarsılmaz. Sinirleri alınmıştır. O bir profesyoneldir. Yine de hakkında atıp tutanlar eksik olmaz:

"Bakan Palafox hiç kaybetmediği soğukkanlılığını, damarlarında dolaşan mavi kana değil, poker oyuncusu olarak kazandığı haklı şöhretine borçludur."

Görünüşe göre Bakan'ın eğitimi Versalles'ın salonlarında değil, oyun salonlarında, sigara dumanına boğulmuş odalarda, kör ışıkların altında, yeşil çuha kaplı oyun masalarında şekillenmiştir. Şans kraliçesi diyelim. Söyle bana güzel yüzlü çırağım benim: İhtiyacı şansla nasıl uzlaştırırsın? Tüm zamanların yanıt bulmamış büyük sorusudur, demişti dostum Xavier Zaragoza. Boşu boşuna "Séneca" demezler ona; bilesin diye söylüyorum, Politik Bilimler okuduğum Sorbonne Üniversitesi'nde öğrendiklerimden daha fazlasını öğrenmişimdir ondan. Bu konuyla ilgili olarak dün Federico Reyes Heroles'in kaleme aldığı önemli makaleyi oku. Geride bıraktığı 65 yılın izlenimlerini yazdı.

Artık yozlaşmaya başladık, sevgili öğrencim Nicolás Valdivia. Cumhuriyet'in denetçisi Domingo de la Rosa'ya "Flamingo" diyorlar, çünkü hangi bacağının, sağın mı, solun mu, üstünde duracağını bilemiyor. Başkan'ın Ulusal Birlikçi hükümeti gibi, ara sıra muhafazakârları, ara sıra da ilericileri kayırmak gerek. İşin kötüsü, her iki taraf da yalnız muhalefet ettiklerinde saygı görüyorlar. Hükümete

gelir gelmez kardeş kardeş geçinmeye başlıyorlar ve dehşet verici geçmişimizin renkli kişisi, "Tlacuache" lakaplı Garizurieta'nın kadim fermanıyla kafaları karışıyor:

"Bütçe dışı yaşayan, yanlış içinde yaşar."

Sana onunla ilgili şunu söyleyeyim: Ayrıcalık dağıtarak herkesin dostluğunu kazanmaya çalışan, hiçbir zaman yeteri kadar para kazanamaz. O kazanamaz da, Cumhuriyet kazanır mı peki?

Hakkın var, sevgili Nicolás'ım. Eğitim Bakanı Ulises Barragán, belanın tekidir. Bir dişçiden bile daha yalancı olduğunu söylerler, sonu gelmeyen aralıksız konuşmaları tek bir işe yarar: Dinleyen herkes katatonik hale gelir; "Elba Esther Gordillo" salonunda toplanan Eğitim İşçileri Sendikası ve iki milyon korkunç üyesi söz konusu olduğunda işe yarıyor. Bakan Barragán'ın kötü yanı şu: Konuşması o kadar sıkıcı ki, yalnız dinleyenleri uyutmuyor, kendi de uyuyor. Bakan'ın konuşması bittiğinde konferans salonundaki bütün dinleyicilerin derin bir uykuya dalması bilinen bir olaydır. Katılımcıları uyuttuğu gibi kendi de uyumuştu. Uzayıp giden sessizlik, Milli Üniversite'nin kapıcısının dikkatini çekmiş, içeri girdiğinde altmış altı katılımcıyla birlikte Bakan Barragán dahil, herkesin uyuduğunu görmüştü.

Sağlık Bakanı Abundio Colmenares, görevini belli bir zarafetle hatta fantezilerle yürütür. İş tutmaya hazır kızışmış köpek gibidir ve görevinden, iyileştirme bahanesiyle faydalanır. Vakanın kendisidir, bazen de enikonu sevimlidir. Zalim ve ateşli olduğunu söylerler; ne arzuladığı kadın kurtulurmuş elinden, ne de nefret ettiği bir erkek.

Çevre Bakanı Guillermina Guillén, iyi dilekleriyle ışıldar. Öyle hayalperesttir ki, gerçekçi olmak için düşündüğünün tersini yapması yeter. Kuşların sığınaklarını korumaya alır, buharla dezenfekte ettirir, sonunda uçan

hiçbir canlı, canlı kalmaz. Ormanları budasınlar diye balta dağıtır odun kafalı. Böylece koruyacak orman kalmaz. Ortada çözülecek sorun da kalmaz. Kocasından yeni boşandı, iyi yürekli adamcağızın takma dişlerini sevgilisine giderken taktığını fark etmiş.

Çalışma Bakanı Basilio Taracena, göründüğünün tam tersidir. Guadalajaralı Kreol gözlerine dikkat et; açık renktir ama aydınlık değildir. Bulutludur, bulanıktır, dumanlıdır. Ona zahmet veren bir şey varsa, o da kendi bedenidir. Sonu gelmeyen tiklerini izle, baksana nasıl da durmadan kaşıyor yanlarını, boynunu, koltukaltlarını, bacak arasını, kasık biti sarmış gibi.

Tarım Bakanı Epifanio Alatorre, López Mateos'un zamanından beri ulusal politikanın içindedir, hasat ve hava durumu tahminleriyle ünlüdür:

"Yağmura bakılırsa, bu sene hasat iyi olabilir, kötü de olabilir, tam tersi de olabilir."

Politikada yarım yüzyılı aşkın zamanı devirdiğinden, López Mateos'dan Fox'a, Terán'a, bunca değişime karşın nasıl hayatta kalabildiğini sorar kimileri. O zaman Epifanio işaretparmağını tükürükleyip, rüzgârın nereden estiğini her zaman bildiğini göstermek için havaya diker. Onunla asla tartışmaya girme. Mariachi orkestrasıyla tartışmaya benzer.

Ulaştırma Bakanı Felipe Aguirre'ye de güvenme. Dikkat et, suratı çoraplarıyla aynı renk, alçaklığın şaşmaz işareti. Ya da hayal gücü eksikliğinin. Evli çiftlerle ilgili şu ünlü sözü de bunu doğruluyor zaten:

"Yaşlanmak mı istiyorsun? Hep aynı ihtiyar kadınla yaşa o halde."

Tavsiyesi ahlaksız olsa da, davranışı değil. Sayın Bakan aynı kadınla yaşlandı, güneş ışığından kör olan şişko bir vampir gibi gözleri kapalı yürüdüğünden, insanı dehşete düşüren hacimli bir hanımefendidir kendisi. Bu da

ulaştırmadan sorumlu bakanın karanlık ortamda, sözsüz iletişimi daha iyi becerdiğini gösterir, hatırı sayılır komisyonlar aracılığıyla alelacele imtiyazlar dağıtır, sözleşmeler imzalar. Bakan'ın ne varsa çalıp çırpmakta sakınca görmediğini bile bile Başkan ona neden tahammül ediyor, bilmiyorum. Tek bir kuram vardır, sevgili Nicolás'ım ve kuramların en eskisidir: Rüşvetle yağlanmadan işleyen yönetim çarkı yoktur.

Rüşvet sistemi yağlayarak işleyişi kolaylaştırır, Meksika Petrolleri'nin genel müdürü Olegario Santana'nın vicdan azabı içindeki yüzüne odaklan şimdi. Amerikan başkentine endüstriyi devlet kontrolünden çıkarmadan giriş yapıyor ama iş petrol fiyatlarını koruma aşamasına geldiğinde, ABD hükümeti kendi yatırımcılarına yaptırım uygulayarak bize yaptırım uygulamış oluyor. Washington uluslararası bildirilerle kendi küçük yerel çıkarları arasında her zaman çelişkiye düşer: Kuzey Carolinalı tekstilci, Brezilyalı tekstilciye ve Dünya Ticaret Örgütü'ne, bunlar oyunu kullanmadığı sürece, her zaman üstün gelecektir. Ne diyorsun? Gördüğün gibi genel müdürün yüzünde, on yaşındaki kız çocuğu tecavüzcüsünün ifadesi var. Bu suçlu bakışıyla nasıl insan içine çıkacak? Acı bu adama.

Şimdi de dikkatini yan yana oturan şu iki askere ver. Savunma Bakanı'nın adı Mondragón von Bertrab ve tam da adının çağrıştırdığı gibi biri. Prusyalı bir *junker*[1]. Alman askeri okulu Hochschule'de eğitim görmüş, Pentagon'la çok sıkı ilişkileri var ve Caesar'ın Galya ve Bonaparte'ın İtalya seferlerini okumuş ve ezbere biliyor. Von Clausewitz'i ezberden okuyor, Tacitus'un *Germania*'sının, Livius'un *Ab Urbe Condita*'sının incelemediği

1. Prusya aristokrasisine mensup, toprak sahibi soylu.

tek bir sayfası yok. Kahraman Askerlik Okulu'nun nesillerdir yetiştirdiği eğitimli, sorumluluk sahibi, ciddi, görevine bağlı komuta kademesinin içinden çıkan en olgun meyve. Ama elini ateşe sokmak konusunda ecele etme sevgili Nicolás Valdivia'm benim. Tam da aldığı eğitim ve ciddi kişiliği nedeniyle, von Bertrab, yükümlülüklerini harfiyen yerine getiren terbiyeli bir robot gibidir: Bir yandan Başkan'ı Cumhuriyet kurumlarına bağlılığıyla yargılarken, diğer yandan Başkan'a bağlılık gösterir, ne var ki Vatan'ın ruhuna daha bağlıdır –*whatever that means!*[1]– özellikle de generale göre Başkan Vatan'a bağlılık göstermiyorsa –*exactly what that means!*[2]–. Ama bizim takdir edilesi yerli *junkerimiz* asla ellerini kirletmez Nicolás, bunu yanında oturan gaddar adama, Federal Polis Şefi, General Cícero Arruza'ya bırakır.

Ona çok dikkat et, ciddiyim. Von Bertrab, gücün sevilen yüzüdür. Arruza ise nefret uyandıran yüzü. Sloganı, *Kan, Ölüm ve Ateştir*. Kurt postuna bürünmüş bir kurttur. Önündeki tek engel von Bertrab'dır. Cícero için şöyle der:

"Arruza'nın eline güç vemek, itfaiye teşkilatının karşısına piroman çıkarmaya benzer."

Ama zamanı geldiğinde Arruza'nın vazgeçilmez olduğundan kimse kuşku duymaz – dikkatini çekerim, *kimse* diyorum. O da bunu bilir ve cangılda gizlenen panter edasıyla uygun zamandan faydalanır. Dediklerine göre General Cícero Arruza, Benito Juárez'e Fransız ajanı olduğunu itiraf ettirebilirmiş. Yapıcı olmaktan vazgeçmez, ne var ki yapıcı olmak onun sözlüğünde halka gözdağı vermek anlamına gelir.

1. (İng.) O da ne demekse. (Ç.N.)
2. (İng.) Tam da bu demek işte. (Ç.N.)

Bir iki cümleyle İskân Bakanı Efrén Iturbide'yi de aradan çıkarayım. Dünyanın en iyi giyinen salağı olduğunu söylerler. On dokuzuncu yüzyıl başındaki Birinci Agustín adlı şu şakacıktan İmparator'un soyundan gelmekle böbürlenir. Doğru mu bilinmez. Efrénimiz kendine düzmece bir soyağacı yaratmak için, iyi görünüşünden yararlanır. Eh tabii, insan "soylu" olmadan nasıl böyle yarı saydam bir tene sahip olabilir ki? Soylu mu, sevgilim? Halkın sesi onunla ve göreviyle ilgili ne der, bilir misin?

"Efrén Iturbide, Efrén Iturbide Konut'undan sorumlu Müsteşar'dır."

Gerçekten öyledir. İnşa ettiği tek bir konut vardır: kendininki.

Şu sersem suratlı adam da Juan de Dios Molinar, Haberleşme ve Basın Yayın Bakanı. Güçlü komşularımız sayesinde ve onların yardımıyla, bugün artık bilgilendirmeye ve kitle iletişim araçlarına değgin sahip olduğu tüm güç elinden alınmış durumda. Benim karar verdiğim (ve benimle birlikte yayılan) mektup yazabilme yolu hariç tabii. Şu zavallıya bir bak, ne kötü bir fiziksel dağılım. Asık bir surat, kaplan gözüne benzer gözler, çekingen bir sırıtış, marangoz elleri, İtalyan tenoru göğsü. Doğa da ne biçim boynuzlayabiliyor adamı! Yetmezmiş gibi, ağzına da asma kilit vurulmuş sanki. Ahmak bir uyuşuğun portresi, içimi acıtıyor. Dostum Herrera'ya göre iyi ki de böyle. Haberleşme Bakanı haberleşmeyi sağlayamadığına göre, İçişleri Bakanı onun adına haber verme işini idare ediyor.

Bir de yanında oturan sırıtkan suratlı, Adalet'ten sorumlu Başsavcı Paladio Villaseñor'a bak: Bu adam bütün dünyaya "pek güzel, pek güzel" deyip durur. Haklı olarak adı "Pekgüzel Bey"e çıktı. Ama bana kalırsa göründüğünden daha kurnaz ve budalanın teki olduğu inanışı, onu

keskin kararlar almaktan ve el altından becerdiklerini herkesin gözü önünde incinmekten kurtarıyor. Çok geçmeden göreceksin, kendine has alışkanlıkları ve erdemleri var. Koşullara uygun olarak yılanbalığı veya yumuşakçalardan olması boşuna değil.

Şimdi de sevgili Nicolás'ım, kabinenin ağır topu geliyor. Maliye Bakanı Andino Almazán. Ekonomi konusunda inandıklarından milim şaşmaya yanaşmayan demir bir teknokrattır. Ekonominin ilahiyatçısıdır, E harfi büyük ve gotik yazılacak. Andino için paranın değerini düşürmek, orospu bir kız çocuğuna sahip olmaya benzer. Zavallının bilmediğiyse, "La Pepa" diye tanınan karısının aslında bütün gün onu boynuzlayıp duran bir orospu olduğudur. Ama bu konuya daha sonra geleceğim sevgilim.

En kötüsüne gelmek istiyorum, bu gözden geçirmeyi dehşetin ta kendisiyle bitireceğim. İşte cumhuriyetin korosunun açıklanması en olanaksız sesi: Başkan Lorenzo Terán'ın İcra Kurulu Başkanı. Dalkavuk, sefil, aşağılık Tácito de la Canal. Ona iyi bak; gün ışığına bile çıkmamalı aslında. Suratı, çenesinden kafasının arkasına dek, koca bir yara izine benzer. Hem çenesi hem kafasının arkası kıllı dikenlerle kaplıdır ve bu dikenler, yumurta biçimli kelini çirkin bir şekilde gizlerler. Bak, ellerini nasıl da tam bir alçakgönüllülükle ovuşturuyor. Sanki hayatı boyunca fakirlik çekmiş, her an da dilenciliğe dönecekmiş gibi bir görüntüsü var. Başkan'ın *doormat*'i, *paillasson*'u, paspası, her anlamda hem de. En üst düzey Yönetici'nin çalışma odasına girişi denetliyor ve Başkan, odaların odasına adımını atmadan önce ayakkabılarının tabanını silsin diye kendini sunuyor. Tácito de la Canal, hayatında hiç temiz hava solumamış izlenimi veren bir adam. Böyle konuşuyorlar hakkında. Ben bunun doğru olmadığını biliyorum. Her gece soyunurken, ormanda

gizlenip beni gözetleyen adam, Tácito de la Canal'dan başkası değil. Senden önce gelen *voyeur*, dün gece gördüğün aşağılık röntgenci o...

Evet, filmdeki rol dağılımı böyle işte. Bir diğer benzersiz ekibi, bizim çiftliğin Solon'larını,[1] saygıdeğer milletvekilleri ve senatörleri de daha elverişli bir zamanda gözden geçiririz: küçücük taraflar halinde dağılmış bu ekibin üyeleri, Kongre'nin yönetimini Onésimo Canabal (az önce tanıtmıştım sana) gibi bir beceriksizin eline bırakırlar, ancak bu dağılmanın sonucu olarak da zorunlu yasaların geçmesini engellerler ve "kendi başına", yani kimi zaman yasalara uygun kimi zaman da uygun olmayan pragmacı bir anlayışla harekete geçme yükümlülüğünü de Başkan'la Bakan Herrera'ya bırakırlar ama kimi zaman, tıpkı şimdi Kolombiya ve petrol örneğinde olduğu gibi, Kongre'deki parçalanma nedeniyle, bizim buralarda olağan sayılan zorunlu pragmacılığın bedelini ödemek adına, ilkeyi açıkça meşrulaştırmak zorunda kalan bir pragmacılıkla davranmaya zorlarlar.

Şimdi de yeni ve iyi haber, boru çiçeğim benim, Yakın dostum İçişleri Bakanı Bernal Herrera, Sayın Başkan'dan seni Los Pinos'taki Başkanlık Makamı'na danışman olarak ataması için özel olarak ricada bulundu. Tácito de la Canal'ın emrinde çalışacaksın.

Zehirli bir ödül mü sana verdiğim? Hayır. Yıkıntılar içindeki Cennet'in kalbinden altın elmayı bana geri getirme fırsatını sunuyorum sana inanmış sevgilim. Bu fırsattan yararlan, Valdivia. Daha ne istiyorsun, Nicolás?

1. Atinalı devlet adamı, meclis üyesi ve ozan. (Ç.N.)

8

Xavier Zaragoza "Séneca"dan Başkan Lorenzo Terán'a

Ah, Sayın Başkan! Yetkiyi üstlendikten yirmi dört saat sonra bana söylediklerinizi nasıl unutursunuz?

"Başkanlık görevini üstlenirsin, 'Séneca', göğsüne üç renkli kuşağı geçirirler, Kartal Koltuğu'na yerleşirsin ve haydi bakalım, yola çıkıyoruz! Lunaparklardaki inişli çıkışlı tren raylarına tırmanmış gibi hissedersin kendini, sonra seni en tepeden baş aşağı bırakıverirler, olanca gücünle koltuğa yapışırsın ve suratından bir daha hiç silinmeyecek şaşkın bir ifade takınırsın, yüzündeki ifade, hiç çıkarmayacağın bir maskeye dönüşür, seni fırlattıkları andaki suratınla kalakalırsın, takındığın sırıtkan ifade altı yıl boyunca değişmez, istediğin kadar farklı şekillerde gülümsemeye çalış, ciddi görün, şüpheci veya kızgın görün, o dehşet verici anda suratına yerleşen ifadeyi bir daha çıkaramazsın ve işte o an farkına varırsın sevgili dostum: Başkanlık koltuğu, Kartal Koltuğu, altı üstü rayların tepesindeki koltuktur ve o koltuğun adı Meksika Cumhuriyeti'dir."

Bana bunları söylediğinizden beri Sayın Başkan, açık yüreklilikle size düşüncelerimi açıklamam, kendi çıkarımı düşünmeden tavsiyede bulunmam, "Cumhuriyet'in Başkanlığı" denen karnavalın yüksek tepesinden boşluğa bırakıldığınızı anladığınız anda yüzünüze yerleşen şaşkınlık ifadesini gizlemenize yardım etmem için beni ya-

nınıza aldığınızı her ikimiz de anlamıştık.

"Seni seçerler, Séneca. İnsanlarla bağlantın kesilir. En iyi arkadaşların bile eleştirmez seni."

Evet, ben güveninize layık olmaya çalıştım. Belki tavsiyelerim, verilebilecek en iyi tavsiyeler değil ama siz her zaman karşıt düşüncelerle tavsiyelerime karşı koyma hakkına sahipsiniz –zaten sizin de gördüğünüz gibi, bu düşünceler karikatürlerden ve gazete sayfalarından eksik olmuyor!–. Benim görevim (yani benim anladığım kadarıyla) size açık yüreklilikle ne düşündüğümü söylemek. Başkanlık Makamı'ndaki ilk üç yılınızı devirdiniz, samimi eleştirim Sayın Başkan, biraz iradesiz bir adam olarak görüldüğünüz yolunda olacak. Yaptıklarınızı görmüyorlar. *Yapmaktan vazgeçtiklerinizi* görüyorlar. Ben sizin felsefenizi biliyorum. Sonora'dan Yucatán'a, her şeyin Başkan'ın iradesine bağlı olduğu sıkıyönetim devirleri geçmişte kaldı. Yeniden moda olan Tardán marka şapkalar gibi, dönüş modası!

Biz bunun hiçbir zaman tümüyle gerçek olmadığını biliyoruz. PRI'nin kadife eldivenli sıkıyönetimi, Meksikalı seçkin sınıfa, eleştirilerine, alaylarına ve genellikle kıt bilgiyle ileri sürdükleri düşüncelerine karşı belirli hoşgörü sınırları içinde yumuşatılmış bir politika izliyordu. Şairler, yazarlar, bazı gazeteciler, çadır tiyatroculari, karikatürcüler, tanımlara sığmayan duvar ressamlarımız, iyi kötü her istediklerini yazıp çizebiliyorlardı. Aydın seçkin sınıfın devletin seçkin sınıfına yönelttiği eleştirilerdi bunlar, bir anlamda gaz çıkarma ihtiyacını gideriyorlardı, tıpkı Soto'dan Beristáin'e, Cantinflas'tan Palillo'ya, birçok komedyenin yaptığı gibi. Bu nazik ayrıcalığın keyfini sürüyorlardı. Ama sinemacılar, çoğu gazeteci, bağımsız sendikalar, bu ayrıcalıkların yanına bile yaklaşamıyorlardı. Buna karşılık, yöneticilere ne demeli? Belediye başkanlarına, illerdeki askerlere, kolluk güçlerine, hatta aşağılık gümrük memurlarına? Bu yerel iktidarlar

sürüsü, Sayın Başkan, canları istediği gibi rüşvet yiyip cezasız kalıyorlardı. Yalnız ve yalnız rüşvet yiyenler özgürdü. Başkan kanunlara uygun davranmaya başlayıncaya veya "hararetle ahlaki bir mücadele" başlatıncaya değin, kanunsuzluk üzerine bir kültür yarattık.

Tanrı aşkına, Sayın Başkan! İspanyol Sömürgesi günlerinden bu yana Madrid'de sürekli "rüşvet"ten dem vuruldu. Rüşvet, yiyicilik, avanta, dolandırıcılık, "ilişkiler"de meşru görüldü. Siz de bilirsiniz; "üçkâğıt açmayan, yol alamaz".

Sizin gibi temiz bir adam çıkıp da bütün bunlara muhalefet edince ve yıllar yılı pislik içinde kalmış ahırları temizlemeye kalkınca neler oldu? Siz, toplumun gücüne inanan demokrat bir Herakles gibi çıktınız ortaya, efsanevi Herakles'in değnek darbeleriyle yaptığı temizliği yapmaya kalkıştınız, tıpkı ilahi Herakles olan İsa'nın kamçı darbeleriyle tapınağı tüccarlardan temizlediği gibi.

Ahlaki açıdan takdire değer bir insansınız, Sayın Başkan. Toplum kendi kendini temizlesin. Namuslular, namussuzları arındırsın veya namussuzlar kendi kendini arındırsın. Bir kez daha açık sözlülüğümü bağışlamanızı diliyorum, Sayın Başkan, izin verin eleştirilerimi biraz yumuşatayım. Siz de farkına varmışsınızdır; Meksika'nın yaşamında öyle karanlık bölgeler var ki, ancak elleri kirli olanlar bu bölgeleri kontrol edebilir. Siz bir yandan, halka rejimin aydınlık yüzünü gösteren namuslu memurların yükselmesi için elinizden geleni yapıyorsunuz. Bunun son kanıtı, şerefli bir asker olduğunu kanıtlamış olan Savunma Bakanınız, General Mondragón von Bertrab'dır. Diğer kanıtı da, İçişleri Bakanı Bernal Herrera'dır. Herrera, yasayı uygulayan dürüst bir profesyoneldir ama şu Latince ilkeyi de iyi bilir: *Dura lex, sed lex*. Kanun katıdır ama kanundur. Oysa siz de, von Bertrab da, Federal Polis Şefi Cícero Arruza'nın acımasız bir zorba olduğunu ve

nedenli nedensiz baskı kurmak için ayrıntılara girmeyip, kestirmeden gittiğini çok iyi biliyorsunuz.

Gerekli bir kötü mü Cícero? Belki. Ama asıl konuya gelelim, Sayın Başkan; görmeyi reddediyorsunuz, İcra Kurulu Başkanınız, Tácito de la Canal. Kendimi korkunç bir tehlikeye attığımın farkındayım; elimde kanıt olmadan suçlamada bulunuyorum. Önemli değil. Basit bir ahlaki gözleme dayanarak söylüyorum. Tácito gibi bir dalkavuk, dürüst olabilir mi? Bu denli körü körüne bağlılığın ardında dipsiz bir ikiyüzlülük kuyusu olacağından kuşkulanmıyor musunuz? Tácito de la Canal konusunda daha dikkatli olmak gerektiğini düşünmüyor musunuz? Yoksa anlaşmazlık çıkmasın diye kör gibi davrandığınızı, sırf huzurunuz kaçmasın diye Tácito'nun sadık ve sevimsiz bekçi köpeğiniz olmasına, sizi pohpohlamasına ve savunmasına izin verdiğinizi mi düşünmeliyim? Usanç veren, istenmeyen, açgözlü kişilerden kurtulmak için kale kapısına çirkin suratlı bir cüce dikmenin gerekliliğini yemin ederim anlıyorum. Dekorunuzun bir parçası olan çoban köpeğinizin, şerefli danışmanınızı, sadık dostunuzu, yararlı teknik adamınızı, kaygılı aydınınızı da ürkütüp kaçırdığını hiç düşündünüz mü? Ve ne için? Bütün yüzsüzler gibi, başkanın ilgisini elde etmek konusunda bu insanları en büyük rakibi olarak gördüğü için.

Bir kez daha söylüyorum, Sayın Başkan, çözümlemelerimde yer yer kabalığa varan açık sözlülüğümü bağışlayın, ne var ki bunun için görevlendirdiniz beni; size doğruları söylemem için. İlk günden beri farkındayım bunun. Politikacı, aydının bedelini ödeyebilir. Ama ona güvenemez. Aydın sonuç olarak karşıt görüşte olacaktır ve bu da politikacı açısından ihanettir. Kötü niyetli veya iyi niyetli, Makyavelci veya ütopik, ne olursa olsun, iktidar sahibi her zaman haklı olduğunu düşünür, ona karşı gelen haindir veya en azından vazgeçilebilir kişidir.

9

María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya

Seni anlıyorum, Bernal, Başkanlık merkezi gibi can alıcı bir kuruma Nicolás Valdivia gibi bir yabancıyı kabul etmeden önce eksiksiz bir güvenlik taraması yapman gerekiyor. Bana gönderdiğin kartı dikkatle okudum. 12 Aralık 1989'da, Chihuahua'da, Ciudad Juárez'de, Meksikalı baba, Amerikalı anneden dünyaya gelmiş. Anne baba, Texas, El Paso'da çalışıyorlarmış ama Meksika'da yaşıyorlarmış. Nicolás, Ciudad Juárez'in Arşivi'ndeki nüfus kütüğüne kayıtlı. Valdivia on beş yaşındayken, anne babası trafik kazasında ölmüş.

Valdivia, seninle benim de gittiğimiz Paris'teki okulda ortaya çıkıncaya değin, arada büyük bir boşluk var. Araştırdım. Konuları biliyor, öğretmenleri de tanıyor. Meksika'nın Fransa'daki büyükelçiliğinde, o zamanlar Büyükelçilik'in askerî ataşesi olan General Mondragón von Bertrab'la tanışıyor. Von Bertrab, École Nationale d'Administration'un genç öğrencisini rapor tutmak, bilgi belge toplamak gibi işlerde kullanıyor. Meksika'ya dönüşünde onu da beraberinde getiriyor. Valdivia, doğum yeri olan Chihuahua'da, beş yıl boyunca kendi olanaklarıyla okuyor.

On beşinden yirmi beşine dek geçen dönemde ne yaptığıysa bilinmiyor. Şimdi Savunma Bakanı olan von Bertrab'dan bu konuda bilgi istedim. Gülümsedi. Haya-

tını kazanmak zorunda kalan kimsesiz bir yeniyetmenin yaşantısını kim bilebilir ki?

Von Bertrab beni yatıştırdı. Anlatılanların altına imzanı koymak istersen onunla konuş. Nicolás, Meksika tankerlerinde, Hollanda yük gemilerinde, düzenli aralıklarla Tampico limanına da uğrayarak, oradan oraya dolaşmış, bu süreçte elinden kitap düşmemiş, düşe kalka eğitimini sürdürmüş, yeterlilik almak için ders içeriklerini almış ve en sonunda, Valdivia'nın azmini, gayretini, çetin şartlarda sürdürdüğü eğitimini ortaya koyan belgelerle başvuruda bulunan generalin ricasıyla École Nationale d'Administration'a girmeyi başarmış. İşte böyle, Jack London veya Ernest Hemingway tarzı bir gençlik...

Daha iyi bir tavsiye ister misin, Bernal? Hile hurdayla yaşamaktan daha iyi yollar da vardır belki böyle bir hayatta. Bir kez daha kadınca sezgilerime güven. Nicolás Valdivia melek gibi bakıyor yüzüme. Beni sevdiğini söylüyor. Beni sevmesine izin veriyorum. Ama öteki bakışı da yakalıyorum, kaçamak olanı, bu genç adamın, ona bakmadığımı düşündüğünde attığı kaçamak bakışı. Shakespeare'in *Julius Caesar*'da tanımladığı o "güçsüz ve aç" bakışı. Tutkunun bakışı. Melek yüzlü küçük bir şeytan mı? Tácito de la Canal'ı alt etmek için daha ne isteriz, sevgili dostum? Valdivia her şeyini bize borçlu olsun ve her şeyiyle kendini bize teslim etsin. Sezgilerim, ajan olarak biçilmiş kaftan diyor. Politikada taze kan gereklidir dersin bana ama tehlikelidir de.

İzin ver, canım, riske giren ben olayım, bir zarar ziyan olursa da bedelini ben ödeyeyim. Sen ve ben, gerçekçi bir politik oyunun içinde yer alıyoruz. Zaman zaman da idealist bir politik oyun, Başkan 1 Ocak'ta bunu kanıtladı zaten, sonuç da felaket oldu. Ama sonuçta, hukuken kural dışı tutumumuzun neden olduğu fiili tepkiye bağlı olarak, güç kullanarak da olsa, gerçekçi bir politik oyun.

Reelpolitiğin iyi tarafı, yerleşmiş ilkelere dokunmadan, bir anda dönüştürülebilir olmasındadır. Nicolás Valdivia, senin ve benim *reelpolitik* anlayışımızın karşılaştığı rastlantısal bir durumdur. Aldığımız gibi çöpe de atarız.

Düşünsene, bütün işvemle, Başkan olduğunda cinsel olarak onunla beraber olacağımı söyleyecek kadar ileri gittim. Sanırım inandı! Ya da teklifim düş gücünü harekete geçirdi ve arzusunu körükledi.

Her neyse, tarantulanın mağarasına sokacak bir teknik adama ihtiyacımız vardı. Bizim yavru karınca Valdivia kendini ısırtır da ölürse, *tant pis pour lui*.[1] Yerine başkasını koyarız. Şu an için Los Pinos'taki adamımız o. Onu kandırma ve idare etme işini bana bırak. Emin ol, kafası çalışıyorsa, bize titizlikle hizmet edecektir.

"Meksika Başkanı olacaksın," dediğimde, genç Valdivia'nın kılı kıpırdamadı. Şaşırmadı. Belki de senin düşündüğünü düşündü.

"Ya bize ihanet ederse, ya ağzını tutamayıp veya hırsına yenik düşüp planımızı açık ederse?"

Bence bu oğlan son derece zeki. Bakışları okumayı biliyor. Benimkini okudu:

"Bana ihanet edersen, kimse sana inanmaz. Gözünü hırs bürümüş küçük bir adam ve hatta belki de büyük bir salak olduğunu düşünürler. Kurban olarak lazım değilsin bana. Müttefik olarak istiyorum seni. Senin gibi bir Lucifer lazım bana."

Akıllı olduğu kadar kibirli de. Bana inanıyor. Sorun, aldatıldığını anladığında çıkacak. İntikam almaya kararlı bir kurban gibi davranabilir. İntikam için harekete geçen kurbanlarımızın silahsız olduğundan emin olmamız gerekiyor.

1. (Fr.) Bize ne/Ne yapalım/Ölürse ölsün. (Ç.N.)

10

"La Pepa" Almazán'dan Tácito de la Canal'a

Aşkım, altın keltoşum, tuzlanmış yumurtam, söyle bana, sevgili olduğumuzdan beri sana hiç durmadan mektup yazdığıma ve bugün artık her zamankinden de çok, küçük aşkım, senin kutsal adını anmamaya özen gösterdiğime göre, sence şimdi sana mektup yazmamın benim için bir sakıncası olabilir mi? Biliyorsun; günün birinde, aradan yıllar yıllar geçtikten sonra, Yucatanlı büyükanneciğimin sandığında aşk mektupları destemi bulsunlar istiyorum. Onları bulduklarında, kocasına ihanet eden bir kadının değil, tutkulu ve romantik, âşık bir kadının mektuplarını bulmuş olacaklar. Evet, senin tutkulu ve romantik âşığınım ben, koca göbekli keltoşum benim, hiç yoktan iyidir, diyecek sivri dilliler ama bilmiyorlar ki o tatlı dilin ne kadar lezzetli, uzun ve de işinin ehli, senin deyişinle kaymak taşından kusursuz Venüs bedenimde öpücüklerle dolaşırken. Neyse, bu kadar zevk yeter, isimsiz aşkım benim, sadede gelelim, konu, entrikacı MR'nin, rakibin BH ile her seferinde biraz daha yakınlaşması. Kimi zaman fazlasıyla iyi niyetli davranıyorsun, benim temiz yürekli sevgilim ve B'ye olan sadakatinden dolayı, seni vicdansız bir dalkavuk gibi göstererek yıkmak isteyenlerin farkında olmuyorsun. O alçak çiftin bütün derdi, seni, gözünü hırs bürümüş, açgözlü, son derece ah-

laksız, yükselmek ve bir sonraki dönemde B olabilmek için B'nin çevresini kullanan, bir göt yalayıcı gibi göstermek. Altıncı hissimizle düşünmediğimiz için sevgili T, "periyodun" üçüncü yılı geride kaldı (periyot derken ilahî hormonlarımdan da söz etmiyorum) ve B periyodunda önemli olan tek şey, B'nin yerine geçecek olan kişi.

Olayları nasıl gördüğümü anlayacaksın şimdi. MR, BH ile müttefik. BH'nin gücü, herkesin övdüğü soğukkanlılığından ve dengesinden ileri geliyor. Hırsızlar diyarında dürüstlüğüyle ün yapmış olmasından kaynaklanıyor. Kirli işleri çevirmeyi, B'nin kulak verdiği bayan MR'ye bırakıyor çünkü, senin de bildiğin gibi B, kadir bilir bir insan ve ikisi de şu anda bulundukları yerlerde değilken, MR, B'nin âşığıydı ve politikanın temel hilelerini B'ye öğretmişti. B'nin hem iyi hem kötü tarafı, kadir bilir bir adam olması. Baksana şekerim, herkesten çok senin kıymetini biliyor, tatlım, yakışıklım. Şey de kel (ay, seni ima etmedim, kutsal kelim benim) ve arzuladığımız şeyin peşine düşeceksek eğer, o şeytani çiftin hatasını yakalamak, senin için de benim için de daha önemli hale geliyor. Hem kazançlıyız, hem zarardayız. Benim harika kocam, Cebelitarık kayası gibidir. Hiçbir şey yerinden oynatamaz onu, can sıkıcıdır ama güvenilirdir. Bu çiftin kuşkulu bir hareketini yakalaması yeter, gidip B'nin karşısına çıkar, tıpkı Musa'nın elinde emirlerle, dağda ortaya çıktığı gibi.

Kocam, insanlara kendini suçlu hissettirmek konusunda bir dâhidir. İkimizin de bildiği gibi B kendini suçlu hissetmeye hiç dayanamaz. B'nin şüpheye düşmesi için, BH'nin yanlış bir adımını kocamın B'ye bildirmesi yeter. İnan tapılası lahmacunum benim, B'yi kazanmanın en iyi yolu, onu şüpheye düşürmek. Biliyorsun, B'nin aradığı tek bir şey vardır: güvenlik, güvenlik, daha fazla güvenlik. Endişeye kapılmamız için neden yok. Güvenli

olduğu sürece, yani önceden kestirilebilir ve emniyetli olduğunda, rüşvete bile göz yumar. Ulaştırma Bakanı Felipe Aguirre'nin durumunu ele al. Ruhsat verdiği her anlaşmayla, bir rumbacının kıçından daha nefis parçaları götürdüğünü hepimiz biliyoruz. Sübyan düzmeye benzeyen şu yağlı rüşvet kuramını B de biliyor kuşkusuz. Biliyor ve önemsemiyor (yani öyle sanıyorum, şekerim!). Ulaştırma Bakanı, namussuzun teki. Bilinen, kabullenilen, özümlenen. Ne istersen.

Ama BH! Kendisinden doğruluk, namus, ahlak ve bunun gibi yenip içilmeyen her şey bekleniyor (ya da bizim tarifsiz Sayın B'miz bekliyor). Bu yüzden, benim güçlü kuvvetli keltoşum, yukarıda sözü geçen şahsiyetin iktidar hırsını şişlemek için, BH'nin ya da başıboş MR'nin kuşkulu bir hareketini yakalamak yeter. B, başka birtakım nedenlerle sana deli gibi güveniyor. Bunu avazı çıktığı kadar bağırarak söylüyor. Bomba! Tácito olmadan, minicik bir adım bile atamam. Çifte bomba: İhtiyacım olan her şey için, Tácito yeter de artar bana. Los P'de konuşulanlar, buraya, Mérida'ya kadar geldi:

"T, benim en sadık hizmetkârım, T olmadan adım bile atamam, kendime güvendiğim gibi güveniyorum T'ye. T, hiç sahip olmadığım oğlum gibi..."

Vesaire, vesaire, vesaire.

Değerli lahmacunum benim, izin almadan frenkincirine çıkan kartaldan daha kartal olmalıyız biz. Başkanlık koltuğunu süsleyen kartal!

Nasıl bir üstünlüğe sahibiz? Başlangıç olarak, tedbirliyiz. Politikada zinadan iyi alıştırma yoktur. Küçük gizler, küçük gizler. Büyük sürprizler, büyük sürprizler. Kimse bizden kuşkulanmıyor, aramızda hiçbir bağlantı kurmuyor. Ben burada, sülünler geyikler diyarında yaşıyorum, aşk randevularımız Cancún'da gerçekleşiyor, kimse kuşkulanmıyor. Hayret! Kafana geçirdiğin şu hip-

pi peruğuyla, otelde kimse seni tanımaz, kusura bakma tatlım, yakışıklım ama, iki üç genç gringoyla en son plaja gittiğimizde, içlerinden biri beni diskoya, dansa davet etti ve şöyle dedi:

"Bırak babanı, yalnız kalsın, tek yaptığı, öğle uykusu çekmek zaten."

Affet, affet, affet babacık, sana bunu söylememin nedeni, ne kadar, ne kadar tedbirli olduğumuzu anlaman. Oralarda bize kara çalmaları için neden yok. Sen UNAM'da[1] Yurttaşlık öğretmeniydin, artık ölü bir parti olan PRI'nin sözünün eri delegesiydin, dünün adayı, bugünün B'sinin, sadık *campaigner*'ı[2], ardından *headhunter*'ıydın.[3] Yani her türlü hileli işe yabancıydın. Seni azgın bir erkek olmakla suçlayabilirler ve haksız da değiller, aziz sevgilim; ama bu bir suç değil, hafif bir suç bile değil. Ama cepçi olmakla suçlayamazlar. Bununla ilgili hiçbir şey söyleme bana. Nasıl yaşadığını görüyorum. Colonia Cuauhtémoc'ta, tek odalı küçük bir apartman dairesi. O feci mutfak, çöp ve merdiven boşluğundan yükselen çiş kokusu. Asansörün bile olmadığına göre. Sears'dan alınma üç önemsiz takım elbise, kutsal eşya mahfazasından farkı kalmamış altı çift *El Borceguí* ayakkabı, Ocak ayında kelini soğuktan koruyacak iki adet Bask bere. Tanrım! Sen yoksa bir çileci misin, lahmacunum benim! Bilmedikleri, kelliğin erkeklik göstergesi –ikincil derecede derler ama, sonuçta göstergesidir işte– olduğu ve sen eğer geri kalan her konuda göründüğün kadar alçakgönüllüysen bile, erkekliğinle ilgili Tanrı vergisi yeteneklerin rakip tanımıyor, azgın tekem benim. Tanrım sana çocuklu-

1. Universidad Nacional Autónoma de México - Meksika Ulusal Özerk Üniversitesi. (Ç.N.)

2. (İng.) Bir dava uğruna savaşım veren. (Ç.N.)

3. (İng.) Kafa avcısı. (Ç.N.)

ğunda, şu bildiğin şey hariç her şeyi vermiş: Tarzan'ın atılganlığını, Temel Reis'in aletini, şempanzenin kamışını, tam sana göre utangacım benim, ve bana göre, sana tapan ve seni arzulayan P'ciğine göre, evet, işlet saksıyı, dayanmamız gereken iki kısacık yıl kaldı.

Tapıyorum sana, T, söyle bana, bir daha ne zaman görüşeceğiz. Bir kez daha söylüyorum: Temiz eller, bükük beller ama hepsinden önemlisi pencereler aşkım; dikkat, ara sıra da, inşallah, küçücük bir delik...

11

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Sen diye hitap etmeme izin verdiğin için teşekkür ederim, María del Rosario. Bu benim için bir ödül oldu, özellikle de beni yerleştirdiğin görevin yarattığı zararı karşıladığı için. Biliyorum, kararı Sayın Başkan verdi. Biliyorum, Yönetim katında bir masa sahibi olmamı, senin aracılığınla ona borçluyum. Ama bana ödettiğin bedele bak, Tanrı aşkına! Bütün gün Tácito de la Canal'ın yüzünü görmek zorunda kalmak! Hakkında anlattıkların, karanlık gerçek karşısında güdük kalıyor. Ona katlanıyorsam, seni sevdiğim ve benim adıma Başkan'a ricada bulunmana minnettar olduğum içindir. Nedenlerine de saygı duyuyorum. Terán Yönetimi'ndeki ilk görevim başkana çok yakın, buraya Başkanlığın kalbi de denebilir, burada, Başkanlık sekreteri Tácito de la Canal'ın emrinde çalışıyorum.

Kendimi terbiye etmem ve böylesine tiksinti uyandıran bir adamın bana varlığıyla her gün eşlik etmesini kabul etmem gerekiyor. Boyun eğmeliyim. Saygı göstermeliyim. Eğer bu da aşkımın kanıtı değilse María del Rosario, genç Werther tarzı romantik bir intiharın ötesinde bilmem sana daha iyi ve kesin bir kanıt sunmak için ne yapabilirim. Bir yerlerden başlamak gerek, diyorsun, umarım bu görevden diğerine geçiş sürecim hızlı ve eğitici olur. Vekil De la Canal'ın aşırı saygılı hali, Başkan'ın kar-

şısında yerlere eğilişi, Kral'ının yanı başındaki Kardinal gibi, amirinin yanı başındaki kesintisiz görevi, Terán her kalktığında veya oturduğunda, sandalyesini tutmak için uşakların aceleci tavırlarıyla harekete geçmesi midemi bulandırıyor. Yemek zamanı Başkan'ın peçetesini yayan, Tácito olmak zorunda mı? Lorenzo Terán o kadar içi dışı bir olan bir insan ki, yemeğini ceketsiz yiyor, et artıklarını köpeği El Faraón'a atıyor... Bilmem, Personel Şefi köpeği kendi elleriyle mi beslemek ister yoksa doğrudan kendisi mi köpek olmayı ve dört ayak üstünde başkanlık sofrasının artıklarını yemeyi yeğler.

Politik köleliğin adamı ne aşağılık hallere sokabileceğinin örneğini göstermek istediysen, María del Rosario, daha iyi bir yer veya daha usta bir oyuncu seçemezdin. Bu görevde bir haftamı henüz doldurdum ama sana hemen küçük bir çözümleme yapabilirim. Tácito de la Canal, gizlilik ustası, gölgelerde korkusuzca hareket ediyor, gün ışığında alçakgönüllü, işine geldiğinde cömert ama doğuştan cimri. Astlarına davranışını izlemek yeterli. Sanki korkuyla karışık bir kırgınlığı var çünkü artık ast değil ama yine olabilir.

İşe, kendisini utandıran tuhaf bir kılıkla gelen bir sekreter var. Kırk yaşlarında –gözden kaçmıyor– ve küçük bir kız çocuğu gibi giyiniyor. Ama genç kız gibi değil, María del Rosario, tam anlamıyla, gerçekten de kız çocuğu gibi. Lüle lüle saçlar ve gök mavisi –*baby blue*– bir kurdele. Mavi veya pembe tafta elbiseler, melek işli şoset çoraplar, *mary-jane* stili rugan ayakkabılar. Yetişkin olduğunu gösteren şeyse, kırışıklarını gizlemek için pudra küpüne batmış olması, dudaklarına sürdüğü ciyak kırmızı ruj, alınmış kaşlar, rimele bulanmış kirpikler.

Onu görür görmez, bu kadının bir sırrı olduğunu düşündüm ve akıllıca ve insanca olan, ona saygı duymak olacaktı.

Dün çocuk sekreterin döner sandalyesinde oturan bir Barbie bebek gördüğümde hissettiğim mide bulantısını, dehşeti tahmin edemezsin. Sekreter şaşkınlığını yenince, Barbie'nin sarı saçına iğneyle iliştirilmiş kartı okudu.

Kartta ne yazdığını bilmiyorum ama sekreter notu okudu, gözyaşlarına boğuldu ve bebeği çöp sepetine fırlattı. Olayı araştırmak istedim ve orta yaşlı, kalıbı yerinde, tok sözlü bir sekreter olan Penélope'den, vekil De la Canal'ın, Doris'i –çocuk kadının adı– on yaşında çocuğa alınacak hediyelerle aşağılayarak eğlendiğini öğrendim. Şu türden sözlerle de paylarmış:

"Annen ne der sonra? Kendini hiç de işine vermiyorsun. Öğretmeninden ceza alacaksın."

Sonra Doris Tácito'nun odasına girermiş ve yarım saat sonra ağlayarak çıkarmış ama elindeki kurdeleyle dağılmış halini ve ağladığını gizlemeye çalışırken, bir yandan da sutyenini düzeltirmiş...

Penélope'nin dediğine göre vekil De la Canal'ın çalışanı, onun "domuzcuğu" olmalı, böyle bir çalışanı olmadan yaşayamaz, Doris onun için kusursuz bir kurban oldu. María del Rosario: Tácito'nun odasına girmeden önce her zaman telefonla haber veriyorum veya kapıya vuruyorum ama dün dayanamadım ve habersiz girdim. Doris, De la Canal'la yalnızdı. De la Canal, çocuk kadını sıkıştırmış, sağ eliyle memesini okşuyordu, sol elini de fırfırlı külotunun içine sokmuş, kulağına şunları fısıldıyordu:

"Sakın annene bir şey söyleme, yoksa seni çok kötü cezalandırır. Benim yanımda iyi bir kız ol, ben de sana daha çok oyuncak bebek alayım. Annenden kork ve ona her konuda itaat et – birlikte yaptıklarımız konusunda değil tabii, küçük orospum."

İnan bana, Tácito de la Canal'ın zalimlikleri, ahlaksızlıklarından da beter, María del Rosario. Öyle alçakça

iğrençlikler yapıyor ki: Örneğin her hafta ofisin kırtasiye depolarını geziyor, kurşunkalemleri, antetli kâğıtları, antetsiz mektup kâğıtlarını, klipsleri, silgileri, makasları, klasörleri, gazlı kalemleri ve diğer malzemeleri sayıyor. Dün, açıkgöz Penélope ondan önce davranıp, eksik malzemeleri gözden geçirdi.

"Ben bütün malzemenin tam sayısını biliyorum, Sayın vekil. Arzu ederseniz, beraber gözden geçirelim, hiç eksik olmadığını göreceksiniz."

"Hepsini zamanında yerine koydunuz mu, Bayan Penélope?" diye sordu küstah De la Canal.

"Hiç almadım ki, Sayın vekil."

"Demek ki masamın üstünü karıştırıyorsunuz, Bayan Penélope"

"Görevim, hiçbir şeyinizin eksik olmadığından emin olmak, Bay Tácito."

Ne yaptım, biliyor musun, María del Rosario? Doris'i kolundan tuttuğum gibi *Fratina* mağazasına götürdüm, baştan ayağa siyah giydirdim; iyi bir terzinin elinden çıkmış siyah elbise, siyah ince çorap, stiletto ayakkabılar, Chanel çanta. İşte oldu. Sonra elinden tutup annesinin Colonia Satélite'deki evine götürdüm. Çocuk Doris korkudan taş kesildi, onu, aksi, gözleri boş bakan bir ihtiyar olan annesine takdim ettim, kadının elinde bir top yün vardı, tekerlekli sandalyede oturuyordu, yanında bir sürahi limonatayla analjezik deposu vardı. Ha, bir de kucağında çirkin bir kedi. Tek söylediğim şu oldu:

"Doris şu andan itibaren ofise böyle gidecek."

"Siz de kim oluyorsunuz, kahrolası?"

"Onun amiri, hanımefendi, eğer kızınızın maaşını eve getirmesini ve size bakmasını istiyorsanız, Doris'in ofise bu şekilde gitmesi sizin için iyi olur, aksi halde, onu kaçırırım hanımefendi, Doris de bundan böyle benimle yaşar..."

İhtiyar çığlık attı, insanın beyninde aniden bir şimşek çakar ya, işte bende de öyle oldu ve kadına sezgisel olarak şöyle dedim:

"Aman dikkat, sakın ola o utanmaz De la Canal'a bir şey söylemeye kalkmayın. Bu konu burada kapanmıştır, hanımefendi. Bundan böyle kızınızı satmaya kalkışmayın, yoksa sizi hapse tıktırırım."

İhtiyar çığlık çığlığaydı, kedi, sahibini korumak ister gibi tehditkâr bir ifadeyle ciyaklayarak yerinden fırladı. Uğursuz kedinin kıçına bir tekme savurdum. Doris annesinin yenik düştüğünü görünce ilk kez gülümsedi. Artık yaşına uygun bir kadın gibi giyinerek gidiyor işine.

Penélope bana göz kırpıyor ve zafer işareti yapıyor.

Ama Tácito bana sahici bir nefretle bakıyor. Baştan beri her şeyi *anladığımın* farkında. Güçlülerin karşısında yaltakçı. Güçsüzlerin karşısında kibirli. Ben neredeyim onun gözünde acaba? Doğrudan gözlerinin içine bakıyorum. Bakışlarıma karşılık vermekten başka çaresi yok. Ben gülümsüyorum. O gülümsemiyor. Doris'in ofisine gelmesini istediğinde, ona şöyle diyorum:

"Kusura bakmayın, Sayın Vekil. Doris benim için acil bir iş yetiştiriyor."

Pezevengin saçları olsaydı, eminim diken diken olurdu.

12

Bernal Herrera'dan María del Rosario Galván'a

Stratejinin doğru olduğundan emin misin? Koruma-na aldığın Nicolás Valdivia, Tácito de la Canal'la çalışıyorsa, yalnızca deneyim edinsin diye değil. Düşmanımızı yakından tanısın diye de değil. Tácito'nun zayıf noktasını bulsun, onu saf dışı edecek gerçeği, suçlu çıkaracak davranışını yakalasın diye orada. Adamın pisliğin teki olduğunu zaten biliyoruz. Politik yaşamında tanıdığın cezasız kalmış pisliklerin hesabını tutsan, bugün hâlâ ceza almamış olarak ama zengin bir şekilde yaşadıklarını görürsün. Tácito'yu iş üstünde yakalamak lazım. Valdivia ne bulmuş? Pek az şey. Zaten bildiğimiz şeyler. Tácito'nun dalkavuk olduğunu. Acımasız olduğunu. Üstündekilere yaltaklandığını, altındakileri becerdiğini. Başkan'ın ona kullanılmış mendil gibi davranmasına izin verdiğini. Başkan'ın da lüks hizmet veren bir uşağa ihtiyacı olduğunu. Münasebetsiz tiplerden korunmak için belki Başkan'ın da çivili tasmasıyla kapısını bekleyecek sadık bir bekçi köpeğine ihtiyaç duyduğunu.

Yeni bir şey yok. Yöneticilerin en okumuş, en bilgili olanı, her şeye evet diyen bir *evet efendimcinin* sunduğu güvenliğe ihtiyaç duyuyor. Görüyorsun işte, Başkanımız asırların alışkanlığını devam ettiriyor. Prusyalı Federico veya Büyük Catalina gibi, sarayına Fransız Aydınlan-

ması'nı, Voltaire'i, Diderot'yu getiriyor, o da dostumuz Xavier Zaragoza, diğer adıyla "Séneca". Ama Federico' nun aynı zamanda potinlerini yalayacak, Fredersdorf adında bir valesi vardı, Catalina'nın da Potiemkin'i, başka bir şeyini yalasın diye. Lorenzo Terán'ın da Tácito de la Canal'ı var işte.

Tatmin olmadım, arkadaşım. Zaman daralıyor, politikada zaman, hamlenin yarısı demektir. Önümüzdeki altı ay içinde Tácito'yu buradan şutlamazsak, başkanlığa aday olmak için görevini tramplen olarak kullanacak. Ne var, biliyor musun? Tácito de la Canal'ın rakibi olmak beni yalnızca iğrendirmiyor, aynı zamanda küçük düşürüyor. Tácito gibi bir solucana karşı 2024 seçimlerini kazanırsam, zaferim o denli büyük olacak ki, kendimi ayağıyla karafatma ezmiş bir adam gibi hissedeceğim. Gösterişli bir zafer olacak. Eğer Başkan'ın üstündeki etkisinden yararlanarak kazanan o olursa, bu benim politik yaşamımın sonu olur.

María del Rosario, beni tanırsın, korkak değilimdir, sorumluluklarımı bilirim. Hayat bizi dosttan öte götürdü; müttefik yaptı. Kader birliği yaptık. Sana ihtiyacım var çünkü kadınsın. Çünkü ünlü kadınlık içgüdülerinden fazlası var sende. İçgüdülerine az bulunur bir politik yetenek ekleniyor. Göze görünmeyen gerçeği görebiliyorsun. Kafanı *yan tarafta* olan bitene çevirip bakmayı biliyorsun. Benim gözümden kaçanı görüyorsun. Sana bilmediğin bir şey söylemiyorum (ya da daha önce söylemediğim). Sensiz ilerleyemiyorum. Ortamdaki korkunç saldırıları karşılayabilmemi sağlıyorsun. Politikada son derece gerekli olan bir güç aşılıyorsun: kendinden emin olmayan insanlar sürüsünü idare etme gücü. Bunun nasıl yapılacağını biliyorsun, bunu yaparken seni izledim. Kabinenin en gerzek üyesine (gerçi bunlar sürüsüne bereket) kendini Bonaparte'a kardeş olmuş Aris-

toteles gibi hissettiriyorsun. Ve adamlarda güven uyandırarak, beni temsil ettiğini, benim yönergelerime uyduğunu düşünmelerini sağlıyorsun. Olağanüstü yetenekli bir kadınsın ama kendi hesabına çalışan bir ajan değilsin. Sonsuza dek Bernal Herrera'ya bağlısın.

Hepsi de sanıyor ki, onlara verdiğin katkıyı ve tavsiyeleri ben istediğim için veriyorsun. Tarım Bakanı Epifanio Alatorre, şeker fiyatında gerçekleşecek düşüşü haber aldığı için gelip bana teşekkür etti, üstelik bir hazineymiş gibi ahmakça şeker stokluyordu ve fiyatın düşeceğinden kuşkulanmıyordu bile. Avrupa Birliği'nin ve Amerika Birleşik Devletleri'nin tarım politikasının, fakir ülkeleri tarım ihracatında köşeye sıkıştırmak üzerine kurulu olduğundan Bakan Alatorre'nin zerrece haberi yok; az ve ucuza satıyoruz ve fiyatların yükseleceğini umarak mal stokluyoruz ama bu şekilde hiçbir şey elde etmiyoruz. Gelişen dünyada kıtlık olmayacak. Dilenciye karşı bir eli açıklık görülecek, o kadar. Sadaka. Bayındırlık İşleri Bakanı Antonio Bejarano hayatını bana borçlu, çünkü müteahhit Bruno Levi'nin, Bakan'ın eski işinde rakibi olan şirketle birleşmesiyle ilgili bilgi edinmesini sağladın. Bakan rakip şirketin işlerini, adamlara kara çalan piyonları vasıtasıyla engelleyebilmişti. Tácito'nun böyle hileli bir hamleyle faka basmasını ne kadar isterim. Ama Bejarano'nun politik bakımdan hiçbir önemi yok. İstediği kadar yoldan çıksın. Bununla birlikte, fırsat bu fırsat, adamın üstünde güç elde ettik. Sen ve ben olmasaydık, şansı kesinlikle yaver gitmeyecekti.

Böyle devam edebilirim, sevgili hanımefendim benim. Bize, ne sana ne bana herhangi bir şey borçlu olmayan tek kişi, balıkların en büyüğü, 2024 seçimleri için meydana çıkan tek rakibim. İşte bu noktada korkunç şekilde zayıfız. Tácito'nun yüksek zekâsına inanmıyorum ama çiftliklerde şu işini bilen dedikleri cinsten bir adam,

frenkincirinin üstünde[1] duran bir Machiavelli, engin bir entrika çevirme gücüne sahip biri olduğunu biliyorum, sevgili dostum, tıpkı bizim birbirimize duyduğumuz engin minnettarlık ve gönülden bağlılık gibi. Bütün Devlet bakanlarının, sana bana olduğu kadar, Tácito'ya da onlarca iyilik borcu olduğunu aklımızdan çıkarmamalıyız. Azizlerin azizi Sayın Başkan'ın ofisinin, bizim köşeli "oval ofisimizin" anahtarlarına sahip olması boşuna değil.

Herhalde bunun ikili bir mücadele olduğunu düşünmek zorundayız ve başarılarımıza güvenip rehavete kapılmamalıyız. Şimdi söyle bakalım, korumana aldığın şu Valdivia, Tácito'nun memurları içinde henüz kabuk bağlamadığına göre, sekreterleri baştan çıkartmanın dışında, Tácito'yu mahkûm ettirecek sırrı bulmayı başarabilecek mi?

Güçsüz bir olasılık, Bayan María del Rosario, gerçekten güçsüz. Tácito de la Canal'ı ciddi şekilde suçlayacak kanıtlara bir an önce ulaşamazsak üzülerek söylüyorum, iş kavgaya kalır, onun ve benim eşit güçlerde çarpışacağımız bir kavgaya. *Buna göz yummak istemiyorum.* Açık bir üstünlükle meydana çıkmak istiyorum. Peki ne? Akıllı, sezgileri güçlü ve baştan çıkarıcı kadın olarak kazandığın haklı şöhrete güveniyorum.

1. Yazar, Meksika'nın ulusal bayrağına gönderme yapıyor. Frenkincirinin üstünde duran kartal. (Ç.N.)

13

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Sevdiğim ve hayranlık duyduğum hanımefendiciğim, bir kez daha emirlerinizi yerine getirdim (gerçi siz nezaketen "tavsiyeler" diyorsunuz) ve sizin de tavsiye ettiğiniz gibi, "onaylanma gayreti" içinde ve "politik eğitimimi parlatmak" adına, Veracruz limanına gittim. Söz konusu Şahsiyet'e sunmak üzere tavsiye mektubunuzu da yanımda götürdüm.

Oradaydı, tıpkı söylediğiniz gibi, *Café de la Parroquia*'nın girişinin önündeki bir masada oturuyordu. Elinde bastonu, önünde dumanı tüten sütlü kahvesi vardı. Sizin, benim ve Meksika halkının bildiği gibiydi görünümü. Kırılgan bedeninin üstündeki asil başı, inanılmaz geniş bir alın, geniş yollar kadar açık şakaklar, kusursuz saç kesimi, hafifçe kır düşmüş ve iyice fırçalanmış (neden bilmem, söz konusu Şahsiyet, baştan ayağa fırçalanmış izlenimi bıraktı bende). Ve kuşkusuz en akılda kalan özelliği, bakışıydı. Bir serçe kadar dalgın, bir şahin kadar keskindi. Aslında, sözcüğün her anlamıyla bir kartaldı o, bakışlarındaki canlılığın veya dalgınlığın derecesi ne olursa olsun, her ikisi de kusursuzca hesaplanmıştı. Cumhuriyet'in başka hiçbir Başkan'ı, ortakyaşar sıfatını ve kartal simgesini onun kadar hak etmemiştir. Kartal Koltuğu'na kendisi olarak oturmuştu ama o koltukta oturan

Önemli Kişi kartaldı. Ve hem insan hem kartal olarak o koltukta oturanların ikincisi değil, ilkiydi.

Şimdi bütün dünya onu Kapı Önündeki İhtiyar olarak tanıyor. Ama adı veya yaşı değişmiş olsa da, iki kara perde gibi gözkapaklarını gölgeleyen, gözaltlarındaki derin çukurlar değişmemiş. O kederli ifadeyi ancak kalın kaşları aydınlatıyor. Dağların zirveleri "hep karlıdır" derler. Kapı Önündeki İhtiyar'ın kaşları da "hep siyah", ilerlemiş yaşına göre taze kalan ama yine de dudak kenarlarındaki derin çizgilerle belirginleşen ve kendini ele veren kalın dudaklarında donup kalmış gülümseme iziyle karşıtlık oluşturmasa, hanımefendi, neredeyse şeytani denebilir o kaşlar için. Ağzıyla gözleri arasında keskin hatlı bir burun, daha çok Romalı burnu, temkinli ama kafese tıkılmış bir köpeğin geniş nemli burun kanatları gibi kendini ele veriyor.

İhtiyarın görüntüsü hakkında kendi izlenimimi aktarmak için anlattım bunları, sizin zaten fazlasıyla bildiğiniz şeyler. Buralarda böyle tanıyorlar onu: Kapı Önündeki İhtiyar. *Café de la Parroquia*'nın önünde açık havada, dizlerinin üstünde *La Opinión*'un açık duran bir sayısıyla gün boyu bir masada oturup, iki yudum madensuyu arasında hoş kokulu Coatepec iksirini yudumluyor. Her zamanki gibi iyi giyinmiş, çizgili koyu gri takım elbisesini, içine beyaz gömleğini giymiş, hiç çıkarmadığı küçük beyaz puanlı fularını takmış, manşetlerine kartal ve yılan desenli kol düğmelerini geçirmiş, ok desenli çoraplar, çok iyi cilalanmış siyah ayakkabılar giymiş.

Kendimi tanıttım, benim için yazdığınız mektubu verdim ve söylediğiniz gibi, Kapı Önündeki İhtiyar, amentüyü ezberden okuyan bir rahip edasıyla, politik tavsiyeler ve tanımlar listesini sıralamaya başladı. Son derece esprili bir ihtiyar. İşin aslı, çok yaşlı bir ihtiyar

olduğu gözden kaçmıyor, gençler onu uzun zaman önce unutulmuşluğun mezarına gömmüşler bile.

"Mezara girişimi hızlandırmayı insanlığa hizmet sayanlar var." Gülmeden güldü, anlaşılan, hep böyle gülüyordu. "Onlara bu zevki tattırmayacağım. Kimilerinin dediği gibi 'politik bir engel' olmayı sürdüreceğim."

Ardından ünlü özdeyişlerini söylemeye girişti (siz zaten bu konuya dikkatimi çekmiştiniz ve o da bana söylediğinizi ve benim de beklediğimi bildiğinizi biliyordu). Kendi özdeyişleriydi bunlar ama öylesine eski ve bilindikti ki, politik folklorumuzun bir parçası haline gelmişti. Ama söylediğim gibi, ihtiyarın esprisi boldu ve belli bir ölçüde, ifadesiz bir yüzle özeleştiri de yapıyordu.

"Bana ait olduğunu düşündükleri şu özdeyişleri bir çırpıda geçelim de, yinelemek zorunda kalmayalım..."

"Ben sizi bir engel gibi gören gençlerden değilim, Sayın Başkan. Benim açımdan size ait olan her şey yeniliktir."

"'Bana ait olan' da nedir? Hem bana 'Sayın Başkan' demeyin. Unutmayın, artık başkan değilim."

"Fransız eğitimimden kaynaklanıyor, Sayın Başkan. Fransa'da hiçbir şey eski değildir. Bu türden bir düşünüşe nezaketsizlik gözüyle bakılır."

"Veracruz'da bir Fransız daha, ha!" diye bağırdı gülümsemeksizin. "Adımını atsan, Fransız!"

"Paris École Nationale d'Administration'da eğitim aldım..."

"Pasta Savaşı'nda gemileri geldi buraya."

"Ne savaşı...?" dedim, hanımefendi, "Meksika'nın tarihöncesi dönemine ait boşluklarımın bilincinde olarak."

"Geldi tabii, gelmez mi" dedi, sütlü kahvesinden bir yudum alarak. "Ciudad de México'da yaşayan Remortel adında Fransız bir pastacı, bir halk ayaklanmasında çıkan

kargaşada, kalabalığın eklerleriyle ayçöreklerini yerle bir etmesinden şikâyetçi olmuş. Böylece 1838'de, Fransızlar, pastaların bedelini ödetmek için bir filo yollayıp Veracruz'u bombalamışlar. Ne düşünüyorsunuz? Mapy Cortés'in oynadığı filmi görmediniz mi?"

"Mapy ne?"

"Puerto Ricolu bir hanım, beyefendi. Adamın nefesini kesen bir dişi. Korku veren butlar. *Pim-pam-pum* dedikleri bir kanga dansı yapardı," dedi ve sütlü kahvesinden bir yudum daha aldı.

"Gelmez mi..." Mapy Cortés'in ve pim-pam-pumun, Fransa'daki Ulusal İdarecilik Okulu'nun her önüne geçişinde parça parça olan saygınlığımı yeniden kazanmaya uğraştım. "Gelmez mi, Hernán Cortés 1519'da karaya ayak bastığından bu yana, bütün dünya Meksika'ya Veracruz'dan girdi..."

"Dönüşlerinde Maximilian ve Charlotte İmparatorluğu'na destek veren Fransızlar, 1862'de –anıların özlemi bir an için dumanlı gözlerinde bir ışık yaktı–. Bayraklar havada buraya giren Belçika, Avusturya, Macaristan, Alman askerî birliklerini, Prag, Trieste, Marsilya halkını, Fransa ordusunun emrindeki Cezayirli piyadeleri, Bohemyalıları, Flamanları görseydiniz, dostum, kartal desenli sade bir bayrak, sonra çift başlı kartallar, taç giydirilmiş kartallar, dövüşmeye hazır kartallar. Bizse burada böyle tek bir kartalla –ama ne kartal– genç dostum Valdivia, muhteşem bir kartal, eşsiz, pençeleriyle bir frenkincirinin üstünde duruyor, bir yılan yutuyor, Avrupalılar bunu beklemiyordu, ha, öyle değil mi?"

"Sanırım beklemiyorlardı, efendim."

"Ah, bir de İmparatorluk birliklerinin Veracruz'da bıraktıkları esmer tenli, mavi gözlü çocuk ordusu var. *İmparatorluk Süvarileri* filmini görmediniz mi?"

"Hayır ama Fernando del Paso'nun harika bir roma-

nını okumuştum: *İmparatorluk'tan Haberler.*"

"Hiç yoktan iyidir" dedi, acıyarak. "Bir şeyler biliyorsunuz, o halde."

Gözlerini uzaklara, denize ve San Juan de Ulúa Kalesi'ne dikti. Gri, görkemli bir kütleydi, caydırıcı bir etkisi vardı, deniz ortasında bir yasak kayalık. İhtiyar ona bakışımı yakaladı ve bakmamdan hoşlanmadı. Bir şey sormuş gibi yanıt verdim.

"Hayır, Sayın Başkan... bağışlayın, çocukluk günlerimden aklımda kalmış, Ulúa Kalesi'ni karaya bağlayan bir dalgakıran vardı."

"Dalgakıranı yıktırdım."

"..... ?"

"Manzarayı bozuyordu" dedi. O sırada garson geldi, kafasının tepesindeki kaptan, cam bardaklarımıza tam isabet ettirerek fokurdayan kahveyi boşalttı.

İhtiyar devam etti: "Bu yüzden burada oturuyorum, ulusal marşımızda da dediği gibi, yabancı bir düşman toprağımıza ayak basarak onu kirletmeye cüret ederse haber verebileyim diye Veracruz limanını gözlüyorum."

Kapı Önündeki İhtiyar'ın sabit fikirli bir deli olduğunu düşünmeye başlamıştım. Temcit pilavı gibi, Meksika'nın tarihte uğradığı hakaretleri sayıklıyordu.

"Ve gringolar, genç adam, gringolar gençlerimizin beyinlerini emdiler. Onlar da gringolar gibi giyiniyorlar, gringolar gibi dans ediyorlar, gringolar gibi düşünüyorlar, gringolar gibi olmaya özeniyorlar."

Sol eliyle açık saçık bir hareket yaptı ve sağ eliyle de bastonunu kaldırdı.

"Azize Anna'nın gringolara kaptırdığı kayıp bacağının anısına, onları zafer takının altından geçiriyorum! 1847'de ayak bastılar karaya. Sonra bir daha 1913'te... Bir dahaki ne zaman olacak acaba?"

Zihni anıları hatırlarken yerinden oynayan takma dişlerini yerleştirdi ve yeniden konuya döndü:

"Bakın genç adam, düş kırıklığına uğramayasınız diye, size dilden dile söylenegelen birkaç özdeyiş daha söyleyeceğim..."

Ardından son derece ciddi bir ifadeyle ve derin düşüncelere dalarak sıralamaya girişti, bir yandan da tatlı kaşığıyla kahvenin şekerini karıştırıyordu.

"Politika, yüzünü buruşturmadan karakurbağa yutma sanatıdır."

Gülmedi. Dişetlerine oturtmak için de protezini bastırmadı.

"Meksika politikasında, kötürümler bile ip cambazıdır."

Garsondan çörek istemek için yalancıktan gülmemi fırsat bildi.

"Sarmısakla kızdırılmış zeytinyağıyla pişen fasulyeli sıcak ekmekler ve eritilmiş peynir. Sindirim için çok iyidir," dedi. "Ve işte gerçeğin ta kendisi: Başkanlık, lunaparklardaki inişli çıkışlı tren raylarına benzer. Tepeden aşağı bırakıldığında takınılan yüz ifadesi, ömür boyu silinmez yüzden."

Çöreğinden sertçe bir ısırık aldı.

"Bu yüzden hep aynı yüzle görürsünüz beni, Yönetim'e geçtiğimin ilk günündeki yüz ifademle..."

Ardından, biraz uğursuz bir gülüşle sürdürdü sözlerini, María del Rosario:

"Yayımlanmamış özdeyişlerimin bitmez tükenmez olduğunu kimse bilmez."

Tek söz etmeden, sorar gibi nazikçe yüzüne baktım. Belli belirsiz bir şey söyledi, gırtlağından çan sesi benzeri bir ses çıktı, sanki ölüm çanının sesiydi.

"Bir kez söyleyeceğim. Bana ne kurşun işler ne nezle."

Bu denli kesinlikle söylenmiş bir özdeyişin üstüne sesimi çıkarmadım, ihtiyarın devam etmesini bekledim ve sizin yönergelerinize uymak dışında, güzel hanımefendiciğim, burada ne aradığımı sordum kendime:

"Kapı Önündeki İhtiyar'la konuş. Sabırlı ol ve öğren."

"Biliyor musunuz, genç adam? Başkan olmadan önce acı çekmek ve öğrenmek gerekir. Önceden öğrenmezsen, Başkanlık yaparken ve ülken pahasına acı çeker ve öğrenirsin."

İhtiyar eski başkana, beni Kartal Koltuğu'na taşımak konusundaki cesur vaadinizden söz etmiş miydiniz acaba María del Rosario Galván –size sesleniyorum hanımefendi, bana şaşırmış numarası yapmayın– ve ben ders almak üzere mi burada bulunuyordum? Bunun doğru olduğunu kabul etsem bile, kuşkusuz ona bir şey söylemedim. Yalnızca şu belirlemeyi yapmaya cesaret edebildim:

"Cárdenas 36 yaşında Başkan oldu, Alemán 39'unda, Obregón 44'ünde, Salinas 40'ında..."

"Ben yaştan söz etmiyorum, Bay Valdivia. Yaşla ilgili bir şey söylemedim, bu konu bendeniz için bir tabudur. Ben acı çekmekten ve acemilikten söz ediyordum. Deneyimden söz ediyordum. Adını andıklarınızın tümü gençti ama deneyimliydi. Ya siz?"

Başımı hayır anlamında salladım: "Kabul ediyorum, Sayın Başkan. Ben bir çömezim. Ama Paris'teki ENA'da öğrenemediklerimi, sizinle geçirdiğim bütün bir sabah boyunca öğreneceğim."

Kafasının içinde duran parçaların karışmasından veya somunların gevşemesinden korkarmış gibi hafifçe başını salladı.

"Güzel." Kahvesini yudumladı. "Bilirsiniz, bütün başkanlar görevini, bir sonrakinin başlaması gereken yer-

de bitirirler. Yani, kendisinin de başlamak zorunda kaldığı yerde. Anlatabiliyor muyum? Bir önceki, kendinden sonra gelenle söz söyleme gereği duymadan konuşur. Sözünü ettiğim deneyim bu işte."

"Yalnız ötekinin yerine gelen, kendinden önce gelenin karşısında genellikle suskun ve soğuktur."

Sivri esprimin hoşuna gideceğini düşündüm. Ama tam tersi, gözlerinin altındaki çukurlar biraz daha kardı...

"Minnettarlık, Bay Valdivia, minnettarlık ve nankörlük. İlki, politikada az rastlanır bir akçedir. İkincisi, her gün rastlanan bozuk paradır."

Ölçülü bir hareketle gözündeki çapağı temizledi.

"PRI'den çıkan kaç başkanın kendinden öncekine sadık kaldığını bir düşünün. Her şey bir yana, PRI'nin başkanlık sisteminde, Kartal Koltuğu'na oturan, orada oturmuş olanın kararıyla oraya geliyordu. PRI'nin başkan adayı, Yağ Çekilen'e dönüşüyordu. Sistemin bozuk sonucu! Yeni patronun, zaman yitirmeden onu o göreve atayana bağlı olmadığını kanıtlaması gerekiyordu. Ne aykırı bir düşünce, daha doğrusu, ne düşünce aykırılığı, Bay Valdivia. Muhalefetin her zaman kazandığı bir Tek Parti sistemi, çünkü yeni Başkan, selefini pataklamak zorunda..."

"Kuraldışına çıkanlar da vardı," dedim, Descartesçı bir tutumla.

İhtiyar ekmek sepetinden üç parça ekmek aldı ve kalan sekiz parçayı sepette bıraktı. Daha fazla bir şey söylemesi gerekmedi, yalnız Tanrı'nın hikmetiyle örtünün üstüne görünmez bir tarih yazdı: 1940-1994.

"Ama artık Demokrasi'yle yönetiliyoruz," diye açıklamada bulundu zorlama bir iyimserlikle.

"Ve sıradaki Başkan'ın kendinden sonrası için düşündüğü gözdeleri var, kimin ülkeye daha iyi hizmet

edeceğini, kimin kendisine daha sadık kalacağını, kimin halkına saygı gösterip, kimin göstermeyeceğini kafasında ölçüp biçiyor."

"Ama şimdiki Başkan adayı sizin zamanınızdaki gibi patron olmayacak..."

"Olmayacak ama seçimleri kim kazanırsa kazansın, görev süresi dolan eski başkan, ölümcül şekilde eski başkan olarak kalacak. Ve bütün eski başkanların dolaplarında iskeletler bulunur. Ölüme mahkûm edilemeyecek düzenbaz erkek kardeşler, açgözlü âşıklar, utanılacak kız kardeşler, ahlaksız evlatlar, görüşmelerde cepheye sürülecek piyonlar, bir ömür dostlar, daha niceleri... Bir keşiş sofuluğuyla yakınlarının taşkınlıklarının bedelini ödemekten başka ne kalır ki eski başkanın elinde? Benim için ne dedikleri ortada. Mum harcamayayım diye erken yatmalıymışım."

"Her şeyi biliyorsunuz," dedim en içten gülüşümle. Cevap vermedi.

"Acı çekmek ve öğrenmek..." İçini çekti ve yeniden liman girişini gözleyen kaleye, San Juan de Ulúa'nın sisli kütlesine dikti gözlerini düşlere dalarak.

Gözüm ve kulağım Kapı Önündeki İhtiyar'da, geçmişe sıkışıp kalmış, diğerlerinden ayrı duran bir mimari yapıyı andıran, yerinden kımıldatılması imkânsız beklenmedik olaylara gebe, Ulúa adındaki bu grimtrak kütleye hiç dikkatle bakmadığımı fark ettim.

"Hapishane olan kaleyi görüyor musunuz? Ulusunu küçük düşürdüğü için cezasını çekmek üzere oraya tıkılması gereken politikacıların sayısını düşünebiliyor musunuz?"

"Siz öyle diyorsanız, efendim..."

Omuzlarını silkti, hafif bir çıtırdama sesi geldi.

"Meksika politikasında iki altın kural vardır. Bir tanesi iyi kuraldır: yeniden seçilmeme kuralı. Öteki katı

bir kuraldır: sürgün. Ama ikisinin de nedeni aynıdır; her suçlu sabıkalıdır, genç dostum."

Gözaltı çukurlarının derinliklerinden baktı yüzüme.

"Biliyor musunuz? Başkan'ın yalnız güçsüzlere hükmedebildiğine inanmak yanlıştır. En gerekli ama aynı zamanda en zor olan, güçlülere hükmetmektir. Size bir ölçü vereceğim, arzu ederseniz, bu ölçüyü kamu hizmetine istekli olanlara da verirsiniz. Kural şu: Kabinenin bir parçası olmak isteyen, önce bir litre sirkeyi burnundan içeri akıtmak zorundadır. Emin olun, Başkanlığa hazırlanmanın en iyi yolu budur..."

La Parroquia'nın garsonu, dumanı tüten devasa kahve kabıyla yaklaştı. İhtiyar özür diledi. Bana üçüncü fincanı teklif etmemişti. Bardağı önüme itti. Harika garson, La Parroquia'da kahvaltı eden herkesin bildiği o sıradışı ayini gerçekleştirdi. Garson kahve kabını kafasının üstüne yerleştirir. Kabı eğer ve hoş kokulu sıvının (böyle denir mi?) bardağın tam içine akmasını sağlar.

Sihirbazlık gösterisi gibi – hatta gibisi fazla. Ne yazık ki tam o anda eski Başkan'a soru sormuş bulundum:

"Ya siz, Sayın Başkan, Lorenzo Terán'dan sonrası için başa geçmesini istediğiniz birisi var mı?"

İhtiyar sessizliğini korudu, iyi bir gece geçirmek üzere meydandaki defnelerin üstüne tüneyen kargaları izledi. Kuş sürüsü, gece sığınacak bir kovuk arıyordu ve şansıma öyle gürültü yapıyorlardı ki, İhtiyar'ın kulağı bende olsa da, gürültü söylediklerimi perdeledi. Şunu kesinlikle söyleyebilirim, hanımefendi: Eski başkanınki kadar keskin bir kulağa rastlamadım. Ondan iyilik isteyenler de salak gibi çalışma odasının en uzak köşesine götürüp şöyle derlermiş:

"Derinlerde pek iyi bir insanmışsınız..."

Kapı Önündeki İhtiyar iyi insan mıdır, kötü mü, bilemem. Bildiğim bir şey varsa, o da kurnaz bir ihtiyar

olduğu, her şeyi bildiği, kendini açık etmediği. Beni duydu mu, duymadı mı, yoksa garsonun duymasını mı istemedi? İşin aslı, hayranlık duyduğum zalim sevgilim, ihtiyar, alacakaranlıkta uçan kuşların telaşlı (kederli mi demeliydim?) çığlıklarıyla kesilen o sessiz dakikaları, bana bir ders vermek için kullandı: Meksika politikasında tek söz etmeden her şey nasıl söylenir?

Bir aynanın önüne geçip, eski başkanın el ve yüz hareketlerinin her birini tek tek yinelemenizi rica edeceğim.

Bir parmağını kulakmemesine götürdü ve ovaladı. Dinlemeyi bilmek gerek.

Sonra ellerini gözlerinin üstüne götürerek gözlerini kapattı. Seni gördüm mü, hatırlamıyorum.

Ardından işaretparmağıyla bir gözünün alt kapağını aşağıya doğru çekti ve gözünü kocaman açtı. Gözünü aç. Dikkat. Tetikte ol.

Sonra, kuşkuculuğunu gösterircesine kaşını kaldırdı. Bu adamın seni kandırmasına izin verme.

Aynı sırada tek eliyle uçar gibi yaptı. Bu adama dikkat et. Büyük Perhiz'den de uzun. Bir dalavere çeviriyor.

Son olarak işaretparmağını burun deliğine götürdü. Kandırılmaya izin verme. Kokla.

Şimdi de sevgilim, burunla ilgili simgeleri izleyen, hızlıca geçtiği işaretleri sıralayacağım. El, kalbin üstünde. Elleri titretmek, karşılaştırması mümkün olmayan konuları birbirinden ayırma işareti. El, pantolon fermuarının üstünde, namussuz işareti. Başparmak, Caesar'ın Circus Maximus'da yaptığı gibi havaya kalkmış, hayatta kalma izni veriyor, hemen ardından da aşağıya bakıyor, ölüm emri veriyor. İşaretparmağı boğazı çakı gibi kesiyor. İşaretparmağı ve başparmak, başarı işareti olarak kusursuz bir "O" oluşturmak üzere birleşiyor. Dudak büzme, zafer hayallerine kuşku düşürmek için kullanılıyor.

Gözler kuşku işareti olarak kısılmış, "sen ne sanmıştın?" Omuzlar, kadere boyun eğer gibi kalkmış, "ona ne olacak?" Eller kaçınılmaz şekilde, "hiç yolu yok" dercesine açılmış. Sonra ünlü işaretparmağını, bir uğursuzluk geleceği uyarısında bulunur gibi kaldırdı. Son olarak da aynı parmağını, görünmez bir fermuar gibi dudaklarının üstünden geçirdi. Tek söz yok. Şişşş! Sessizlik altındır.

El ve yüz hareketlerinin egemenliğiyle ilgili işaretlerden sonra, hayranlık ve arzu duyduğum hanımefendim benim, tek yapabildiğim, Kapı Önündeki İhtiyar'a verdiği öğütler, ayırdığı zaman ve gösterdiği ilgi ve nezaket için teşekkür etmek oldu. Tarafsızlık maskesiyle baktı yüzüme. Rolünü oynayan bir oyuncuyu görmemi istiyordu kendisinde. Kendi yetki alanı dahilinde iyi yürekli Saygıdeğer İhtiyar. Meksikalı Bilge Cincinato. Beni eğitiyordu: Çocuk: ahmağı oyna. Budala gibi görünmeyi bilmek gerekir. Tiyatro sanatçısı Pacheco'yu tanı. Salt el ve yüz hareketleri. Tek söz yok. Dolaylı anlatım ustası. Söze dökülmeyeni anlatma hokkabazı. İncelikli söz söylemenin kralı.

Teşekkürlerimi sunarak izin istedim, İhtiyar başını eğiyordu, omzunda bir papağan duruyordu, garson ona domino fişleriyle dolu kutuyu veriyordu.

Güneş, tehlikeyi haber verir gibi batıyordu, kargalar saklandıkları yerden bağırıyordu, gün boyunca puslu görünen San Juan de Ulúa kale-hapishanesi, gece inerken masalvari ışıltılara bürünüyordu.

Not: Olayların önemini anlamadığım sürece senli benli konuşma hakkımı elimden aldınız. Sanki yeni Platon Akademisi o başıboş limanın meydanında kurulmuş, siz de beni bir çocuk gibi Kapı Önündeki İhtiyar'dan ders almaya yolladınız. Gücendiğimi sanmayın. Başka hiçbir şey kışkırtamaz beni. Peki. NV.

14

Dulce de la Garza'dan María del Rosario Galván'a

Hanımefendi: Size yazmaya cesaret edebildiysem, sizinle bağlantı kurmamın başka bir yolu olmadığı içindir. Siz sizsiniz. Bütün ülke sizi tanıyor. Sizden daha fazla etki sahibi bir kadın yok (bilmem doğru mu söylüyorum, yoksa daha etkili bir kadın mı demeliydim?). Sizin önünüzde bütün kapılar açılıyor. Gücü elinde tutanların kulağı sizde. Ama güçsüzlere kapalı kapılarınız. Ve ben önemsiz bir kadınım. Ben de sizin gibi güçlü olabilirdim. Adımın da açıkça ifade ettiği gibi olabilirdim ama olmadım. Bu nedenle yazıyorum size, kabul ediyorum bunu çünkü siz güçlüsünüz, ben değilim. Ama size bir kadın olarak da yazıyorum hanımefendi. Benim erkeğime ne oldu, hanımefendi? Bana bir yanıt verebilir misiniz? Sevgilimin Veracruz'daki mezarında kim gömülü? Neden iki mezarı var erkeğimin? İki mezar birbirinin üstünde. Birinde balmumundan yapılmış, sıcaktan eriyen bir kukla mı var yoksa, öteki de boş herhalde? Hanımefendi, eğer hayatınızda bir kez olsun bir erkeği sevdiyseniz, ve eminim sevmişsinizdir, bana birazcık merhamet edin. Hayatınızda en çok sevdiğiniz erkeğin hatırına, beni düşünün, yalnızlığıma acıyın, acıma merhamet edin ve söyleyin bana, sevdiğim adamın bedeni nerede? Çiçekleri nereye götüreyim, nerede diz çökeyim, nerede dua ede-

yim, nerede düşüneyim onu, nerede söyleyeyim onu ne kadar çok özlediğimi, eksikliğini ne kadar hissettiğimi. Bana yardım edebilir misiniz? Çok şey mi istiyorum? Haddinden fazla mı istiyorum? Olanaksızı mı istiyorum?

15

Eski Başkan César León'dan Başkan Lorenzo Terán'a

"Başkanlık sonrası" dönemimi (böyle tanımlayalım isterseniz) izleyen bütün o yıllar boyunca ülkede kalmama getirilen sessiz yasağı kaldırarak gösterdiğiz dostluğa ve güveninize teşekkür etmek isterim, Sayın Başkan. Yürekliliğiniz ve iyiliğiniz, olsa olsa kendinize olan güveninizin kanıtıdır. Sizden bir şey almaya gelmedim, Sayın Başkan. Ümit ederim sizden önce bu görevi yürütmüş olanlar da böyle düşünmüş olsun. Sürgün ne denli yaldızlı olursa olsun, acıdır. Vatanı yüreğimizde, kanımızda, aklımızda taşırız. Bir de ayaklarımızda. Meksika toprağına yeniden ayak basmak, Sayın Başkan, bana verdiğiniz bir armağandır ve karşılığını ancak minnettarlığımla ve sadakatimle ödeyebilirim.

Bu bağlamda, sadakatimin kanıtının sessiz kalmam olduğu sonucuna vardım. Sizi şerefli bir insan yapan düşünce zenginliğinizle, sadakatimin bir parçası olarak tavsiyelerimi istemişsiniz.

Benim gibi, sırf sabah olsun, uyansın diye, gün gelip bütün dünyanın dalkavukluğuyla kuşatılan, sonra kara bir günde, iktidarı bıraktığında, acıyla bütün dostlarının nereye gittiğini soran bir adam, bir başkan eskisi için bunun ne anlama geldiğini anlayabiliyor musunuz?

Bir an geldi, Gracchus'un başına gelen korkunç ola-

yı yaşadım. Soylu Romalı, askerlerin onu serbest bırakmaya geldiğini düşünerek kumsala doğru koşmuş ama gelenlerin gerçekte celladı olduğunu anlamış. Giyim kuşamda en hızlı değiştirdiğin şey ceketindir. Daha birkaç dakika önce dostun olan, yarım saat geçmeden düşmanın oluverir... Madem açık yüreklilikle düşüncelerimi söylememi istediniz, Sayın Başkan, işte size tavsiyem:

Seçimleri kazanmış olsanız bile, sonunda gücün elinizden gideceğini, siz siz olun, unutmayın.

Bunu ben söylüyorum.

Kendinizi hazırlayın.

Başkan olmanın zaferi, kaçınılmaz olarak eski başkan olmanın yenilgisiyle sonuçlanır.

Kendinizi hazırlayın.

Eski başkan olmak için, Başkan olmak için gerekenden daha çok düş gücü gerekir. Çünkü kaçınılmaz bir şekilde arkanızda bir problem bırakırsınız: kendinizi.

Meksika'nın sorunları yüzyıllar öncesinden gelir. Bugüne dek onları çözebilen çıkmamıştır. Ama iktidarın haksız şekilde sahip olduğu ama daha çok terk ettiği halk, her zaman ülkenin sorunlarından sorumlu tutulur.

Benim bahtsızlığım bu oldu. Aslında suçlu olan insanın kendisi değil, üstlenilen görev. İlk günden itibaren sorumlulukları paylaştırmak ne kadar da rahatlık sağlardı. Ama böyle olmuyor işte. Olamıyor. Bir Başkan, Kartal Koltuğu'na oturduğu andan itibaren, Meksika'da tek bir sesin hâkim olduğunu göstermek zorunda, kendi sesinin. Aztek imparatoru Tlatoani'ye, Büyük Sesli İmparator denirdi. Oturduğumuz koltuğun, Kartal Koltuğu'nun gereği bu: Büyük Ses'in sahibi olmak. *Eşi, benzeri olmayan sesin.*

Kuşkusuz yeterli olmayan (veya sadakatsiz) bir devlet bakanına görevden el çektirme yetkisine sahibiz. Ama sonuçta, bütün sorumluluklar Başkan'ın omzuna yükle-

niyor. Kimi zaman şampanya ikram ediyorlar bize. Ama hemen hemen her zaman acı yudumlar oluyor bu kadehlerde. İktidardaki son günlerimizde yaptığımız yanlışlarla değil de, altı yıl öncesinde bizden beklenen erdemlerle bizi yargılasınlar istiyoruz. Ama üzülerek söylüyorum, pek az kez oluyor bu.

Üstelik niyetler değil, yalnız sonuçlar hesaba katılıyor. Artık yeni bir demokratik sistemin hızıyla şekillenen başkanlığın devamı konusunu size anlatma görevini bana verdiğinize göre (biz PRI'ciler, yarıştan önce son ana dek atları ahırda tutmayı başarırdık ama o zamanlar hipodrom başkaydı, jokeyler de fazlasıyla besiliydi), size şunu hatırlatmam yerinde olur: o zamanlarda, aday bir kez belirlendikten sonra –yalnız üstüne basarak söylüyorum, olabildiğince geç yapılırdı bu belirleme–, görevdeki Başkan artık potansiyel olarak eski başkan sayılırdı.

Değişmeyen şey, başkanlığın devamı sürecinin, Kartal Koltuğu'nda oturanın aklında her şeyin önünde yer tuttuğu. Bizler, PRI'den miras kalan Cumhuriyet'i devralacak olası adaylar arasında, halkın kimi daha çok desteklediğini, işçi ve köylü kesiminin kime daha çok yakınlık duyduğunu ve anketlerde kimin önde gittiğini göz önüne alırdık.

Ah, Sayın Başkan, gerçeği mi söylüyorum size, katıksız gerçeği? Halkın düşünceleri koca, katıksız bir hiç. İşin aslı, Ali'nin veya Veli'nin halk seviyor diye başkanlık koltuğuna oturabileceğini düşünmek, olsa olsa görevdeki Başkan'ın aleyhine işler. İnsan yeni Başkan'ın, halk oyuna mecbur kalmadan, önceki başkana karşı taşıdığı tüm yükümlerinden kaçınacağından kuşku duyuyor. Görevdeki başkan sonuç olarak Ali'yi veya Veli'yi istiyor, onu seçiyor; çünkü yalnızca kendisinin desteğine sahip olduğunu, bütün anketlerde sıraya girdiğini, kendisinden sonra göreve geleceğini ve her şeyi ona borçlu olacağını

düşünüyor. Sonunda da kendisine sadık kalacağını sanıyor.

Ah, Sayın Başkan. Büyük hata, çok büyük. Size en çok borcu olanı seçerseniz, size bağlı olmadığını kanıtlamak için ihanet edeceğinden kuşkunuz olmasın. Sözün özü; size en çok borcu olan, bağımsız olduğunu göstermeye zorunlu hissedecek kendini. Başka bir deyişle sadık olmadığını. Politik yamyamlık dünyanın her yerinde var ama bir tek Meksika'da halkın cesedi iki yüz çeşit acı biberle çeşnilendiriliyor: Bir tutamdan, büyük ve lezzetli köylü dolmasına dek, hepsi jalapeno biberiyle, karabiberle ve tatlı kırmızı biberle tatlandırılıyor. Yeni Başkan, etrafındakilerin sevgisini kazanmak için, kendinden öncekini öldürmek yoluna gidiyor. Kendinizi hazırlayın, Sayın Başkan. Dikkatli olun. Bakın bakalım, anlı şanlı zamanlarınızda yanınızda olanlar, gözden düştüğünüzde de yanınızdalar mı? Gözden düşünce ölçülür sadakat, ancak o zaman. Bizim elimize geçen fırsat veya elimizde kalan güç ise, "en iyi eski başkan" olmanın en zor kısmıdır: tek bir şikâyetin bile gözümüzden kaçmasına izin vermemek, ailemizi, etrafımızdakileri yaralayanları göz ardı etmek, bütün hakaretleri unutmak, Devlet'in yeni başkanına sadık kalmak. Dikkatinizi çekerim: İşin en zor kısmı budur. İnsanoğlu öfkeye, nefrete, alınganlığa, dalavereye, kan davası gütmeye eğilimlidir. Montecristo Kontu'nu oynamak için dayanılmaz bir istek duyarız. Büyük hata. İntikam arzusuna bir de sürgün acısı eklenirse, ki hukuken sürgüne gitmek zorunda olmasanız da, gerçekte zorundasınızdır, işte o zaman gerçeklik kavramınızı yitirirsiniz, gerçekte var olmayan bir ülke yaratırsınız, her şeyin kartalın tahtından indiğinizde bıraktığınız gibi sürdüğüne inanırsınız.

Sayın Başkan, size en önemli tavsiyem, baskıya uğradığınızı hissetseniz bile, hiçbir şey olmamış gibi dav-

ranmanızdır. Son derece açık şekilde görülen bağlılığınız ve doğruluğunuz, en ince ve zarif intikamınız olsun. Emin olun, ben her şeyi unutmak için neredeyse imkânsızı gerçekleştirdim ve neredeyse –evet neredeyse– başardım. Sürgünü İsviçre'de yaşadım ve bolca eski tarih okudum çünkü icraatı yürütmek için Plutarkhos, Suetonius, Tacitus'un anlattıklarından daha kalıcı ders yoktur. Konuyla ilgili olarak şunu anlatırlar, Sayın Başkan: soylu Sabinus, Caesar'a hainlik ettiği kuşkusuyla öldürülünce, köpeği cesedin başından ayrılmamış ve ağzına yiyecek taşımış. Sonunda Sabinus'un cesedi Tiber Nehri'ne atılmış. Köpek de onunla birlikte atılmış ama Sabinus'un cesedini suyun yüzünde tutmuş.

"Köpeği öldürün!"emrini vermiş o zaman muhafız.

Sadakatin sınırları nerelere uzanabiliyor, Sayın Başkan. Benim sadakatime güvenin.

16

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Tácito de la Canal, kuşkulandığınız gibi düzenbaz bir alçaksa, hanımefendi, şu ana dek üstlerine aşırı saygılı, altındakilere de zalimce davranması dışında kanıta ulaşamadım. Başkanlık sekreteri, örnek bir alçakgönüllülük görüntüsü sergilemeye gayret ediyor. Bildiğiniz gibi, Colonia Cuauhtémoc'da, merdiven boşluğu kedi çişi kokan, mobilyası *Lerdo Chiquito*'dan, tarihi geçmiş dergiler yığılı, iki odalı ve mutfaklı bir dairede yaşıyor. Yani, güç için güç sahibi olmaktan başkaca lüksü olmayan bir keşiş.

Evet. Sonunda bir kanıt elde edebildim, gerçi son noktayı koyabilecek bir kanıt değil ama bize daha büyük gizlerin yolunu açabilir.

Biliyor musunuz, sevgili hanımım María del Rosario? Büyükannelerimizin zamanından kalma öykü kitaplarındaki gibi. Bir sayfada evin içinin resimleri vardır, hayal meyal arka sayfadaki bahçeyi gösterir, üçüncü sayfada o bahçenin koruluğa açılan bir çiti vardır, koruluk da deniz kıyısına doğru iner, deniz kıyısında bizi perili adaya götürmek üzere bekleyen bir kayık vardır. Vesaire. Sonu olmayan öykü, öyle değil mi?

Doris, Versace modeline dönüşünce ve gereken dersi aldığı sözünü verince, artık zarif, şık ve modern, ruhsal

karmaşadan uzak bir kadın olarak Tácito'yu şimdi daha yakın bir ilişki içinde olabileceklerine inandırdı. Tácito, Satir'le[1] uyaklı ya, tanrı Pan'ın planı işlemeye başladı ve gereken dersi almış olan ve çiçek gibi açılmak için yalnızca uğursuz anasından kurtulmaya ihtiyacı olan Doris, ufak ufak Tácito'yla oynamaya başladı. Onu başından savdı, kendini önce yemeğe, ardından barlara davet ettirdi, Gran León'da tabaré dansı yapmaya zorladı ama onunla hiçbir zaman otellere, motellere gitmedi.

Tácito gün geçtikçe ateşleniyordu. Bütün ofis çalışanları da bunun farkındaydı. Doris en sonunda Río Guadiana Caddesi'ndeki daireye gitmeye razı oldu. İçeri girdi, burnunu kapadı ve Bette Davis'in, ona öğretmiş olduğum bir cümlesini söyledi.

"Ne mezbele! *What a dump!* Dükkân bozuntusu! Rezil bir baraka! Boktan bir gecekondu!"

Doris kahkadan kırılarak Tácito'nun gururunun nasıl incindiğini, hemen oracıkta onu elinden tutup, cebinden bir anahtar destesi çıkararak küçük mutfağa götürdüğünü, asma kilidi ve kapıyı açtığını ve inanılmaz bir lüksü gözler önüne serdiğini anlattı. Tıpkı büyükannelerimizin eski öykülerindeki gibi, Doris'in karşısına lüks bir çekme kat, çiçek açmış saksılarla dolu bir teras, oval bir yüzme havuzu ve güneşlenmek için yerleştirilmiş şezlonglar çıkmış. Terasın arka tarafında inanılmaz geniş-likte bir salon, lüks mobilya, tablo koleksiyonu –Doris'in tarifinden anladığım kadarıyla çoğu sahte Rubens tablolarıymış– küçük İran halıları, tüy gibi yumuşak ve kabarık sedirler, camdan gereksiz süs eşyaları ve yatak odasına açılan bir kapı varmış.

Dersini iyice çalışmış olan Doris, şaşırmış ve büyü-

1. Yarısı insan, yarısı keçi, şehvetli bir yarı tanrı. (Ç.N.)

lenmiş gibi davranmış, Tácito gururlanmış ve bizim iğrenç İcra Kurulu Başkanı davranış kurallarını bir tarafa bırakarak daha ateşli imalarda bulununca Doris akşam yapılacak bir düğün törenine hazırlık yapacakmış gibi kırıta kırıta banyoya geçmiş ve çantasından cep telefonunu çıkarmış. Ondan sonra beni aradı. Ben Río Guadiana'daki evin yerini biliyordum. Beş dakika sonra, öfkeli âşık rolü yaparak nutku tutulan Tácito'nun yatak odasına daldım. Çıplaktı, zalim doğanın gülünç bir bağışı olan kel kafasıyla, söyleyemeyeceğim bir yerlerini kaplayan kıllarının yanı sıra halı gibi kıllı göğsüyle ve bacaklarıyla çırılçıplak bastığım adam, odanın içinde dersine iyice hazırlanmış olan Doris'i taciz ediyordu. Doris tamamen giyimliydi ve bağırıyordu:

"Yapamam! Annem ne der!"

Ona sarıldığımı söylememe gerek yok, sonra anadan doğma Başkanlık sekreterinden uzaklaştırdım, adama hakaret ettim, Doris'in sevgilim olduğunu ve onun Pigmalion'u olduğumu söyledim (ki bu doğruydu hanımefendi ama ilk söylediğim değil tabii ki) ve kahkahalarımızı tutmaya çalışarak ve Tácito'yu anadan doğma bırakarak odadan çıktık.

Güldürü eğlenceliydi. Ama bu hiçbir şeyi kanıtlamaz benim kibar sevgilim, olsa olsa Tácito'nun gülünç bir azgın yarı tanrı ve kelliğinin de, ikinci derecede olsa da, erkekliğinin simgesi olduğunu gösterir. Yine de, sahte alçakgönüllülüğünün kanıtı elinizde işte. Bakalım bir dahaki sefere daha şanslı olabilecek miyim!

17

General Cícero Arruza'dan General Mondragón von Bertrab'a

Bakın generalim, dostum ve hatta üstüm (sayın Başkan'ın üstünde değilsiniz tabii, o, Silahlı Kuvvetlerimizin doğuştan şefidir), bakın, ölü fare kokusu alıyorum ve bir işler döndüğünden kuşkulanıyorum. Zaman zaman polis gücüne başvurmaktan başka çare olmadığını siz de ben de anlıyoruz. Ordunun San Luis Potosí'de, Japonların karşısında samuray hayatı yaşayan grevcilere müdahalesi, bu ülkede yabancı yatırıma saygı duyulduğunun adamakıllı anlaşılmasını sağladı, burada düşük maaşlar ödendiği için greve gitmeseler, Meksika adına da ayağa kalkacakları falan yoktu, biz de elimiz boş havaya bakacaktık. Sizi, temiz ve hızlı bir operasyon oluşundan dolayı kutlarım generalim. Sonuç olarak bu türden ulusal güç gösterilerinin hep sizi ilgilendiriyor olması da iyi bir şey. Bilirsiniz generalim, Meksika'da, açık hesaplarla koyu çikolata arasında hep bir fark olagelmiştir, gerçi biz Meksikalılar kimi zaman sulandırılmış çikolata ve bulanık hesaplarla yaparız kahvaltımızı. Ya da, tarihsel açıdan söyleyeyim, bize taktıkları boynuzlarla yaparız. Bilirsiniz generalim, sizin gibi yüksekokulda eğitim görmüş subaylarla, benim gibi en alttan yükselerek gelenler arasında hep bir fark olmuştur. Ne bu tarafı küçümseyelim, ne öbür tarafı. Görüyorsunuz ya, generalim Felipe Án-

geles, Fransız Akademisi Saint-Cyr'den mezun olmuştu ve 1914'te, Federal Ordu'daki okul arkadaşlarına karşı girdiği savaşı kazandı. Ama, generalim Pancho Villa, bir çiftlik kaçkınıydı, kız kardeşinin tecavüzcüsünü öldürmüştü, tam gaz bir hayduttu, at hırsızıydı, yani ne ararsanız vardı, şanslı bir gününde, bul karayı al parayı derken, karayı buldu, seksen bin adamdan oluşan bir köy ordusu kurdu, adamların hemen tümü köylülerden oluşuyordu ama sonraları kuzeyli rençperler, tüccar takımı, hatta yazar çizerler, akıl fikir sahibi insanlar da katıldı. Villa, Ángeles'in yaptığını yaptı, tek farkla, Pancho, Fransız Akademisi'ne filan gitmemişti, okuma yazma da bilmezdi. Ama o da Federal Ordu'nun anasını belledi. Şunu söylemeye çalışıyorum generalim, ne ben size haset edeyim, ne de siz beni hor görün, tamam mıyız? Biz, nasıl denir, birbirimizi tamamlıyoruz, tıpkı tekila içmek için gereken limon ve tuz gibi, öyle değil mi? Siz büyük ulusal çatışmaları kazanıyorsunuz, ben de küçük yöresel çarpışmaları. Siz, San Luis Potosí'deki motorlu taşıt işçilerinin grevlerini bitiriyorsunuz. Ama bana gelince, Ciudad Universitaria'daki o orospu çocuğu veletlere tekme tokat girmeme bile izin vermiyorlar. Neymiş? Özerklik bozulamazmış. Peki laboratuvarları yerle bir eden, Rektör'ün koltuğuna işeyen bu vahşiler çoktan bozmadılar mı özerkliği? Güvenliğin olmadığı, adam kaçırmaların ekspres hale geldiği, gaspın, hırsızlığın, cinayetin kol gezdiği bir kentte, işim başımdan aşkın, diyeceksiniz bana generalim... Ama siz sorunun farkındasınız. Geliyorum, polis gücünü temizlemeye karar veriyorum. Rüşvete batmış bin, iki bin polisi teşkilattan atıyorum. Ne elde ediyorum? Suçluların sayısı binlerle, iki binlerle artarak çoğalıyor. İşten el çektirilen polisler anında adam kaçırma, uyuşturucu veya soygun çetelerine katılıyor. Aman ne güzel! Yerlerine iki bin genç, temiz, idealist delikanlı

seçiyorum. Benim yaptıklarım görünmüyor, sizinkiler ortada. Baksanıza ne güdük bir talihim var, ne zaman açılacak acaba? Benim şu temiz gençler, senesine kalmadan yoldan çıktılar çünkü beş pin pezoluk aylık, adamakıllı tanınmış uyuşturucu çetesinin adı sanı duyulmamış polisime bir seferde verdiği beş milyonlukçuk küçük bir hediyeyle rekabet edemiyor tabii. İradem zayıf değil, generalim. Ben, tek bir suçluyu elinden kaçıracağına, bin tane masumu öldürmeyi yeğleyenlerdenim. Adı sanı duyulmadık polisten söz etmişken, ara sokaklarda tabana kuvvet devriye gezen, bedava yemek için ucuz lokantalarda hizmetçi kadınları baştan çıkaran Cantinflas gibi olmadığımı da hatırlatmak isterim (yalnız şunu söylememe de izin verin, hem biraz ahbaplık etmiş, hem de bir fıkrayı paylaşmış oluruz: Dişi kediyi önce yıkarsınız, sonra tutarsınız, sonra da ödül olarak kerhaneye yollarsınız). Hayır, size hatırlatmak istediğim şu: ben, aklım erdiği günden bu yana, Meksika'da hiç eksik olmayan gerillayla, asilerle, isyancı gruplarla, bir gün Morelos'ta, öbür gün Chiapas'ta, daha öbür gün Guerrero'da –böyle devam edip gider– çatışarak geldim bugünlere... Ne mi öğrendim, Sayın General? Birilerinin dediği gibi, gün gibi ortada olan bir gerçeği: gece, bir milyon nefere bedeldir. Bu nedenle nefret ediyorum işte gizli saklı işlerden. Atasözündeki geceye benziyor gizli saklı işler de. Gece karanlığında, görünmeyen ordular oluşuyor, sonra günün birinde, asla ve asla kendilerini göstermeye ihtiyaç duymadan, kesinlikle anamızı belliyorlar, sonra da kendi anacıklarımızı bellemeye yolluyorlar bizi. Ne var ki, gerillaya karşı yürütülen savaşta generalim, bütün kuralları es geçmek gibi bir üstünlüğünüz oluyor; çünkü düşman da kural filan tanımıyor. Ah generalim, yağmaya, talana eyvallah edip sonra da düşmana yüklemektense, daha güvenilir olan askere kendini sevdirmenin yolu

yok ne yazık ki. Yemek bulmak için öldürmek, söyleyin bana, fakir bir Meksika askeri, ABD'deki gibi yerlerine geçecek yedek adamlar olmadığı için bizim şarapnellerin hedefî olan kırkılmış zavallı bir siyah beyaz alaca renklerden benekli sığır için bundan daha inandırıcı bir neden olabilir mi? Siz ki, bir Alman akademisine gitmişsiniz, söyleyin bana, olabilir mi? Sizin yaptığınız gibi uzaktan bilgisayarla, tek düşmanın askerî saldırı düzenlenecek bir kale olduğunu bilerek emirler yağdırmak pek keyiflidir, kalenin zayıf cephesini keşfedersiniz, sınırları aşar geçersiniz, ahaliyi ürkütüp kaçırırsınız çünkü başarılı bir ayaklanma için halk desteği eksik olmaz. Sınır kumandanı olduğum, insanı zorlayan, meydan okuyan, zorlu düşmanların olduğu zamanları özlemediğimi mi sanıyorsunuz, bugünlerde geçmişe duyulan özlem diyorlar buna. İşte şimdi buradayım, generalim, anaokulu çocuklarının üstüne manevralar düzenliyorum, mitingi dağıtın general Arruza, toplantı salonuna sıçanları salın, çiş torbalarını balkonlardan boşaltın... Her gece yıldızlara havlayan köpeklerin olduğu köylerimizin, direklerden sallanan, ardına dek açılmış ağızlarından ıslığa benzer sesler çıkan cesetlerin düşünü gören ben. Ve şimdi, birdenbire generalim, bir fırsat yakalıyorum ve bunu da size doğrulukla söylüyorum, çünkü harekete geçmek sizin işiniz ama sanırım işin bilgisi bana gelecek. Ve eğer böyle olacaksa, güçlerimizi birleştirmekten başka çaremiz yok, Sayın General. Bazı şeyler vardır, etimizde hissederiz, bazı şeyler vardır, gözümüzle görürüz, bazı şeyler vardır, yüreğimizde çarpar. Sonuç olarak, bir sır var, Sayın General. San Juan de Ulúa Kalesi'nde saklanan bir sır. Evet, Veracruz limanının girişinde. Neden böyle düşünüyorum? Bir kuş fısıldadı kulağıma. Ya da şöyle diyelim isterseniz, bir dişi kuş. Tatlı bir dişi kuş, yalnız benim kuşum değil ama, daha doğrusu şöyle diyelim, içinde ku-

şumun öttüğü güzel kafesin kendisi o. Ulúa, kafes, kale, hapishane. Bizi kaygılandıran diğer konularla nasıl bir ilgisi var acaba: Başkan renk verecek mi, gringolar gözümüzü korkutup bizi herkesten uzaklaştırır mı, şimdiki Başkan'dan sonra göreve kim gelecek, öğrenciler, köylüler, maquilalarda çalışanlar...

Bu dokumada bin iplik var, Sayın General; ama eski asker sezgilerim kulağıma sürekli şunu yineliyor: Ulúa, Ulúa, neler oluyor Ulúa'da?

18

Bernal Herrera'dan María del Rosario Galván'a

Eski başkan César León ziyaretime geldi. İlk anda tanımadım onu. O siyah dalgalı saçlı genç adam, şimdi beyaz dalgalı saçlı orta yaşlı bir adam olmuş. César León'un yalnız fiziksel görünümünü değil, aynı zamanda politik ve ahlaki görünümünü de belirleyen, o çapkın eski zaman erkeklerininkine benzeyen dalgalarıydı. Şu eski şarkı gibi: *Göletteki dalgalar*. Dalgalar gelir, dalgalar gider, diyordu şarkı, kimi Sayula'ya gider, kimi Zapotlán'a. Sorulması gereken soru şu: César León'un zihninde Sayula ne tarafa düşüyor, Zapotlán ne tarafa?

Vardığım sonuçları de ekleyerek, kısa konuşmamızı bir kez daha anlatayım sana. Ne de olsa bir zamanlar León senin arkadaşındı. (Hâlâ öyle mi?) İlk zamanlarda halkın sevgisini elde edecek tavsiyelerde bulunmuştun ona. Politik tutukluları serbest bırakın, Sayın Başkan. Aydınları misafir edin. Kentle ilgili ve kültürel tüm törenlere katılın. Benito Juárez'in cumhuriyetçi, yurtsever devlet adamı cüppesini geçirin sırtınıza. Sendika liderlerini değiştirin. Yeni yüzler getirin. Yenilik, ahlaki yenilenmenin işareti olarak görülür. (Aslında tam tersi olduğunu biliyoruz: Yeni memur, eskisinin doyduğu hırslarla göreve gelir. Sonuçta da yeni olan, öncekinden daha açgözlü olacaktır.) Küba konusu hariç, her konuda gringolarla işbirliğine

gidin. Küba her zaman bağımsızlığımızın incir yaprağıydı, ayıplarımızı gizledi, bugün de öyle ve gelecekte de öyle olacak. ABD'nin Latin Amerika karşıtı kampanyalarının, entrikalarının ve kimi zaman zorbalıklarının baş hedefi olmamayı Küba'ya borçluyuz. ABD, vazgeçemediği Moby Dick'ini kovalayan Kaptan Ahab'a benziyor. Bütün dünyayı siyah beyaz gören Amerikan saplantısını tatmin ediyor. Kim iyi, kim kötü, bilmezlerse, gringolar deliye dönüyor. Mübarek Fidel Castro çıkıp da bizim yıldırımsavarımız olana dek, Meksika yüz elli yıl boyunca filmin kötü adamı oldu. César León, gringoların, sorunun bir sığırtmaç filminden daha karmaşık boyuta sahip olduğunu anlamasını sağladı. Meksika, ABD'nin Latin Amerika kıtasındaki en sadık dostu olacaktı ancak, iletişim kanallarını (bir numaralı konu) açık tutmak ve bir de Castro ölünce Küba'nın değişim yollarını açık tutmak amacıyla Castro'yla iyi ilişkiler içinde olduğu sürece inanılır olabilirdi. Bu "iki numaralı konu" hepimizi sınıfta bıraktı. Kumandan hâlâ yaşıyor, 93 yaşını doldurdu ve Noel baskısında gördüğüm kadarıyla daha bir iki gün önce, Sierra Maestra'daki Parque Temático'nun açılışını yapmış.

Küba ve ABD politikalarını sen bulmadın kuşkusuz, sevgili dostum, çünkü bu, ılık suyu bulmak gibi bir şey olurdu. Alışılageldik baştan çıkarma numaralarınla, o günlerin genç başkanı César León'un aklına soktun yalnızca. Başkanlığa geldiğinde, tıpkı bir gringo gibiydi, Princeton ve MIT'de eğitim görmüştü ve Meksika'nın dış politikasının savunma gerekçelerini üstlenmek zorunda kalmıştı, filin yanında uyuyan tosbağa.

Sen de ona, on dört yıl önce yeniden dirilen PRI'nin idaresinde devleti yönetecek yeni başkanın, yeni bir gündoğumunun hayaline inansın ve memnun olsun diye, emekli olan devlet başkanının akrabalarıyla dostlarına satışmak zorunda olduğunu hatırlattın.

César León. Bütün bu yıllar boyunca, 2006 seçimlerini kazandığından bu yana adını anmamıştık. O artık birisi değildi bizim için.

Ama sonra döndü ve Başkan Terán ona kucak açtı. Başkan'a şunu söyledim:

"Dikkat et, Başkan. César León, kurbağadan dilekte bulunan şu ünlü akrebe benzer: 'Beni sırtında nehrin öte yakasına geçir. Seni sokmayacağıma yemin ederim.' Ama sokar..."

O da bana, "Biliyorum. Doğamda var," dedi ve gülümsedi. "Yalnız bu kez o kurbağa, ben akrep."

"Ne istiyorsun o halde, sokmayı mı, nehrin öte yakasına varmayı mı?"

"Buna zamanı gelince karar vereceğim. Sabırlı ol."

Geçmişte kalmış bu olayları, César León'la dün geceki konuşmamızı anlayasın diye anlatıyorum sana sevgili dostum.

Temcit pilavı haline gelmiş "alçakgönüllülüğüyle" başladı konuşmasına:

"Sürgünde çok şey öğrendim. Uzlaştırıcı olmak istiyorum. Başkan Lorenzo Terán'ın görev süresi dolmak üzere ve ciddi zorluklar içinde yapılacak seçimler."

Sonra bu zorlukları bir bir sıralamaya girişti. İkimizin de bildiği şeyler: öğrenciler, köylüler, işçiler, gringolar... Her bir anlaşmazlık için aracı olmayı teklif etti. Altı yıllık görev süresinin sonlarına doğru, büyük ölçüde hoşgörüsüz ve otoriter kibri yüzünden bölünen eski PRI'deki katkılarından söz etti. Latince alıntısını savurdu (görünüşe göre, Avrupa'da zamanını klasikleri okuyarak geçirmiş): *Divide et impera*...

Vakit öldürdüm, benim için çevirmesini rica ettim.

"Böl ve yen," dedi kibirli kibirli.

İçimden, sen zaten bölerek zafer elde etmeye gelmişsin pezevenk, dedim. Bu düşüncemi uygun zamana

sakladım. Yirmi yıl önce tutulmuş, artık silinip gitmiş bir şarkıyı dinler gibi dinlemek istiyordum onu. En iyi eski başkan olmak istediği, Meksika'nın Jimmy Carter'ı olmak istediği, asla sızlanmamak, hiçbir zaman hakarete uğramamış gibi davranmak istediği zırvalarını tekrarladı. Çevirisi: Méduse'ün salında yıllar yılı denizin ortasında yüzüp durmuş, bir yudum suya muhtaç kazazede gibi, güce susamış olarak döndü.

Çatlaklar oluşan eski PRI'den geriye kalan ne varsa, aralarında işbirliğini sağmak ve birleştirici rol oynamak istediğini söyledi. Çevirisi: Partinin başına geçmek, vaatlere dayanarak partiyi, bugün için elverişsiz görünen ama hâlâ canlı olan eski kurumsal temellerinin üstünde yeniden kurmak istiyor. Bugün dağınık halde bulunan güçleri, –ne yazık ki demokrasimize kefil olan ve Başkan rolü oynamaktan vazgeçmeyi destekleyen yerel iktidarları, zorba reisleri– bizi iktidardan postalamak için muhalefet cephesine dönüştürmeyi planlıyor.

Utanmaz herif bir de, San Lázaro'da oy çoğunluğu olmadığından ve icra yetkisini elinde bulunduranın gerekli kararları öncelikle alabilme yeterliliği engellendiğinden veya uygulamaya geçirilmediğinden, Başkanlık'la, idaresi çok güç olan Kongremiz arasında aracı olacağını söyledi.

Bana da bir sözle, bu engelleri ortadan kaldırmak ve başkanlık seçimlerine giden yolu açmak yolunda işbirliği teklif etti.

Tek söz etmeden öylece yüzüne baktım. Bu tepkime bozulmadığını söylememe gerek yok herhalde. Alçakça bakan gözleri parladı ve çok alçak sesle şöyle dedi:

"Herrera... bütün olanlar... hiç olmadı."

Gözlerimi gözlerine diktim.

"Sayın Başkan," dedim konunun nazikliği gereği. "Karşılaştırılabileceğiniz kimse olmadığı zamanlarda, nefret ettiğiniz kimse de yoktu. Şimdi karşılaştırılabilir ol-

duğunuza göre, kimlerden nefret ediyorsunuz?"

Kurnaz herif cevap verdi:

"Soru şu olmalıydı, Sayın Bakan: Kendinizi kiminle karşılaştırıyorsunuz?"

Yadsınamaz dehası karşısında gülmeliydim ama gözlerindeki parlak bakış donuklaşınca ve kendi gününde hem çalışma arkadaşlarını hem düşmanlarını korkutan sert ve tehdit eden ses tonuyla konuşunca gülüşüm dudaklarımda dondu kaldı:

"Tavsiyemi isteyecek olursanız, sakın Moro davasına girmeyin."

Fazla salak veya fazla güvenilir bir adam olmadıysa, ki ikisi de aynı kapıya çıkar, ne tepki vereceğimi tahmin etmiştir. Tahmin edebileceğin gibi, bu denli kurnaz ve tehlikeli bir adam karşısında kaçınılmaz bir tepkiydi:

"Görünüşe bakılırsa, artık sizin zamanınızda olmadığımızın farkında değilsiniz..."

"O günlerde yaşananlar... yaşanmadı mı? Hadi bakalım, bu nasıl?"

"Hayır, söylemek istediğim şu: Bugünün kuralları, sizin zamanınızdaki kurallardan farklı... Sorunlar farklı, çözümler farklı, dahası, tekrar söyleyeyim, zaman da değişti."

"Ah ama siz ve ben, farklı sorunların ve farklı zamanların adamı olarak sonuçta kötülük yapmak gerektiğinde kötülük yapacağız, öyle değil mi?"

Aslan, başını kaldırdı, küstah ve küçümseyen bakışlarla yüzüme baktı.

"Moro davasına girmeyin, Sayın Bakan. Girmeyin, paşa paşa geçinip gidelim."

"Susun..." Sabrım tükenmişti. "Olayın aslını biliyorum ama polisin işini yapmaya meraklı değilim."

"Göreceğiz bakalım, polis işini o kadar da iyi yapmadığında, kodese giren siz mi oluyorsunuz..."

Hızla ayağa kalktım ve sert sert konuştum:

"Yitik bir hayalden başka bir şey değilsiniz."

"Hayır," dedi gülümseyerek kapıya yöneldi ve çıkmadan önce dönüp yüzüme baktı. "Yok canım. Ben yaşayan bir karabasanım."

Alnıma bir yumruk indirdiğim sırada, César León kapıyı kapatıp çıktı. O engereğin karşısında soğukkanlılığımı kaybetmemeliydim.

Göletin dalgaları ne tarafa doğru gidiyor, sevgili dostum?

19

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Yavaşlığımı başıma kakmaya hakkınız var, hanımefendi. Ünlü İtalyan özdeyişine inanmama izin verin, çünkü aklın, bilimin, bilgeliğin kaynağıdır İtalya, gerçi bütün politik kötülüklerin de kaynağıdır ya: *Chi va piano va lontano.* Yavaş giden çok yol alır. Umarım günün birinde, atasözlerinin yazarı gibi adı belirsiz olmayan bir başka İtalyan'ın ayrıcalığını bağışlarsınız bana ve ümit ederim, bir başka Niccoló'nun, adaşım Machiavelli'nin de öğütlediği gibi, talihin şımarttığı ama hiçbir zaman kendini bütün bütüne talihe bağlamayacak küçük çocuğu tanırsınız, hanımefendi, çünkü talih değişkendir, kararsızdır ve şu şekilde ifade etmek yanlış olmazsa eğer, kafası dağınıktır (kim var aklımda, hanımefendi?)...

Sonuç olarak, müdürünün ve anasının boyunduruğundaki tatlı Dorisçiği gerçek bir kadına dönüştürerek, Tácito de la Canal'ın gururunu kırmak az şey mi sizce, hanımefendi?

Şöyle bir taktik izledim, sevgili María del Rosario. Örneğin dün, 14 Şubat'ta, Aziz Valentino Yortusu'nda yani Sevgililer Günü'nde (Allah bilir neden), işyerinde aşka hoş geldin partisi düzenledim. Bu eğlenti için Emiliano Zapata Salonu'nu seçtim; çünkü Meksika, kahramanlarını önce öldüren, ardından heykellerini diken bir

ülkedir. Başkanlık konutunun tüm çalışanlarını çağırmak için uygun göründü salon gözüme. Bilirsiniz, şu hiçbir zaman ortaya çıkmaması gerektiği için çıkmayanları da çağırdım. Bu aralar ellerinin altında telefon, bilgisayar, faks olmadığı için son derece sıkıntı çeken ve arşivlerde tozlanan eski Remington'ları yeniden çıkarmak zorunda kalan sekreterlere de bundan söz ettim.

Arşivler! Başkanlığın belgelere dayalı noterliğini madalyayı hak edecek kadar büyük bir özen ve bağlılıkla yürüten o ihtiyarları gören olmuş mudur hiç – çünkü tek bir genç çalışan yoktur arşivlerde, dikkat etmiş miydiniz? Görünmezler arasındaki görünmezlerdir onlar, kâğıtlarla dolu mahzenlerde yaşarlar, gizli kalması ve unutulması istenen her şeyin bekçiliğini yaparlar. Arşivciler.

Bahçıvanları, odacıları, soförleri, aşçıları, garsonları, temizlikçileri ve çamaşırcıları da davet ettim. Sadık Penélope'ye, –adını bu denli hak eden kadın yoktur– partinin hazırlıklarını yürütme, fenerleri asma, her yeri kalplerle süsleme, kedi merdivenlerini yerleştirme, yiyecekleri ayarlama görevini verdim.

Sayın vekil Tácito de la Canal, zafer kazanmışçasına salona girene ve eğlencenin üstüne bir ölüm sessizliği çökene dek ortama hâkim olan mutluluğu görmeliydiniz. Bu durum, İcra Kurulu Başkanı'nı son derece sevindirdi. Parti kılığına bürünmüştü, onun açısından kravatı atmak ve gömleğinin üstten üç düğmesini açmaktan ibaretti, aslında o üç düğmeyi açması, resmiyet dışına çıkmaktan daha fazla şey ifade ediyordu, María del Rosario. Hepimize göğsünü göstermek istiyordu. Kabak gibi keldi ama erkek güzelliğinin etkileyici kıllarını görmemizi istemişti: Tarzan orada memeden memeye sallanabilirdi. Pek güzel. Haydi, bilin bakalım, boynundan aşağıya, göğüs kıllarının arasından ne sarkıyordu? Bir

madalyon, sevgilim. Ve madalyonun üstündeki resimden bize gülümseyen kimdi dersiniz?

Sizden başkası değildi, María del Rosario Galván. Ne dediniz? Guadalupe bakiresi mi? Hayır, hanımefendi, Tácito'nun kıllı meme başlarının arasındaki ikon, sizdiniz. Sizden başkası değildi! Sonra ne oldu? Bay Tácito, Sayın Başkan'ın en yakın hanım arkadaşının en yakın erkek arkadaşından daha öte olduğunu ilan etmeye girişti ve siz de, saygıdeğer hanımefendi, vekil De la Canal'ın kıllı yakınlığının keyfini sürüyordunuz.

Bunu nasıl istiyorsanız, öyle yorumlayın. Benim görevim, güzel hanımefendimin emirlerine eksiksiz uyarak (veya Sayın Vekil'in kıllı zırhının ardında gizlediği karanlıkların kalbinden), zarif ve enfes çıplaklığınızın, hanımefendi, yukarıda adı geçen *voyeur*'ünün cesaretiyle ilgili size bilgi vermekle sınırlıdır ve sözü edilen kişi şimdi de aşkını ortalara sermektedir ki, ümit ederim, karşılıksızdır. Tácito de la Canal'ın çalışanlarına karşı kendini ortaya koyuş şekli, duruşu, gizlemediği hor görüsü, partideki herkeste ani bir sessizliğe ve soğuk duş etkisine yol açtı.

Hiçbir şey söylemeden partiden ayrıldı. "Şakacı" girişimimden dolayı beni kutladı ve istemeden, kasvet veren varlığına tepki olarak, uzaklaşır uzaklaşmaz ölçüsüz bir mutluluğa neden oldu. İnsanlar böyle işte. Soğuk içki servisine başlanmasını söyledim ve birdenbire, kitleler sanki Bastille'i almak üzere harekete geçmişçesine, insanların az önceki sevinci tehlikeli bir şekilde taşkınlığa dönüştü. Grupların arasında gezerek insanları hareketlendirmeye, neşelendirmeye başladım. Son olarak, Arşivciler Senatosu diyebileceğimiz gruba yaklaştım.

En yaşlınız ne zamandır orada çalışıyor? López Mateos zamanından beri mi? Ya en genciniz? López Portillo'dan beri? Yaptığınız işe ilgi duyuyor musunuz? Duymaz olur musunuz? Konulara, tarihlere ve kişilere göre

düzenlenmiş yönetmelikleri izlemek enikonu titizlik gerektiriyordur. Arşivlediklerinizi okuyor musunuz? Boş bakışlar. Hayır. Asla. Evraklar geliyor, geldiği dairenin mührü, tarihi, üst sağ köşede görünen *Konusu*, belgeyi dosyalamak için yeterli oluyor. Üstünde, diyelim "gizli", "mahrem", "kişiye özel" gibi şeyler yazan belgeler gelmiyor mu? Tabii ki geliyor. İçinizden, böyle bir başlıkla gelen herhangi bir konu hatırlayanınız var mı? Hayır, onlar yalnızca arşivliyorlar.

Gözleri, ikisinden birini söylüyordu; ya sıkılıyorlardı, ya anlamıyorlardı. Üstelik, günden güne gelen yığınlarla evrakı arşivlemeye zaman da yetmiyordu. Pekâlâ.

Peki benim bilgilerine başvurma hakkım var mıydı?

Bu soruyu sormadım çünkü bir cemiyet duygusu sezdim arşivcilerde, sevgilim. Eski evrak, karanlık mahzenler, uzun, bıktırıcı, değişmeyen çalışma saatleri, parası doğru dürüst ödenmeyen kısa tatiller, silik aileler, solgun, hastalıklı yüzler cemiyeti.

İçlerinden birini seçtim. López Portillo'nun zamanından beri çalıştığını söyleyen birini. Parti zamanı bile, sırtındaki eski Meksikalı müstahdem üniformasını çıkarmayan birini: buruşuk bir kafayı saran ve meraksız ve kuruntusuz bir bakışı korumaya alan yeşilimsi bir kep. Plastik beyaz bir düğmeyle gömleğe tutturulmuş selüloit bir yakalık. Düğmeleri açık bir yelek, kol uzunluğuyla manşet uzunluğunun orantısızlığını gizlemek veya belki de kol ağızlarının yıpranmasını önlemek için, manşetlere geçirilmiş kolluk.

"Ailem Jaliscolu," dedim yalandan, en ufak bir tepki gelmedi.

"Gálvez y Gallo'nun akrabalarıyız," diye sürdürdüm.

Yüzü aydınlandı.

"En beğendiğim Başkan yardımcısı!" dedi gerçek bir sevinç içinde.

"Benim de," diyerek gülümsedim.

"Ne beyefendi insandı! Gerçek bir hanımefendiyle evliydi! İnanın, Bay Valdivia, bir tekimizin bile doğum gününü unuttukları görülmemiştir, hiçbir zaman bir hediyeyi, bir gülümsemeyi bizden esirgememişlerdir... Ne fark ama!"

"Tácito de la Canal'dan mı farklı?"

"Ben öyle söylemedim," dedi ihtiyar eliyle ağzını kapatarak "... ben öyle..."

Sıkı sıkı kucakladım onu.

"Endişelenmeyin, Bay...?"

"Cástulo Magón, hizmetinizdeyim. 1982'den bu yana arşivde hizmet ediyorum. Ah, o eski günler, Bay Valdivia!"

"Ah, o eski günler. Hatırlamak, yaşamaktır. Arşivlerimiz çok ilgimi çekiyor."

"Gerçekten mi?"

"Gerçekten, Bay Cástulo."

"Emrinizdeyim, canınız ne zaman isterse, inin aşağıya. Başımla beraber. Ama sizi uyarmak isterim, çok evrak var, çok tarih, insan o karmaşanın içinde kendini kaybeder."

Ona söylemedim: Ben ne aradığımı biliyorum. Endişelenmeyin.

20

Xavier Zaragoza "Séneca"dan Başkan Lorenzo Terán'a

Zaman geçiyor, Sayın Başkan ve siz, hükümetinizin üçüncü yılında, "Ne yapmalıyım, Séneca?" diye, lütfedip de bana danışmıyorsunuz. Şimdi, *Binbir Gece* zamanlarına gittiğimi hayal edin, Sayın Başkan, size Kral Harun er-Reşid örneğini hatırlatayım. Kral akşam olunca, sırtına hırpani bir kılık geçirip, halkın arasına karışmak ve hizmetkârlarının kibarca anlattıklarını değil de, halkın gerçekte neler konuştuklarını duymak için sarayından çıkarmış. Sayın Başkan, bilir misiniz? Meksika, dinamik alın yazılarının ülkesidir. Sivil topluma ve halkın özgürlüğüne fazla inanıyorsunuz. Üzerinde enikonu düşünüp taşındığım tavsiyem şudur: Sınırlar koyun. İnsanlarımızın, başlarında bir rehber olmadan hareket etmesine izin verirseniz, çok geçmeden özgürlük kargaşaya dönüşür, o zaman da bu sonsuz özgürlük dinamiğinin adı irade olmaz, alın yazısı olur.

Zamana gömülmüş hoşnutsuzlukların, doyumsuzlukların, yüzyıllar süren fakirliğin, adaletsizliğin, gömülmüş düşlerin ülkesidir bu ülke.

Politik temeller yoksa, yalnızca kayıtsız şartsız özgürlük varsa o zaman yeraltı kaynağı fışkırarak yeryüzüne çıkar, sel olur, her şeyi yıkıp yerle bir eder. Biliyorum, iki şeye güveniyorsunuz. Bir yandan, halkın, tanıdığınız

özgürlüklerin kıymetini bileceğine. Öte yandan, gücün, profesyonel bir orduyla (von Bertrab) gaddar bir polisin (Arruza) elinde oluşuna. Demokrasiyle yok olacaklarına, özgürlükle iyice çoğalan yerel idarelerin reislerini adam etmeyle onlar ilgilenir.

Ama yetmez, Sayın Başkan. Eksik olan bir şey var. Eksik olan ne, biliyor musunuz? *Sizsiniz.* İnsanların sizi görmesi gerek. Sizden önceki birçokları gibi, Saray'ın yalnız adamına, Kartal Koltuğu'nda oturan hayalete dönüşmek üzeresiniz. Lütfen tepki verin, bunu sizden rica ediyorum. Hâlâ zaman var. Denetlenemez güçlerin oyuncağıymışsınız gibi bir izlenim bırakmayın. Tarihî günlerde –Bağımsızlık Çığlığı, Yeni Yıl Mesajı, Beş Mayıs– aydınlanmış bir yüz ifadesiyle ufka bakmayı bırakın. İnsanların yüzüne bakın, bırakın insanlar yüzünüze baksın, eyleme geçtiğinizi görsünler, sizi görsünler, dalkavuklarınızı değil. Sesiniz meydanı doldursun, memleketin her köşesine ulaşsın, Sayın Başkan. Politika, Başkan'ın sesinin ulaştığı yerde yaşar. Sesinizin sınırlarını denediniz mi hiç? Eylemle eylemsizlik arasındaki sınırları ölçtünüz mü? Bir Başkan, vatandaşları için yaşamalıdır. Yaşamazsa, beklediği saygıyı göremez. Bugünün göklere çıkarılan Tanrısı, yarının lanetlenmiş şeytanı olur çıkar.

Sokağa çıkın, Sayın Başkan. Düşünceler kendi kendini serbest bırakmadan, siz onları serbest bırakın. Düşünceleriniz olmazsa, başkalarının düşüncelerinin sözcüsü olmaktan öteye geçemezsiniz. Dikkatli olun, Sayın Başkan. İşyerinizde yalnızca tembel, aylak, sülük gibi yapışıp kalan ve dalkavukluk eden açgözlü insanlar görüyorum. Sizce, onlar mı size hizmet ediyor, siz mi onlara? Başkanlığınızın ikinci yarısına girdiniz. Geriye bakın ve bugün daha özgür ve daha demokratik bir ülke olduğumuz için mutluluk duyun. Ne iyi. Ama ileriye de bakın ve hazırlığınızı yapın çünkü altı yıllık süreçte eski Roma

takvimine göre martın on beşi yaklaşıyor: başkanlığın devamının sahneye konması. Sizden sonra koltuğa oturacak bir isim vermeyeceksiniz henüz çünkü öyle bir aday yok. Ama yönetimin her katında uygun bulunan, kabul gören kişiler, şımartılan çocuklar var. Ama Başkan'ın desteği de hesaba katılacak tabii. Partiler içinde. Yönetimin içinde. Ve kendi içinizde. Halkın ne düşündüğünü hesaba katmadan.

Ama çok dikkatli olun, Sayın Başkan. Edilgenliğinizi halkın nasıl algıladığını gösterme cesaretini bulduğuma göre, sizi de, varlığınızı açık, onurlu ve gözle görülür bir şekilde ortaya koymaya davet ediyorum. Bununla beraber, demokratik özgürlüğü desteklemek yerine, onu boğan, fazlasıyla güçlü bir liderlik konusunda da sizi uyarıyorum. Heidegger, vatanın ve kan bağının gücünü ifade özgürlüğünün üstünde tutunca, Almanya'da Nazizm'in iradesine girmiş oldu. Ölümün şiddetle bir arada var olmasına akademik saygınlık yükledi. Güçlerimizi örgütleyen ve bizi, –filozofun sözlerinden, ezbere alıntı yapıyorum– "tümüyle boyun eğmenin zevk veren edilgenliğine" yükümlü kılan bir önder. Edilgenlikle karıştırılan bir demokrasiden yorgun düşen Meksikalıların, bugün en azından güven ve nereye gittiğini bilen lider duygusu yaratan otoriter bir liderlikten yana oy kullanmayacaklarına kim güvence verebilir?

Bu, işin öteki ucu. Bu duruma düşmeyin. Halkınızın karşısındaki varlığınızın değerini iyi ölçüp biçin. Şimdi yeniden işin öteki ucuna gelelim, kimse Lorenzo Terán için, Adolf Hitler Fransa'yı yendiğinde Georges Bernanos'un Fransa için söylediklerini söylemesin:

"Vatan uykuda olduğu sırada, serseriler ırzına geçti."

Ah, güveniyle beni böylesine onurlandıran sevgili, değerli dostum benim. Ne yaparsanız yapın, Cumhu-

riyet'in Başkanlığı'nın, büyüten camlardan yapılmış bir akvaryum olduğunu göz önünde bulundurun... Ama ne yaparsanız yapın, iyi yapın. Çünkü başarısız olursanız, en kötü demokratik lider olmakla kalmazsınız. Sonuncusu olursunuz.

21

Eski Başkan César León'dan Tácito de la Canal'a

Vay anasını, aziz eski dostum! "Meksikalı politikacı, arkasında yazılı hiçbir şey bırakmaz." Eskiden öğreti buydu. Ama bak bizi ne hale soktu seni kalın kafalı, göklere çıkardığımız yüksek gururumuz –kibirli egemenliğimiz mi demeliydim yoksa?–. Sözcüklerle oynamayalım, ben seni fazlasıyla tanıyorum, sen de beni. Sen bana Augustus de, ben de sana Caligula, diyeyim. Gerçi bu, kendinden sonra yerine geçmesi için atını göstermiş ya, bu durumda, varmak istediğin yere varırsan at sen oluyorsun.

Dur bir güleyim, kıçımın kenarı Caligula, iğrenç hain, satılmış. Seni Kartal Koltuğu'na ancak ben taşıyabilirim; biliyorsun, değil mi? Ama gururun kırılmış, küçük düşmüş olarak taşıyacağım seni oraya, yalnız yaptığım iyiliği borçlu olmayacaksın bana, aynı zamanda hayatını da borçlu olacaksın. Benim için hayatını kazandığın günlerden birinde sana söylediğimi hatırlıyor musun, aşağılık yaltakçı? Saplantı halinde hükümete karşı entrika çevirme olasılığını düşünmekten sakın vazgeçme, zaten olmasa da, yaratırsın sen.

Uzaklarda olduğum süre boyunca inan seni çok düşündüm, Caligula. Caesar Augustus'un seni unutmadı, baksana, sana yazarak kendimi tehlikeye atıyorum çün-

kü başka çaremiz kalmadı. Telefon yok, faks yok, e-posta, bilgisayar, internet, uydu, hiçbir şey yok. Bak ama ne var, ben sana söyleyeyim. Kimsenin öngöremediği bir şey var. Bilinmeyen ve kurnazca. Her konuda birbirinden çok farklı olan General Mondragón von Bertrab'la General Cícero Arruza, hepimizi fişlemenin yöntemi konusunda anlaşmaya vardılar. Bu yöntemi nasıl bulduklarını ve nasıl başardıklarını sorma. Mondragón'un her zaman için, uzmanlardan oluşan bir ekibi olduğunu söylerler, milyonlar ödeniyormuş adamlara, bir düşünsene salak, MIT'nin, Silikon Vadisi'nin ve Paris'teki CNRS'nin safi beyin takımından oluşan bir ekip.

Biliyor musun, kaybettiğimiz her şeyin yerini doldurmak için ne icat etmişler?

Bir iğne, benim kıymetli Bay Salyasaçanım, seslerimizi kaydeden ve Mondragón'un ofisindeki gizli haber alma merkezine ileten küçücük bir iğne. Çakal, Arruza'ya işine geleni sızdırıyor. Nerede olduğunu bilmediğimiz, bir yerlerimize sokuşturdukları bir iğne-mikrofonla bütün konuşmalarımızı kaydediyorlar. Üstümüzde olamaz, çünkü şu bir gerçek ki, banyoya girdiğimde, duşun gürültüsü söylediğim şarkının sesini bastıramıyor. Umarım sabunlanırken şifreli bolerolar söylediğimi düşünüyorlardır.

"Lafa tutma beni artık, bırak düşüneyim..."

Veya

"Veracruz, denizin dalgalarının yuva yaptığı köşecik..."

Bütün boleroların politik bir yorumu olabilir. Ama konu bu değil. İşin aslı şu ki, kılı kırk yaran (söz oyunu yapmıyorum) Alman bilgisiyle Mondragón von Bertrab'ın, bütün konuştuklarımızı ona ileten görünmez bir iğneyi hangi saat, ne vakit, nerede (daha beteri, neremizden) her birimize –kaşımıza, dizimize, kulağımıza, azı dişimize ve evet, kıçımıza– yerleştirdiğini bilmiyoruz.

Mektup yazalım o halde. Başka yolu yok. Umut? Okur okumaz, imha edelim. Kurnazlık? Düşündüğümüzün veya yaptığımızın aksini yazalım. Ama ne kadar arızalı olursan ol, Caligula, yazılı olarak verilen düzmece bir bilginin kelimesi kelimesine anlaşılacağını da biliyorsundur. İnanılmayacak derecede zeki ve fena halde Alman Savunma Bakanımız, birbirimize mektup yazmaktan ve gerçeği söylemekten başka çaremiz kalmasın diye düşündü bunları.

En azından isimlerimizi değiştirebiliriz, hepimizin "Séneca" olarak bildiği Xavier Zaragoza'nın öteden beri yaptığı gibi. O halde, uysun, uymasın, ben "Augustus"um, sen de "Caligula". Bir de izin verirsen şunu söyleyeyim sefil ahmak, at olunca kendini Caesar sanma. Sadede geleyim; benimle güçlü oldun sen, benim gölgemde, sonra bana bir hançer sapladın ve o talihsiz emri verdin:

"Ona hakaret işitme zevkini bile tattırmayın. Bir daha adını anmayın."

Gecenin sessizliğinde, kaslar uykuya dalar! Ama ihtiras uyumaz, ha, kas kafalı? Casusluk dilinde *mole* ne demektir, bilir misin? İngilizce bir sözcüktür, birçok anlama gelir. Kıllı ben anlamına gelir. Bir böcekçildir, minicik gözleri veya kulakları vardır ama ayakları pala gibidir, yeraltındaki yuvalarını kazmakta kullanır. Gelgitin şiddetinden korunmayı sağlayan bir dalgakırandır. Güvenli bir limana atılan demirdir. Dölyatağındaki gevşek ve kanlı ettir. Plasentanın üzüm salkımıdır. Ve son olarak düşman bir örgütlenmeyi sızdıran ajandır, uzun zaman sadık ve sabırlı bir görüntü verir, sonunda da adını verenlere hizmet etmek üzere onu içine alanlara ihanet eder. (Ha, tabii, bir de çok lezzetli bir Meksika yemeğinin adıdır *mole*, ayrıca düşmanına sille tokat girişip kan çıkarmak anlamındadır, kütlesini almak da denir.)

Evet, seni casusum olarak tayin ediyorum; şu bilin-

dik yerde köstebeğim olacaksın. Gördüğün gibi cömert davranıyorum sana karşı, sefil karafatma. Kazanırsam, benimle birlikte kazanırsın. Kaybedersem, düşmanlarımla birlikte kazanırsın. Rudolf Hess'den bu yana kimseye bundan daha iyi bir politik anlaşma teklif edilmedi, onu da asmak yerine, ömür boyu hapse mahkûm etmişlerdi. Gel, razı ol. Bilirsin, insan her yedi yılda bir deri değiştirir. Biz yılan olduğumuza göre bunu biliyoruz. Ama politika söz konusu olduğunda, Meksika'da her altı yılda bir değişir deri.

Düşün bunu, Caligula, başkaları yüzmeden, sen karar ver derini değiştirmeye. Utanmaz yüzsüzler, Antropoloji Müzesi'ndeki Xipe Totec'i görebilirler. Altı yılda bir sadakat, eş (senin durumunda sevgili) ve inanç değiştirmek gerekir. Hazırlan, sadık dostum. Hazırlan. Şu hayale tutun:

"Bu gece, yenilenin yatağında uyuyacağım."

İşin kötü tarafı, o yatağa ulaşabilirsen, şiltenin altında uyuyacaksın. Çünkü üstünde ben olacağım. Bundan kuşkun olmasın.

Ben Augustus

Not: Şu altı yıllık sürelerden nasıl nefret ediyorum! Dilimlenmiş pasta gibi, tam hoşuna gitmeye başladığında bitiremeden bırakıyorsun. Ha, seni uyarıyorum, sakın patronunun önünde beni suçlamayı aklından geçirme. Onunla hendeklerimiz yalnız kazılmakla kalmadı, aynı zamanda paylaşıldı. İyi bir adam. Çabuk kanıyor. Saf. Aleyhimde öykülerle gitme ona. Senin bir entrikacı, ara bozucu olduğunu düşünür. Elde etmeye uğraştığın şeyler de alçakça bir belaya kurban gider. Hadi bakalım.

22

Andino Almazán'dan "La Pepa" Almazán'a

Pepacığım, hasretini çektiğim aşkım, bu alışılmadık ulusal durum bizi daha da uzaklaştırdı ama ruhsal anlamda her zamankinden çok yakınlaştırdı... Uzaklık beni sana her zaman yaklaştırmıştır aşkım, çünkü ayrı kalmak, birbirimizi daha çok, daha yoğun arzulamamıza neden oluyor. Sen de böyle hissetmiyor musun, sevgilim? Sen Mérida'dasın, ben başkentte. Sen, güzel, sevimli, sakin bir kenttesin. Ben, bu boğucu, gürültülü, bayağı, sağlığa zararlı anakentte. Senin etrafında nazik, cana yakın, sade insanlar var. Bense evden işe ve gecenin epey geç bir saatinde işten eve beni getirip götüren bir arabanın içinde boğulmuş durumdayım. Birkaç gün öncesine kadar tek tesellim, saat on ikiyi vurduğunda yaptığımız telefon görüşmeleriydi. Şimdi o da kesildi. Tatlı sesini kaybettim, o sesi hayal etmekten başka çarem yok şimdi, tek yapabildiğim, yazmak. Ben buradayım, etrafım gün boyu düşmanlarla çevrili, basında saldırıların ve karikatürlerin, ("Andino, bas git hükümetten", "Andino, And Dağları'na, Başkan, Madre... Sierra'ya", falan filan) bürokrasi koridorlarında entrikaların ve çelmelerin hedefi oluyorum.

Her sabah takmam gereken bu buz gibi soğuk ve işini bilir teknokrat maskesi gerçek kişiliğime ne kadar

da aykırı! Amansız bürokrat suratımı prova etmek için önceleri bir aynaya ihtiyaç duyardım. Artık o da gerekmiyor, Pepacığım. Maske, yüze dönüştü, asık, çatık kaşlı, dudakları sıkılı, burnu sürekli bok koklayan bir yüze. Kaşlar kuşkuyla çarpılmış. Kulaklar yalana karşı dikkat kesilmiş. Ve gözler, gözler, sevgilim, nefretle değilse bile, soğuk, umursamaz ve küçümsemeyle bakan gözler... Anglosakson gibi konuşmayı öğrendim, tanım edatsız, bağlamdan yoksun.

"Tamamdır."

"Yapıldı."

"Hiç."

"Dikkat."

"Mükemmel."

"Dikkate alındı."

"Görevinizi yapın."

Bunun gibi bir iki kelime söyleyip kesiyorum. Dostça olsun olmasın, ister tatsız olsun, ister içten, kaçamak da baksam, küstahça da, bakışlarım karşılıklı konuşma başlatmayı engelliyor. Ötekilerin söylediği ne varsa benim için tehlike ifade ediyor. Aykırı düşmek, tehlikenin en az kötü olanı. İkna etmek, en beteri...

Benden ne bekleniyorsa onu veriyorum. Teknik uzmanlığımı. Uluslararası piyasalar konusundaki bilgimi. Makroekonomik parametreleri. Fiyat birliği konusunda gösterdiğim dikkat, döviz rezervleri, dış borç ödemeleri, iç piyasaya giren tutar, ticari bütçe açığı, Avrupa ve Amerikan yardımları, Washington, Berlin, Londra, Madrid'deki belli başlı bankacılarla iyi geçinme zorunluluğum...

Ama asıl vermek istediğimi vermiyorum: insanlığımı. Çekemeyenlerin "bayağı" diye nitelendirdiği şu gürültülü kahkahalarla güleceksin bana, Josefina, beni böylesine sana çeken yaşam sevincin "bayağı" olabilirmiş gibi. Neşelendirme, güldürme, şakalaşma yeteneğin ba-

yağı mı? Son derece eğlenceli olan arkadaşlığın, söz oyunların eleştirilebilir mi? Ah, aşkım, eğer bu "bayağılıksa", inan ne kadar ihtiyacım var onlara, nasıl can katıyor canıma senin o edepsiz şakaların, utanmaz tavırların, sadakatimin nedeni olan her şeyin çünkü –kulağına fısıldayayım, aşkım,– *benim orospum*, *evimde*, kabinedeki anlayışı kıt, duygusuz meslektaşlarımın yaptığı gibi, "kaşarlanmış orospuları" arayarak sokakları dolaşmama gerek yok, benim ağzı bozuk, azgın, bütün pozisyonlara, bütün zevklere hazır "kaşarlanmış orospum" var zaten, kendi evimde sahibim ona...

Nasıl özlüyorum seni, bilsen, Pepacığım! Ateşli, sevecen bir âşık ama sadık bir eş, şefkatli bir anne. Benim "üç T"ciğimin, Tere, Talita ve Tutú'mun seninle birlikte olması ne kadar güven veriyor bana. Benim üçüzlerim kusursuz bir sırayla geldiler dünyaya, birbirinin peşi sıra ama aslında eşzamanlı gerçekleşen doğumlara el değmemiş bir mutluluk esintisi getirdiler, söyle bana, üçüzlerin hangi sırayla geldiğini anımsayan var mı? Sanki benim üç meleğim, bizim birliğimizi, uzaklıkların, dedikoduların, ahret mutluluğunun da üstünde, olağanüstü mutlu bu evliliği kutsamak üzere gökten beraber indiler Josefinacığım. Üç kızımız gibi, Cennet'te gerçekleşen evliliğimizi.

Düğünümüzü hatırlıyor musun?

Los Lagartos'taki çiftliği hatırlıyor musun? Düğünümüz için süslenmişti. Bahçedeki pembe renkli düzinelerce flamingoyu hatırlıyor musun? Peki ya yarımadaya özgü yemek şölenini? *Papadzul*'leri[1], kızarmış yumurtaları, tavuk yahnisini, doldurulmuş peynirleri? Gecenin sıcağını, aşk ve tutkuyla birbirimizin olmamızı, Hotel

1. Meksika'nın Yucatán Yarımadası mutfağına özgü geleneksel bir yemek. (Ç.N.)

Garrafón'da yan odada kalan annenin –ay, ay, ay!– diye acıyla bağırarak yardım istersen diye endişeyle bekleyişini, ya da belki hoşuna gider de *La Marseillaise*'i söylersin –ay, ay, ay, *allons enfants de la patrie!*[1]– diye beklemesini hatırlıyor musun? Ne harika, Pepacığım, kapıları sımsıkı kapalı hapishaneni, Bastille'i almama izin verdin ve ne harika, Andino'nun giyotininden hoşlandın!

Evet, görüyorsun, yalnız senin varlığınla teselli buluyorum, on iki yıl önce âşık olduğun, on bir yıl önce evlendiğin, on yıl önce üçüz sahibi olduğun Andino Almazán oluyorum. Sonra derhal, alışıldık ve zorunlu Maliye Bakanı duruşumu alıyorum, bütünüyle ekonomi dünyasına gömülüyorum, kendimi istatistik maskesinin ardına gizliyorum, kafamın içini sürekli meşgul eden düşünceyi, *seni*, tapılası şişkom benim, gizlemek için de, dışarıdan farklı görünen bir adam yaratıyorum.

Ertesi gün uyanıyorum ve artık sana ait değilim, Josefina.

Benim hakkımda söylenenler geliyor kulağıma:

"Andino içeri girdi mi, ısı düşüyor."

"Sayın bakan geldiler. Herkes ayağa kalksın."

"Dikkat et. Bakan Almazán yalnız iki düşünceye sahiptir. Kendi düşüncesi ve yanlış olan."

Ruhum ölüyor, Pepacığım. Ama bir söz verdim ve bu sözü tutmayı Sayın Başkan'a, ülkeye ve kendime borçluyum. Maliye'nin başında ben olmasaydım, gemi akıntıya kapılıp sürüklenirdi. Ben zorunlu bir serdümenim. Ben bildiğinden şaşmayan, şaşmayan ve yine şaşmayan, o hep aynı olan adamım. Enflasyonu önleyelim. Vergileri yükseltelim. Maaşları düşürelim. Fiyatları sabitleyelim. Ben buz adamım. Tropikal Yucatan'ın bir va-

1. Fransız Millî Marşı'ndan bir dize: Haydi vatan evlatları yürüyelim. (Ç.N.)

tandaşı olarak, Monterreyli bir cimri sayılırım. Bütçe cimrisi, söz söyleme cimrisi.

Ve artık hiçbir şey söylememeye karar verdim, Pepacığım. Kongre'yi azarlamak üzere ağzımı her açışımda, tek yaptığım, yatırımcıları korkutmak oluyor. En iyisi susmak. Tam bir Pacheco sayılırım. Ağzımı açmıyorum çünkü söyleyecek bir şeyim yok ve bu yüzden bilge diye ünlendim. Tarafsız bir umursamazlıkla ele alıyorum her şeyi ama hiçbir şey de anlamıyorum. İyi böyle. Bu uğursuz rolü biri üstlenmeli. Ağzı gereğinden fazla kalabalık olan üç müsteşarla ilgilenmek zorunda kaldım. Bir tanesi şöyle dedi:

"Meksika'da fakirlik, bir efsanedir."

Bir tanesi şöyle dedi:

"Maliyeyle ilgili yasayı geçirmezlerse, Arjantin gibi çökeceğiz."

Bir tanesi de şöyle dedi:

"Fakirlerin tedbirli olmak gibi bir erdemi vardır."

Sistemdeki enfeksiyonu yok edeyim diye tuttular beni. Ben hükümetin filitiyim. Böcek avına çıkıyorum.

Ve hayatım yavaş yavaş kuruyor, aşkım, sen ve benim üç T'ciğim, Terem, Talitam, Tutúm olmasa, hepten kururdu. Bana hepinizin yeni çekilmiş bir fotoğrafını yolla. Bir süredir yollamayı unuttun. Ben seni bir saniye bile unutmuyorum. Senin A'cığın.

Not: Güvenli olması için bu mektubu sana iyi dostum ve meslektaşım Tácito de la Canal'la gönderiyorum. Ölü gibi yaşamak gerekirmiş kabinede, öyle derler. Tácito bu kuralın dışında. Onun sayesinde Başkan'ın çalışma odasına hiçbir engelle karşılaşmadan girip çıkıyorum. Çalışkan, geleceği olan, gerektiğinde yumuşak başlı, yeri gelince de sert bir adam. Ona güven. Anlaştık mı? AA.

23

General Cícero Arruza'dan General Mondragón von Bertrab'a

Generalim, siz ve ben kesintisiz ve candan bir iletişim halindeyiz. Bildiğiniz gibi, sizin hiyerarşik üstünlüğünüzü her zaman tanımışımdır, bir de her şeyin üstünde, sizin ve benim de üstümüzde, Silahlı Kuvvetler'in doğuştan şefi olan, Cumhuriyet'in Sayın Başkanı'nın üstünlüğünü. Evet, generalim, her zamanki samimiyetimle, bu uğursuz ülkenin çığrından çıkmakta olduğu konusunda sizi uyarmak isterim. Vay canına! Yetmiş milyon Meksikalı yirmi yaş veya altında diye, ne kadar da gururlanıyoruz. Çocuklar ülkesi. Dinlediniz mi onları?

Kulağınızı yere dayadınız mı? O gençlerin kendilerini, yani geriye kalan elli milyonu yöneten moruğa ne gözle baktıklarını düşünüyorsunuz?

Kaç yaşındasınız? Elli, elli iki? Ben? Altmış dört, altmış beş? Pekâlâ, halkımın Hidalgo eyaletinde kaybolan kayıtları pek de güvenilir değil –Hidalgo eyaleti diye bir yer varsa, Ciudad de México'yu, Michoacán ve Jalisco gibi tehlikeli ve düşman eyaletlerden ayırmak için uydurulmuştur–. Evet, Meksika'nın Uruguay'ı, yoksul ve kayıtları yok.

Sonuç olarak, generalim, siz ve ben, yaşımızın çiçek çağındayız, derdi büyükannem. Ama uyuşuk mo-

ruklar, diyor bizim için gençler. Genç önderlerini arıyorlar. Madero gibi, Calles, Obregón, kendilerini Devrim'e adayan Villa ve Zapata gibi; hepsi de otuzundan küçüktü.

Gözünüzü iyice açın, Sayın Bakan. Nerede genç liderimiz? Dalkavuk Tácito de la Canal kaç yaşında? Sizin gibi elli iki mi? Ya rakibi Bernal Herrera? Ellilerinin az altı, kırklarının sonu mu? Bu tıfılların bunlara güvendiğini mi sanıyorsunuz? Altlarındaki Harley-Davidson'lar, basit bir adam olan Pancho Villa'nın atı Siete Leguas'mış gibi, motorlarına atlayıp dolaşan milyonlarca çocuğun, gece boyu diskolarda dans eden yarı çıplak çocuk müsveddelerinin, yalnızca CD çalmak için bir gecelik program başına 25 bin dolara anlaşarak Los Angeles'tan Meksika'ya, Honolulu'ya uçan diskjokeylerin, ardı arkası kesilmeyen milyonerlerin 1941'den beri mirasa konan çocuklarının, içimizden bir tekine bile inandıklarını düşünüyor musunuz?

Gazetelerde seçkin sınıf olarak sözünü ettikleri kişiler bunlar, Sayın General. Aylıkları ödenemediği için, her altı yılda bir ailesinin arabasız, evsiz, hatta çamaşır makinesiz kalmasına şahit olan orta sınıftan çocuklara ne diyeceksiniz? Devlet üniversiteleri greve gittiği için, özeller de anasının nikâhını istediği için okuyamayan çocuklara ne diyeceksiniz?

Bakın bu çocuklara, generalim, mühendis, avukat, patron olmak istiyorlardı, bakın onlara, taksi sürüyorlar, pizza dağıtıyorlar, sinemalarda yer gösteriyorlar, park yerlerinde araba park edenler bunlar, aşağılananlar bunlar, başka bir şey olmaları gerekiyordu, çürü orda sen piç, oldular. Genç kızlar, namuslu orta sınıf ev hanımları olma hayalleri kuruyorlardı, şimdi daktilo ve mağaza çalışanı ve garson olarak yaşıyorlar, işler yolunda giderse, striptiz yapmıyorlar ve geneleve düşmüyorlar. Taşra kızlarını an-

latmıyorum bile, maquilalara[1] terfi edenler ve bir gringodan evlenme teklifi alma hayalleriyle yaşayan şapşallar, maquila kapanınca ya da işçinin Meksika'dakinden on kat daha düşük ücrete çalıştığı Çin'e taşınınca, haydi sokaklara dökülüp dilenmeye başlıyorlar, kasabalarına dönünce yiyip yiyecekleri frenkinciri, maríalar, sınırı geçerek gringo olmak isteyen, nehirde boğulma, tavuk kamyonlarında havasızlıktan boğulma, çölde susuzluktan ölme, gringo sınırında devriyenin ateşiyle kalbura dönme pahasına öbür tarafa geçmeyi göze alan binlerce gençle birlikte şallarının içine sardıkları bebelerini taşıyorlar.

Söyleyin bana, generalim, yetmiş milyon gencimiz yüzünü ne tarafa dönsün? Ne tarafa? Zamanında düşünün bunu generalim, zamanında düşünün.

Unutmayın, bu gibi konularda çabuk gecikilir.

1. Meksika'nın kuzeyinde, ABD sınırına yakın bölgede üretim yapan, sahipleri ya da yöneticileri genellikle Amerikalı olan ve ABD pazarına yönelik çalışan işletmelerin oluşturduğu sektör. (Ç.N.)

24

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Evet, güzel ve talepkâr hanımefendiciğim, daha ilk günden uyarmıştınız beni, sizin için her şeyin politika olduğunu söylemiştiniz, gerçi dün gece, evinizi çevreleyen koruluğun içinden sizi çıplak seyretmem için bana randevu verdiğinizde bu konuda şüpheye düşmüştüm. Yetmezmiş gibi, (güzel hanımımın bilgisi ve ilgisi dahilinde) Tácito de la Canal da benden önce davranmıştı. Bu da mı politika, yoksa, daha açık yüreklilikle söylemek gerekirse, seks mi? Ah, María del Rosario, benim hanımefendim, politikayla ilgisi olmayan, aklın (ya da politikanın) anlayamayacağı, ancak "kendi mantığı olan gönül" bölgesiyle ilgili daha ne sırlarınız var acaba?

Ama başka bir ders aldığımı varsayın. Politik olmasa da, insani bir ders. Çünkü *tahammül* dediğimiz şey yok ülkemiz politikasında. Başkanlık ofisindeki arşivcilerden biriyle yakınlık kurduğumdan söz etmiştim size geçenlerde, daha önce anlattığım gibi, ihtiyar bir adam. Beni evine davet etme inceliğini gösterdi. Daha doğrusu, yaşadığı apartman dairesine. Monumento a la Raza civarında, Vallejo'da, üçüncü katta taraçalı bir daire.

Kapıyla merdiven arasındaki boşluğu değerlendirmenin yolunu, köşe başındaki dükkândan girmekte bulmuşlar. Size binayı anlatmak istesem, yapamazdım. Bir

kez gördükten sonra, insanın belleğinden silinen bir yer, hanımefendi. Böyle olaylar vardır, insanlar, yerler; insan ne kadar anımsamak isterse istesin, akla gelmezler... Tabii, ne üzücü diye düşünür insan kendi kendine, anımsamıyorum, sonra farkına varır, akılda kalan, akılda kalıcı hiçbir özelliği bulunmayan bir yer değildir, kendilerini unutturmayan bir grup insandır, unutturmayan, hanımefendiciğim, çünkü tek sahip oldukları, onlarınkinden farklı bir akıl ve onları gören gözlerin bakışıdır.

Anlıyor musunuz beni? Bir tür keşif oldu benim için, benden kesinlikle bir şey istemedikleri ama benden hiçbir istekte bulunmayan bu insanlardan istekte bulunmak düşüncesi beni büyülediği, kendine çektiği için. Neydi o istek? Arşiv hizmetlisinin adı Cástulo Magón ve devrimci Ricardo ve Jesús Flores Magón kardeşlerle uzaktan akraba –arkadaşlık ettiğimiz sırada söylemiştihani şu Porfirio Díaz'ın diktatörlüğü sırasında Veracruz'un karşısındaki San Juan de Ulúa Kalesi'nde dayanma gücünü kaybederek zayıf düşen anarşistler. Kale de, geçen gün beni Kapı Önündeki İhtiyar'ı ziyaret etmeye yolladığınızda uzaktan gördüğüm kale. Evet, Bay Cástulo altmışını devirmek üzere, López Portillo'nun zamanından beri Başkanlık'ta arşiv hizmetlisi. İşe girdiğinde yirmi yaşındaymış, geç evlenmiş, çünkü evlilik için para biriktirmek ve aylıkları birleştirebilsinler diye çalışacak, gönlüne göre bir kadın bulmak zaman almış.

Bay Cástulo, bir arşivcinin alışılagelmiş yorgun görüntüsüne sahip ve daha önce anlattığım gibi, güldürünün küçük bürokratına benzesin diye yeşil kepi ve manşetlere geçirdiği kollukları bile eksik değil. Arşivler karanlık yerler, bilmem güneş vurursa kâğıtlar sararıp solar ve okunmaz hale gelir korkusuyla mı yoksa evraklar sarı klasörlerinde ve gri metal mezarlarında unutulup gitsin diye mi. Bilmem, sonuç olarak o evrakları aydınlık olan

tüm içerikten kovalamak için mi hanımım, küçümseyen hanımefendim. Bay Cástulo, arşivlerin hayaletine benziyor. Hani Paris Operası'nın yeraltı labirentlerinde yaşayan Gaston Leroux vardı ya, Cástulo Magón da, Cumhuriyet'in Başkanlığı'nın toprak altında yaşıyor.

Yüzü gri, bakışları yorgun olmadığında, yazgısına boyun eğmişlik içinde ama parmakları, María del Rosario, parmakları şaşırtıcı derecede çevik, arşivlerin bölümlerini nasıl hızla, şaşmazlıkla taradığını görmeliydiniz... O an yaşı, kişisel özensizliği, tükenmiş fiziği bambaşka bir görünüme bürünüyor, Bay Cástulo, resmî sicilin simyacısı gibi bir şey oluyor. Her şeyin yerini biliyor, özellikle de *olmaması gerekenin* nerede olduğunu biliyor, demek istediğim, imha edilmesi talimatı verildiği halde Cástulo, itaatsizlik etmek için değil de, iki kere bile düşünmeden, nasıl söyleyeyim, bizim acayip Meksika sistemimize uygun olarak arşivlenemez olanı arşivlediği için: kişilere göre arşivlememiş evrakları (örn. Galván, María del Rosario veya Herrera, Bernal), bağlı oldukları bölümlere göre de arşivlememiş (örn. Devlet Bakanlığı, Parlamento), *referanslarına* göre arşivlemiş.

Gizli referanslar, hanımefendi. Örneğin ben Los Pinos'taki arşivlerin hangi bölümündeyim, biliyor musunuz? Valdivia, Nicolás adı altında mı? İcra Kurulu Başkan Yardımcısı görevi altında mı? Cumhuriyet Başkanlığı, Falanca Ofisi başlığı altında mı? Hayır, benim sevgili María del Rosario'm. ENA başlığı altında görünüyorum ben. ENA ne peki? École Nationale d'Administration, Paris. Yani: mezun olduğum yüksekokul. Dikkatinizi çekerim! Yalnızlık labirentinin içinde, hepsinin patronu bu adam. Dostumuz, arşivci Bay Cástulo Magón, *Hipólito, el de Santa* filmindeki kör piyanist Hipólito'dan da kör piyanist, elleriyle her şeyi avucunun içi gibi biliyordu. Ekonomik durumunun profesyonel becerisine denk olmadı-

ğını yinelemeye gerek yok. Günümüz koşulları dikkate alındığında, Cástulo, ayda beş yüz dolar gibi son derece alçakgönüllü bir ücret alıyor. Şakaklarındaki bir tutam beyaz saçı azıcık parlatmaya ve oradan jöleyle parlatılmış birazcık saç köprüsü ödünç alarak soldan sağa kelini kapatmaya anca yetecek bir maaş. (Gerçi ne için ve kim için kapatacaksa kelini artık, siz söyleyin, kibir, özellikle de benim gibi yoksulların, gururu kırılanların, bahtsız *soupirant*'ınızın[1] kibri konusunda her şeyi bildiğinize göre.) Aslında Bay Cástulo, modası yüz yıl önce geçmiş "ev yapımı" jöle kullanıyor ve yanılmıyorsam, aile üyelerinin, Bayan Serafina'nın, kızları Araceli'nin ve az önce sözünü ettiğim Ulúa kahramanları Flores Magón kardeşlerin şerefine Ricardo Jesús adını verdikleri oğullarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere kremler, makyaj malzemeleri, şişeler ve banyo bonelerinin işgal ettiği küçücük bir banyoda Bay Cástulo'nun tek süsü de bu.

Bay Cástulo, kemikli yapısına göre zayıf bir adam olmalıydı ama hayatı boyunca fasulyeli, biberli, baharatlı, şalçalı domuz etli pizzalar yiyip yanında da fırsat buldukça bira içen birinin kaçınılmaz göbeğine sahip. Bayan Serafina bir mucize, María del Rosario. Ev ekonomisine hamur işleriyle katkıda bulunuyor. Mutfak ona ait. Oraya ondan başka kimse girmiyor, evin de en büyük bölümü.

"Bu yüzden seçtik burayı" diyor.

Her şey var, doğal olarak üstü una bulanmış uzun bir masadan pasta fırınına dek. Bayan Serafina o mutfakta bezeler, çok katlı düğün pastaları, düğünler, ilk komünyonlar ve on beş yaş baloları gibi önemli günler için beyaz şeyler üretiyor ve aylık hatırı sayılır bir binliği eve

1. (Fr.) Âşık. (Ç.N.)

getiriyor, aslında yarısını "hammadde"ye harcamam gerekmese iki bin getirirdim, diyor gururla, ellerini işini bilir bir tavırla önlüğüne silerken. Altmışlarındaki Andrea Palma'yı gözünüzün önüne getirin. Aşkını "denizden gelen adamlara" satan o narin, cansız *Liman Kadını* o kadar da narin değil artık, cansızlığındansa eser yok hareketlerinde ama bakışlarının derininde hâlâ öyle, işte kocanın bakışları da bir siperlik gibi nasıl donuk, nasıl cansızsa, karısının bakışlarında da öğle üzeri iniveren beklenmedik bir alacakaranlığın melankolisi seçiliyor.

Business-like[1] mı der gringolar? İşte Bayan Serafina da öyle, bilirsiniz işte, ne en ufak bir şikâyet, ne bir an dinlenme, yalnız o gözlerde hiç sahip olamadığı bir şeyi özleyen bakışlar. Bir kez daha söyleyeyim. Altını çiziyorum. *Hiç sahip olamadığı bir şeyi.* Zorla el konulan, alıp götürülen bir vaadin yansıdığı bakışlar yalnız ev sahibesinin gözlerinde değil, evin tamamında hissediliyordu. Özlem, yitirilmiş bir hayal, *olabilirdi* denen bir şeyin hayali...

Düş gücünüzle doldurun o bakışı, kudretli koruyucum benim, çünkü hiç görmedim sizin gözlerinizde siz zaten her şeye sahipmişsiniz gibi –hırsınızın bir sonraki krallığı hariç her şeye–. Bayan Serafina'nın gözlerinde hiçbir şey için hırs yok. Mutfağında çalışırken izliyorum onu, gözlerinde gördüğüm hırs değil, katıksız ve basit bir hayatta kalma arzusu. Bay Cástulo da küçük oturma odasında oturmuş gazetesini okuyor. Televizyon rehinde, diyor, Meksika'da en yoksul mahallelerde, en düşkün kentlerde bile televizyon var. Gazete okuyarak büyümüş ve bir arşivci olarak edindiği ağır alışkanlıklarını televizyonun can sıkıcı haberlerine değişmezmiş. Gerçi şimdi

1. (İng.) Ciddi, ağırbaşlı. (Ç.N.)

televizyon kulelerine uydu sinyali gelmediğine göre istese de seyredemez ya...

Her şey Tanrı için. Daha doğrusu, Bay Cástulo'nun yirmi yaşındaki huzursuz kızı Araceli için. Yatağında *Hola!* dergisini okuyarak ve sanırım Monaco'nun Charlotte'u ya da onun gibi biri olmak türünden düşler kurarak göbek bağlıyor. Sonra da üstü açık arabasıyla gece saat dokuzda gelip onu alacak, yemeğe ve diskoya, dansa götürecek bir sevgili için saatlerce güzelleşmeye çalışıyor. Asi olduğundan değil, diye açıklıyor annesi, genç, eğlenmeye hakkı var, hem Yucatánlı sevgilisi Hugo Patrón'un götürdüğü lokantalardan her zaman bir poşet dolusu yemekten artakalan yiyecekle dönüyor. Çocuk bir seyahat acentesinin müdürü; ama şimdilerde bilgisayarlar çalışmadığı için fazlaca iş yokmuş, bir de gringolar Meksika'ya gitmek konusunda kararsızlık yaşıyormuş. Araceli'nin odası, Hugo'nun hediye ettiği Karayib, Akdeniz, Paris, Venedik posterleriyle dolu. İyi niyetli bir çocuk, diyor Bayan Serafina ama pek eski kafalı, kızın çalışmasına izin vermiyor. Bir apartman dairesi almak için para biriktirmek istiyor, bedava bir balayı tatili yapmak istiyor, sevgilisi, ardından karısı, hiçbir zaman çalışmasın istiyor. Bence çalışmamayla bekâreti bir tutuyor.

Serafina ara sıra önlüğünü bağlıyor, şımarık kıza odasından çıkmasını ve müşteriler şoförle aldırmadığında, pastaları dağıtmasını söylüyor. Kızın suratının nasıl düştüğünü görmelisiniz. Prenses olmak için doğmuş, aklı hayallerle dolu, (açık yüreklilikle söyleyeyim) ziyaretlerine gittiğimde bana bile iş atıyor. Tabii, ben evlenmek için Hugo Patrón'dan daha uygunum ama daha sesimi duyduğu anda bir utangaçlaşıyor, ben üstüne basa basa, Paris'ten mezun, kültürlü, meslek sahibi biri olarak konuşuyorum, arka arkaya Fransızca sözcükler savuruyorum, o zaman ay ışığı rengi güzel, narin yüzünde, ben

sanki "kaderin kara bulutuymuşum", kaidesinden inerek bu dünyanın alçak gönüllü insanlarını –ki o alçak gönüllü insanların arasında, seyahat acentesi müdürü Hugo Patrón'dan ve Miami'ye balayı tatilinden öte ufku olmayan kendisi bulunuyor– ziyarete gelmiş olağanüstü bir varlıkmışım gibi, can sıkıntısı, saygı ve uzaklık karışımı bir ifade görüyorum.

Evin iki odası var. Karıkocanın ve Araceli'nin. Garip bir çocuk olan evin oğlu Ricardo, evin çatısındaki taraçada, tahtadan yapılma bir tür kulübede yaşıyor ve tam anlamıyla güvercinlik denebilecek, bana New York limanının yoksul taraçalarındaki Marlon Brando'yla Eva Marie Aziz'i hatırlatan taraçada, büyük bir sevgiyle güvercinlere bakıyor María del Rosario, lafı kıvırmadan söyleyeyim, bir tür lüks kafa avcısısınız siz, (zaman zaman söylediğim iğneleyici sözlerimi bağışlayın; bana esinlediğiniz hıncı büyütmemin başka yolu yok).

İlk olarak çocuk, fiziksel görünüşü nedeniyle garip. İstenerek yapılmış bir çocuk. Yirmi altısında olmalı, sıska değil ama çok ince yapılı, kasları sert ve güzel. Benden uzun, 1,79 sanki, İtalyan müzelerinde rastlanabilecek heykellerinki gibi bir başı var: bütün hatları zarif, ince dudaklar, keskin bir burun, çıkık elmacıkkemikleri, iri, çekik gözler, geniş bir alın ve omuzlarına inen siyah saçlar.

Bir arzu nesnesini mi tarif ettim? İçtenlikle söylemek gerekirse, sanırım öyle. Siz, güzel ve kibirli hanımefendim, servet içinde yüzen ve tercihlerinize servet harcayan siz, beni anlarsınız. Bu oğlan o kadar güzel ki, kadın veya erkek, kimse onu arzulamaktan kendini alamaz. Üstüne sımsıkı yapışan blucin, dar bir tişört ve hayretle kim olduğuma bakmaya gelen çıplak ayaklı bir oğlan, kim olduğumu açıklıyorum, o da güvercinlere mısır taneleri atmaya koyuluyor. Babasına yardım ettiğimi bili-

yor, teşekkür ediyor. Biraz alay biraz kuşkuyla dosdoğru gözlerime bakıyor ve şöyle diyor:

"Üniversiteye gitmiyorum, çünkü iki yıldır kapalı."

Güvercinlere yem atıyor.

"Özel üniversiteye gitsem, benim için karşılar mısınız?"

Koyu renk gözleri o kadar zeki bakıyor ki, devamındaki soruyu sormama gerek kalmıyor.

"Şu adamı can sıkıntısından öldüren sefil işlerden birinde çalışmak zaman kaybı olacaktı..."

"Tutkuyu ve yeteneği de büsbütün öldürüyorlar" diye tamamladım cümlesini. Alaylı bir hayranlıkla yüzüme baktı.

O zaman "bulutlardaki kulübenin" içini işaret ediyor, içeride çadır bezinden katlanır bir yatak, biçimsiz bir masa ve bir iskemle var, ("okurken uyuyakalmayayım diye") bir de kitaplarla, eski kitaplarla, şu Donceles Sokağı'nda sattıkları türden iki pezoluk, ciltsiz kitaplarla, yayınevlerinin çok eski tarihli damgalarını taşıyan, bir başka çağın hayvanları gibi yok olan kitaplarla, Espasa Calpe, Botas, Herrero, Santiago Rueda, Emecé gibi yayınevlerinin kitaplarıyla dolu kaba saba raflar var. Arjantin, İspanya ve Meksika'nın kuru buğday hasadı gibi bir şey. Fransa Ulusal Kütüphanesi'nde okuma ayrıcalığına ermiş biri olduğum halde, raflara biraz bakınmak istedim ama beni engelledi ve çalışma masasının üstündeki üç cildi işaret etti: Machiavelli, Hobbes, Montesquieu.

Bir şey söylemesi gerekmiyor. Bakışları her şeyi açıklıyor.

"Ben genç bir adamım ve meraklıyım, Bay Valdivia."

Ah, benim tehlikeli efendim ve hanımefendim, günün birinde benden sıkılacak olursanız (ki sıkılacaksınız), bir sonraki adayınızı buldum, Pigmalión olarak çağ-

rınıza yanıt verecek eril Galateia'nız, benim güzel hanımım.

Adı Jesús Ricardo Magón.

Yirmi altı yaşında.

Calzada Cuitláhuac'ta, yoksul bir güvercinlikte yaşıyor.

Elinizi çabuk tutun, María del Rosario, yoksa onu ben kaparım.

Peki şaşkın kız kardeşinle ne konuşuyorsun? diye soruyorum.

"*Hola!* dergisinde okuduğu Avrupalı prenseslerin hayatlarını anlatıyorum ona, bir de çapraz bilmece çözmeyi öğretiyorum. Sıkıcı bir yaşamı olacak."

25

Andino Almazán'dan Başkan Lorenzo Terán'a

Sayın Başkan, ülkeyi canından bezdiren sorunlar konusunda, ne siz, ne de ben, kendimizi kandırmayalım. Bu sorunlardan bazıları, teknik sorunlar: enflasyonu kontrol altına almak, yatırımı ülkeye çekmek, maaşları yükseltmeden istihdamı artırmak. Diğer sorunlarsa uluslararası niteliğe sahip ve görünüşe göre kaçınılmaz şekilde ve sabit fikir halinde, Amerika Birleşik Devletleri'yle olan komşuluğumuzla sınırlı. Diğerleri de sosyal içerikli iç sorunlar: öğrenciler, köylüler, işçiler. Son olarak kalanlar da, politik düzenle ilgili; üç yıldan kısa bir süre içinde gerçekleşecek olan Başkanlığın devri.

Bana verdiğiniz yetkiye dayanarak, kartları açık yüreklilikle masaya koyuyorum. Sorunları, onlardan kaçınarak çözdüğünüz yolunda bir ün yaptınız. Biliyorum, bu durum, sizin sivil topluma, mahkemelerin kararlarına ve özetle hukuk devletine olan inancınızdan kaynaklanıyor. En üst düzey yönetici olarak geleneksel güç kullanımından vazgeçtiniz.

Oysa ben çifte kötü şöhrete sahibim. Kabinenin sabır taşı olduğumu söylerler. Sabrım sınırsız ama erdemim aynı zamanda kusurum. Beni kötüleyenlerin, saygınlığıma gölge düşürenlerin dediklerine göre, edilgenliğim öyle bir boyuta ulaşıyormuş ki, tek eylemim, vaz-

geçmek olmalıymış. Ben de omzumu silkip şöyle diyorum size Sayın Başkan: Ben bu Kabine'nin, düşmanlarına dört yanağını birden uzatan tek üyesiyim. Ben sizin yıldırımsavarınızım. Stratejim, en azından aykırı görünebilir. Bir yandan da, çözmeniz gereken sorunları benim yarattığımın farkındasınızdır. Bunların arasında, muhalefeti en yakın müttefiğimiz yapmak da var. Daha fazla sorun ürettikçe, daha çok bağırıyorlar bana, bu bir gerçek. Ama aynı zamanda daha fazla bahane de veriyorlar elime. Parlamentoya ait şaşmaz bir oyun bu, özellikle de, sizin durumunuzda olduğu gibi, yasama gücünü elinde tutan çoğunluğu hesaba katmadığınızda.

Maliyeyle ilgili tekliflerinize hepsi karşı çıkıyor. Benim, reddedileceğini bile bile sunduğum tekliflerle aynı bunlar. Bir de Kongre bir grup iradesiz, cahil ve mali refah düşmanı gibi gözükmek istemediği için onarsa diye elimin altında tuttuğum teklifler var. Görüyorsunuz. Katma değer vergisini ilaca ve gıdaya yansıtmıyoruz, yani teklif ettiğimiz bu; ama Kongre, kesintisiz ve bölüştürülmüş vergilendirmeyi destekliyor, oysa biz zenginleri gücendirmemek adına bu yola gitmek istemedik ama aslında mali durumu iyileştirmek için biz de böyle olmasını istiyorduk.

Sayın Başkan, size bütün bunları, zaten bildiğimiz şeyleri hatırlatmak üzere söylüyorum. Siz ve ben iyi bir ekibiz. Muhalefet bizim en iyi arkadaşımız. "A" nedenleri için bize ne kadar çok bağırırlarsa, "B" nedenleri için elimize o kadar çok bahane veriyorlar. Doğrusu, tersini yapmak: Teklif ettiğimizi istemiyoruz, istemediğimizi şiddetle istiyoruz.

Mali açıdan dünyanın en yalnız ve aptal bölgesinin bir parçasını oluşturuyoruz: Latin Amerika. Latin Amerika'nın önemi, sağlam bir mali duruma sahip olmamasından ileri geliyor. Önemliyiz çünkü başkalarına sorun

yaratıyoruz. Bunu size defalarca söyledim. Modası geçmiş pespaye bir halkçı anlayışın inandığı gibi Para Fonu'nun kurbanları veya Birinci Dünya'nın köleleri de değiliz. Tam tersi. Onlar bizim kurbanlarımız. Hesaplı kitaplı hatalarımız ve zayıflıklarımız sayesinde Latin Amerika'nın sahip olduğu tek gücü onlardan çıkarıyoruz, erteleme gücünü.

Erteleme üstüne erteleme. Borç erteleme. Devalüasyonu erteleme. Paranın dolaşımını erteleme. Kamu hizmetlerini erteleme. Eğitimi erteleme. Sağlık hizmetlerini erteleme. İnsan sermayesine olanak tanımayı erteleme. Her şeyi erteliyoruz, çünkü tekrar tekrar "kurtarılmak" ve cehennem donana kadar sorunları ve çözümleri ertelemeyi sürdürebilmek için sorun yaratmak yetiyor bize.

Ne dememi istiyorsunuz size, Sayın Başkan? Strateji işe yaradı. Kafamız güç bela dışarıda kalsa da, bizi suyun yüzünde tuttu. Tehlike işareti vermemin nedenine gelelim. Bütün sorunlarımızı toplayın ve soğukkanlılıkla düşünün: *Status quo*'yu[1] değiştirmek işimize gelir mi? Gelmez, değil mi? İşte tehlike işareti vermemin ve bu satırları yazmamın nedeni budur.

Sayın Başkan, federal polis şefi General Cícero Arruza'nın, bize karşı tehlikeli biçimde sabrı tükeniyor. Bereket versin, sinirini Savunma Bakanı'na (iyi ilişkilerim vardır kendisiyle, federal polis şefiyle ilgili az önce söylediğim şeyi haber veren de kendisidir) bulaştırmış değil henüz ama hevesi (ve tabii delilleri) eksik değil. Sorunları toplayın; öğrenci, işçi ve köylü grevleri; dış saldırılar, bölgesel yoksulluk, hepimizin bildiği şeyler yani. Ama şimdi yeni bir etmen var. *İktidar boşluğu.* Altını çi-

1. (Lat.) Statüko. (Ç.N.)

ziyorum, Sayın Başkan, iktidar boşluğu. Otorite yokluğu, burada, şurada, orada. ABD'ye girmek için Kuzey eyaletlerinde veya dönüş yolunda Guanajuato'da, Puebla'da, Oaxaca'da kamp kuran ama giremeyen, cesareti kırılmış, endişe içindeki Meksikalı işçiler. Devriyenin olmadığı güney sınırından kaçak giriş yapan, var olmayan işleri isteyen, olanı da Meksikalıların elinden alan Guatemalalı işçiler. Bir de hiçbir engelle karşılaşmadan, belli güçlerin eliyle sınırlardan ve kıyılardan sokularak güneyden kuzeye, doğudan batıya dolaşıma giren uyuşturucu trafiği var: yeniden dirilen yerel idarelerin reisleri, uyuşturucu ticareti yapanlarla işbirliği içinde olanlar, (Baja California'da Narciso "Chicho" Delgado, Tamaulipas'ta José de la Paz Quintero), bağımsız hareket edenler ve bu yüzden de çok daha fazla dehşet saçanlar, (Sonora'da Félix Elías Cabezas) işsizler, yoksullar ve doyumsuzlarla sıkı bağları olanlar, (San Luis Potosí'de "Mano Prieta", Tabasco'da Vidales, bu sonuncusu öldürülürse, "ardından gelen dokuz pislik oğlunun" kendisini izleyeceğini söylenerek kurumlanıyor) ve kara ve deniz sınırlarının hâkimi, uyuşturucu ticaretinin kralı, Silvestre Pardo.

İşsizlik, yoksulluk, doyumsuzluk... bir de genç kuşağın hırsı. Kabine üyeleri ortalama kaç yaşında, Sayın Başkan Terán? Elli, altmış? Yirmi yaşın altındaki erkeklerle kadınların oluşturduğu yetmiş milyonluk bir ülkede, bizler pinponuz, moruğuz, mamutuz. İşte yerel idarelerin reislerinin harekete geçirmek istediği ordular bunlar ve Cícero Arruza da bunu biliyor. Biliyor ve bir yıl içinde kampanyalar başlamadan önce, kargaşa yaratmak ve iktidarı ele geçirmek üzere örgütlenmek istiyor.

Peki, siz ve ben ne istiyoruz? Bütün aksayan yanlarıyla statükoyu korumak ama bir düzen içinde ve kansız olarak. Yerel idarelerin reisleri ne istiyor? Bulanık suda avlanmak. Yalnız kendi kanunlarının geçerli olduğu bir

ülke, Arjantin gibi bölünmüş bir ülke, görüyorsunuz, bir zamanlar birleşik bir cumhuriyetti, bugünse, Córdoba, San Luis, La Rioja, Catamarca, Jujuy, Santiago del Estero gibi, "bağımsız" cumhuriyetçiklerden oluşan acıklı bir bütün, her birinin kendi yöresel Facundo'su[1], kendi bölgesinde sözü geçen reisleri ve hiçbir değeri olmayan kendi paraları var. Arjantin, sefil Cennet, viran Cennet Bahçesi, baş aşağı dönmüş Pampa Bárbara... "Séneca", her seferinde Arjantin'i kurtaranın kültür olduğunu söyler. Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan ilk Arjantinli, César Aira'dır.

Meksika için bunu istiyor muyuz? Cícero'nun stratejisini dikkate alın. İlk sırada kurulu düzeni yıkmak geliyor. Ardından bölücülük. Üçüncü sırada da birliğin yeniden kurulması geliyor, tabii asker tarafından. Şu an için, görevine son derece sadık ve profesyonel bir asker olan General Mondragón von Bertrab, vatan uğruna askerî düzeni birlik içinde tutuyor.

Bütün bunları nasıl mı bilebiliyorum? Bir tür bilicilik mi benimki, sıradan varsayımlar mı? Hayır, Sayın Başkan. Açık sözlülüğümü bağışlayın ama size olan bağlılığım her şeyin üstündedir. Bütün bunları Savunma Bakanı Mondragón von Bertrab'ın ağzından duydum. Peki, bana bunları neden anlattı? Size anlatayım diye tabii. Bana, git anlat mı dedi? Hayır ama anlatacağımı düşünmüştür. Peki, neden doğrudan gelip size anlatmadı?

"Ben Başkan'a varsayımlarla gitmem. Kesin yargılarla giderim."

Peki, neden söyledi bunu bana? Sizi olan bitene karşı uyarayım diye. Von Bertrab, izlediği bu stratejiyle sizin üstünüzde iyi bir izlenim bırakıyor ama asilerin üstünde

1. Juan Facundo Quiroga, 1820'li ve 30'lu yıllarda, Arjantin eyaletlerinde terör estiren bir sığırtmaç. (Ç.N.)

de iyi bir izlenim bırakıyor, çünkü bunlar da galip gelebilir. Politik yaşamın ayrılmaz parçası olan çift yönlü bir oyun bu. Ama durumun tehlikesini veya gerçekliğini ortadan kaldırmaz. Sayın Başkan: her yönden üstüne gelen arabalara dikkat etsin diye yol kenarından bağırdıkları, yönünü kaybetmiş bir kör gibi yol alıyoruz. O kör adam gibi mi olacaksınız, hem kör, hem sağır?

26

"La Pepa" Almazán'dan Tácito de la Canal'a

Aşkım, sen tedbiri elden bırakma. Anla artık. Saat on ikiyi vurmak üzere ve düşmanlarımız uykuya dalmadı. Zamanımız tükeniyor. Tanrı'nın rahmeti üstüne olsun, büyükanacığım hep şöyle derdi:

"Şeytan'ı satacaksan, Şeytanların Başı olacaksın."

Sen ve ben, Şeytan'dan daha şeytan olmak zorundayız. Yukarıya seslen. Göğü kazanmak istiyorsan, Tanrı'ya bakmalısın. Etrafını saran şeytanlar sürüsüne dikkat et. B'nin sahip olduğu tek şey şöhreti ama b. bayrağıyla yol almaktan farkı yok bunun. BH, Las Lomas'ın Lucrecia Borgia'sıyla, MR orospusuyla müttefik. Gözlerini aç, hayatım. Acemi NV'yi de, çalıştığın ofisin içine kadar sokan bu çift değil mi, şekerim? Ama ben masumlara hiçbir zaman güvenmem. Tanrı'yı kandırıp Cennet'e gitmek için aziz rolü yapan utanmazlardır bunlar. Seninle ben, şu bizim tanınmış ulusal filmimiz olan Herod Yasası'nı uygulayalım: Ya düzersin, ya düzülürsün.

Şu kükreyen eskinin dönüşü işleri karıştırdı çünkü Juan Pirulero başlıklı çocuk oyunu gibi bir durum bu, herkes kendi oyununu oynuyor, ne sen ne de ben, onunla rekabet edecek toplara sahibiz, güzel erkeğim benim. Veracruz'daki ihtiyar delikanlı, önünde domino taşları, gizemli adamı oynuyor, altı altıyla işimizi ne zaman biti-

receğini Tanrı bilir. Belki de etrafımızı saranlar, katıksız düşman güçleridir. İşin iyi tarafı, esaslı bir iftira kampanyası düzenlemek için fazla bir şeye ihtiyacımız yok. Las Lomaslı orospu senin hakkında diyor ki, iktidara gelmek için anamı bile öldürürmüşsün. Benim temiz, saf sevgilim; ben senin asla böyle bir şey yapmayacağını biliyorum. *Sen en iyisi düşmanının anasını öldür.*

Bizim "rejimin" keşmekeşine bak. İlk başta P, adam ortada yok. Herkes kendine soruyor: P'nin aklından neler geçiyor? Stratejisi nedir? Bildikleri neler, bilmedikleri neler? Ne hesaplar yapıyor? Neler öngörüyor? Kimleri seviyor? Kimlerden nefret ediyor? Ah şekerim, hükümetin içinde olsun, dışında olsun, gün boyu insanların aklından bu sorular geçiyor, bu yüzden "P hakkında sen ne düşünüyorsun?" diye sormuyorum sana. Cevap verme. Yalnız unutma; büyük bir sır filan yok ortada. Bir B'nin saklanacak yeri yoktur.

Söylediğim gibi, cevap verme bana. Gizli gizli sor sorunu. Yalnız yürürken kurşun gibi olsun ayakların. Sen K'de herkesten daha yakınsın ona ve senin de benim de bildiğimiz gibi, K, meyve salatasına benzer. Kime güveneceksin, aşkım, kiraza mı, üzüme mi? Sır paylaşmanın kötü tarafı bu işte ve bizim de en dikkatli hareket etmemiz gereken nokta bu. En azından Los P'deki arşivleme sistemini Tanrı bile anlamıyor, o ihtiyar arşivci de, Magoo muydu, Magón mu, ne kâğıtların adını biliyor, ne de nerede saklandıklarını ve hangilerinin senin emrinle imha edildiğini. Buluşun sayesinde –ya da bizim buluşumuz diyelim, cömert olmak istersen gözde şekerciğine karşı– tehlikeli olabilecek kâğıtları gözden kaçırdık ama gerekli olursa diye de bütün bütüne ortadan kaldırmadık ve ortaklarımız çenelerini tutamaz da konuşmaya karar verirlerse diye, duruma göre yalanlarını ortaya çıkaracak kâğıtları çıkarıveririz veya çıkarmayız diye düşündük.

Yalnız tehlike geçmedi, tatlım, sen hiçbir zaman gardını düşürme. Bakanının hizmette kusur ettiğini hissettiğinde bir B'nin ne düşündüğünü bilirsin. Şöyle demez ki:

"Artık işe yaramıyordu."

Ne gezer. Onun yerine şöyle der:

"Bana ihanet etti."

Şimdi her zamanki şüphelilerin bir listesini çıkar. En büyük rakibin kim? Kim olduğunu kuşku götürmeyecek şekilde biliyoruz. Bak. BH. Şimdi söyle bakalım: Neden korkuyorlar ondan? Benim gözümde en ufak bir cinsel çekiciliği olmayan, sonuç olarak da ka-riz-ma-tik bir aday olmak konusunda hiç şansı olmayan bir adam. Yine de, her şeye karşın, Kartal Koltuğu'na oturur mu? Kartalın ta kendisidir, ona şüphe yok. Aday olarak herkes onu gösteriyor, o da "Bilmem ki neden!" diyen bir yüz ifadesi takınıyor.

Tanrı aşkına, sen ve ben biliyoruz ama: Çünkü kendini rakipsiz görüyor ve bu düşünceyi aklına sokan da, politikanın dişi aslanı MR'nin ta kendisi. Yalnız benim aklımda dönüp duran başka bir düşünce var: Şu ihtiyar kadının onu kandırdığını ve koltuğa oturmak için B'nin gözdesi olduğuna inandırdığını nasıl anlatmalı ona acaba? Kimse söylemez ki. Anlamak için kafasına darbe almalı. Ama biz Yucatánlılar, ileri görüşlülük konusunda uzmanızdır, bilirsin. İşte bu noktada sen ve ben devreye giriyoruz ve bu kandırmacanın BH ve yandaşları açısından olumsuz bir etki yaratmasını ve insanların onun hakkında şöyle demesini sağlıyoruz:

"B onu, istenmeyen bir politikacıdan kurtulmak için aday yaptı."

Bereket versin, iktidarda o kadar çok etmen, o kadar çok kişisel hırs var ki, tatlım, yakışıklım, sen ve ben, suları bulanık nehirde avlanabiliriz. Şu eski León, eskinin eskisi Veracruzlu, Kongre'ye başkanlık eden salak (bir

duysa beni!), NV çömezi ve hatta MR gibi, hepsi de birbirine son derece aykırı olan balıkçıların bulandırdığı nehirde. O bilgiçlik taslayan tavrıyla verdiği tavsiyeler için insanların yaltaklandığı, göklere çıkardığı MR'ye bir gün gelecek, Cruella de Vil1 suratıyla uyarı olarak yaptığı açıklamaların aynısını yapacaklar:

"İnandırıcılığın kalmadı, şekerim. Ne yaparsan yap, başına kakacaklar. Tavsiyelerin sıktı artık."

Ona dikkat et. Onu küçümsediğini açık etme, hele hele acıdığını hiç belli etme, ne de olsa benim kadar güzel değil ya da şöyle diyelim, çünkü sen beni tercih ediyorsun, karamelim. Bu büyük zevkin şakasını bile yapayım deme. Gözünü aç aşkım, o zaten seni küçümsüyor ve sana acıyor. Karşılık vermen durumunda zevkten çıldırır.

Bizim konumuza gelince, gönlümün T'si. İnsanoğlunun hem kusurları hem erdemleri vardır ve düşmanlarımız kusurları da erdemleri de sömürebilirler, bunu bir an bile aklından çıkarma. Örneğin, bana bak, tatlım. Hiçbir zaman ellerime bakmam, hiç fark etmiş miydin? Neden biliyor musun? Çünkü genç kızlığımdan beri, eğer parmağıma bakarsam, erkeklerin yüzük istediğimi düşüneceklerini bilmişimdir. Daha kötüsü, o yüzüğü salaklığım yüzünden kaybettiğimi düşünmeleri olur. Ve eğer bir yüzük kaybedersem, her şeyi kaybederim: şansımı, bir kocayı, kızoğlankızlığımı, piyangoyu!

Bu yüzden hep eldivenlerimle görürsün beni, Mérida'nın bu boğucu sıcağında bile. Bir de aşkım, parmak uçlarım seninkinden başka bir tene değmesin diye takıyorum tabii, güzelim, yakışıklım, karamelim. Ara sıra kıskançlıkla başıma kaktığın diğer erkekler mi? Bak aşkım, sen iyisi mi hiç deşme. Arzu dolu bakışların hedefiyim yalnızca.

1. *101 Dalmaçyalı* filminin kötü karakteri, Zalim Şeytan olarak çevrilebilir. (Ç.N.)

27

General Cícero Arruza'dan General Mondragón von Bertrab'a

Generalim, olaylar alevlendi ve harekete geçme zamanı yaklaştı. Kardeş atlılarız biz generalim, olur verirseniz, sizden rica ediyorum. Neler olup bittiğine bir bakın. Başkanımızın ünlü demokrasi politikası, Körfez'de kasırgaya tutulmuş gemi gibi su alıyor. Halka güven, sivil toplum kendi kendine örgütlensin, sorunlarını kendi başına çözsün, halka özgürlük ver, halk da gidip sendikalara, kooperatiflere, mahalle derneklerine katılsın, anasını şey edeyim ben böyle işin. Böyle olmaz, generalim. Otoriteyi kaldırırsanız, boşluğun en fenası, âlâsı doğar. Bu ülke hiçbir zaman kendi kendini yönetmedi. Deneyimi yok ki bu konuda. Nasıl yapılacağını bilmiyor. Hep güçlü bir elin, kargaşayı önleyecek ve boşluklar oluşmasına göz yummayacak merkezî bir otoritenin kendisini yönetmesine ihtiyaç duydu. Hale bakın: Sus sus, ülkedeki iktidar boşluklarını yerel idarelerin reisleri doldursun, zaten kaplan gibi pusuda bekliyorlardı.

Örneğin, çölde kaybolmuş Sahuaripa gibi bir kasabayı düşünün, Félix Elías Cabezas gibi güçlü bir adam, Sonora'daki iktidarı eline geçiriyor ve gözden ve insanların bilgisinden uzakta, iktidarını sürdürüyor, maden ocaklarından çıkarılan madenin tamamına tek başına el koyuyor, istediği gibi işletiyor, bakırı da ihraç ediyor.

San Luis Potosí gibi koca bir eyaleti düşünün, Rodolfo Roque Maldonado gibi bir yerel idarenin reisi, Japon yatırımcılara, Serbest Pazar Anlaşması'na dayanarak teknolojik ihraç ürünlerini ABD'ye akıtmaları için San Luis'i atlama tahtası olarak kullanmaları yolunda düzeni ve güvenliği sağlayacağına dair güvence veriyor. SLP'deki durumun Herrera'nın emriyle ortaya çıktığını söyleyeceksiniz; ama işin kaymağını yiyen, (ve tabii paraları veya yenleri veya o sarı benizli kamikazelere rüşvet yedirmek için ne veriyorlarsa artık, hepsini götüren) reis ve yönetici Maldonado oldu. Ya da bıraktı, insanlar düzeni yürütenin İçişleri Bakanı olduğuna inansınlar ama o çekik gözler küçücük Fumanchu gözleriyle her şeyi daha iyi biliyorlar ve ağızlarını açıp tek kelime etmiyorlar. Çünkü Bay Roque gibi bir koruyucuları var.

Tampico-Matamoros örneğine geçelim generalim, uyuşturucu, şarkıdaki Adelita gibi içeri giriyor, kimileyin bir savaş gemisiyle denizden, kimileyin askerî trenle karadan... Oranın yönetimi kimde? Başkan'da mı, sizde mi, Bakan Herrera'da mı? Yo, uyuşturucu trafiğinin patronu Silvestre Pardo'nun ve onun emrinde çalışan küçük reis José de la Paz Quintero'nun elinde. Tijuana-Mexicali şeridindeki ve Baja California eyaletinin tamamındaki beyaz trafiğini, reis Narciso "Chicho" Delgado yönetiyor, bir yandan balinaların koruyucusu pozları kesiyor, öte yandan maymunları sömürerek yaşıyor, anlatabiliyor muyum generalim, söz oyunumu da bağışlayın lütfen.

Devam etmemi ister misiniz? Sizin bilmediğiniz şeyler mi anlattıklarım? İki sınırın kontrolünü kaybettik, diyorum size Sayın Bakan, kuzeydeki sınırı uyuşturucu trafiğine, beyaz satıcılarına ve göçmen kaçakçılarına kaptırdık, güneydeki sınırı da, rahmetli (kayıp) Marcos'un, Sosyalist Chiapa Yerel Yönetimi'ni kurmak, şiddetli hazlar peşindeki alışılagelmiş, sıradan turiste ıvır zıvır sat-

mak (kar maskesi, yerli giysileri, tahta tüfekler, Marcos'un kendi elyazmaları, "Kaldırma" tescilli markası altında prezervatifler, zapatista şapkaları, Guadalupe Meryemi' nin küçük resimleri) ve Guatepeor'un bitmez tükenmez melezleştirme politikası yüzünden kasabalarındaki işkenceden, ölümden ve yangından kaçan Guatemala yerlilerine "insanca" bir yol açmak amacıyla ardına gizlendiği sahte kayak kıyafetlerinden miras kalan devrimci Avrupa turizmine kaptırdık. Guatemalalı beyazlar neden bizden ders almazlar da, tek bir katıksız yerli kalmayıncaya dek ülkeyi büyük bir hızla melezleştirirler acaba? Bir de güneydoğunun tamamı, uğursuz Tabascolu "Mano Prieta" Vidales'in eline geçmiş durumda.

Belanın sonu gelmiyor ki, generalim! Ne boktan bir durum! Bu kokuşmuşluğun sürüp gitmesine izin mi verelim? Yoksa siz ve ben harekete geçip Meksika Vatanseverliği'nin son kalesi olan Silahlı Kuvvetler'in arındırıcı gücünden yararlanarak ulusu kurtaralım mı? Neredeyse üç yıl gibi upuzun bir seçim sürecinin sona ermesini mi bekleyelim? De la Canal veya Bernal Herrera gibi iki ahmak uşağın, bize kazık atsınlar diye Los Pinos'a çıkmasına izin mi verelim? Yoksa basının ve halkın, kıçına yastık bağlanmış bir aylak olarak alaya aldığı Başkan Lorenzo Terán'ı değiştirmenin yolunu mu arayalım generalim? Sert, sağlam karakterli, bu Tanrı'nın belası ülkeyi yola getirecek bir Başkan bulmanın yolunu mu arayalım generalim?

Biliyorum, mektup yazmıyorsunuz, yazılı olarak başsağlığı dilemiyorsunuz, Noel kartı bile yazmıyorsunuz. Ama lütfen bana bir işaret gönderin sevgili dostum, Sayın Bakan ve General. Küçücük bir işaret, işaretleri anlamak konusunda çok yetenekliyimdir...

28

Dulce de la Garza'dan Tomás Moctezuma Moro'ya

Tomás, hıçkırıklar içinde mezarına kapanmak isterdim. Ama biliyorum, mezarın boş. Mezar taşı var. Üstünde adın yazıyor. Doğum ve ölüm tarihleri var.

TOMÁS MOCTEZUMA MORO
1973-2012

Ama mezarın içinde sen yoksun. Üst üste iki tabut vardı. Çift tabanlı bir sandık, üstünde senin eriyen balmumu kuklan, ikinci bölmede hiçbir şey yok. Hiçbir şey, aşkım, her zaman yakana iliştirdiğin küçük kartal ve yılan armalı kalkandan başka hiçbir şey, sahte tabutun bir köşesinde kalmış, bilmem artık seni gömenlerin gözünden mi kaçmış yoksa orada olduğunun işareti olarak sen mi bıraktın, şöyle mi demek istedin bana?

"Dulce[1], buradaydım, beni ara..."

Ümide kapılmak için hemen hemen hiçbir şey yok elimde, aşkım! Unutulmuş bir armalı kalkan! Boş bir tabut! Bir de, yaşanmış gibi görünen bir hayatın çamurlu su birikintisinde kaybolup gitmek üzere eriyen balmumu kuklan!

1. (İsp.) Tatlı, yumuşak huylu. (Ç.N.)

"Yaşanmış gibi görünen bir hayat." Senden öğrendim ben bunu. Politika için söylerdin. Bugünkü acım ve yalnızlığımsa yalancıktan değil, Tomás.

Kimse yardım etmek istemedi bana. Varlığımın kimsenin gözünde bir değeri yok. Yalnız senin için vardı, çünkü böyle olmasını istemiştin ve ben de minnetle kabul etmiştim.

Mezarını açmama izin versin diye mezarlık bekçisine rüşvet verdim. Sen söylemiştin:

"Meksika'da her şey satın alınabilir. Bu lanete nasıl son verilir acaba?"

Seni öldürdüklerinden beri, senden geriye kalanı gören olmadı. Beynini delip geçen kurşun suratını dağıtmış, dediler. Ölülere saygım var! Peki birinci tabuttaki balmumu kuklanın yüzünde neden hiç yara izi yok o halde, erimesine rağmen kafan niye sapasağlam? Ölülere saygım var!

Senin kim olduğunu bilmiyordum. Benim kim olduğumu bilmiyordun. Birbirimizi tanımadan sevdik, bir şey sormadan. Bir anlaşma olmadı aramızda. Hiçbir zaman bu konuda konuşmadık. Bir araya gelmemiz fazlasıyla gizemliydi. Gizem bizi bir araya getirmişti, şimdi de bir arada tutmalı.

Sen bana bedenimi sevmeyi ve tanımayı öğretene değin onun ne olduğunu bilmiyordum, sen bedenimi seviyordun, her seferinde onu keşfediyordun, kendi bedenimi bana öğretiyordun...

"Gözlerin gün ışığında renk değiştiriyor, geceyi aydınlatan tek ışık gözlerinin ışığı... Kulakmemenin küpeye ihtiyacı yok, tatlı lekesiz ellerinin takıya ihtiyacı olmadığı gibi... Ağzın hep serin, bir fıskiye gibi... Dölyolun bir yara, yara izi olmayan, ben yarayım diye, hiçbir ceza almadan... Kasık kemiğinde tüylerin olmasa, ben çizerdim oraya, Dulce María... Çıplak çayırlara benzeyen

karnına dokuna dokuna tırmanırdım yukarıya, oraya gömsünler beni... Göğüslerin huzursuz, sarsılıyorlar özen arayışıyla... Al, al, al, güçlü, sıkı, koca kıçını okşarken ben kayın inceliğindeki belinin bedelini ödercesine, yüzümü sonsuza dek gömüyorum kara, dağınık saçlarının içine, yemin et bana, hiçbir zaman kesmeyeceksin saçını, aşkım, o kara şelale doğanın aslına, bedeninin manzarasına yaklaştırıyor beni, onsuz yaşayamayacağım tek doğaya... ve ölürsem eğer, saçlarına dolasınlar başımı, dünya durana dek seni soluyayım aşkım, kadınım, sevgilim..."

Tek bir buluşmamız, tek bir an olmadı o ana dek varlığından habersiz olduğum bir şeyi keşfettiğimi hissettirmediğin bana. Bedenimin hakkı olanı.

"Bedeninin görkemi, Dulce."

Senin gerçek bedenin mezarda değildi. Kime gideceğimi bilemedim. Bir de önemsiz biri olduğum için, aşkım. Tomás Moctezuma Moro'nun gizli aşkı. Hiç kimse. Gizli. Aynı başlangıçtaki gibi. Şaşkınlığımı tahmin et, aşkım, mezarında seni bulamadığımda yaşadığım şaşkınlığı, perişanlığımı, yalnızlığımı, şimdi yine, dokuz yıl önce seni ilk gördüğümde, yabancı bir erkek olarak gözlerinin baktığı yabancı kadına dönüştüm bir kez daha gizemli bir şekilde.

Bu duygu ruhumu sardı, aşkım. Kim olduğumuzu bilmeden gördük birbirimizi. Sen, tanımadığım aşkım, ben, varlığını bilmediğin sevgilin... Sevgiliydik artık ne de olsa, birbirimizi tanımazdan önce değil, birbirimizi gördüğümüz anda, uzaktan, Marco de Monterrey Müzesi'ndeki bir sergide, José Luis Cuevas'ın retrospektif sergisiydi, belirsiz yüzlerden, neredeyse görünmez renklerden oluşan bir dünya, sanki boyamak yerine "havayı doldurmak" istemiş Cuevas ve yaklaştığında, yanıma geldiğinde, nasıl unuturum bana söylediğin ilk sözcükleri:

"Cuevas havayı dolduruyor..."

Anlamamıştım tam olarak ama bilmiştim, bilmiştim, evet, vazgeçilemeyecek iki bakışın yalnız seṇde olduğunu fark etmiştim, sanatsal bakış, kadına bakış. O anda şöyle demiştim içimden:

"Kadınım ben" ve gülümsemiştim.

O cümleyi değiştirmekte gecikmemiştim.

"Ben bir kadınım" ve bırakmıştım gülümsemeyi.

Sonra yeniden neşelenmiştim.

"Ben o kadınım."

Gözlerini üstümden ayırmıyordun, cüretkâr bakıyordun, utanmazca, arzuyla, şefkatle, ne bileyim... Kapkara gözlerine baktım, sonsuza dek denizin dibinde kalmış iki çakıl taşı gibi derin gözlerine, şimdi kumsalda oynayan delişmen bir kız çocuğuna sunar gibi bana sunduğun gözlerine.

"Onun kadınıyım."

Ve bana yakın görünmek için gülüyordun.

"Seni her gördüğümde, ilk kez görüyormuş gibi şaşırıyorum, sanki daha önce aramızda hiçbir şey geçmemiş gibi."

Gözlerinin derininde bana beslediğin şefkatle bakıyordun ve şimdi, aynaya bakarken, kendiminkilerde geri getirmeye çalışıyorum o şefkat dolu bakışı...

Kollarında kadın oldum. O gece müzede seni gördüğümde, bir adın yoktu. Sana hangi adla sesleneceğimi bilmiyordum.

"'Ada,' de bana."

Güldüm. "Ad değil bu. Yer."

"Hayır." Kalın, okşanası buklelerin sardığı başını salladın. "Ütopya."

Gülmeyi bıraktım. Sorgulamaya başladım.

"Yer olmayan yer."

Ciddileştin.

"Yer olması gereken yer."

Dişlerini sıktın, o kadar ciddileştin, o kadar öfkelendin ki, yüreğime indi.

"Yer olmayan o yeri, olması gereken yer yapacağım ben."

Ütopya. Daha önce duymamıştım bu sözcüğü. Niye şaşıyorum ki? Seninle her şey ilk kezdi, sözcükler, yaşananlar, düşünceler, seks, aşk... Neden Marco Müzesi'ndeki kalabalığın içinden on dokuz yaşında, deneyimsiz, kendi halinde bir aileden gelen, işsiz, kendini geliştirmeye can atan, fazla çirkin olmayan, fazla güzel de olmayan bir kızı seçmiştin? Bende ne görmüştün? Hayalindeki o mutlu adaya birlikte gidecek ideal yol arkadaşını mı? Ada gibi, ben de keşfedilecek bir şey miydim, dönüştürülecek bir şey, inanılacak bir şey?

Geçen yüzyıldan bir Meksika romanı vermiştin elime, Armando Ayala Anguiano'nun bir romanı ve şöyle demiştin:

"Senin için, benim için, herkes için en iyi başlık, Dulce."

"*İnanma arzusu*" diye okumuştum yüksek sesle kapaktaki başlığı.

İnanma arzusu. O arzuya davet etmiştin beni aşkım, inanmaya ve günün birinde yüksek bir tribünden tüm ülkeye söylemiştin bunu, o kadar yüksekti ki, elim eline değemiyordu artık:

"İnanmak gerek. Meksika'ya umudu geri getirmek gerek."

Bütün gazetelerde seni görmüştüm, bütün haberlerde. "El Tapado"[1] diyorlardı sana. Gölgelerde yaşıyordun, günün birinde güneşin gözlerini kör etmesini bekliyordun. Sonra bir gün anladım, korkunç gerçekle yara-

1. (Meksika'da) PRI Başkanlık seçimi potansiyel adayı. (Ç.N.)

landım ve aynı gerçekle kurtuldum, hiçbir zaman olmadığın kadar benim olacaktın çünkü hiçbir zaman tümüyle benim olmayacaktın, çünkü görmüştüm seni, karın ve üç çocuğunla birlikte resmin çıkmıştı, çünkü kabullenmiştim sessizliği, gizliliği, halkın karşısındaki yaşamında kimse olmamayı ve özel yaşamında her şey olmayı...

Tomás, aşkım, biliyorsun, asla sızlanmadım, işlerin nasıl yürüdüğünü anlamıştım, senden hiçbir zaman bir şey istemedim, mutlu olmakla kalmadım, tribünlerden, fotoğraflardan, söylevlerden uzakta, hiç olmadığı kadar gizli olan aşkımızın tadını da çıkardım, sırlarını bana söylemenin tadını çıkardım, çünkü onları yalnız bana söylediğini biliyordum, belki aklındakileri çok iyi anlamadım, politikadan anlamam ben; ama sen adaydın, ülkeyi biraz daha iyi hale sokmak istiyordun, insanlara yeniden güven vermek istiyordun, umut, güven, en çok kullandığın sözcüklerdi.

Gizli âşıklar. Ne mutluluk. Hiçbir şeye değişmezdim onu. Hesap yapmadım, içimden şöyle demedim:

"Ailesiyle benim aramda seçim yapmasını isteyeceğim."

Aklıma bile gelmedi, Tomás, çünkü kimsenin bilmediği gizli âşıklar olmanın, dünyanın en güzel şeyi olduğunu biliyordum, ailen ve politika olmasaydı da, seni aynı aşkla severdim, daha doğrusunu söyleyeyim, seni ailen ve politikayla birlikte aynı aşkla sevecektim. Konumun, sorumluluğun, sana duyduğum sınırsız aşkı, benim olduğunu, bedenimin sahibi olduğunu, senin olduğumu bilmenin hazzını büyüttü yalnızca, Tanrı'ya inanır gibi biliyordum bunu, sen ve ben çıplak, birleşmiş, hiçbir açıklama yapma gereği duymadan, her şey o kadar açıklanamaz ve bir o kadar zevkli tıpkı bedenimin içindeki bedenin gibi...

Bir zamanlar bana zevk veren bedenin şimdi acı ve-

riyor, korkunç, derin bir acı, Tomás. Gidebileceğim kimse yok. Bayan María del Rosario kampanya boyunca yanı başındaydı, o kadın için az şey yapmadın, yükselmesini sağladın, lokomotifin olduğunu söylerdin, o kadın şimdi benim mektuplarıma yanıt vermiyor. Gerçi nedenini anlayabiliyorum. Kim olduğumu bilmiyor. Yalancının biri olabilirim, bir düzenbaz, reklam peşinde koşan biri... Birilerine daha gideyim dediğimde, sanki gölgen beni durduruyor ve bana dikkatli ol, tedbiri elden bırakma diyor, sanki beni koruyorsun, Tomás, sanki bulunduğun yerden bana şöyle diyorsun:

"Dulce, olayları kurcalama. Suları bulandırma. Senin iyiliğin için söylüyorum. Benim yüzümden, senin adına işlerin kötüye gitmesini istemem."

Hiç olmazsa sana yazmaya hakkım var mı, aşkım, sahte mezarının üstüne aşk ve umutsuzluk dolu bir mektup bırakabilir miyim? Hiçbir insan evladı çıkıp da bana bir şey söylemeyeceğine göre, Tanrı'dan aracılık etmesini, bana gerçeği göstermesini isteyebilir miyim? Olduğun yerden bir düşün bakalım, Tanrı bizi kaç kez duyuyor. Hesap et, cevabı bulacaksın:

"Hiçbir zaman duymuyor. Hiçbirini duymuyor."

Bu durumda aklıma, Tanrı'ya hakaret etmek geliyor, Tomás ve mezarına kapanıp, şimdi burada da söyleyeceğim aklıma gelen şeyi:

"Biz Tanrı'yı kaç kere satabiliriz peki?"

Çünkü maddi olarak direncimin sınırına dayandım. Ama boyun eğmeyeceğim, aşkım. Şunu demeyeceğim:

"Tomás öldü. Boyun eğ. Sabır göster."

Bunu yapacağıma, gecelerimi uyumadan geçirir, kendi kendime de şunu söylerim:

"Sorularımı duyacak kimsem yoksa Tanrı'dan başka ve Tanrı da sessiz kalıyorsa, Tanrı'yı kışkırtmak için ne yapmalıyım?"

Tomás, aşkım. Hayatımı geri ver bana. Ben seninle ben oldum. Senden önce başkaydım. Belki de senden önce hiç kimseydim. Kollarında kadın oldum. Şimdi sen yoksun, gözyaşlarımı tutuyorum çünkü ağlarsam, başıma daha kötü bir şey gelecek, biliyorum. Hıçkırıklar işaret gönderiyor henüz görünmeyen kedere. Kimi zaman da, daha çok acım var çekecek, diyorum.

Yok mudur duracak, dinlenecek, soluklanacak bir yer?

Seni seviyorum, seni seviyorum, her an seni hatırlıyorum.

Kafeteryaların müzik dolaplarında çalan boleroları dinliyorum (radyo, televizyonlarda yayın yok, bir sürü gazete satılıyor) ve o tatlı şarkıların sözlerinde dile gelen aşkımızı hatırlıyorum:

Başka soru sorma bana,
bırak hayal edeyim
geçmişin olmadığını
ve o anda,
tanıştığımızda
doğduğumuzu...

Ama mezarlığın parmaklığını açıp içeri girdiğimde ve girişteki yazıyı okuduğumda, müzik silinip gidiyor:

DURUN: BURADA SONSUZLUK BAŞLIYOR
VE DEĞERSİZ DÜNYA GÖSTERİŞİ
TOZA DÖNÜŞÜYOR.

29

Tácito de la Canal'dan Başkan Lorenzo Terán'a

Sayın Başkan, Kuzey'deki komşularımızın üstünde fazla düşünüp taşınmadan verdiği yanıtın sonucu olarak içinde bulunduğumuz krize şükrediyorum, çünkü size karşı hissettiğim sadakat duygumun yazılı kanıtını bırakma olanağını sunuyor bana. İlkelerin değişmezliğini, düşüncelerin geçiciliğinin üstünde tutma kararlılığınızı alkışlıyorum. Her türlü amacın ahlaki bir temele oturması gerektiği konusundaki düşüncenizi çok iyi biliyorum. Başka türlü olamaz zaten. Mucizeler yaratma gücüne sahip olduklarını anlamam için ellerinize bakmam yeterli, Sayın Başkan. Ve çoğu ölümlünün sahip olmadığı altıncı hisse sahipsiniz siz. Bu yüzden sezgileriniz, benim sizi korumak, canınızı sıkabilecek kişilerin size yaklaşmasını önlemek için burada olduğumu anlamanızı sağlayacaktır. Şunu da ekleme cesaretini gösterebilir miyim? Varlığınız karşısında kendini küçük hissetmeyen hiç kimse size yanaşmaya cesaret etmesin. Bildiğiniz gibi, daha siz buyurmadan, emirlerinize itaat ediyorum. Bu erdemime şunu da ekliyorum: Sır tutmayı hayat boyu alışkanlık olarak benimsemişimdir. Yani, bana sonuna dek güvenebilirsiniz. Her şeyimi size borçlu olduğumu biliyorum ve size zarar vermek, kendime zarar vermekten farklı değil benim için. Üstüne basa basa söylüyorum, yaklaşmakta olan

2024 başkanlık seçimi atmosferinde, iktidardan korktukları için yalnızca muhalefette kalmak isteyen muhalifler olacağı gibi, benim gibi, zaten iktidarın yakınında olan ama hiçbir zaman iktidar hırsı beslemeyenler de var, bundan emin olabilirsiniz. Bu yüzden, kendi çıkarımı gözetmediğime inanarak konuşabilirim sizinle, Sayın Başkan.

Hareketsizliğin imparatorlara özgü bir beceri gerektirdiğini göz önünde bulundurun. Bırakın başkaları "iyi insan" olsun. Sizin iyi insan olmaya hakkınız yok. Bu ülke güç karşısında saygıyla diz çöker ama nezaketi kabullenmez, hele hele başkanlık edecek kişide taşralı basitliğini görmeyi hiç istemez. İmparator'a saygı duyarız, Moctezuma'ya, İspanyol Genel Vali'sine, Porfirio Díaz gibi, saygıdeğer ve dünyanın madalya taktığı bir Diktatör'e. Bir de tabii hukuk ve kanun adamı, vatan savunucusu, Amerika'nın ulusal kahramanı Benito Juárez'e. Ondan daha ağırbaşlı biri geldi mi? Juárez'e tek bir şaka yapıldığını duyan olmuş mudur? Tarih onu, "Duygusuz Juárez" diye anmıyor mu? Şu amansız cümleyi söyleyen de Juárez değil mi?:

"Dostlara, adalet ve nezaket. Düşmanlara, kanun."

Demek istediğim şu: Ağırbaşlılık, imparatorlara özgü bir kibirle eşanlamlı değildir. Söz konusu olan, devlet adamına özgü bir ağırbaşlılıktır ama monarşik bir ışıltıyla taçlanmıştır. Evet, biz her zaman soydan geçme bir cumhuriyet, altı yıllık dönemlerde yinelenen bir monarşi olduk ve saygınlığımızı hep koruduk, başkanlık koltuğuna giden çetin yolu hep gözettik. İşte bu yüzden, Kabine'de kapı kolu olmakla övünen ve sizinle pek içli dışlı görünen belli başlı üyelerle ilgili olarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim: Astlarınızla tartışmaya girmeyin. Herkes yerini bilsin, Sayın Başkan. Çıkar hesabı gözeterek verilen tavsiyelere kulak asmayın, çünkü Ulus'un Başkanı'ysa o tavsiyeleri dinleyen, çıkar hesabı gözetmeyeni yoktur.

Sayın Başkan: Ben sizin için çalışıyorum. Yurttaşlarımızın çoğundan bir farkım yok. Erdemli her Meksikalı sizin için çalışıyor. Çünkü Başkan'ın işleri yolunda giderse, Meksika'nın da işleri yolunda gider. Ülkenin bugünkü politik gündeminde şunu söylememe izin verin: Sekiz tane küçük parti var. Bir de siz varsınız.

Parti içi yönetimlerdeki konfeti salatası ancak kaşıkla yenebilir, o da başkanlığın kullandığı kaşıktır, kâh birine, kâh ötekine sunduğunuz programlara göre kaşıklayabilirler o salatayı. Hazır Başkanlık seçimleri yaklaşmışken, bir deneyin bu söylediğimin geçerliliğini Sayın Başkan. Meksikalılar, kendi kendilerini yönetmeyi bilmezler. Tarih gösteriyor bunu. Göreceksiniz bakın, nasıl minnetle ve rahat bir nefes alarak kabul edecekler üstüne basa basa vurguladığınız otoritenizi. Bir demokrat olarak söylüyorum bunu size. Kadife eldivenli hiçbir diktatörlük yoktur ki, diktatörlükle yozlaşmasın. İyisi mi diktatörlükle yola çıkmak, bırakın yumuşatılmış diktatörlük onu yozlaştırsın.

Bu konudaki açık yürekliliğimi bağışlayın. Biliyorum, bir zebaninin içtenliği bu, anlıyorum ve alçakgönüllülükle kabul ediyorum. Üniformanızın size verdiği özgür iradeyle hareket edeceksiniz. Yalnız, bir İcra Kurulu Başkanı, –mademki bana bu onuru verdiniz– size açık yüreklilikle düşüncelerini söylemeseydi, onun hakkında ne düşünürdünüz? Tarihsel bir espriyle açıklayayım: General, Başkan ve Komutan Máximo Plutarco Elías Calles, bakanına sormuş:

"Saat kaç?"

O da yanıtlamış:

"Siz kaç olsun isterseniz, Sayın Başkan."

Ben o bakan gibi değilim. Ben, hoşuma gitmeyen şeyleri yapma alışkanlığında olan bir adamım.

Benden yararlanın.

30

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Güzel hanımefendiciğim, size Penélope'den söz etmiştim, Tácito de la Canal'ın ofisinde çalışan sekreter. Adı, Penélope Casas, posta gemisini andırır bir kadın olarak tarif etmiştim onu size. Gerçekten de bir gemiyi andırıyor hareketleri, açık denizde giden transatlantik gibi, sekreterlerin çalışmalarını izliyor, kızları yüreklendiriyor, (bu ofisi bezginlik sarmış durumda, Tácito'nun ağız kokusu gibi) onlara bazen sırdaş oluyor, bazen tavsiyeler veriyor, kimi zaman da ağlayacakları bir omuz oluyor. Ve Penélope'nin kocaman gövdesi gibi kocaman bir göğsü var, gövdesi de bayrak büyüklüğünde bir şal sanki. Esmer yüzlü bir kadın, yüzünde çocukluktan kalma çiçek lekeleri var. Bayan Penélope pek de üstünde durmadan, bu lekeleri mat pudrayla kapatıyor. Dikkati yüzündeki lekelerden uzaklaştırmak istercesine, dudaklarını canlı renklerle boyuyor. Frida Kahlo'nun ünlü kaşları gibi, kalın, birbirine birleşen kaşları var. Saçlarına gelince, María del Rosario, sanırım heybetli Aztek tanrıçamız, o saçını incecik şeritler halinde örmek, başını süsleyen, bir o tarafa bir bu tarafa salınan o kuleleri, düz, dar alnını örten o yağmur gibi perçemi hale yola sokmak için sabahın dördünde kalkıyor olmalı.

Size bunları, bizim bürokrasi Coatlicue'sinin güç

simgesi görüntüsünü vurgulamak için ve dün onu ölü gibi, hıçkırıklara boğulmuş halde, üzgün yüzünün altına yerleştirdiği kurutma kâğıdını gözyaşlarıyla ıslatırken görünce ne kadar şaşırdığımı anlayasınız diye anlatıyorum.

"Bayan Penélope, neyiniz var?"

Hıçkırıklarını bastırmayı başaramadı. Yumruk yaptığı avucunun içinde birkaç kâğıt buruşturuyordu, şöyle dedi:

"Param pul oldu, Bay Valdivia, metelik kadar değeri kalmadı, tuvalet kâğıdı kadar kalmadı, hisse senetleri – beş para etmiyor. Selpak kadar değerleri yok!"

Avucunun içinde buruşturduğu kâğıtları elime tutuşturdu. MEXEN'in, Meksika Enerji'nin hisse senetleriydi. Şirket dün sabah iflasını ilan etmişti ve asma yaprağı gibi ayıbını örten Fidel Castro'yu örnek alarak özel yabancı şirketlere enerjiye yatırım yapma iznini veren ve sesi fazla çıkan ulusalcı Meksikalıların ağzını kapatan Başkan César León'un zamanında devlete ait olan şirketin özelleştirilmesine güvenerek paralarını yatıran binlerce kendi halinde hissedarı çaresizlik içinde bırakmıştı.

Evet, MEXEN dün iflasını ilan etti, Bayan Penélope gibi küçük hissedarlarını da sokakta bıraktı. Yatırımcılarsa, yaklaşmakta olan iflas konusunda ağızlarını açmadılar, isme yazılı kendi hisselerini altın değerindeyken sattılar ve milyonlar kazandılar.

Size zaten bildiğiniz şeyleri anlatmamın nedeni, hanımefendi, bilmediklerinize gelebilmek.

Adım adım gidiyorum.

MEXEN, César León zamanında özel şirket olarak kurulduğunda, yöneticileri, Bayan Penélope'nin aldığı türden hisse senetlerini doğal olarak satışa sundular ama eşzamanlı olarak, güçlü şirketler (sigorta şirketleri, bankalar, sanayi kuruluşları, ticari kuruluşlar) para yatırsın diye, başlangıçta yaptıkları yatırımı birkaç ay içerisinde

en azından ikiye katlamaları için gizli bilgi akışını sağlayacaklarının güvencesini bir mıknatıs gibi kullandılar. MEXEN bu amaçla iki şirket olarak kuruldu. Birinci şirket, halktan küçük hissedarlara açık olan şirketti. İkinci şirket, güçlü yatırımcılar için kurulmuş gizli şirketti.

Bayan Penélope gibi küçük hissedarlar, ayrıcalığı olan şirkete erişim hakkına sahip değildi, zaten varlığından da haberleri yoktu.

Bütün bunları nereden biliyorum? Sevgili arşiv hizmetlimiz Cástulo Magón sayesinde. Bayan Penélope'nin gözyaşı denizinde yüzerek Cástulo'ya gittim ve şöyle dedim:

"MEXEN'in belgelerini görmek istiyorum."

İhtiyar da şöyle dedi:

"Hangisininkini?"

Yanıtı aklımı karıştırdı.

"Kaç tane MEXEN var?"

"Üç, resmî olan, gizli olan ve *shredded wheat*.[1]

"*Shredded wheat*?"

"Evet, imha etmemi istedikleri. Ufalanmış olan, yani."

"Neden imha etmediniz o halde?"

"Ah, Müdürüm, ben belgelere saygılıyımdır."

Vurdumduymaz bir tavırla yüzüne bakıp, devam etmesini bekledim.

"Benito Juárez'in, Fransız işgal güçlerinden kaçarken, başkentten kuzeydeki sınıra, Cumhuriyet'in resmî evraklarıyla yüklü üç posta arabasıyla gittiğini bilir misiniz?"

"Evet, Cástulo, biliyorum. Ne ilgisi var?"

İhtiyar gururla hafifçe kızardı.

1. (İng.) Buğday gevreği. (Ç.N.)

"Benim elime ulaşan evrak, asla ortadan yok olmaz, Müdürüm."

Sonra da göğsünü kabartarak ekledi:

"Benim elime geçen evrak, kutsaldır. Asla kaybolmaz, bundan emin olabilirsiniz."

"Yukarıdakiler, bu bağlılığınızın farkında mı?"

"Kimseye sunulan bir bağlılık değil bu, Bay Nicolás. Ulus'a ve Tarih'e karşı bir görev."

Peki, ünlü belgeler nasıl sınıflandırılmıştı? "Meksika Enerjisi (MEXEN)" başlığı altında, başvuru amaçlı el altında bulunması istenen belgeler. Özelleştirme Modelleri" başlığı altında saklanan gizli belgeler. Bay Cástulo'nun sakladığı belgelerin ise, sözü geçen kahvaltılık gevrek *shredded wheat* dışında bir başlığı yoktu.

MEXEN yöneticilerinin hileli hareketlerini inceleyerek heyecanlı bir gece geçirdim, María del Rosario. Sana özetini geçeyim. Yetkililer gizli bilgileri büyük yatırımcıya saklayıp, küçük hissedara aktarmaya yanaşmamışlar. Örneğin, güçlü yatırımcıya, şirketin yüz kadar firmaya sahip olduğunu ve kâr hisselerinin gizli kalması ve kâr ödemelerinden kaçınmak amacıyla bu firmaların halka açılmadığını söylemişler. MEXEN, birbiriyle karşılıklı ilgisi olan, katlanarak artan kazançlı yatırımlar için bir siper, bir paravan.

Bu işlemler, şirketin üç aylık bilançolarında gözükmüyor. MEXEN, kazancı yalnızca küçük ve ayrıcalık sahibi bir grup yatırımcıya bildiriyor, büyük grubu oluşturan hissedarların hiçbir şeyden haberi olmuyor. Yani, şirketin asıl kazancı bir grup ayrıcalıklı yatırımcıya giderken, ötekiler dışarıda kalıyor.

Oyunun adı, gizlilik. Ama yöneticiler üçlü oynuyor: kazanç kendilerine kalsın diye, hem yatırımcıları, hem hissedarları kandırıyorlar. Kâr paylarındaki tartışmalı durumları hasıraltı ediyorlar. Yasal olarak MEXEN'e ya-

tırım yapmışsan, paran halkın yatırım yapmasını yasaklayan veya ulusal idarenin elinde olan bir şirkete gidebiliyor. Bunu ne küçük hissedarlar, ne büyük yatırımcılar biliyor. Küçük hissedarlar küçük kazançlarla hoşnut oluyorlar, ötekiler de büyük kazançlarla. Kimse bir şey sormuyor. MEXEN yöneticileri, hem şirket çalışanı hem de şirketin büyük ortağı olabiliyorlar. Kazancın yüzde onunu hissedarlara ayırırken, yüzde doksanını kendileri alıyorlar.

Nasıl mı? İkili şirketleri çoğaltarak. Örneğin, MEXEN'in "A" şubesi, aslında "B" şubesinin bir parçasını oluşturuyor ama yöneticiler, bunların iki ayrı şirket olduğunu düşündürüyor. "A" şubesi, "B" şubesiyle başarısız anlaşmalar yaparak kazançları düşürünce –aslında söylediğim gibi, "A" şirketi bu yolla kendini maskeliyor– asıl kazanç "A" şirketinin yöneticilerine kalıyor, "B" şirketinin hayali kayıplarını da, "A" şirketinin kayıplarıymış gibi göstererek hissedarlara yüklüyorlar. Özetle: "A", "B"nin zarar eden ortağı değil. "B" ile aynı konumda ama kayıplarının sorumlusu olarak "B"yi gösteriyor. Kazançlar yöneticilere ve yatırımcılara kalıyor. Kayıplar da Bayan Penélope gibi hissedarlara yükleniyor.

Yalnız bu sahtekârlar daha da ileri gitmişler, María del Rosario. Bir de "C" şirketi kurmuşlar. Bu şirket yatırımları çekmek ve "A" şirketine borç vermek üzere kurulmuş. "A" şirketi, "C" şirketinin yatırımlarında düşüş olursa, "C" şirketinin borçları ödeme gücünü kaybetmemesi amacıyla piyasaya daha fazla hisse sürme sözü vermiş. "B" şirketi, "C" şirketine milyonlar yatırıyor, "C" şirketi de bu paraları "A" şirketine yatırıyor.

Asıl yanılgı burada başlıyor ve felaketi getiriyor. "A" şirketi, "B" şirketini, Borsa'da olası bir değer kaybından korunmak amacıyla, altı ay içinde sabit fiyattan hisse senedi almaya zorluyor . Ne var ki "B" acele ediyor ve hisse

senetlerini fiyatlar düşükken alarak milyonlar kazanıyor. "A" kendini, hisse senetlerini "C"ye satarak korumaya alıyor. Ama hisse senetleri gerçekten değer kaybedince, "A", şirketin borç ödemelerini sürdürebilmesi için kendi hisselerini "C"ye devrediyor. Bu durumda "A", piyasaya gittikçe daha çok hisse senedi sürüyor ve bunun sonucunda Bayan Penélope gibi hissedarların elindeki kâğıtlar değer kaybediyor.

Bu noktada, yatırımcılar kendi yükünü tutmuş ve hissedarların sırtından milyarları küplerine doldurmuş oluyor. İflaslarını ilan etme özgürlüğüne de kavuşuyorlar çünkü astronomik kazançlar sağlamış oluyorlar ve kendileri için en uygun görünen de, kendi kazdıkları kuyuya düşmeden önce bu oyuna son verip yeni bir oyuna başlamak oluyor.

Tilkinin öyküsüne benziyor, tilki, avcıların kendisine kurduğu bütün tuzakları biliyor ama avcıları kandırmak için kendine kurduğu tuzağı unutuyor.

María del Rosario, bizimkine benzeyen bürokrasilerin yararlarından biri, arşivde çalışanların değişmemesidir, çünkü kimse onları düşünmez. Unutulan piyonlardır onlar, ya da beklenmedik bir durumda büyük oyun tahtasında feda edilebilecek taşlardır. Oyunun hızlı filleri, piyonun kendi değerinin farkında olmadığını bilirler. Ne arşivlediklerini bilmez piyonlar. María del Rosario, kendi halinde bir arşivci olan Bay Cástulo Magón, Meksika'daki başkanlık değişiminde sıranın kimde olduğuna karar vermiş bulunuyor.

"Bu belgeler nereden çıktı, Bay Cástulo?"

"O belgeleri bana Bay Tácito de la Canal kendisi verdi."

"Gizli olduklarını mı söyledi?"

"Yo, ne gezer? O benim ağzımın ne kadar sıkı olduğunu bilir. Yalnız bir keresinde bana şöyle demişti:

"Bu kâğıtları yok et. Önemsiz kâğıtlar. Önemsiz kâğıtların içinde boğulacağız."

Bay Cástulo elini, kelini gizleyen saç tutamının üstünde gezdirdi. Az kalsın şöyle diyecektim:

"O kâğıtları kendi de yok edebilirdi."

Bir kez daha Nixon'ı anımsadım. Yalnız iki nedenle olsa bile, her tür kanıtı saklamak gerek, suç kanıtını da. Birinci neden, politikacının her tür davranışına yüklediği tarihsel önem. İkinci neden de, kanuna meydan okumamız çünkü dokunulmazlığımız olduğunu düşünüyoruz. Bir de tabii, evrakları yok eden memur gibi açığa çıkmaktan gizli gizli korkuyoruz. Suçlusu, zavallı Cástulo olurdu.

Yalnız Bay Cástulo, suç destesini elime verince, beni şaşırtan bir şeyle karşılaştım. Evrakların üstünde "De la Canal" imzası vardı, Tácito'nun kendi imzasıydı. İşte o zaman içimden şu soruyu sordum, sevgili dostum,

"Ne zamandan beri bir suçlu, kendisini çok büyük bir dolandırıcılıkla suçlayan kâğıtlara imza atıyor?"

31

María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya

Verdiğiniz bilginin bir değeri yok, sevgili dostum. Saray'ın balkonuna çıkıp, Bağımsızlık çanını çalıp, gerçeği ilan etme isteği uyandırıyor insanda. Ama politikada zaman çok değerlidir. Dahası, politika yapmak, zamanı hesaplamayı bilmek demektir. Kolay olduğu söylenir. Görevleri yerine getirirken aklı tutkuyla birleştirmek ise çok daha zordur.

Üstlendiğimiz görev, Tácito de la Canal'ın başkanlık koltuğuna oturmasını engellemek. Sonuç olarak, sizin sayenizde mektuplar elimize geçti. Tácito'ya sataşmayı unutalım. Sataşmalar unutulur gider. Düşmanlıklar pekişir. Öfke katlanarak büyür. Başarısızlık, kabul edilemez ve istemeden kargaşaya meydan verir, kargaşa da mantıksız davranışlara yol açar ve en tehlikeli ve amaca zararı dokunan politik serüvenlere kucak açar. Bir diğer deyişle, belli bir sisteme göre yol alırız. Zavallı ülkemiz, kendisine has bir hastalık olan kargaşadan çok çekti. Neredeyse hiç geçmeyen bir açlıkla ve ahlaki bozulmayla karşı karşıya kaldı. Meksika: Çok yarası var ve bu yaraları iyileştirecek çok az zaman var.

Dostumuz Bernal Herrera şöyle demişti:

"Bir hukuk devleti kurmayı ve yasaları uygulamayı başarabilirsek, bütün belaların önüne geçeriz."

İşte olay bu. Tácito de la Canal, açıkça yasayı deldi. Onu tanıdın. Onunla birlikte çalıştın. Acımasız ve aşağılık bir adam olduğunu biliyorsun. Yalnız belki de henüz, en acımasız olanların en özgüvensiz insanlar olduğunu bilmiyorsun. Acımasızlar çünkü öyle olmazlarsa, var olamayacaklarından korkuyorlar. Acımasızlık onlara bir kimlik kazandırıyor. Tutulacak en kolay yol bu. Kararlılık gösterirsin, komşuna el uzatırsın, ihtiyaçlarına kulak verirsin, işte bu, zaman ve tutku gerektirir, sevgili dostum. Çok az insan bu tutkuya ve zamana sahiptir. Bazı durumlarda ben bile gerekli tutku ve zamana sahip olmadığımı itiraf etmeliyim. Böyle zamanlarda kendi kendimi tersliyorum:

"Sabırlı ol, be kadın. Sakin ol."

Yalnız, Tácito'yu yok etmek için şansa güvenme. Şans, kendinden sorumludur, senin, benim ve Bernal Herrera'nın yapmamız gerekense, irade gücüyle şansa hükmetmek ve irade gücünü de iyi hesaplanmış hareketlerle yönetmek. Tutkular, davranışların akla değil, arzuya bağlı şeklidir, bunu unutma. Bırak şansa güvenen ve aklına değil, arzularına göre hareket eden Tácito olsun. İyi politikacı, her şeyi kendi yararına çevirebilendir. Şu rastlantıları üst üste bir koy bakalım: Şu arşivciyle tanışman, imha edilmeyen belgeleri bulman, Tácito'nun şaşırtıcı (şaşırtıcı olduğunu ben de kabul ediyorum ve bu konuya da kafa yoruyorum) imzası, senin Tácito'nun ofisinde çalışman, bizim dostluğumuz, benim Bernal Herrera'yla yakın ilişkim ve izin almadan üstümüze üstümüze gelen politik takvim.

Bunların hepsini üst üste koy, Nicolás Valdivia ve ne kadar zamanın kaldığını hesapla. Benimle paylaştığın bir sırrın var, bu sırrı paylaşarak sana olan güvenimi pekiştirdin, sen belki kimi zaman bu güvenden kuşkuya düşüyorsun veya en azından benim güvenime karşılık vermi-

yorsun. Önemli değil. Sen de bilirsin, sır, en kötü politik düşmanlardan biridir. Meksika'ya bak, Kolombiya'ya bak, Avrupa'ya veya ABD'ye bak. Cinayetler, bulanık işler, uyuşturucu trafiği, gizli bilgiler. Bunların hepsi düşmanları bir araya getiriyor. Bizim şansımızsa, bir sırrın üç arkadaşı bir araya getirmiş olması. Aklına gelmez belki Nicolás ama, henüz genç olduğum zamanlarda, güvenilir dediğim dostların ağızlarını sıkı tutacaklarına çok kez güvenmişimdir, sonra da bu temiz rüyadan, ihanet ve boşboğazlık gerçeğine uyanmışımdır. Sen bana güven ve dostluğunu veriyorsun.

Bernal, sen ve ben, bir sırrın etrafında birleştik.

Karşımızda da ötekiler var, bir tiyatro yapıtındaki gibi rolleri paylaşmışlar. Hileye başvuran ve arzularını gizleyen: Tácito de la Canal. Gösterdiğinin her zaman altında olan: Andino Almazán. İşini profesyonelce yapan: Patricio Palafox. Tek derdi zengin olmak olan: Felipe Aguirre. Kusurlarıyla yersiz şekilde övünen ve hırslarını gizlemeyen: Cícero Arruza. Belki de birden fazla çeteye karışmış olan, anlaşılması olanaksız profesyonel asker: Mondragón von Bertrab. Ve hepsinin en tehlikelisi, pul biriktirir gibi kurban toplayan: eski Başkan César León.

Ve sen ve ben ve Bernal Herrera.

Bir de tek derdi, tarihe geçmek olan bir Başkan.

Ona yardım edelim.

Ah, tabii, etmeyelim de ne yapalım, ortam genç, ortam yoksul. Ama başka bir gerçek olmadığına göre elimizde, ortam güçlü. Ve bu ortamda hareket etmek için –çıkış noktama dönecek olursak– sır önemli. Öyle zamanlar oluyor ki, aldığın verdiğin bilgi, dostundan çok düşmanının işine yarıyor. O zaman bilginin, sır olmaktan asla çıkmaması gerektiğini anlıyorsun. Kimi zaman da gereğinden fazla temiz yürekli oluyorsun, bunu sana

söylüyorum. Kendi halinde insanları, gururu kırılan sekreteri, dolandırılmış resepsiyon memuresini, hiçbir beklentisi olmayan arşiv memurunu gördüğünde yüreğin yumuşuyor... Yoksullarla yaşamak veya yoksullar gibi yaşamak için doğmadığımızı unutma. Yoksullara saygı duymak gerek... uzaktan.

Bak, bunu sana gerçekten tavsiye ediyorum. Yoksul biriyle hiçbir zaman yakınlaşma. Bunun bedeli, politik ve sosyal eşitliğe inananlar tarafından küçümsenmek olur ki, bir politikacı buna asla izin veremez. Güzel yüreğinin karşılığı olarak, sana kendileriyle eşitmişsin gibi davranmalarına izin verme. Senden aşağıda olanlarla eşit değilsin. Değilsin. Hesabını yap. Ustaca davran. Aklını kullanmazsan, eğer anlaşmamızı açık edersen veya çarçur edersen, bizi de kaybedersin, kendin de kaybedersin. Meslek hayatın biter. Beni de hayal kırıklığına uğratırsın.

Sana verdiğim sözü unutma. Bekle. Hesabını yap.

32

María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya

Âşığım, korumama aldığım Nicolás Valdivia, bize iyi hizmet etti. Kurt kapana girdi ve daha haberi yok. Tácito bizimdir. Ama aceleyle davranırsak elimizden kaçabilir. Ortaya çıkan politik tabloya bak. Ahlaksız César León, Kongre Başkanı Onésimo Canabal'ı, ülkenin Anayasa değişikliğine ve Başkan ölürse veya yetersiz kalırsa, başkanlığın devamı konusunda reform yapmaya hazır olduğuna, bunun zamanının geldiğine ikna etmeye uğraşıyor. Amacı, Başkan ilk iki yılının içinde görevinden çekilirse, geçici görevle, (ne var ki Başkan Terán bu süreyi aştı) veya altı yıllık dönemin geriye kalan dört yılı içinde Başkanlık koltuğu boş kalırsa, (şu anki durum) Başkan'ın yerine, onun işlevini yerine getirmek üzere otomatik olarak Kongre Başkanı'nın geçmesini sağlamak, (ki bu durumda o da Onésimo Canabal oluyor) her iki durum da, kabinede rasgele yapılacak bir oylamaya bakar.

Eski Başkan César León ne istiyor? Halkoylamasıyla seçilme durumu yok (düşmanlarının dediğine göre de hiçbir zaman olmamış). Tácito de la Canal'dan nefret ediyor. Senden hem korkuyor, hem nefret ediyor. Ama Onésimo aptalın teki, geçici bir konumda istediği gibi yönetebilir onu. Peki nereye geçiş yapmak için? Ben César León'un, senin de benim de bilmediğimiz bir şey

bildiğini düşünüyorum. Bir sırrı var. Adam doğuştan politikacı, bundan hiç kuşkun olmasın. Yalnız işin kötü tarafı, adamın balmumu gibi olması. Her şekle giriyor, kendini bütün yeniliklere ve gerekliliklere uyduruyor. Dikkat et bak Bernal, bu bir sırlar düellosu. Seninle benim (bir de zorunlu olarak Valdivia'nın) bir sırrımız var ve Tácito'nun bozguna uğraması ve senin başarın bu sırra bağlı. Ama bu sırrı zamanından önce açıklayacak olursak, Tácito zaman kaybetmeden savunmasını hazırlayacaktır. Adamın seni öldürtme gücü bile var. Konuşursan veya konuşmazsan, ne kazanırsın, ne kaybedersin, Bernal? Her şey zamanlamayla ilgili. Zamanında konuşursan kazanırsın. Zamansız konuşursan kaybedersin. Sanırım çözümü biliyorum. Bir iki gün içinde sana da söyleyeceğim.

Not: Sana faturalarla birlikte bilgi yollamak, yurdun tedbirsizliği oldu. Gerekli olduğu koşulda, bu konuyla yalnızca benim ilgilenmem gerekiyor. Senin üstüne kuşkunun gölgesi düşmemeli.

33

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Mektubunuza teşekkür ederim, hanımefendi. Kendime soruyorum, ödülümün zamanı gelmedi mi daha? Size olan aşkım gizli değil. Benden ağırbaşlı davranmamı istediniz ama aşkım konusunda değil, sırrınızla ilgili olarak. Birinden ötekine geçiş yapabilir miyim acaba? Sizin yüzünüzden kimi zaman soruyorum da kendime, aşkta ayrı olmak, birlikte olmaktan daha mı birleştirici acaba? Aşkın birçok hali olduğunu ve dünya yüzündeki gerçekliği kanıtlanabilir birçok duyguda olduğu gibi, aşkın içinde de çeşit çeşit meydan okuma olduğunu düşünerek avuntu buluyorum. Hanımefendi, sizden gelecek her şey kabulümdür, ilgisizlik dışında. İkinci adım olarak da, ödülümü artık hak edip etmediğimi soruyorum: Senli benli olabilir miyiz?

34

María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya

Ödülünü mü istiyorsun, sabırsız erkeğim benim? İşte ödülün: Bernal Herrera, başarılarından çok etkilendi. Bunun yanı sıra, bundan böyle Tácito de la Canal'ın yanında çalışmaya devam etmenin yalnız yararsız değil, aynı zamanda tehlikeli olacağını düşünüyor. Başkan'la görüştü. İçişleri Bakanlığı'nda bakan yardımcılığına atandın. Pozisyonun önemi açısından, Bernal Herrera'dan sonra ikinci sırada geleceksin.

Bir kez daha söylüyorum. Bekle. Hesabını yap. Ve karşılığını ver.

35

Nicolás Valdivia'dan Jesús Ricardo Magón'a

Seninle laflamak için çalışma saatlerinden çaldığım zamanın, günümün en güzel saatleri olduğunu bilmeni isterim. Bereket versin, saat üçle altı arası, Meksika'da kamu yönetimi felce uğruyor. Saygı gören tek bir memur yok ki, yemeğini lüks bir restoranda yemesin. Mümkünse, gözde bir restoranda. Bir elde cep telefonu, çatık kaşlar, ciddi ciddi baş sallamalarıyla yanıtlanan aramalar. Enseyi kırmadan ne baş sallamalar öyle ama, görmelisin! Gerçi şimdi telekomünikasyon kesildiği için, bu mümkün olmuyor. Bu durumda da emir kulu gelip haber veriyor:

"Sayın müdürüm, kapıda önemli bir mesajınız var."

Mesaj filan yok tabii. O önemli kişi, o sırada revaçta olan restoranların kapılarına yerleştirilmiş bizim ebedi piyango bileti satıcılarımızdan biriyle en fazla iki çift laf ediyor ("son elde gelen oğlan gibi, Vatanım benim, metal kumar masasında, günü yaşarsın, mucize eseri, piyango gibi": López Velarde'yi ezbere bil, Jesús Ricardo, biz Meksikalıların, onun gibi "kusursuz, pırlanta gibi" bir rehberi daha yok).

Bugün mesaj gelmedi, dün de yoktu zaten. Cep telefonundan aramalar, güçlü ve kurumlu görünmek için hazırlanmış iyi bir tiyatro oyunu gibiydi. Önce bunları anlatıyorum sana çünkü ben de senin gibi, bizim politik

sınıf üstüne hayal kurmuyorum. *Plus ça change, oui...*[1] Ben de senin gibi, çöpçülere varıncaya dek bana "Sayın müdürüm" diye seslenmelerinden bıktım usandım. Meksikalı "sayın müdürüm"lerden gına geldi. Bizim ofisteki sekreter Penélope'ye bile sözde saygı göstermek için sersemce bir oransızlıkla "sayın müdirem" demeleri güldürüyor beni. Ben de senin gibi, hepsinin Cervantes'in "Licenciado Vidriera"sına dönüşmesini isterdim, bakışlarımla onları delip geçmek için değil, kendini camdan sanan ünlü genç avukatın korktuğu şeyi yapabilmek, onu bin parçaya ayırabilmek için.[2]

Derken seni tanıdım, ideallerini öğrendim, çoğunu paylaştım, neden seni benimle birlikte başkanlık ofisinde, devedikeninin tam kalbinde çalışmaya davet ettim, o halde?

Bir kez daha yüksek sesle tekrarlamayacağım bunu sana, çünkü birkaç hafta önce seni davet ettiğimde, bir yabani gibi saldırdın bana, üstüme atladın, kollarınla bedenimi kuşattın, gençliğinin hayvani gücünün, keskin ter kokunun farkına vardım ve senden korktum, Jesús Ricardo. Bilmem bunu bilmek gururunu mu okşuyor yoksa seni korkutuyor mu? Önemi yok. Gençliğinin ter kokusunu içime çektim. Asi gençliğinin uzun saçları gözüme girdi. Sonra şöyle dedim:

1. (Fr.) Evet, ne kadar değişirse... (Ç.N.)

2. *Licenciado* sözcüğü, İspanyolcada, diğer anlamlarının yanı sıra, üniversite mezunu/avukat anlamına gelmektedir. Cervantes'in sözü geçen ünlü yapıtı, Camdan Avukat şeklinde çevrilebilir. Yazarın bu yapıtın başlığına gönderme yapması, metin içinde yer yer "Licenciado" sözcüğünün kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Ancak biz metin içinde kullanılan "Señor Licenciado" sözcüğünü, "Sayın Avukat / Avukat Bey" şeklinde çevirmek yerine, metin kişilerinin işlevine uygun olarak "Sayın Vekil" veya "Sayın Müdür / Müdürüm" olarak çevirmeyi uygun gördük. Dilimizde saygın kişilere hitap ederken kullanılan "Hocam / Hoc'anım / Sayın Hocam" türünden saygı ifade eden bir hitap biçimi söz konusudur. (Ç.N.)

"Gençlik ne kadar sürer sanıyorsun? Saçları uzamış bir ihtiyar olsa olsa güldürür adamı, bir de garip bir acıma hissi uyandırır, bunun farkında mısın? Acınası isyankârlıklarını, yıkılıp kalmaya gittikleri orta sınıf mahallelerde altmışlı yılların artık var olmayan San Francisco'sunu arayarak peşleri sıra sürükleyen, renkli boncuklardan dizilmiş kolyelere dolanmış, eski püskü espadrillerini sürüye sürüye süpermarkete giden o ihtiyar hippileri görmedin mi hiç?"

Kutsal Kitap, Tevrat'a şunu da eklemeliymiş: Yalnız doğum zamanı ve ölüm zamanı yok, isyankâr olma ve tutucu olma zamanı da var... Luis Buñuel'in *Mi último suspiro*'sunu[1] okudun mu? Tavsiye ederim. O büyük sinema adamı, –en büyük on ikinin içinde yer alır– kitabında tıpkı senin gibi, anarşik kişiliğine inandırıyor ama bunu, uygulamaya geçirilemeyecek, şahane bir düşünce olarak benimsiyor. Louvre'u uçurmak! Ne parlak fikir! Ama uygulamada salakça.

Sen, isyankâr düşünceyle uygulamanın birbirinden ayrılamaz bir bütün olduğunu düşünüyorsun. Gerçekleştirmediğimiz koşulda, düşüncelerin bir işe yaramadığına inanıyorsun. Gerçekçi olalım, olanaksızı isteyelim, diyordu 68 Mayısı'nın isyankârları Paris'te, her biri birer işadamına, profesyonele, Devlet'in Bakan'ına dönüşmeden önce...

Beni korkutuyorsun, Jesús Ricardo. Hiçbir anarşist yoktur ki, hep anarşist olarak kalıp sonunda kaçınılmaz olarak terörist olmasın. Başka yolu yok. Kentlerin en çirkinine, kum kente, Meksika'nın puslu başkentine, dünyanın en büyük çöplüğüne, o viran gri görüntüye, gri havaya, gri çimentoya, gri insanlara, çöp eşeleyicilerin

1. (İsp.) Son nefesim. (Ç.N.)

krallığına, az gelişmişliğin başkentine karşı terasında oturup, "Sokratesvari" konuşmalar yaptığımız öğleden sonralarda benim yanımda açığa vurduğun bütün kuramları yeniden gözden geçirmeni öneririm sana.

Soylu bir idealin var. Kahramanın Bakunin, evine her girdiğinde, olağandışı bir şeyle karşılaşmayı uman Rus aristokrat... Güvercinlerin kuşattığı terasından, kusursuz toplumun, hükümeti olmayan, kanunları olmayan, cezaları olmayan toplum olduğuna sarsılmaz biçimde inanıyorsun.

"Nesi olacak peki bu toplumun, öyleyse?" diye soruyorum sana, gerçek bir merakla ve yakınlıkla.

"Yöneticileri, yükümlülükleri, düzenlemeleri" diye yanıtlıyorsun beni zekice.

"Peki, görünür güçleri olmayan bu toplum nasıl dizginleyecek kendini, nasıl yönetecek, nasıl yükümlülük alacak, nasıl düzenleme yapacak?" diyorum, ancak sevecen olarak nitelendirebileceğin bir ses tonuyla.

"Mülkiyeti ortadan kaldırarak" diye yapıştırıyorsun cevabı bir başyazı, bir slogan, bir bayrak, bir tokat gibi.

"Gereğinden fazla olan bir şeyin bütün hakları, hiçbir şeyi olmayanlara aittir" diyorum ezberden hiç övünüp kurumlanmadan, bunun hoşuna gideceğini düşünüyorum, lafı eveleyip gevelemeden, dosdoğru söylemenin, "sana karşı dürüst olmak istiyorum, her zaman..."

"Kesinlikle, Nicolás. Zenginliği adaletli bir şekilde dağıtırsan ve herkese hakkı olanı verirsen, eşitlik, huzur ve barış olur."

Sert ve kışkırtıcı gözlerine bakıyorum. Huzur ve barış istediğinden pek emin olamıyorum. Eşitlik belki. Ama huzur ve barış değil.

"Kim yönetecek ülkeyi?" diye yineliyorum sorumu.

"Herkes. Herkes kendini yönetecek. Hakları ellerinden alınmamış herkes ortaklaşa yönetecek."

"Şiddet ve suçla yoğrulmuş bir toplum olabilir mi bu peki?" diyor, Şeytan'ın avukatı Nicolás Valdivia.

"Suçun olmadığı bir toplum, eşitliğe dayanan bir cumhuriyet yaratırsan, suç kalmaz."

Anlı şanlı bir alıntı yapma fırsatını kaçırır mıyım?

"Vur toplumsal huzurumuza karşı gelecek zorbaların, soyluların, allı pullu milyonerlerin, tüm ahlaksızların boynunu hiç acımadan."

"Alıntılar cennetisin, Nicolás!" diye haykırıyorsun keyifli keyifli.

"Teras sohbetlerine sakladığım, içindekini aydınlatma sanatımın bir parçası dostum."

Ödül olarak gülümsemeni veriyorsun bana, beni mutlu ediyorsun.

"Pekâlâ, kahramanım Graco Babeuf'ten alıntı yaptığın için sağ ol. Beni uğraşmaktan kurtardın."

Gülümsedin diyorum sana, hep ciddi bir genç olan sen, sevgili Jesús Ricardo Magón'um benim.

"Günümüze getir beni, Magón. On dokuzuncu yüzyılda doğan anarşistler, sanayi makinelerine karşıydılar. Sen neye karşı olacaksın? Bilgisayarlara mı? Marcos mini devrimini internetten yapmadı mı?"

Bu kez kahkahalara boğuluyorsun.

"Güvercinlerimi ödünç vereyim sana, Nicolás. Başka mesaj servisi kalmadı ne de olsa."

"Doğru. Kendi kendimin mesaj servisi olmam gerekiyor, mektuplarımı ben getirmeliyim ama senin mektuplarını kesinlikle almamalıyım, PRI dönemindeki bir politikacı olduğunu düşünelim: Yazılı belge bırakma."

Bakışlarımla sabırsızlık içinde seni sorguluyorum, sonra da şöyle diyorum:

"Güvercinlerinle ne mesaj yollayacağım sana, biliyor musun?" diye soruyorum ve soruyu sorduğum hızla,

hararetle yanıtlıyorum: "Sonunda terörist olmayan anarşist yoktur. Otoriteyi reddetmek ve bin yıldan umar beklemek çok güzel, tabii eylemin kanıtlanmasına bağlı kalınmadığı sürece."

Yüzün aydınlanıyor, bin yıl yandaşım benim.

"Değişimin güzelliğini inkâr etme" diyorsun, yine her zamanki ağırbaşlı duruşuna dönerek.

"Sonuçları korkunç olsa da mı?" diyorum, karşılıklı konuşmalarımızda beni çekmeye zorunlu kıldığın sözlü kılıcımla.

"Eşitlik korkunç bir şey mi sence?" diye soruyorsun, acı acı gülümseyerek.

"Hayır. Yine söylüyorum: Eşitliğin asıl sorunu, zenginlerin kibrini kırmak değil, yoksulların bencilliğini yenmek."

Sende hoşuma giden ne, biliyor musun? Kabalaşmadan öfkelenebiliyorsun. Öfkeni içinde tartıyorsun. Bu durum, sözel veya fiziksel şiddetle patlamandan daha tehlikeli geliyor bana.

Yüzüme bakıyorsun, anladığımı anlıyorsun. Seni anlıyorum. Konuşmalarımızı yineliyorsam, politik görüşlerimiz farklı olsa da, söze duyduğumuz inancı paylaştığımız için yapıyorum bunu.

Doğunun despotluğundan kurtulan Batı'nın insancıl söyleminin temellerini oluşturan Platon diyaloglarının gücü nereden gelir, bilir misin? 2020 yılının Meksikası'nın başkentinde, seninle benim bir terasta oturup konuşabilmemizden. Sokrates-Platon ikilisi, bir mekânın ve bir zaman diliminin eşliğinde, söz olmasa bir şey paylaşmaları mümkün olmayacak herhangi iki konuşmacıya dönüştürüyor bizi. Bu mekân ve paylaştığımız saatler olmasa, birbirimiz hakkında hiçbir şey öğrenemezdik. Dahası; birbirimizin varlığından bile haberimiz olmazdı. Gecenin içinde karşılaşıp da, koskoca dilsizler deni-

zinde gelip geçen gemiler gibi, birbirimize yabancı olurduk.

Paylaştığımız bu mekânı ve bu saatleri birbirine bağlayan nedir, Jesús Ricardo?

Söz, bir an bizi birbirimize yaklaştıran, ötekinde birbirimizden ayrı düşüren söz, söylenip bittikten sonra kendi bağımsız anlamını kazanan dost söz, düşman söz. Ve bu geçici kırılganlık, genç ve sevgili dostum, güvercin dışkısıyla kaplı, çözümsüz şekilde kirli bu sundurmanın altında, bizi bir sonraki sözü söylemeye iten, üstelik bizi kuşatan dünyanın büyük akıl dünyasına girmek için, sözün de elimizden kayıp gideceğini bile bile:

"Vazgeçmeyin konuşmaktan. Hiçbir zaman son sözü söylemeyin."

Platon, yazmanın, ana babayı öldürmek olduğunu söyler; çünkü konuşmacının yokluğunda bile anlam ifade etmeyi sürdürür. Sana yazan ben olduğum sürece, her koşul altında kardeş katli olacaktır bu. Ve yalnız senin bana yazdığın gün –ki olanaksız görmesem de, çok uzak geliyor– ana baba katlinden söz edebiliriz ancak. Ama baba katli; seninle benim aramda dokuz yıl fark var yok. Ve ben, genç Faust'a yaşlanmayı teklif eden yoldan çıkmış Mefisto'yu oynamaya başladım bile. Olgunlaşmak.

Geçen yüzyılın Leh romancısı Gombrowicz'in olağanüstü romanı *Ferdydurke*'yi okudun mu? Gombrowicz için olgunlaşmak, yoldan çıkmakla eşanlamlıdır. Yetişkin olunca, yeniyetmeliğin soyluluğunu öldürürüz. Avuntu bulmaz genci, olgunlukla yoldan çıkararak öldürürüz. Ama gençlikte yalnız olmadığımız için, kaçınılmaz olarak birbirimizi yaratırız, böylece birbirimizi dışarıdan, sahte, şekilsiz yaratma tehlikesiyle karşı karşıya kalırız. "Yetişkin olmak, hiçbir zaman kendin olmak anlamına gelmez." Bizim ilişkimizi böyle görmek istiyorsan, kabul ediyorum. Birazcık yoldan çık, o halde.

"Birazcık yoldan çıkmak, yarı bakire olmak gibi" diyorsun bana.

Ben de sana şöyle diyorum ve dediğimi de yineliyorum:

"Bilmediğin bir şeyi geri çeviremezsin. Düşüncelerini aklının süzgecinden geçir. Bağıra çağıra savunduğun aydın insan dürüstlüğünü başka yolla kanıtlayamazsın. Hiçbir söz vermek zorunda değilsin. Gel, benimle başkanlık ofisinde çalış. José Martí'nin, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşarken dediği gibi, 'canavarın iç organlarını' tanırsın. Düşüncelerini feda etmen gerekmiyor. Bak bakalım, düşüncelerin değişiyor mu, değişmiyor mu? Tek feda etmen gereken, görünüşün. Los Pinos'ta bu Tarzan saçınla çalışamazsın. Kesmen gerek. Bir de blucinle işe gidemezsin. Yalnız abartma da. Kız kardeşinin nişanlısı Hugo Patrón gibi, görgüsüz ve zevksiz, kibarlık budalası orta sınıf insanı gibi giyinme. Kardeşin Armani olsun. Ben bununla ilgilenmeyi üstleniyorum. Kararını ver, Ütopya'nın mirasçısı. Yaklaş bana. Gücü olmayan, seni ümitsiz bir şekilde suça götürecek olan bir dilden izin ver kurtarayım seni."

İki şeyin kanıtı olarak istiyorum bunu senden.

Öncelikle, düşüncelerinin. Düşüncelerini, onları inkâr edenlerin meydan okumasıyla karşı karşıya bırakmadığın sürece, ideolojik bir korkak olursun.

İkincisi, dostluğumun. Her gün daha derin bir sevgiye dönüşüyor. Seni, senin yüzünden seviyorum ve arzuluyorum, bunu biliyorsun. Ama aynı zamanda sende kendimi görüyorum. Kopyamı değil ama, hem eşimi, hem farklı birini. Seni sevmenin kendimi sevmek olduğunu kabul ediyorum. Kendimi, olmak istediğim gibi sevmek. Kadınlardan hoşlanıyorum. Sana karşı duyduğum yoğunlukla seviyorum onları da. Ama onlarda kendimi görmüyorum. Kadınlarda, biraz da şaşkınlıkla, hep

ne olmadığımı görüyorum. Öteki beni görüyorum ve beni hayran bırakıyor. Bu yüzden tapıyorum onlara ve bu yüzden tekrar tekrar düşüyorum kadın tutkusunun dipsiz uçurumuna. Farklı olana duyulan tutku. Seninle, Jesús Ricardo, kendim tarafından nasıl sevilmek istersem, kendimi öyle sevebilirim sanıyorum.

Teklifimi düşün. Kutsal Kitap'taki gibi dar bir kapı değil bu.

36

María del Rosario Galván'dan Başkan Lorenzo Terán'a

Çok eski ve sevgili dostum, savaş köpeklerini salıverme saati geldi. Senden sonra Cumhuriyet'in Başkanı olarak başkanlık koltuğuna oturmaya istekli olanları daha fazla bekletmek mümkün değil artık. Eski Başkan César León'un dönüşü, demokratik seçim sistemimizin iyi yağlanmış mekanizmasına giren bir vida somunu oldu. Tek somun da o değil üstelik. León, seni güçsüz ve yetersiz göstermek için kongre başkanıyla birlikte dolap çeviriyor. Amacı, Yasama'nın başı olan Onésimo Canabal'ı senin koltuğuna oturtup, anayasa reformunu yaptırmak ve böylece kendisi için yeniden seçilebilmenin yolunu açmak. Yalnız anayasal düzenleme de uzun zaman alır: Federasyon'u oluşturan devletlerin çoğunluk onayını beklemek bir yıldan fazla sürer. O da, Kongre'nin üçte ikisi onarsa.

Ya da César León, manşetinden başka bir as çıkaracak artık. Hangisi olur, bilmiyoruz. İşin bu kısmı, bizim zayıf tarafımız. Anayasa reformundan, duman perdesi kokuları geliyor burnuma. Asıl darbe öteki taraftan gelecek. Emin olun ve tedbirinizi alın.

Çok uzun zaman, Sayın Başkan ve fazlasıyla yıpratıcı. Bir yandan oyunun soytarısı Bay Onésimo, César León'un tavsiyelerini izleyedursun, öte yandan bu César

León bizi aniden korkutacak ve bütün kartlar onun elinde kalacak, bundan emin olabilirsiniz. Hangi kartlar peki? Bilmiyorum, bilmiyorum, Sayın Başkan. Yüreğimde hissettiğim ve tek aklıma gelen şey, sizin bir an önce harekete geçmeniz gerektiği. Süreleri erkene alın. Yerinize geçmek isteyen iki adayla, Tácito de la Canal ve Bernal Herrera'yla ayrı ayrı görüşün. İkisinden de istifalarını vermelerini, adaylıklarını ilan etmelerini ve kampanya çalışmalarını başlatmalarını isteyin.

İstediklerinizi yapmaktan başka çareleri kalmayacak. İtiraz edecek olurlarsa, görevlerine son verin. Görün bakın, nasıl da boyun eğecekler, Sayın Başkan. Kadınca içgüdülerim, ancak böyle davrandığımız koşulda, fazlasıyla kurnaz ve düzenbaz eski Başkan César León'un elini alt edebileceğimizi söylüyor.

Hayat boyunca ne dedim size, Sayın Başkan? Karar vermemek, hata yapmaktan daha kötüdür. Artık bir karar verin. Unutmayın, politikada ilkeler yoktur. Dakikalar vardır. Bir de uyanık olup, o dakikaları havada kapma gücü. Kurnazlığın bir diğer adıdır bu. Hangi anlamda kurnazlık? İçişleri Bakanınız, kamuoyunu karıştıran her üç olayda da gösterdi bunu. Sorunu ele alırsın veya gömersin. Olmaması gereken, bir talebin, karşılanmadan veya reddedilmeden sürüncemede bırakılmasıdır. O zaman güçsüz kalındığı izlenimi yaratır. Haklı olarak bana, üniversitelerle ilgili grevde kararsız kalınmış olması, sürüp giden çözümsüz bir durumun sonucu, diyeceksiniz. Ama çözüm tam da bu işte: herkes bıkana kadar çözüm bulunmaması. Oysa siz politikalarınızla yatırımcıları memnun ediyorsunuz, işçilerin hoşnutsuzluğu ise, bir zorunluluk sonucu yatıştırılıyor: yiyecek ekmek bulma zorunluluğu. Öte yandan, köylülere anlamsız bir zafer kazandırmak, bu insanları sonsuza dek savaşta harcanacak askerler, toprağın köleleri gibi gören yerel idarelerin

reisleri açısından bozguna uğramak anlamını taşıyor. Çok iyi. Ama şimdi zorlu bir politik sınav yaklaşıyor, Sayın Başkan.

2024 seçimlerinde başa kim geçecek?

Başa geçecek kişi, hangi güçlere güveniyor?

Başa geçecek kişiye kimler muhalefet edecek?

Sakın şunu düşünmeyin:

"Kim bana daha sadık kalacak acaba?"

"Hepsi size ihanet edecek, Sayın Başkan. Hatta –samimiyetime güvenmeniz, dostluğumun değerini ölçebilmeniz açısından söylüyorum– benim gözde adayım bile..."

37

Bernal Herrera'dan Başkan Lorenzo Terán'a

Sevgili dostum, Sayın Başkan, bu yeni ve öngörülemeyen koşullar altında sana yazmamın nedeni, senin için hiçbir mesaja yanıt vermemenin bir anlamda doğal olması, sen yalnızca mesajları almakla yetiniyorsun. Senin durumunda, senden başka kimsenin o mesajları okumadığını varsayıyorum. Bu yüzden tüm içtenliğimle yazıyorum sana. Çalışma arkadaşlarından hiçbiri, sana yazılan mektuplardan söz edemez, aksi halde, Başkan'ın önünde kendi boşboğazlıklarını açık etmiş olurlar, bu da, senin güvenine layık olmadıkları anlamına gelir.

İçtenliğime, samimiyetime şaşırma diye söylüyorum bunu sana. İzin ver, senin aynan olayım, sevgili Başkan. Senin için ne dediklerini biliyorsun. Güç, en çirkin olanı bile en güzel gösterir. Ama hepimizde gücün içindeki ayna var, orada kendimizi ödlek, ürkek, bezgin, güvensiz görebiliriz. Bu iç aynanın dışarıya çıkmasına ve herkesin o aynaya bakmasına izin verdiğimizde, insanların şöyle düşünmesi tehlikesiyle karşı karşıya kalırız: İradesizlik, bıkkınlık, kararsızlık, korku ve daha da beteri:

"Koltukta oturmayı sürdürebilmek için Başkan'ın aradığı formül bu. Harekete geçemeyen Başkan, hareketsiz bir şekilde yönetiyor ülkeyi."

Sana her zaman söylediğim gibi, kendi iç kararsız-

lıklarının dışa vurmasını engellemen gerek. Sen kendi değirmenine su taşıyorsun, Kartal Koltuğu'na oturmak için erdemlerini konuşturduğun bir portre çiziyorsun, diyeceksin bana.

Olabilir, Lorenzo. Haklı olabilirsin. Bu yüzden, işe yarar gerçekleri sana söylemekten henüz vazgeçmedim, eli kulağında olan başkanlık seçimleri ve kampanya çalışmaları için değil, Başkanlık'ta geçireceğin üç yıldan biraz daha uzun sürenin adına. Sen de bir gerçeğin kuralının dışında değilsin. Her Devlet Başkanı'nın, birçok yolun içinden seçmesi gereken yollar vardır. Devlet Başkanı her zaman bir kavşak noktasındadır ve onu iten birçok güç vardır.

"Bu yoldan git."

"Yok yok, şu yol daha iyi."

Ne var ki, Başkan'ın kendi iç gücünden daha büyük bir güç olamaz. Zordur o gücü belirli bir yere koymak, tanımlamak ve o güçle harekete geçmek; çünkü Başkan olmanın çekilmez yanı, herkesin senin yüzünde kendi yazgısını görürcesine sana bakmasıdır. Özellikle de Kabine üyelerinin! Ne yazık ki çoğunluk, Başkan'ın yeterlilikten ve yetenekten çok sadakati ödüllendirdiğine inanır.

Bir kez daha söylüyorum: Niyetim, değirmenime su taşımak değil. *Pro domo sua*[1] konuşmuyorum. Varsayımlara dayanarak ifade ediyorum kendimi. Meksikalılar, neden ne olursa olsun, her şeyin suçunu "sisteme" atarlar. Birey veya vatandaş olarak asla kendilerini suçlamazlar. Hayır; suçlu her zaman "sistemdir", sistemin başı da Başkan'dır. Bu kutsal sistemin yazılı olmayan bir kuralı da –öteden beri, ya da hadi diyelim ki Sömürge'den bu

1. (Lat.) Kendi evi için/kendi evi uğruna. Metindeki anlamı, kendi çıkarım için. (Ç.N.)

yana,– iktidarda bir nedenle ve iki koşulla, zengin olmanın yasal olduğudur.

Neden, kimsenin söylemesine gerek kalmadan, rüşvetin sistemi "yağladığını" herkesin bilmesidir, eğer istersen sistemi "kayganlaştırır", akışkan ve kurallı hale getirir, doğruluğuna veya yokluğuna değgin ütopik beklentilere girmezsin. Bununla beraber, Meksika'da hiçbir zaman rüşvet, tekelleşmedi. İtalya'daki "Temiz Eller" operasyonunu, İspanya'daki Banesto, Matesa olaylarını, Almanya'da rüşvetin doğrudan Şansölye Kohl'a, İngiltere'de saf, temiz Sayın Thatcher'ın yakınlarına yüklendiğini hatırla. Son olarak, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kurumsal rüşveti düşün, Enron olayı, arkasından WorldCom, Haliburton olaylarını hatırla, tamamen yolunu şaşırmış bir adam, bir vantrilok kuklası olan genç Başkan Bush'u olmasa da, finans ve petrol dünyasıyla ilişkileri olan yakın çevresini hiç kuşkusuz soymuşlardı.

Devam etmeye gerek var mı? Meksika'nın farkı, Avrupa veya Amerika Birleşik Devletleri'nde rüşvetin cezalandırılıyor, Latin Amerika'da ise ödüllendiriliyor veya görmezden geliniyor olması. Sana bir örnek vereyim, sevgili dostum ve Başkan. Varsayalım, X rüşvete batmış ve bu ortaya çıkıyor. Cezalandırmak mı uygun, cezalandırmamak mı? Hangisinden yoksun kalmalı? Adaletten mi, yararlılıktan mı?

Politik bir sistemin, hangisi olursa olsun, yalnız ayrıcalıklı bir grubu korumak adına değil, aynı zamanda, ki asıl önemli olan da bu zaten, toplumu da korumak adına kendi tabularını yaratması gerektiğini biliyorum. Eşkıyası olmayan politika yoksa, şeytansız toplum da yok demektir. Kimi zaman, Devlet'in günahlarına göz yummak veya o günahları örtbas etmek gerekir, bu, Devlet'i korumaktan çok, toplumu kendi şeytani güçlerinden korumak adına yapılmalıdır.

Senin herkesten fazlasıyla soyutlanmış olduğunu söylüyorlar, dediklerine göre hiç kimseyi görmemen, başkalarının erdemlerini ve kusurlarını görmeni sağlıyormuş. Senin de bildiğin gibi, bunun katıksız politik sonucu, Başkan'ın vurdumduymazlığını kendilerine göre yorumlayan yardımcılarının birbirleriyle dövüşmeleri oluyor. Sen, "Sağlıklı düşünüp doğru davranabilmem için yanız kalmam gerek," diye mırıldanarak bu yalnızlığın keyfini sürerken, iş arkadaşların kendi aralarında kavga edip duruyorlar. Yaklaşan başkanlık seçimlerinin ne kadar büyük bir fırsat olduğunu düşün. Başkan'ın edilgen kaldığını düşünerek kızışan çalışma arkadaşlarının aralarındaki çekişme ve rekabet, son dakikada bir hakem gibi araya girme olanağını sunuyor sana.

Kendini kandırma, Lorenzo. Sayın Başkan; ülke, edilgenliğini bir kusur olarak görüyor. Açık olalım, otoriteni kaybettin. Ama şimdi, niyetine girersen, yeniden güç kazanabilirsin. Başkanlık mücadelesinin bir türlü yatışmayan savaşını kazan. Birçok kişinin kusur olarak gördüğü özellik, şimdi erdeme dönüşebilir; kaleyi al ama köpekleri uyandırma.

Kusura bakma ama, Séneca'yı dikkate alma, sana, Bağdat halifesi gibi dilenci kılığına girip insanların arasında dolaşmanı öneriyor. Unutma, Saray'ın pencerelerini açarsan, içeri çok parlak bir gün ışığı ve çok güçlü bir rüzgâr girer. Halkın gözü kamaşır ama hükümet soğuk algınlığına yakalanır. Aspirinle ağrı kesicini, ateş düşürücünü hazır et.

Bir de müshil ilaçlarını. Senin için değil, sana sadık olmayan çalışma arkadaşların için. Kim olduklarını henüz bilmiyorsan bile, çok geçmeden öğreneceksin.

38

Tácito de la Canal'dan María del Rosario Galván'a

Kısa bir not geçeyim, hanımefendiciğim. Bu ülkede konuşulan, yazılıp çizilen, görüşülen veya fısıldanan her şey benim çalışma odamdan geçiyor. Bir süzgeç gibi, Sayın Başkan'ın masasına neyin gidip neyin gitmeyeceğine ben karar veriyorum. Sizin, eski âşığınız Bernal'in ve genç âşığınız Valdivia'nın bildiklerinizden haberim var. Fazla sır, fazla aşk, yorucu bir dikkatlilik. Tedbirli olun. Los Pinos'taki yaşlı bir arşivcinin budalalığı sayesinde bana hazırladığınız türden bir şerefsizliğe izin vermeyeceğim. Maskeler düştü, hanımefendi. Ya da Fransız eğitimi almış sizin gibi birinin diyeceği gibi, *C'est la guerre!*[1] Zayıf tarafınızı unutmayın. Yalnız bir kadın politikacı değilsiniz siz. Aynı zamanda annesiniz. Bunun duyulmasını ister misiniz? Daha kötüsü, çocuğun acı çekmesini ister misiniz? Bunu bir düşünün. Ben her zaman anlaşma yapmaya hazırım.

1. (Fr.) Bu, savaştır. (Ç.N.)

39

María del Rosario Galván'dan Tácito de la Canal'a

Haklısın Tácito, maskeler düştü, perde kalktı. Sen ve Bernal, politik olarak rakipsiniz ve açık konuşabilirsiniz. Ben senin gibi ağırbaşlılığımı ve soğukkanlılığımı kaybetmeyeceğim ama kaçınılmaz bir arınma duygusuyla, birkaç gerçeği sana açıklama fırsatını kaçırmayacağım...

Yükselmek için her yolu denemeye değer saydın ama savaşın bedelini hesaba katmadın, savaşta hiçbir şeyin değeri yok, şimdi mermilerimiz tükendi ve seninki de Başkan'dı.

Köle gibi davranırsan, bedavadan Kartal Koltuğu'na çıkabileceğini sandın. Bütün ülke, senin Başkan'a el sürülemez bir Japon Mikadosu gibi davrandığını gördü. Seçmenin karşısına hangi görüntünle çıkabileceğini sanıyorsun, görünüşü bile olmayan arkadaşım benim? Başkan yemeğe otururken sandalyesini çektiğini, sonra da tabakta kalan artıkları yalamak için beklediğini bilmeyen var mı? Kimse dokunmasın, kimse dinlemesin diye, İmparator'u korumaya alır gibi Başkan'ın arkasında dikildiğini görmeyen kaldı mı? "Bırakın da, Başkan'ın saçıyla tırnakları uzasın. Gizli gizli keserim ben onları, uyurken keserim, hissetmez bile, sonra da küçük bir kasada saklarım..."

Evet Tácito, kasalarında sakladığın her şey gibi. Çaldığın şeyler gibi. Tácito, insanların tatsız geçmişlerini açı-

ğa vurmak konusunda uzmanlaştın sen. Senin iftiralarının kurbanı olduğumu çok iyi biliyorum. Şimdi bir kez daha aynı şeyi yapmakla tehdit ediyorsun beni. Ama bu kez geceleyin ortaya çıkıp uykunu kaçıracak olan, senin kendi geçmişin. Bütün sırları ortaya döktün, bir teki hariç, seninki. Şimdi seni suçlu çıkaracak sırrın sayesinde yeraltından çıkacak olan sensin ve sana yemin ederim, Tácito, bu sır seni mahvedecek ve şansın da yardımıyla buralardan sürecek.

Benim içinse bitmeyecek. Kelimenin her anlamıyla söylüyorum bunu sana. Şu anda bana ve Bernal'e karşı yapmaya niyetlendiğin her şey geri tepecek ve sana sıçrayacak. Davranışlarının ardındaki gerçeği ben biliyorum ve saçımın teline dokunacak olursan, bu gerçeği ortaya dökerim. Ve kafamı da kessen, sana karşı elimde olan kanıtlar gün yüzüne çıkacak, hem de fazladan bir suçlamayla: cinayet.

Bilirsin, küçük ve kötü niyetli insanlar vardır, gereğinden fazla şey bilirler. Ama iyi ve yüce gönüllü insanlar da vardır, senin o dayanılmaz, tiz, rütbesini yeni almış rahip sesini kesmek için gerektiği kadar bilgiye sahiptirler. Biliyor musun, sesin ve fiziğin kime benziyor? Franco'ya, Tácitocuğum, generaller generali Francisco Franco'ya. Ne var ki burası İspanya değil, biz de 1936 yılında değiliz. Lorenzo Terán'ın, Kabinesini yönetirken yararlandığı kasıtlı yanılsamaya düştün sen de. Herkesi inandırdı: Sen, İyi'sin. Doğal olarak benim yerime sen geçeceksin.

Hiç Başkan'ın aklına girdiğin oldu mu acaba? Onun düşündüklerini düşündün mü hiç?

Zavallı Tácito. Devlet bakanlarının Başkan'a yazdıkları bütün mesajları okudun ve her birinin sadakatsizlik kanıtı olduğunu ima ettin ona – Başkan bile, Tácito de la Canal dışında bütün çalışma arkadaşları sadakatsiz olabilir mi, diye sordu kendine.

Zavallı Tácito. Başkan'a yağ çektikçe, halkın seni daha çok küçümsediğini fark etmedin. Bu ülkede İmparator yaptığın atın seni çifteleyerek öldürdüğünü bilen Başkan da gittikçe daha az güvendi sana tabii.

Zavallı Tácito. Aslında senin kötülüğünü istemiyorum. Yalnızca seni istemiyorum. Daha doğrusu aşağılandığını görmek istiyorum. Zengin, sürgün edilmiş ama aşağılanmış.

Seni mahvedeceğim Tácito, yemin ederim, suçluluk da duymayacağım çünkü benim için önemin yok. Aslında bir kadın, küçümsemesini saçıp savurmamalıdır. Ne de olsa ihtiyacı olan bir sürü insan var. Bay bay!

Not: Bir dahaki sefere nasıl çalacağını daha iyi öğren...

40

Eski Başkan César León'dan Kongre Başkanı Onésimo Canabal'a

Mecaz olarak söylüyorum, koluna asılmış bir havlu, bahşiş bekleyerek uzatılmış bir elle, politikanın helalarında yaşadığın dönemi hatırlatarak saldırıya geçiyorum, ayrıcalıklı ama ayırt edilmesi olanaklı olmayan dostum. Kim çıkardı seni oradan, kim Parti kongrelerinde yer gösterici, sonra mitinglerde düzen ve dikkat gerektiren "Mikrofon Görevlisi" yaptı?

"Başkanlık adayı Sayın César León'u sunmaktan onur duyarım..."

Oradan da Parti'nin Yönetim Kurulu'na ve çok sayıda çok acil çıkarımızın olduğu Lüksemburg'un yaldızlı büyükelçilik sürgününe geçiş yaptın, (alay ettiğimi sanma, Lüksemburg'daki banka hesaplarına kimse gülmüyor ne de olsa, öyle değil mi?) sonra da hazinenin biçimsiz bekçi cücesi –öylesin de zaten– olarak tamamladın görevini. Ve şimdi, üçüncü kez delege ve Birlik'in Kongre Başkanı seçiliyorsun. İşe bak, Bay Onésimo, amma da yol almışız tuvaletlerden buraya. Minnet duymak gerek, öyle değil mi? Ve sen, temiz kalpli bir Campecheli olarak, yavru vatanını onurlandırıyorsun, Campechelilik taşıyor üstünden, sevimlisin Onésimocuğum, kuşkusuz herkesle iyi geçiniyorsun ama Tabascolu ölümcül düşmanın Humberto Vidales'in, diğer adıyla "Mano

Prieta'nın[1] hayırsız komşuluğu senin boyunu aşacaktı. Aslında "La Cabeza de la Hidra"[2] demeleri gerekirdi ona, kes kafasını, yüz tane çıkıyor yerine. Bu durumda "yüz kafa", aslında adamın kabara kabara "benim kötü yürekli dokuz evladım" dediği adamlar oluyor. Yani Kötülük Hanedanı. Tabasco bu açıdan tek adam gibi görünüyor, "Mano Prieta", burayla ilgili intikam planlarını ve şiddetle gerçekleştirmek istediği tasarılarını, 3000 yılına göre yapmış.

Tabasco'nun bir başka güçlü adamının soyadını taşıyorsun Onésimo: papaz karşıtı amansız patron Tomás Garrido Canabal. Elimizdeki uzun listede yer alan bir başka yerel idare reisi, Gonzalo N. Santos, onun için bak ne demişti:

"Adamın boğa gibi topları var."

Bütün rahipleri Tabasco'dan kapı dışarı etmek, tüm kiliseleri kapatmak, hatta mezarlıklardaki haçları yasaklamak için Canabal gibi adamlara ihtiyaç vardı. Bay Tomás tam bir rahip avcısıydı, Tabascolulara, "Allahaısmarladık" demeyi bile yasaklamıştı, onun yerine, "Görüşürüz" veya "Görüşmek üzere" demelerini emretmişti.

Sırrını saklıyorum, Onésimo, bu yüzden Tabasco'dan Campeche'ye geçtin, "Mano Prieta" ve onun Kötü Yürekli Dokuz Çocuğu'ndan kaçmak, kendi güç üssünü kurmak için (çünkü Tabasco'da "Mano Prieta"nın sözü geçerken, kimse bunu yapamaz). Düşmanın Vidales için işleri zorlaştırmak ve Garrido Canabal'ın hayaletine katlanmak zorunda kalmamak için.

Evet, sevgili Onésimocuğum, etrafındakilerin yazgılarından kaçabildiğin yere kadar kaçtın. Ama işin kötü

1. (İsp.) Kara el. (Ç.N.)
2. (İsp.) Çok başlı. (Ç.N.)

tarafı, kimse yazgısından kaçamaz çünkü ruhunda taşır onu, ait olduğu coğrafyada bırakamaz. Ve senin yazgın Onésimo, Tabascolu patron "Mano Prieta" Vidales'in intikam ateşiyle yanıp tutuşan nefretinden seni korumuş olan ve hâlâ da koruyan kişiye hizmet etmektir. Seni korumuş ve yine koruyabilecek olan kişiye, dostun César León'a.

Bakalım, seni tanımış mıyım, tanımamış mıyım. Politik olarak tarafsızsındır. İtaat etmeyi, tartışmaya yeğ tutarsın. Parti tabanına bağımlı olmaktansa, gerçek otoriteye bağımlı olmayı yeğlersin. Ve çok önemli bir erdemin var, Onésimo; tarihöncesinden kalma bir politikacısın, sosyal yaşamın hayaletler geçidine dönmüş, bu insanlar bir zamanlar önemliymişler, bugünse, belleğinin ülküsel Cacahuamilpa mağarasındaki gölgeler bile değiller. Hepsi eskide kalmış, öyle değil mi? Sen de buhar olup uçtular, bir tek sen yerinde kaldın; çünkü sen hayaletlere dönüşmüş adaylar geçidine bakarken, kimse sana bakmıyor sanıyorsun. Söyle bakalım, Martínez Manatou kimdi, ya Corona del Rosal, García Paniagua, Flores Muñoz, Sánchez Tapia veya Rojo Gómez? Hayaletler, sevgili Onésimocuğum, puslu Meksika politikasının hayaletleri. Bir gün aydınlık, ertesi gün karanlık – ve sonsuza dek sönen fenerler.

Şimdi gözlerime iyi bak. Ben hayalet olmayı reddediyorum. Geçmişle hesaplaştım, bu açıdan bakacak olursan, borcumu ödedim. Sürgün edildim, dövüldüm, alaya alındım, iftiraya uğradım ama yenilmedim.

Korkmuş gibi çarpıtma suratını. Hayaletin döndü ve senden borçlarını alacak. Sana bakıyorum da Onésimo, kendinden son derece emin gözüküyorsun, çünkü hâlâ aynı rolü oynuyorsun, aynı satırları geçiyorsun, sahnenin ve yazarın değiştiğinin farkında bile değilsin. Yeni bir tiyatro sahnesindeyiz artık ve ben yeniden yıldız olmak

istiyorum. Sen, sevgili dostum, ismimi bir kez daha ulus kubbesinin altına taşıyan kişi olacaksın.

Tekrar seçilme hakkı? Politik tiyatromuzun lanetli sözcüğü. Ama 59'daki Anayasa reformundan ve 1917'de Anayasa'yı değiştiren Meclis ruhuna dönüldüğünden beri o kadar da lanetli değil artık; senatörlerin ve delegelerin yeniden seçilme hakkı, bu sayede sana da mecliste on yıl görevde kalma hakkını verdi, Solon'ların Solon'u. Evet, sıra geldi büyük seçime girmeye: Başkan'ın yeniden seçilme hakkının kabulü. Şu uğursuz 83. maddenin düzeltilmesine ve dönüş yolumun açılmasına.

Anayasa reformu zaman alıyor. Bunu gayet iyi biliyorum. O nedenle hemen şu anda, bir sonraki seçimden hemen hemen üç yıl önce işe koyulmak gerek. Güç odaklarına, reislere, yöneticilere, yerel meclislere, işadamlarına, işçi ve köylü liderlerine, aydınlara dikkatli bir şekilde danış bakalım. Meclis üyelerinin statüsü modern çağın gereklerine uydurulduğuna göre, biz de başkanlık seçimlerinde yenilenmeye gitmeliyiz. Yaşasın yeniden seçilme hakkı.

Zamanımı bulmaca çözerek geçirdiğimi sanma. En büyük düşmanın "Mano Prieta" Vidales'le konuştum (Dokuz Pislik Çocuğu'yla konuşmadım ama), düşünceme sempatiyle bakıyor. Uzağı görüyor çünkü bir hanedan yönetiyor. Ama kabul etmeliyim, Vidales *is his own man.*[1] Kimseye iyilik borçlanmayı sevmez ve işe bak, korkarım o beni kullanmayı, benim onu kullanmayı istediğimden daha çok istiyor ve nasıl yapacağını da benden daha iyi biliyor.

Sense benim çok sevdiğim oyun hamurumsun. Sen, ben ne istersem yapabilirsin, zaten yapmak zorundasın,

1. (İng.) Başına buyruk. (Ç.N.)

çünkü her şeyini bana borçlusun. Kalıcı olmanı sağlayan politik bir erdeme sahipsin, Onésimo. Çirkinsin ama özel değilsin. Sıradan bir çirkinsin, şişkosun, esmersin, güdüksün. O kadar çirkinsin ki, çopur senin yanında güzel kalır. Seni gören, kamyon sürücüsü sanabilir ya da seni tanıdığımda olduğun şey: oturak görevlisi. Ama görünmez olduğun için tehlikeli değilsin ve tehlikeli olmadığın için de, güvenilir olmayan toplulukları nasıl sakinleştireceğini ve nasıl yöneteceğini biliyorsun. Peki bizim bağıran çağıran meclis üyelerinden daha güvenilmez kimse var mıdır?

Ah, Onésimo. Birlikte çalışalım. Şimdiki Başkan'a hizmet ediyor gibi görünüp, benim işime yarayacak düzenlemeleri yapabileceğini unutma. Senin de işine yarayacak tabii. Sorun, Başkan'ın yerine *kimin* geçeceği değil, *nasıl* geçeceği. Sen, emekliliği yaklaşan Başkan Lorenzo Terán'a, malını mülkünü, dokunulmazlığını ve ailesini koruma altında tutacağına dair güvence ver. Bu yeter. Güvence, altın değerindedir. Başka deyişle, değeri ölçülemez. Hepimiz bunun hayalini kuruyoruz. Bırak, şimdiki Başkan ve onun yandaşları da kursunlar.

Üç yıl içinde kurulan intikam sofrasından haberin var mı? Kime kurşun işlemez? Dolabının içi ceset dolu utanmaz Tácito'ya mı? Yakınına sokulan her uçkuru gevşekle gün boyu kendisine boynuz takan bir karıya sahip günahsız Andino'ya mı? Buz gibi soğuk ama koca bir buzdağı gibi kütlesinin dörtte üçü su altında olup da gerçeğinin küçücük bir parçasını gösteren ama hiçbir sırrını vermeyen, el sürülmez María del Rosario'ya mı? Şu adını andığımızla, çok geçmeden ortaya çıkacak bir başka büyük sırrı perdeleyen bir aşk yaşayan, yorulmak bilmez namuslu Bernal'e mi? Dominodaki beyaz çift gibi korunan bir başka sırrın bekçisi veya bu oyunun gizemli jokeri olan, Veracruz Kapısı'nın önünde oturan benden

önceki ihtiyara mı? María del Rosario sayesinde hükümette bakan yardımcılığına yükselen ve bunun sonucunda, Terán görevden çekildiği anda, Başkan adayı olmak için ilgili bakanlığa düşünülen tüysüz Nicolás Valdivia'ya mı?

Bir değil ki, Onésimo, ve bak söylüyorum sana, içlerinden biri bile feda edilemez değil. Üç kural söyleyeyim sana iyi halinin karşılığı olarak.

Birinci kural: Politik düşmanını öldür, arkasından bir ay ağla.

İkinci kural: Cellat olacaksan, görünmez olduğundan emin ol.

Üçüncü kural: Öldürdüğün politik düşmanın hayaletinden kork.

Ya da, benim neredeyse kara cahil Onésimom, *Macbeth* adlı yapıtı oku ve işlediğin ağır suçlar ormanının, iktidarının kalesine dek yürüyeceği günü bekle dur.

Katıksız şansı, pezevengin önde gideni şansı asla yabana atma. Gördün işte, Başkanlığım sırasında üç grev aynı anda patlak vermişti ve ben de on üç ölüyle grevleri bastırmak zorunda kalmıştım. Kimse farkına varmamıştı, çünkü aynı gün, "Çaça'nın Sultanı" dedikleri, o devirde çok popüler olan müzisyen Axayácatl Pérez ölmüştü ve herkes *Gran León* dans salonuna, geceyi ölünün başında geçirmeye, oradan da taptıkları müzisyenin cenaze törenine gitmişti ve isimsiz ölüleri aklına getiren olmamıştı. Onlar da benim tasarrufum olmuştu.

Onésimo, lafı dolandırmadan, hiçbir kuşkuya kapılmadan yazıyorum sana. Sen demek, ağzı sıkı olmak demek, biliyorum, çünkü kimse açıklamalarına inanmıyor, sen de rahat bir şekilde sessizliğin içinde saklanabiliyorsun. Böyle devam et ve bana da gelişmeleri bildir.

Not: Zahmet edip de bu mektubu saklamaya filan kalk-

ma. Sen okur okumaz, mektup kimyasal olarak yanarak kendini imha edecek. Mektubu kopyalayamayacaksın, kimseye de gösteremeyeceksin gerizekâlı. Televizyon dizisi *Görevimiz Tehlike*'yi izlemedin mi hiç? Geçmişte saklı bazı dersler vardır, bugünümüzün beklenmedik durumlarında işe yararlar. Sen yalnızca, Cumhuriyet'in bu kara günlerinde, kaç mektup, kaç bant, kaç kaset, okunduktan veya dinledikten hemen sonra, korkuya kapılan alıcıları tarafından imha edilmemiştir acaba, onu düşün. Başka da bir şey düşünme. Mesajımla birlikte parmacıklarını da yakma.

41

Tácito de la Canal'dan María del Rosario Galván'a

Pek saygıdeğer hanımefendi, şantaj yapılanın şantaj yapmaya izni var mı? Gözlerinizin önünde kendimi küçük düşürmek istemiyorum, çünkü zaten o denli aşağıdayım ki, artık bana bakmıyorsunuz bile. Ama ben sizin aksinize, yükseğe ve uzağa bakıyorum. Sizlerden daha yükseğe ve daha uzağa, deme cesaretini de gösteriyorum – sizler dediğim, İçişleri Bakanı Bernal Herrera ve onun âşığı ve ikisinden olma çocuğun anası María del Rosario Galván, yani siz.

İzin verirseniz, klasikler arasına girmiş bir yapıttan alıntı yapacağım. "Berchtesgaden etrafındaki geniş ufuklarda, gündelik yaşamdan soyutlanan yaratıcı deham, dünyayı titreten düşünceler üretiyor. O dakikalarda, artık ölümlü dünyanın bir parçası gibi hissetmiyorum kendimi, düşüncelerim aklımı aşıyor ve inanılmaz boyutlarda olaylara dönüşüyor."

Adolf Hitler'in sözcüklerini hatırlattığım için kendini beğenmişin teki olduğumu düşünmeyin. Alman Führer için istediğinizi düşünebilirsiniz ama aklına koyduğu gibi çok yükseğe ve çok uzağa ulaştı. Düşüşü korkunç oldu, ona kuşku yok ama o kadar yüksekten düşmek de bir zaferdir.

Başka bir deyişle; eğer hırslarımın sınırlarını ben bil-

mezsem, başkaları nasıl bilecek? Önemli olan, zaman tutmayı bilmekte –sizin de mektuplarınızda Bernal Herrera'ya dediğiniz gibi. Uykuya dalmadan hemen önce okuyup okuyup eğleniyorum, bir gazetenin duygusal tavsiyeler veren köşesi gibi sanki–. Ve inanın bana hanımefendi, ben zamanımı nasıl ölçeceğimi biliyorum. Gücümün, bana, hiç kimsede olmayan bir *erişim* olanağı sağladığını unutmayın. Fazla söze gerek yok. Başkalarında da var bu güç. Ama ben herkesten önce istediğim yere girebiliyorum. Kendimi kandırdığımı sanmayın. Siz ve Herrera birbirinize diyorsunuz ki:

"Tácito her yere giriyor ama halk onu sevmiyor."

Siz iki şeytan, bana tuzak kuruyorsunuz. Pek eğlenceli tuzaklar kuşkusuz. Güç odaklarının, sendikaların, iş sektörünün övgülerini almamı sağlıyorsunuz, o grupların içinde sizlerin yetiştirdiği birileri beni övgüye boğuyor, ardından şakşakçının biri çıkıyor, ağzımın payını veriyor. Kimse de ayağa kalkıp beni savunmuyor. Bir hamlede gururumu okşayıp, ardından kırdığınızı sanıyorsunuz. Ayağımı kaydırmaya çalışıyorsunuz.

Hayır. Sayenizde güçleniyorum. Katlanmak zorunda kaldığım aşağılanmalar, horlamalarınız, içten içe gücüme güç katıyor, beni daha yürekli, demir gibi yapıyor. Hakarete dayanma gücümü görmek ister misiniz? Eski Başkan César León, beni görmeye geldi. On yıl önce, onun genç çalışma arkadaşıydım. Kartal Koltuğu'nu bıraktıktan sonra gördüğü davranış biçiminden dert yandı ve beni, aleyhine iftira kampanyası düzenlemekle suçladı.

"Tek yaptığım, size rahatsızlık vermek, çünkü Sayın Başkan öyle istiyor," dedim ona.

"Bana rahatsızlık veren yok, peşime düşenler var," dedi, yakınmaktan çok güçlü bir sesle eski León.

"Ben yalnızca Sayın Başkan'a hizmet ediyorum."

"O mu emretti sana bunu?"

"Hayır ama ben Sayın Başkan'ın düşüncelerini okumayı bilirim."

Herrera ve siz, hanımefendi, on beşindeki kırılgan ve romantik bir küçük hanımmışım gibi beni gücendirmenin kolay olmadığını anlayasınız diye, tehlikeyi ne dereceye kadar göze aldığımı görmenizi istiyorum.

Dayanma gücümün sınırlarını anlayasınız ama problem çözme gücüme eş olan soğukkanlılığımın sınırlarını da göresiniz diye, bakın ne anlatacağım size:

Başkan Terán, eski Başkan León'a davranış tarzımı, haddimi aştığım ve yerli yerinde, gereken incelikle davranmadığım şeklinde yorumladı.

"Ama Sayın Başkan, ben bunu sizin adınıza yaptım."

"Ben senden böyle bir şey istemedim, Tácito."

"Ben, öyle anladım demek ki..."

"Ah! Düşüncelerimi okuyorsun demek. Bu bir daha tekrar ederse, sana veda edeceğimi de tahmin etmişsindir o halde?"

Tahmin etmedim, sevgili dostlar. Başkan'ın, âdet yerini bulsun, diye beni azarlamak zorunda olduğunu *biliyordum*. Ama aslında, bunu kişisel olarak yapamayacağı, beni de açıkça böyle bir şey için yetkili kılamayacağından, onun adına onun yapamadığını benim yapmış olmamdan memnun olduğunu biliyordum. Bu nedenle benim adım Tácito...

Seçkin dostum: Ben risk almayı bilirim. Tek söz etmeden aşağılanmalara katlanmayı bilirim. Benim gücüm de bu. Sayın Başkan'a benim için ne dediğinizi bilmediğimi mi sanıyorsunuz?

"Tácito'nun ortaya çıkardığı bir tek şey var; o da senin güçsüzlüğün, Lorenzo. Sana baskın çıkıyor. Ancak güçsüz bir lider bir sağ kola ihtiyaç duyar."

Ah, prenslerin sağ kolları! Güçsüz veya yoldan çıkmış prens adına gerçek gücü elinde tutan saray danışmanı. V. Carlos adına Nicolás Perrenot de Granvelle, II. Felipe adına Antonio Pérez, III. Felipe adına Duque de Lerma, IV. Felipe adına Conde-Duque de Olivares. Bazıları diğerlerinden daha şanslıydı, bir önceki yönetimin kayıtsız kaldığı bazıları geri döndü (Kardinal), bazıları ihanet etti ve kadın kılığına girip düşman saflarına kaçtı (Pérez, tek eksiği, onu tek gözlü Ebolili âşığına benzetecek göz bandıydı), bazıları, prensden daha yetersiz kaldı ve başarısız oldu (Lerma), bazıları da imparatorluğu yönetme başarılarıyla taçlandılar (Olivares).

Tarihten örnekler, hanımefendi. Ben hangisine benzeyeceğim acaba? Ah, bir yöneticinin sağ kolu, koruyucusuyla aynı güce sahiptir ama düşmanlarıyla da aynı güce sahiptir. Gerçeği, hatta gerçekten de ötesini söylemek gerekirse, siz ve Bernal Herrera benim işimi görmezsiniz.

"Siz, kılıç kılığına girmiş bir değneksiniz," dedi bana bir gün sevgili İçişleri bakanımız.

"Siz de bayım, kendini köpekbalığı sanan bir sardalyesiniz" diye cevap verdim.

"Ya ben neyim?" diye sorma cesaretini gösterdiniz küstahça.

"Fasulye sırığı, hanımefendi, ancak bir fasulye sırığı ..."

Sayın Başkan'ın servisinde, beni nasıl aşağıladığınızı ve bu aşağılamalara nasıl katlandığımı anlatarak zevklenen bir mazoşist olduğumu söylüyormuşsunuz. Yalın gerçek şu ki, başkanlık konutunun koridorlarında bunu düşünerek yürüyorum, alçaklıklarım için kendimi cezalandırıyorum ama öte yandan kendime övgüler yağdırıyorum; çünkü alçağın teki olduğum için yaşıyorum, hatta hayatta kalıyorum. Şu "Séneca" dediğiniz arkadaşınızın benim için söylediği gibi:

"Şeytana bile rüşvet verir Tácito."

Ben geçerken de mırıldanır:

"Ekselansları Kötülük geçiyor."

(Talleyrand'dan alınmış bir cümle, bildiğiniz gibi o da Fransız eğitimi almıştı.)

Ama ben ayakkabılarımın içine kurşun koyuyorum, hiçbir rüzgâr beni savuramasın diye. Her şeye katlanıyorum, hanımefendi, çünkü kim daha çok katlanırsa, sonunda gülen de o olur. Mektubunuzda pek de sakınmadan beni uyardığınız gibi, her an devrilebilirim. Ama hanımefendilerini uyarmak isterim, giderken benimle beraber hepinizi de uçuruma sürüklerim.

Bir gün bana şöyle demiştiniz:

"Sen bir yarasasın, Tácito. Gündüz ortaya çıkmıyorsun."

Size gece, ışıklar altında soyunduğunuzda duyduğum hayranlığı itiraf etme cesaretini gösterememiştim, hanımefendi. Daha terbiyeli davranmıştım.

"Ne gezer. Uysal bir güvercinim ben."

"Güvercine dönüşen ilk şahin sen olacaksın."

"Ah, nerde? Sürüyüz biz."

Karşılaştırmalarınız talihsizdi, María del Rosario. Siz iyisi mi bana "Sis Adam" deyin. Beni ele geçirmenin kolay olmadığını göreceksiniz. İyi korunmayan kapıların altından süzülürüm ben. Sizin ve âşığınız Bernal Herrera'nınki gibi kapıların altından. Aşkınızın meyvesi olan, geri zekâlılar yurduna terk edilmiş bahtsız piçi de unutmuyorum.

42

Bernal Herrera'dan María del Rosario Galván'a

Marucha[1], Marucha'm benim, ne oldu sana? Seni tanımıyorum, kendimi tanımıyorum. İntikam dürtüsünün seni ele geçirmesine neden izin verdin? Hırsını neden dizginlemedin? Hormonlarının neden birlikte kararlaştırdığımız takvimin önüne geçmesine izin verdin? Oysa sen ve ben, öylesine bağlı, öylesine uyumlu olduk her zaman. Sadakatleri asla karıştırmadık, sen ve ben... Politik bağlılığımız tensel bir birleşmeden doğdu ve şimdi hatırlıyorum da, tanıştığımızda ve birbirimizi sevdiğimizde ne kadar farklıydık birbirimizden ama ödenmesi gereken tüm bedellerini ödemiştik aşka dair başlangıçların. Ruhumuzda ve politik doğamızda her şeyden kuşkuya düşmek vardı. Tanıştık. Birbirimize doğru çekildik. Ama sen benden kuşkuya düştün, ben de senden. Ta ki bir gece, birlikte, bir şişe Petrus eşliğinde, birbirimizden şüphelensek de birbirimizi sevdiğimizin farkına varıncaya dek sürdü kuşkularımız, sonra bir kahkaha koyuverdik birlikte (bilmem artık şarabın mı, arzunun mu yoksa tehlikenin etkisiyle mi? Zaten tehlike yoksa, güzel erotik kavuşma da yoktur) ve şöyle dedik:

1. María için Marucha, Maruja (yakın kişilerin kullandığı şekliyle). (Ç.N.)

"Her şeyden kuşkulan, evet, anlaşacağız."

Halkın önünde olan bir insan her zaman kuşkulanmalıdır, demiştim sana, bu da bizi sürekli bir endişe, huzursuzluk, güvensizlik içinde yaşamaya itiyor, üstelik hiçbir zaman gösteremiyoruz da. Bu da, bir diğer kural, Marucha'm. Kuşku, endişe, halkın karşısındaki şeffaflığımızın ve dinginliğimizin mayasıdır. Profesyonel politikacılar oluyoruz çünkü güvensizliğimizi bastırmıyoruz –yani, kuşku duyma yeteneğimizi–. Mesleği, politikacı. Partisi, kuşku duyanlar. Ya da dinginlik zırhı, insanın özünden beslensin diye, korkularımızı, kaygılarımızı büyütüyoruz. Bir oğlumuz oldu, Sığınılacak Maríam. Bir mongol bebek, bilimsel söylenişiyle, down sendromlu bir çocuk. Seçim yapmak zorundaydık. Ya çocuğa bakmak için birlikte yaşayacaktık ve politik hırslarımızı feda edecektik veya sen çocukla kalıp beni serbest bırakacaktın –serbest ama böylece hem seni hayal kırıklığına uğratmaya, hem de çocuğu terk etmeye mahkûm olacaktım–. Ya da, yaptığımızı yapacaktık. Çocuğu bir yurda kapatıp, ara sıra ziyaretine gidecektik – ve kabul etmelisin ki, giderek azaldı ziyaretlerimiz, o kadersiz kaderle bağımız giderek gevşedi, sevgi dolu, neşeli ama uzak ve ilgisiz bakışıyla o savunmasız çocuk, erken bir ölümden başka geleceği olmayan o çocuk, tam anlamıyla bir hiç uğruna yaşamlarımızı elimizden alır diye giderek daha çok korkar olduk.

Bizim nedenlerimiz bunlardı ve bu sırrı on dört yıl boyunca sakladık. Seni uyardım, María del Rosario, yurdun faturaları asla benim ofisime gelmesin, dedim. Çünkü bu yolla, düşmanlarımın hizmetindeki ajanlar gözlerini üstümden ayırmıyor, yakamı bırakmıyor, etrafımı sarıyor –ki onlar senin de düşmanların, bunu unutma–, en küçük bir dikkatsizliği bana karşı kullanabilirler, sana karşı da kullanabilirler.

Ve öyle oldu. Yurdun faturasını kim gördü ve gerçe-

ğin kokusunu aldı, bilmiyoruz. Ama aslında bilmediğimi mi sanıyorsun? Arkadaşlarım, Tácito'nun düşmanları olduklarını söylüyorlar ama ben aynısını Tácito'ya da söylediklerini düşünmek zorundayım:

"Biz senin dostunuz. Herrera'dan nefret ediyoruz. Seninle büyük ikramiyeye uzanacağız."

Çevremizi saranlara, kendilerini kanıtlamaları için uygulamamız gereken sınavlar kimi zaman yararlı sonuçlar veriyor ama çoğu zaman işe yaramıyor ve iç huzura hep zarar veriyor. İnsanın aklı dostlarıyla düşmanlarının arkadaş olabileceklerine yatıyor ve istesen de istemesen de, sonunda Stendhal'in, bana senin öğrettiğin şu sözünü tekrarlıyorsun:

"Her saniye ikiyüzlü davranmak, ne büyük bir zorluk!"

Politik yaşamın temel konularıyla ilgili olarak kaç kez ortak hareket etmediğimizi sen söyle bana:

Düşmana nasıl davranmalı?

Sakinleştirici yöntemlerle mi?

Cepheden saldırarak mı?

Şiddetle mi, kafasını keserek mi?

Önce bozguna uğratıp, hemen arkasından saygı göstererek mi?

Yenginin ayıbı kendi tepene inmeden, arkadan vurarak yenmek yoluyla mı?

Önce düşmanın başını keserek mi?

Bir de ömür boyu, bu benim başım olabilirdi, diye düşünerek mi?

Yenilen düşmanı bekçi ve arkadaş yaparak mı, ölünce de heykellerini dikip, anısına şilt vererek mi?

İçim rahat değil, María del Rosario. İçindeki şiddet, politik adalet kuralını bozuyor. Politik cellat görünmez olmalıdır. Güçlü kadınlık ve analık duygunla, kendi kanunlarını çiğnedin.

Tácito elimizi zora soktu. Oyunumuzu açık etmeye, şu kuşkulu MEXEN işinde çevirdiği gizli dolapları bildirmeye zorluyor bizi. Hamlemiz için doğru zaman olup olmadığını, daha önce düşünmediğimiz kadar düşünmeliyiz. Tácito bildiğimizi biliyor çünkü sen, sabırsız sevgilim benim, işin sonu nereye varır ölçüp biçmeden, öğrenmesini sağladın. Yenginin balını zamanından önce tattın. Büyük hata. Tácito, kendi kuralımıza ustalıkla yanıt verdi:

"Politikada, asla haber verme, harekete geç..."

Biliyorsun Marucha, benim kafamın içinde hep bir mahkeme vardır. Kürsüde oturan yargıcın adı kimi zaman Biz'dir, kimi zaman da Siz. Bugün bu yargıç bizi yargılıyor, yargıcın adı şimdi Ben-Sen ve bana şöyle diyor:

"Bu kadına güvendin, sırrını verdin, rakibimin yıkımı ve benim başarım bu sırra bağlı. Ama kadınım bu sırrı açıklarsa, rakibim ikimize de hüküm giydirir."

Basın yoluyla bunu yapmıştı zaten, geri zekâlı çocuğumuzun varlığını açıklamıştı. Anla artık ve kabullen, ben, Başkanlık adayıyım, sen, politika alanında ülkenin en gözde profesyonelisin, iki vicdansız ana babaya, iki duygusuz alçağa, iki zalim canavara indirgeniyoruz...

Rahat bir nefes al, María del Rosario.

Başkan kişisel olarak, basın yayından beş altı kodamanla görüştü ve onlara şöyle dedi:

"Yanılgıya düşmeyin. O çocuk benim. Bayan Galván'la yaşadığımız eski bir aşkın meyvesi. Aynaya bakın ve içinizden bir tekinizin geçmişinde aşkla ilgili bir sır olmadığını söyleyin. Haberi yayımlamayın. Sizden bugüne dek kişisel bir istekte bulunmadım. Şimdi istememin nedeni, bir hanımefendiyi ilgilendiriyor olması. Bir de anlayacağınız gibi, benim bulunduğum makamı da ilgilendiriyor."

"Ama Sayın Başkan, ya haberi yayan, kendi İcra Kurulu Başkanınız De la Canal'sa..."

"Eski İcra Kurulu Başkanı. De la Canal bugün öğleden sonra görevinden çekildi."

"Ah, Sayın Başkan, İçişleri Bakanı Bernal Herrera da istifasını verdi."

"Evet, öyle, baylar. Tácito de la Canal ve Bernal Herrera, Başkanlık adayları olarak kendilerini canla başla kampanya çalışmalarına verebilmek için, resmî görevlerinden istifa ettiler. Ülkeye ve şahsıma verdikleri önemli hizmetler adına her ikisine de teşekkürlerimi sunuyorum. Sanırım bu haber, özel yaşantımı didiklemekten daha önemli."

"Tamamen haklısınız, Sayın Başkan."

"Tekrar ediyorum. Bana her anında sadakatlerini kanıtladıkları, güven ilişkisine dayalı görevlerinden bugün ayrılan iki çalışma arkadaşımın dürüstlüğüne ve gayretine teşekkür ediyorum. Günün haberi budur."

"Diğer konuda tek kelime etmeyeceğimiz konusunda bize kesinlikle güvenebilirsiniz. O konu kapanmıştır."

"Teşekkür ederim, beyler."

Bu nedenle, soğukkanlı davran, María del Rosario. Başkanımızın kim olduğunu iyi anla ve skandalı patlatmak için, Tácito'nun kampanyasının başlamasını bekle. Biraz soluklan tatlım, çocuğu gözlerden uzak tutmaya karar verdiğimiz gün bana ne söylediğini hatırla:

"Hayır. Ayıplarımı itiraf edersem, saygınlığımı yitiririm. Aşkımı da."

Ben de sana şöyle yanıt verdim:

"Mutlu olduğun için kendini asla cezalandırma. Bulunduğumuz yerdeyiz; çünkü duygularımızın bizi sürüklemesine hiçbir zaman izin vermedik, bunu unutma."

Not: Bu kaydı sana genç Jesús Ricardo Magón getirecek. Korumana aldığın, Bakan yardımcısı Nicolás Valdivia'yla birlikte çalışıyor. Valdivia ona kesinlikle güveniyor. Bandı dinledikten sonra imha et, daha önce bu yolla kurduğumuz iletişimin bütün kanıtlarını da yok ettiğini umuyorum. María del Rosario, başlangıçtaki gibi, senden kuşku duymama neden olma...

İkinci not: Az önce *En Contra*'nın yöneticisi Reynaldo Rangel'le, çalışma odamda yemek yedik. Ben Başkan'ın, basın yayın (bugün için karanlıkta olsa da) patronlarını kendisinin çağırdığını sanıyordum. Rangel bana toplantının son derece garip bir şekilde gerçekleştiğini söyledi. Başkanla patronların arasında bir kapı (bir perde) varmış. Başkan kendini göstermemiş. Görüşme, bu kapalı perdenin ardından yapılmış ama hepsi de Lorenzo Terán'ın sesini tanıdığından ve konuşma rahat bir şekilde akıp gittiğinden, kimse konuşmacının Başkan olduğundan kuşku duymamış. Aslında her şart altında (hatta kuşku duyulsa bile) başkanın dileğini kabul etmek hepsinin işine gelmiş... Yalnız burada karanlık bir nokta var. Yine söylüyorum. Bandı imha et. Ve yine söylüyorum, kim olduğunu, kim olduğumuzu unutma, hormonlarının seni yönetmesine izin verme, kendi kurallarına ihanet etme (bu söylediğimden başka bir anlam çıkarma). Soğukkanlılık öfkeye egemen olsun...

43

Delege Onésimo Canabal'dan Delege Paulina Tardegarda'ya

Değerli meslektaşım ve sadık arkadaşım, hareket tarzımı bilirsin. Bilimsel olarak buna "taklitçilik" deniyor sanırım, içinde bulunduğu doğa parçasında kaybolarak görünmez olsun diye renk değiştiren bukalemunun yaptığı gibi bir şey bu taklitçilik. Örneğin bir taşın üstündeyken taşın rengini alıyor veya bir ağacın yanında, ağaç kabuğu rengini. Sevgili Paulinacığım, ben bir kavşak noktasındayım. Asfaltlanmamış yollar, sapa yerler, her yer batak, fışkılık denen şey yani.

Anlatı ilkeleri adına, sana zaten bildiğin bir şeyi anlatmıyorum. Ya da şöyle diyelim, resmin bütününü gözünde canlandırman için öyküyü tekrarlıyorum veya Arjantinlilerin dediği gibi, "hem yirmisinde olup, hem çift çeker araç sahibi olasın" diye.

Partiler bölündü. Başkan'ın Ulusal Hareket Partisi, aşırı gericiler ve kilise yanlıları, Hıristiyan Demokratlar ve Ulusal Hareket Partisi'nin sol kanadında yer alıp, İncil'in yeniden yorumlanmasını ve baskı ve sosyal adaletsizliğe karşı mücadele verilmesini savunan grup olarak kanatlarına ayrıldı. Kurumsal Devrimci Parti (PRI), sekize bölündü. Düzen ve baskı yandaşı aşırı sağcı grup. Ulusal Politika Tarihi Müzesi'nde yaşlanmaya bırakılan dinozorlar. Makroekonomi Tanrıçası'nın ateşini canlı tu-

tan yeni liberal teknokratlar. PRI yandaşı olma nedenini egemenlik taleplerinde gören ulusalcılar. Her şeye söz verip, hiçbirini yerine getirmeyen halkçılar. Bunlara ek olarak, eski Cardenas'çı dernekleşme ruhunun tarımsal, sendikal ve bürokratik gruplaşmaları.

Dikkatini çekerim. Eskiden Yenilmez PRI denen partinin, bütün grupları aynı seviyede tutan anlayışının yerine, şimdi yitirdikleri birliği arayan sekiz bölünmüş parti var.

Sol kanatta, dolarla aynı rengi taşıyan yeşiller, Avrupa modelini izleyen sosyal demokratlar, 1938'e dönmek isteyen Yeni Cardenasçılar, Leninci damgalı ve Troçkist Marxçılar, bir de "Marxizm, hümanizmadır" demek için genç Marx'ın yazılarını okumak isteyenler.

Yerli gruplaşmalarını ve her iki ucun tetikte bekleyenlerini de unutmuyorum: anarşistler ve sinarşistler.

Kongre'nin içindeki bu sirki nasıl ehlileştirdiğime gelince, senin de bildiğin gibi, karınca gözü gibi oluyorum, yani görünmüyorum, bir de, üstünde aptal yazan bir bayrakla yol alıyorum. Orada değilmişim gibi. Kimse beni fark etmesin diye.

Başkan'ın ve Maliye Bakanı Andino Almazán'ın taktiğini ezbere biliyorum. Önce, bizim "Konfetiden Kongre"nin besbelli reddedeceği önlemleri açıklıyorlar, çünkü bu önlemler, halkın hassas noktalarına dokunan, milliyetçi duyguları inciten ve yeni liberal, gerici veya milliyetçilik karşıtı yasalar olarak damgalanabilir: ilaca ve gıda maddelerine getirilen vergiler, özelleştirmeler, kitaba konan vergi... Tembeller sürüsü gibi gözükmeyelim diye (kadın olmasan, başka bir sözcük kullanırdım), Kongre, elindeki yetkiye dayanarak, hükümetin zenginleri gücendirmemek için teklif etmeyeceği yasaları onaylıyor. Ya da giderek yükselen vergiler, sermayeden gelen ranta ve kazanca vergi artışı uyguluyor. Bildiğin gibi, as-

lında hükümete gelir sağlayan, aspirine veya senin de yalayıp yuttuğun Isabel Allende romanlarına getirilen vergiler değil.

Böylece sen ve ben, bizim yönetilmesi olanaksız Kongre'yi yönetmiş oluyoruz. Bu bir kural haline geldi ve sen benim en yakın destekçimsin, çünkü kadınsın, çünkü sofuluğa varan, araya engel koyan bir duruşun var (kusura bakma, rahibe gibi giyinmek senin tarzın, eleştirdiğimi sanma), çünkü Hidalgolusun, gerçeğe benzemeyen bir eyalet, çünkü varlığını hatırlayan yok.

Evet, sofu görünüşlü, gerçeğe benzemeyen hanımefendiciğim, yasamayla ilgili kargaşayı düzenlemek ve üstümüze gelen baskılara göğüs germek için, size her zamankinden daha çok ihtiyacım var.

Birinci baskı, silahlı bir ayaklanmanın yarattığı tehlike. Cícero Arruza'nın subayları, yerel idarelerin reislerini ve hatta General Bon Beltrán'ı, ya da adı her neyse, kışkırttığına dair yeterince gösterge var elimde ("başka bir şey sorma bana, gerisini hayal gücüme bırak..."). Bu adamın adı yazılı olarak önümde değilse, yazamıyorum, zaten yabancı dil konusunda iyi değilim. Dediğim gibi Paulina, Arruza, Başkan Lorenzo Terán'ı, Anayasa'nın 86. maddesi uyarınca, "ağır nedenden" yetersiz ilan etmek istiyor. Ve Kongre çoğunluğu da Başkan'ı yetersiz gördüğünden, önlem almak yararlı olabilir. Bu durumda Kongre'ye düşen tek görev, Terán'ın altı yıllık görev süresini tamamlamak için yerine vekil olarak geçecek Başkan'ı belirlemek oluyor.

Cícero'yla destekçilerinin aklındaki ismi bilemem. Destekçileri mi? O öyle dediği için mi? Araştır Paulina, yerel idarelerin reisleri ve Alman adı söylenemez Sayın Savunma Bakanı, General Arruza'ya askerî ayaktakımı oluşturma konusundaki çılgın girişiminde eşlik ediyor mu, öğren bakalım, çünkü Arruza'nın hedefi bu.

Soluğunu ensemde hissettiğim bir isim de, eski Başkan César León ve adam gerçekten de karanlık. O da Kongre'nin Terán'ı yetersiz ilan etmesi için dolaplar çeviriyor ama geçici olarak yerine geçmesi, süreci tamamlaması ve 2024 seçimlerinden önce Başkan'ın yeniden seçilmesinin önünü açacak –daha doğrusu César León'un seçilmesinin önünü açacak– 83. madde değiştirilmeden önce seçimler için çağrıda bulunması gereken kişi konusunda kendisini zora sokacak bir şey söylemiyor.

Dikkatli hareket et, Paulina, çünkü eski başkan, işini de biliyor, her şeyi de biliyor ve öyle bir hırsla harekete geçiyor ki, hiç acıması yok. Liman kapısında domino oynayarak yaşamını sürdüren eski İhtiyar başkandan bir şeyler öğrenmeye çalış, izin verirse bir ziyaretine git bakalım. César León'u baştan çıkarmayı bile deneyeyim deme, çünkü o ancak süslü orospulara kanar. Aslında o kadar kızışmıştır ki, sen bile gözüne, Hidalgo Eyaleti'nin değeri hiçbir zaman fazlaca bilinmemiş Venüs'ü gibi görünebilirsin. Münasebetsizliğime ver, Paulina.

Şimdi Veracruz'un ihtiyarına dönecek olursak, benim ondan bugüne dek tek alabildiğim –gerçi ben bir dişi katırdan bile daha inatçıyımdır ya (düşmanlarım açısından dikkafalıyımdır, dostlarım açısından azimli)– şu oldu:

"Meksika'da zaten yasal bir Başkan var," dedi İhtiyar.

"Pek tabii, Lorenzo Terán," dedim.

"Yok, öteki, Terán çekilirse veya ölürse."

"Çekilme, ölüm? Siz ne diyorsunuz, Sayın Eski Başkan?"

"Sana ahmakça olan kanuna uygunluktan söz ediyorum, Sayın Delege."

(Münasebetsizliğimin kusuruna bakma, Paulinacığım.)

"Bu derece yani?"

"Bu derece, Onésimo."

Bildiğin gibi ihtiyar, mumya sfenks karışımı bir şey. Bu nedenle bilmeceden başka bir şey alamadığımdan ağzından, masum aziz ifadesiyle bazı Devlet bakanlarına danışıyorum ve hepsi de bana aynı şeyi söylüyor, tabii hep, "bakalım!", "duruma bağlı!" diyerek.

"Anayasa açık," diyor İçişleri Bakanı Herrera; "Son dört yıl içinde Başkan görevinin başında olmadığı koşulda –ki şu anda konuştuğumuz durum– Kongre, süreci tamamlayacak Vekil Başkan'ın atamasını ve seçim çağrısını yapar. Yasa böyle diyor ve bu konu sudan bile berrak."

"Anayasa değiştirilebilir ve bir başkan yardımcısı seçilebilir" diyor Tácito de la Canal. "Ama bunu yapmak için, şu andaki delegelerin üçte ikisinin oyunu ve Devlet'in yasama organlarının çoğunluk onayını almak gerek. Sence bu ne kadar zaman alır?"

Kelini kaşıyor ve kendi kendini yanıtlıyor.

"Bir, iki, üç yıl. Şu anki durum açısından konu dışı."

"Neden sizin de bizim gibi bir başkan yardımcınız yok" diye soruyor bana Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi, Cotton Madison. "Gördünüz, Kennedy'yi öldürdüler, görevi Johnson üstlendi; Nixon istifa etti, Ford geldi. Sorun kalmadı."

Başkan yardımcılarımızın olduğu XIX. yüzyıl boyunca, bu ikinci adamların, kendilerini görevdeki Başkan'ın altını kazmaya ve onu devirmeye adadıklarını açıklamaya çalışıyorum ona. İlk olay, 1827'de Nicolás Bravo'nun, Guadalupe Victoria'ya karşı ayaklanmasıydı. Milli Marşımıza göre "Cempoalalı ölümsüz lider" Azize Anna, kendi dönemindeki başkan yardımcısı Valentín Gómez Farías'a karşı darbe düzenlemiş; ama "Onbeştırnak" (Azize Anna tek bacaklıydı, Paulina), tıpkı yirmi yıl önce onu geçmeye çalışan Bolívarcı uğursuz Hugo Chávez gibi, kendi kendine karşı da Devlet darbesi düzenlemeyi başarmıştı.

Sadakatsiz başkan yardımcılarının kirli çamaşırlarından oluşan bir liste yapabilirim. Anastasio Bustamante, Vicente Guerrero'ya karşı, generallerin içinden bile, yabancı bir istilacıya karşı ülkeyi savunmak yerine iktidara saldırmayı seçenler çıktı. Örneğin Amerikalılarla yapılan savaşta, vatan haini Paredes Arrillaga'nın yaptığı gibi. Üzücü bir hikâyedir o; ama bütün kartları elimizde tutmamız, gringoların San Jacinto savaşında Azize Anna'yı yakaladıkları gibi –o savaşın bedeli, Texas'ı kaybetmemiz olmuştu–, şekerleme yaparken yakalanmamamız için, dikkate almaya değer ağzı sıkı dostum benim.

Söylediğim gibi, Sonora'da Cabezas'ın, Baja California'da Delgado'nun, San Luis'de Maldonado'nun ve Tabasco'da korkunç Vidales'in düşüncelerini öğrenmek gerekiyor. Yalanlar uyduracaklar sana.

Sonora: "Bizim sorunumuz, maquilalar kurmak, kumpas kurmak değil," diyecek sana Cabezas.

Baja California: "Colorado Nehri'nin sularıyla ve Tijuana'daki uyuşturucu faaliyetleriyle başımız dertte," diyecek Delgado.

San Luis Potosí: "Bizim tek kaygımız, yabancı yatırımı korumak," diyecek Maldonado.

Tabasco: "Burada tek gürleyen, benim dalkavuklarımdır," diyecek Vidales.

Diyecekler, diyecekler, diyecekler... Bir dolu yalan. Ama seni baştan çıkarmaya çalışmayacaklar (kusura bakma). Gerçeği anlamak için, yalanları tersinden yorumlayacağız. Baştan çıkarma olmayacak, birinci neden, bir şekilde söylemek gerekirse, Bağımsızlık Kahramanı, Belediye Başkanı Karısı Josefa Ortiz de Domínguez'den bile daha fazla saygı uyandırıyorsun. İkinci neden de (bir kez daha söyleyeyim), Hidalgolu olman ve bu eyaletin, Meksika'nın politik radarına girmemesi.

Bana gelişmeleri bildir, sevgili ve saygıdeğer dostum.

44

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Yeniden gidiyorum çünkü gitmemi istediniz. Veracruz'a gidiyorum. Limandaki ana meydana gidiyorum. Kent kapılarının oraya gidiyorum. Café de la Parroquia'ya gidiyorum. İhtiyar'ı bulmaya gidiyorum.

Şu ünlü *déjà-vu* durumu. Küçük papağan İhtiyar'ın omzunda. İhtiyar'ın papyonu yok bu kez boynunda. Hafif, bol bir gömlek giymiş. Yapışkan, nemli, boğucu sıcak başka türlü giyinmeye izin vermiyor. Kara bulutlardan oluşan şemsiye, bir türlü patlayamayan fırtınanın habercisi, patlasa, tropik iklimin kirli hüznünü de alıp götürecek. Ama İhtiyar hep orada, önünde kahve fincanı ve domino taşlarıyla, fildişi domino taşları, masanın üstünde asimetrik bir kalkan oluşturmuş.

Sanırım şekerleme yapıyor. Yanılmışım. Önünde dikildiğim anda tek gözünü açıyor. Altı torbalanmış tek bir gözünü. Öteki hâlâ kapalı. Küçük papağan bağırıyor ya da bir şey söylüyor ya da papağanlar ne yaparsa onu yapıyor işte:

GERÇEK OY KULLANMA HAKKI!
YENİDEN SEÇİM YOK!

İhtiyar öteki gözünü de açıyor ve sıkıntılı bakışlarla yüzüme bakıyor. Bakışlarını gizleme gereği duymuyor. Gizlemek istemiyor ki. Bildiğini anlamamı istiyor. Onu Ocak ayında görmeye gelen acemi olmadığımı bildiğini anlamamı istiyor. Başkanlık aday adayı Bernal Herrera'nın görevden çekilmesi üzerine, İçişleri Bakanlığı görevine getirildiğimi bildiğini anlamamı istiyor. Şu anda ülkenin iç politikasının başındaki kişi olduğumu bildiğini anlamamı istiyor.

Bununla birlikte, Meksika'da 1950'den bu yana sanki hiçbir şey olmamış gibi davranan biriyle buluşuyorum bir kez daha. Geçmişte yaşıyormuşuz gibi davranıyor, öyle konuşuyor. Devrim ateşi sönmemiş gibi konuşuyor. Pancho Villa hâlâ atının üstündeymiş gibi konuşuyor. Bütün generaller Cadillac'a binmiyormuş gibi konuşuyor. Meksika Devrimi, tıpkı yarım yüzyıl önce de dendiği gibi, Chapultepec Tepeleri'nde son bulmamış gibi konuşuyor.

Yine de, (ne çok *cependants*[1] sarkıtıyorum güzel kulakmemelerinizden, uzak görüşlü, hoyrat hanımım benim) İhtiyar'ın otuz beş yaşında İçişleri Bakanı olmuş bir genç olarak politikadaki varlığımı kabul ettiğini anlamakta gecikmiyorum, ne var ki Veracruzlulara özgü tekir kıvraklığıyla uyarmak istiyor beni, *plus ça change, plus c'est la même chose*,[2] köklü değişimler, modernleşmeye yönelik dönüşümler beklemememi söylüyor. Değişmez bir temel, bir ana kaya varmış, hem yalnız Meksika politikasında değil, *tout court*[3] politikada da.

Tiens,[4] bir nedenle (sizinle kurduğum bir tür Fran-

1. (Fr.) Yine de. (Ç.N.)
2. (Fr.) Ne kadar değişirse, o kadar aynı kalır. (Ç.N.)
3. (Fr.) Kısacık. (Ç.N.)
4. (Fr.) İşte. (Ç.N.)

sızca konuşanlar sırdaşlığı yüzünden mi, çalışmalarımızın ortak dünyası canlanmıştı zihnimde belki de veya kullanılmayan bir dilin kullanımı, gizli kapaklı bir iletişime olanak sağlıyordu) Fransızca ifadeler kullanıyorum ve Kapı Önündeki İhtiyar'ın derin yöresel köklerinden bu kadar uzak bir şey olabilir ancak.

"Meksika'nın pek şişirilen demokratik geçiş dönemi böyle mi sona erecek acaba?" diyor ünlü mumya suratında tek bir kasını oynatmadan.

"Nasıl yani, Sayın Başkan?"

"Ah..." Gülümsemesi, kumdan yapılma bir maske gibi dağılıyor. "Fransız eğitimi aldığınızı unutmuşum. Sayın Başkan! '*Monsiú le Presidán*!'"

Bir an durup kahvesini yudumluyor.

Eğitim, hayat boyu süren bir şey olduğu için –yani öyle denir– kendimi yetiştirmek amacıyla bazen burada, bu meydanda, Alman eğitimi almış Meksikalı aydınlara katılıp domino oynuyorum. Chema Pérez Gay geliyor örneğin beni görmeye. Ona şöyle diyorum:

"Tek kelime anlamasam da, Almanca konuşun benimle. Gırtlaktan gelen, hep aynı tempoda çıkan sesler hoşuma gidiyor. Otoriter bir havası var. Üstelik, filozof gibi hissettiriyor bana kendimi."

Yalnız Pérez Gay son geldiğinde, şöyle dedi bana:

"Weimar Anayasası, Almanya'da demokrasi kapılarını açtığında, yüzyıllar süren sıkıyönetimden sonra 1919'da Almanlar ilk kez eşikte durdular, saraya davet edilmiş köylüler gibi aptal gözlerle etraflarına baktılar..."

İhtiyar'ın sözlerinde bir taklitçilik olduğunu düşünmeyin sakın, hanımefendi. Altları torbalı gözlerindeki kasvetli, derin bakış hiç silinmedi.

"Aynı şeyin Meksika'da da başımıza geldiğini söylememe izin verin o halde. Biz de aptal gözlerle etrafımı-

za baktık, demokrasiyle ne yapacağımızı bilmiyorduk. Azteklerden PRI'ye, burada bu topla oynayan olmamıştı."

"Önceden, yani onların zamanında, her şey daha mı iyi işliyordu?"

"İnsanlar kaygısızdı, sakindi. Herkesçe kabul edilen kurallar vardı. Her şey önceden biliniyordu. Halkı kendi kendine belirsiz kararlar almak sıkıntısına sokmuyorlardı. Örneğin "mühürlü zarf" geleneğini ben icat etmiştim. Bir yöneticinin, bir delegenin veya belediye başkanının, söylediklerimin yapılması için tarafımdan imza edilmiş talimatlar içeren mühürlü zarfı alması yeterliydi."

Durdu ve İspanyol altını yüklü Hint Adaları kalyonuna saldıran korsan gemisi gibi hazırlanmaya başladı sanki.

"X'in adaylığını teklife sunun. Ötekiler listeye fazladan girdi. Mühürlü zarfta yer alan benim seçtiğim aday, herkesin desteğini almış bir aday. Yazık ki, kimseye eyvallah etmeyen yerel idare reisinin de, yazık ki, isyankâr valinin de, yazık ki, kendi bildiğini okuyan kibirli delegenin de."

Biri ötekine benzemeyen dişlerini yaladı.

Ötekiler, sonsuza dek politikadan silinirlerdi. İçlerinden bana karşı çıkmaya cüret eden olursa, ona yalnızca şunu hatırlatırdım: "Sen saray salonlarının keyfini yeterince sürdün. Şimdi git, içinden çıktığın çukuru bul. Sağlığın için sana bunu tavsiye ediyorum."

Bu ürkütücü tehditleri böyle iyilikle, içtenlikle, güler yüzle söylemek mümkün müydü? Görünüşe göre, yumuşaklıkla demir pençe yönetimi beraber yürüyordu İhtiyar için. Ders, öğrenildi, María del Rosario.

İhtiyar takma dişlerini yerleştirdi.

Mühürlü zarflar, önceden doldurulmuş oy pusulala-

rı, atlıkarınca[1], çılgın fare[2], rakunlar[3], senin anlayacağın, ikiyle, hatta üçle çarpılmış oylarla seçimi peşin peşin kazanmak için veya PRI'ye seçmen listelerinde görünenden daha fazla oy çıksın diye, gereken ne kadar simyasal uygulama varsa, hepsi yapılıyordu. Bir de mezarlıklardan alınan seçmen adları ve çalınan oy pusulaları, sonucu açıklamaya yakın imha edilen, karşıt adayın veya partinin işaretlenmiş olduğu oy pusulaları vardı. Ama bunların hepsini, Bay Valdivia, prenslere has heybetiyle görevdeki Başkan, oturduğu Kartal Koltuğu'ndan, o koltuğa oturacak adayı adına yönetiyordu.

"Başkan sen olacaksın."

Papağan tiz bir çığlık attı: –Yasaların korunmasına itiraz ediyorum...– sonra da İhtiyar'ın sevgi dolu bakışını kazansın diye soluğu kesildi, onun politik korsan omzunun üstüne tüneyen papağan (rengârenk papağan, yeşil, sarı, kırmızı, mavi).

"Cumhuriyetin kanunları," dedi ciddi bir tavırla, İhtiyar.

"Yazılı olanlar mı?"

"Yazılı olmayanlar, Bakan Valdivia. Bir düşünsenize, öyle rahattı ki. Sıkıyönetimin yazılı olmayan kuralları açıktı. Şu anki belirsizliğin yarattığı gevşekliğe bakın. Nasıl özlem duymayayım PRI'nin kadife eldivenli sıkıyönetimi altındaki sakin günlere?"

Sonra, söylediğine karşılık vermeyeyim diye, işaretparmağını kaldırarak kendi kendinin sözünü kesti.

1. Tercih edilen aday için birkaç defa oy kullanılması. (Ç.N.)

2. Seçim sandıklarındaki zarfların çalınması ve oy pusulalarının yeniden düzenlenmesi. (Ç.N.)

3. İstenen adayın veya partinin seçimi kazanması için, oy pusulalarının önceden, seçim gününde veya seçim sonrasında istenen adaya/partiye göre doldurulması, atlıkarınca, çılgın fare şeklinde tanımlanan hileli seçim oyunlarının düzenlenmesi konusunda uzman olan kişiler. (Ç.N.)

"Bizim kusurlarımız aslında erdemlerimizdi. Yine de, değişime boyun eğiyorum diyelim. Sistemin bir gün sona ermesi gerektiğini hep biliyordum. Ama sorulması gereken soru orada duruyor: Sonu gelen sistemin yerine ne geçireceğiz?"

"Geçmiş daha güzeldi," dedim hüzünle.

"Evet, bazı politikacılar yarı salak olsa da."

"Kimler akıllıydı, o halde?"

"Kimler değil, dostum, *nasıl*."

"Nasıl, o halde."

"Pireleri kendi yöntemleriyle öldürenler, Valdivia. Aşırı hırslı olanlar, ya başarısız olur, ya hırslarının bedelini pahalıya öder. Meksika'nın başkanlığı onlara borçlu olduğunu düşünerek koltuğa oturanlar oldu, sonra da ülkenin onları hak etmediğini, bu yüzden de günün birinde iktidara dönmeyi hak ettiklerini düşünerek koltuktan indiler."

"Aklınıza gelen iyi bir örnek var mı?"

"Kendim. Ben Kartal Koltuğu'na ulaşmak için hiçbir şey yapmadım. Benim gücüm bundan kaynaklanıyordu. Koltuğa ulaşmak için ne birilerine sözler verdim ne de minnet ettim."

"Elenerek mi geldiniz?" diye sorma cesaretini gösterebildim saygısız bir alayla.

Dokundurmamı dikkate almadı. "İsa gibi geldim ben," dedi, bir heykel gibi kımıltısız, inanılmayacak derecede kımıltısız. Meryem'in oğluyla birlikte, Judaea'da –İsrail topraklarının güneyindeki dağlık bölgede– kaç peygamber, kaç yalancı mesih elini kolunu sallaya sallaya rahatça dolaşmıyor muydu?

Birden tuhaf şekilde, eski bir İspanyol operetinin sözlerini mırıldanmaya başladı:

"Ah gidelim, ah gidelim, ah gidelim Yahuda'ya..."

Küçük papağan da boğuk sesiyle devamını getirdi şarkının:

"Ah Babil, ah Babil, ah başımı döndüren Babil..."

Bu kadar tuhaflığın üstünde durmadım artık.

"Kural değil, Sayın Başkan."

"Kapayın çenenizi! Her Başkan kendi gerçeğini yaratır; ama yeniden seçilemediği için emekli olmak zorunda kaldığından, yürütmenin gerçekliği dağılır gider, yerini tarihsel söylence alır."

Öfkesiyle başa çıkmaya çalışıyordu sanki. Gözaltındaki torbalar yeşile döndü.

"Ne oluyor? Bir başkan eskisi, gücünü yitiriyor ama etrafında bir dalkavuklar topluluğu var. Artık halkı aldatması için neden kalmamış. Şimdi etrafındakiler onu aldatıyor. Onu, intikam alması için kışkırtıyorlar. Kimseyle kıyas kabul etmeyeceğine inandırarak kafasını karıştırıyorlar, bir torbanın içine hem Büyük Chingón, hem Napolyon, hem Disraeli girmiş sanki..."

"Bu işlemeli ipek şalla nereye gidiyorsun...?" diye gagalamaya başladı küçük papağan İhtiyar'ı ve İhtiyar da ona hafifçe patlatınca, zavallı kuş neredeyse yere yapıştı.

"Balina ve fil örneği. En sonunda zavallı adam, suç ortaklarına, düşmanlarına davrandığı gibi davranmaya başlıyor. Zamanını ve enerjisini, küçük cehennemlerde tüketiyor. Çalışma arkadaşları, ezmeye bile değmez. Çok enerji, sıfır sonuç."

Öyle bir iç çekti ki, papağan yorum yapacak cesareti bulamadı.

"En iyisi yalnız ve saygın olmak, kısa süre önce öldüğüme inanmış olsalar da."

Anglosaksonların dediği gibi, anlam yüklü bir duraklama oldu.

"Bana bakın, burada oturup kahve içiyorum, domino oynuyorum. Eski olan hemen her şeyin acı yazgısından kaçtım. Ölümcül çemberin içinden kaçtım. Ve neden, biliyor musunuz Valdivia? Kendi yontumla yatağa

girdiğimi zannederek gelmedim ben Başkanlığa."

Cezalandırılan papağan gelip de omzuna konunca, İhtiyar gülümsedi.

"Bunu ortalığa yaymayın. Bu gerçeğin kendisi."

"Sayın Başkan, siz, sessizliği her zaman bir kalkan olarak kullandığınız, yanıtlarınızı konuşmadan verdiğiniz, politik iletişim yolu olarak sözsüz işaret dilini yerleştirdiğiniz ve sözcüksüz konuşmadan bir sanat ve gören gözün egemenliğinden bir inanç yarattığınız için ünlü oldunuz."

Gözlerine baktım.

"Zaman yitirmek istemiyorum, Sayın Başkan. Bugünkü başkanlık seçim sürecinin labirentinde bana yol göstermeniz için buradayım."

Bakışlarında belli belirsiz bir yumuşaklık mı görmüştüm? Nezaketime, saygılı yaklaşımıma, ilgime karşılık mı veriyordu? O bakış bana şöyle mi diyordu:

"Görmediğim sefalet, görmediğim felaket kalmadı. Hayallerini yitirmeden Saray'dan çıkan tek ben oldum... çünkü hiçbir zaman hayal kurmadım."

"Hayalleri hiç yitirmedim; çünkü hiç hayalim olmadı," dedi, ürkütücü, hatta dehşetli şekilde düşüncemi yankılayarak. O an, bir şimşek gibi, sözleriniz gözümün önünden geçti, María del Rosario.

"Sen Başkan olacaksın, Nicolás Valdivia." Ve o an başım döndü sanki, bir uçurumun kenarında gibiydim, Kapı Önündeki İhtiyar'ın aynasında kendi görüntüme bakıyordum. Benim de sonum, Veracruz'daki bir kafede oturup, üstümden sarkan bol gömleğin omzuna tünemiş münasebetsiz ve geveze bir papağan eşliğinde domino oynamak mı olacaktı?

Bu görüntü, Meksika Körfezi'nin yapış yapış sıcağında soğuk terler dökmeme neden oldu. İhtiyar beni gerçeğe döndürdü.

"Başkan olduğumda kimlerle çalışacağımı öteden beri bilmiyor muydum sanıyorsunuz? Lanet olsun, Bay Valdivia, kamburlar ancak ölünce tedavi edilebilirler ve politikada, tedavisi olmayan sürüyle kambur vardır, öldüklerinde bile düzelmezler."

Huzursuz bir şekilde sırtımı kaşımaya başladım. Engelleyemiyordum, İhtiyar'ın ses tonu son derece ciddi, karanlık ve hatta uğursuzdu.

"Benim için," diye sürdürdü konuşmasını "politikacı, Japon pilot gibi olmalıdır; silahlı ama paraşütsüz."

Tyrone Power'ın çok eski bir filminden alınma, alışılmamış bir jön ifadesi takındı.

"Quasimodo'yla kamikaze arasında Zorro olmayı seçtim ben. Maskeli kahramanın kusursuz olduğu varsayılır."

İçini mi çekmişti? İki elimle sandalyeyi tuttum. İhtiyar fark etti ve merhametli bir sesle şöyle dedi:

"Telaş etmeyin. Henüz son nefesimi vermedim. Kaç kez öldü sandılar beni!"

Acele ettim. Cesaretimi topladım.

"Beni haberdar etmeden ölmeyin, Sayın Başkan."

"*Neyden*," dedi küçük papağan, sanki bu soru için idmanlıydı. Gülesim geldi.

"Ortaya çıkmayan sırdan."

Yüz ifadesi değişmedi. Sorumu bekliyordu veya beklemiyordu ama sakinliğini kaybetmedi.

"İnsan her şeyi bilmemeli," dedi sonunda. "Sağlığa zarar."

"Ya da daha doğrusu, insan her şeyi bilemez mi?"

"Ne kadar asilsiniz, Valdivia. Uyanın. Sözünü ettiğim güç değil, zorunluluk."

"Zamanımız tükenmek üzere. Size yalvaracağım, siz de bir zamanlar genç oldunuz, beni Meksika'ya eli boş yollamayın..."

"Ben hiçbir zaman genç olmadım," diye karşılık verdi acı acı. "Başkan olmadan önce acı çekmem ve çok şey öğrenmem gerekti. Yoksa Başkanlık sırasında çekersin acıyı, öğreneceklerini Başkanken öğrenirsin ama ülkeye pahalıya patlar bu."

Bana saklamadığı bir küçümsemeyle baktı.

"Siz ne sanıyordunuz?"

Duraladı.

"İktidardan önce ve sonra, bulunduğun yere gelmek için çok şey kaybetmek gerekiyor."

"Ne var ki, kimi zaman bu kadar çok sırla, bu denli saray entrikasıyla, kişisel hırsla kaybeden, iktidar sahibi değil, halk oluyor. Ve bu da bir felaket," dedim, en ağırbaşlı ses tonumla.

"Felaketler iyidir," diye yalandı İhtiyar Alice'in kedisi gibi. "Halkın stoacı yanını güçlendirir."

"Başka?" diye sordum, hiddetimi gizlemeden.

İhtiyar bana acıma, sempati ve sabırsızlık karışımı bir ifadeyle baktı.

"Bakın: Herkes, beni bir yaşlılar yurduna kapayabileceğini sanıyor. Benim aklımı dikkate almıyorlar. Benim aklım onlar için vazgeçilmez. Sözlü sayıklamaları küçük papağana bırakıyorum. Bu yüzden buradasınız, çünkü ben, herkesin bilmek istediği bir şeyi biliyorum ve başkanlık seçiminin anahtarı bende olabilir."

Şeytani bir ifadeyle gözlerini kıstı, María del Rosario.

"Beni çöpe atsınlar diye ödün vereceğimi mi sanıyorsunuz? Siz gerizekâlı mısınız, yoksa gerizekâlı rolü mü yapıyorsunuz?"

"Ben size saygı duyuyorum, Sayın Başkan."

"Ben diyeceğimi dedim. Ağzım kapalı."

"Emin olun, açık sözlülüğünüz, size olan saygımı eksiltmeyecek."

Güldü. Gülecek cesareti buldu.

"Anlaşılan pek hünerliyim, yoldaş Valdivia. Politik tazminat yasasına inanırım ben. Bir elimle verdiğimi, öteki elimle alırım. Size istediğinizi verecek olursam, sizden karşılığında ne alacağım?"

Endişeyle sordum: "Yani benden ne bekleğinizi soruyorsunuz, değil mi?"

Ok gibi yanıt verdi: "Ya da sizi buraya gönderenlerden."

"Korunma" diye mırıldandım, aptallığımın anında farkına vararak.

Hiç gülmeyen İhtiyar gene gülmedi ama sırıttı.

"Beklenmedik olana asla güvenmeyin. İnanılması zor olana inanın."

Fırsatı kuyruğundan yakaladım: "Ama siz bana ne beklenmedik olanı, ne inanılması zor olanı teklif ediyorsunuz. Bana hiçbir şey vermiyorsunuz."

"Bak sen şu işe! Meksika'nın umuda ihtiyacı olduğunu söylesem, ne dersiniz? Kesinliği olan hayaller, kesinliği olmayan gerçekler yaratmaya ihtiyacı olduğunu? Düş gücünü canlandırmaya ihtiyacı olduğunu?"

"Beni kandırdığınızı düşünürüm."

"Gördünüz mü? Aslında yüzde yüz gerçeği söylüyorum size. Üstelik sırrımın anahtarını da veriyorum, eğer gerçekten anlamaya niyetiniz varsa tabii."

"Siz bana bir taş parçası hediye ediyorsunuz. Ben kayanın tamamını istiyorum, Sayın Başkan."

"Suya fırlatılan küçük bir taş, küçücük bir dalga yapar ama küçük dalga, büyük dalgalara yol açar."

Duraklama. İç çekme. Teslim olma.

"Sonunda da, bütün dalgalar birbirinin aynı olur."

Meksika Körfezi dev bir süzgeçmiş de, dalgaları deliklerinden süzülüp gidiyormuş gibi giden gücünü bir saniye içinde yeniden topladı. Kim bilir, belki de öyleydi

o öğleden sonrasında Körfez. İhtiyar ilk ziyaretimde, Meksika'ya Veracruz'dan giren istilacı gelgitini hatırlatmıştı. Ne var ki, gelgitlerin özelliği, çekilmektir, çekilirken de altlarındaki toprağın bir parçasını kendileriyle birlikte alıp götürürler, belki de yeryüzünün zaten kullanmış olduğu toprağı, artık istemediği ya da ihtiyaç duymadığı toprağı. Peki Körfez'in akıntılarının alıp götürdüğü neydi? Her şey, diye düşündüm, İhtiyar'ın izni olursa. Hiçbir şey, diye düşündüm, inadı suların kıpırdanmasını yasaklarsa.

"Hükümete karşı yürütülen gizli saklı işlerin sisi Meksika'yı kaplamış, kimsenin kafası da soluduğu havanın daha üstünde değil," dedi ilk kez hayal kurar gibi (alışıldık olana aykırı ve pek de haklı olmayan bir hayal) dalgakıranlara, Kale'ye, denize bakarak...

"Pis bir hava bu, efendim."

"Size tek bir şey söyleyeceğim," dedi İhtiyar alışıldık bakışı ve ses tonuyla. "İstediğin gibi soluyabilmek, sisi dağıtmak, gizli saklı işlere son vermek istiyorsan, ülkeye bir hayal vermek zorundasın."

"Gene mi?" dedim, artık boyun eğerek.

"Bir simgeden söz ediyorum." Eski başkanın ses tonu otoriterdi. Kandırılmış, kaybetmiş, çürümüş, yoldan çıkmış bu ülke ancak, ona yeni umutlar verecek bir simge bulduğu koşulda kurtuluşa ulaşır.

"Zaten tek yaptığımız, altı yılda bir beklentileri yenilemek oldu, ardından da hemen kaybettik. Hiç yitmeyecek bir umudun anahtarı var mı sizde?"

Bu kez gerçekten sustu ve uzun uzun düşündü. Yüzüne bakmamaya çalıştım, terbiyeli bir davranış olmazdı. Akbabaların artık Ulúa'nın üstünde uçmadıklarını fark ettim. Ocak ayında İhtiyar'ı ilk görmeye geldiğimde de fark etmiş miydim bunu acaba? Akbabaların artık göklerde daireler çizmediği duygusu, belki de yalnızca

bir tekrardı, bir *reprise*[1], daha önce görmüş olduğum bir şeyin tekrarı, şimdi de, yaşam bir rüyaymış gibi, ilk kez gördüğüm bir şey, daha önce olsa olsa düşlemiş olduğum bir şey. Yoksa tam tersi miydi? Dün mü görmüştüm bugün düşleyeyim diye?

"Patileri paçavradan bir kediydi bu," diye araya girdi küçük papağan...

"Halka yeni umutlar verecek bir simge."

"Gene mi?"

Bu kez sustu. Onun adına konuşma yürekliliğini gösterdim.

"Az önce söylediniz. Meksika'da herkesin bir simgeye ihtiyacı var. Sizde var mı böyle bir simge?"

Yarı ağarmış başıyla onayladı. Alnının açıklığı, yüz hatlarına soyluluk kazandırıyordu. Gözlerini göğe dikti.

"Akbabaların neden Ulúa'nın üstünde uçmadığını sormadınız mı kendinize?"

Bu kez de ben konuşmadım, başımı hayır anlamında salladım.

"Çok kaba ve ağzını tutamayan bir bakanım vardı. Bir gün onu çektim, dedim ki: 'Dikkat et. Orada burada seni suçlayanlar var.'"

"Beni neyle suçluyorlar, Sayın Başkan?"

"Gerçeği söylemekle."

Ve sustu, María del Rosario.

Ve sanırım anladım, María del Rosario.

"Daha zamanı gelmedi mi?"

"Hayır. Henüz gelmedi."

"Başkente ne mesaj götüreyim?"

"Kurtlar uluduğunda, sen de onlarla birlikte ulu. Seni kedi sanmasınlar."

1. (Fr.) Tekrar. (Ç.N.)

"Bir kez daha anlatmamı ister misin?" diye mırıldandı papağan.

"Teşekkür ederim, Sayın Başkan. Başka bir şey var mı?"

"Hayır. Ha, bir şey daha var. Ama bu, senin için, Valdivia."

"Dinliyorum, efendim."

"Tek üzüntüm, zaman içinde olup biten her şeyi biliyor olmam ama tarihin tamamını asla bilemeyecek olmam."

Yeniden San Juan de Ulúa'ya baktı.

"Zamanı gelince ben seni çağırtacağım, oğlum."

Gözaltlarında güneş sarhoşu palmiyeler yoktu.

"Bu arada, yazman için sana bir roman başlığı öneriyorum."

Söylemesini bekledim.

"*Frenkincirinin Maskeli Adamı.*"

45

General Cícero Arruza'dan General Mondragón von Bertrab'a

Sayın General, eğer hiyerarşik düzene saygısı olan biri varsa, o da benim, sadık hizmetkârınız Cícero Arruza. Israrımı bağışlayın. "Mavzer" adlı sadık yardımcımla size bir bant gönderiyorum bu sefer, samimiyetime ve kederime tanık olmanız için sesimi de kaydettim. O zaman, bu zaman, generalim. Bir şeyler oluyor ve sizinle benim istediklerimizi gerçekleştirmek için harekete geçme zamanı geldi. İzin verilemeyecek tek şey, bir iktidar boşluğudur ama dosdoğru bu derin boşluğa gidiyoruz. Kendinize sorun, Başkan ne zamandır halkın karşısında görünmedi? Ben söyleyeyim, hesabını tutuyorum. Ocak başlarından beri, yani raporu okuduğundan ve gringoların mutlak hâkimiyetine meydan okuduğundan bu yana. Ulus'un Başkanı'nın yüzünü görmeden geçen üç ay! Sözünü ettiğimiz iktidar boşluğu bu değilse eğer, ne tür bir delikten söz ediyoruz biz o halde? Delikler, delikler, hayatta her şey delikten ibaret, delikten çıkmak, deliğe düşmek, delikten sıçmak, deliğe sokmak veya deliğimize sokmalarına izin vermek. Size karşı açık olacağım, generalim. Ya harekete geçeriz, ya da hem size hem bana sokarlar. Sizi kararsız görüyorum. Hatta sadık memurunuz Cícero Arruza'dan uzaklaştığınızı görüyorum. Neler oluyor, kim olduğumu bu kadar geç mi anladınız, genera-

lim? Açık sözlülüğümü bağışlayın. Bu mesajı veriyorum ve geldiğim yere dönüyorum, kantine dönüyorum generalim, askerin ancak yatakta ve kantinde savaşları kazandığını söyleyip sataşırlar bize. Şu Tabascolu González Pedrero'yu anımsıyor musunuz? Hani şu gerçeğin oku dedikleri şeyle hepimizin başına iş açmıştı. Meksika Devrimi'nde bir milyon ölü var ama savaşlarda değil, birbirlerine ateş ederken kantinlerde öldüler, diyen González Pedrero değil miydi? Bunu söylememin nedeni, sizin benim kim olduğumu, nereden geldiğimi ve neler yapabileceğimi biliyor olmanız. Size bunu hatırlatıyorum çünkü bir şeyden emin olmanızı istiyorum: şiddet olaylarını benim hesabıma geçirebilirsiniz. Ölüler benim özel hesabımda... Kendime sakladığım bir şey yok, Sayın General, kiminle iş yaptığınızı bilirseniz, şarkıdaki koca gibi aldanmazsınız... "Bu tabanca kimin, bu saat kimin, avluda kişneyen bu at kimin?" Sesimin kusuruna bakmayın. İçtiğim zaman, deli gibi şarkı söyleme isteği duyuyorum... Müttefiğinizin kim olduğunu öğrenin. Bir keresinde size, şiddeti gerçekten özlediğimi söylemiştim; ama şu fareleri salarak, balkonlardan çiş dökerek toplantı dağıtmak türünden eften püften işler değil. İzin verirseniz, teminat olarak delillerimi açıklayayım. Birliğin değişik eyaletlerinde, bölge kumandanı olarak generalim, dâhice bir darbeyle asilerin ve düzen karşıtlarının işini bitirdim. Nayarit'deki muhalefet liderlerini, görünüşe göre bir seçim başarısını kutladıkları sırada içki fıçılarına amfetamin koyarak temizledim. Artık kutlayacakları bir şey yok. Guadalajara'daki muhalefet adayı, Metro kazısı sırasında sessiz sedasız ortadan kayboldu. Kazı şakaları, generalim. Yuvarlanıvermiş, derdim ben olsam... On yıl kadar önce, Üniversite'deki asi öğrencileri, hastalık taşıyan tavşanlarla dolu bir laboratuvara kapatarak ortadan kaldırdım. Açlıkla oyun olmaz generalim... Chiapas'taki

asileri, Tuxtla Gutiérrez'deki bir çamaşırhanede kurşuna dizdirdim, çarşaflara bulaşan kan daha çok dikkat çekiyor da... Yucatán bir kez daha Federasyon'dan ayrılmak istediğinde, halktan ve memurdan aldığım büyük destekle, bürokrasiye dair ne varsa ortadan kaldırdım (işlerinin nerede bittiğini sormayın bana), sonra da ahaliyi, hükümetin boş odalarını ziyaret etmeye çağırdım. Tek bir ruh bile kalmamıştı odalarda.

"Oturun masalara," diye emir verdim. "Oturun, çalışın, görmüyor musunuz? Daha önce bu masalarda oturanlar artık dönmeyecekler."

Bilmem kaçıncı zapatista ayaklanması bu kez Guerrero'da patlak verdiğinde, askeri birliğe, Chilpancingo' daki her üç evden ikisine haç işareti çizmelerini emrettim, altlarında da şöyle yazıyordu: "Buradaki herkes, General Cícero Arruza'ya ve hükümete karşı çıktığı için öldü."

Bütün bunlardan haberiniz var mıydı, generalim? Belki vardı, belki yoktu. Önemi yok. Şu anda alkolün etkisiyle iyice açık yürekli olduğuma göre, kiminle iş yaptığınız, sizi kandırmadığım, Tuxtla Gutiérrez'deki gibi çamaşırhane işlerinde bana güvenebileceğiniz kayıtlara geçsin isterim. Siz beyaz eldivenler takmaya devam ediyorsunuz, kimsenin onları kirletmesine izin vermem... (Uzun bir sessizlik, ardından gelen bir mariachi çığlığı.) Hahahay, Cícero Arruza işte burada, düşmanlarına bir parça dışkıyı karamel gibi sunabilen koskoca bir general. Bana düşman olmak ha? Ah, piçler... (Burayı sil Mavzer, General Bonbon çok namusludur ve saygısızlığımız yüzünden bize gücenebilir... senin ve benim gibi kaba saba adamlarla, generalim Bonbon gibi *playboyları* birbirinden ayırmayı öğren pislik Mavzer.)

"Düşmanlarınızı bağışlayın," demişti bir keresinde, Huamantla piskoposu.

"Yapamam," demiştim, çok ciddi bir ifadeyle. "Bir tane bile kalmadı. Hepsini öldürdüm."

Kurşuna dizilenlerin fotoğraflarından oluşan koleksiyonumu görmüş müydünüz, generalim? Bir tanesi yatağımın başucunda asılı. Bayağı ünlü bir resim. Kurşuna dizilmek üzere olan isyankâr bir elebaşının fotoğrafı. Kafasında bir Texas şapkası var. Ağzında da sigara. Bir bacağını öne atmış. Başparmaklarını kemerine sokmuş. Ağzı kulaklarında sırıtıyor. Ölümü koca bir sırıtışla bekliyor. Ben de böyle ölmek isterim, generalim, şimdi böyle kadehlere gömülmüşken, ruh kardeşim, silah arkadaşım olarak söylüyorum bunu size, Cícero Arruza böyle ölmek istiyor, hainler ve orospu çocuklarından oluşan bir kalabalığın karşısında kahkahadan ölmek istiyor..! (Uzun bir sessizlik daha.) Ah, generalim, bakın ne güdük şu benim talihim, ne zaman boy atacak acaba? Size bağlı. Siz emirleri veriyorsunuz, ben uyguluyorum. Bakın, ne kadar kolay. Ağır suçlar polise yükleniyor, ordu bütün suçlamalardan kurtuluyor. Size yemin ederim, görevimin sonuna dek emirleri yerine getirmeyi bilirim ben. Boşuna demiyorlar, Cícero Arruza hiç dost canlısı değil diye. Hiç dostum yok benim. Siz de benim dostum değilsiniz, general. Sizin emirlerinizi dinliyorum. Üstümsünüz. Ama dostum değilsiniz. Zaten uygun olmazdı. Bana inanın. Benim dostum olmak, sağlığa karşı suikast düzenlemek gibi bir şeydir. Buna karşılık, sadakatime ve ayağımı bastığım toprağı iyi tanıyor olmama güvenebilirsiniz. Güvenenlerin desteğine güvenirim ben. Halkın kendi kendini yönettiğine inanan demokratik Başkanımızın yarattığı otorite boşluğunda gerçek iktidarı uygulayan yöneticilere ve yerel idarelerin reislerine. Nasıl güvenmeyeyim? İlk eriyen cehennemdir. Meksikalılar ancak kaba kuvvetten anlar. Sonora'da Cabezas. Tamaulipas'ta Quintero. Baja California'da Delgado. San Luis'de Mal-

donado. Bu sersem demokratik hükümetten hepsi bıkmış durumda ve bize katılmaya hazırlar... Tabascoluyla ilgili bir şey söyleyemiyorum, çünkü onun ne yanıt vereceği asla bilinemez. Bir gün destek olacağına dair güvenceler verir, ertesi gün verdiği söze ihanet eder. Sizden hiçbir gerçeği saklamadığımı görün, generalim. Başkanlık seçimleri için belirlenen diğer adaylara gelince, güç odaklarıyla asker, ulusun güvenliği adına iktidarı ele geçirmek üzere karşılarına geçtiğinde göreceksiniz akılları nasıl da başlarına gelecek. Eski Başkan César León'a, halka açık bir cenaze töreni hazırladım bile. Hayır, öldürmeyeceğim, cinayetler ilan edilmez, işlenir. Entrikacı César León'a dokunaklı bir cenaze alayı düzenleyeceğim, öğle vakti pencerenizin önünden geçecek. Bakalım ne ima ettiğimi anlayacak mısınız. Bernal Herrera'yı bırakalım, harekete geçsin. Başkan Terán'ı ikiyle çarp, kimse bu sirkte ikinci bir gösteri izlemek istemiyor. Tácito de la Canal'ı ortadan kaldırmaktan başka çare yok, generalim. O sefil dazlağın bütün dünya açısından fazlasıyla zararlı sırrı var. Yönetime gelen şu çocukçağız, Valdivia, çok aptal, daha koltukaltlarında tüyleri bitmemiş. Kendi iyiliği için onu idare etme görevini ben üstleniyorum. Sağlığına, genç adam. Şu tartışmacı hanımefendi María del Rosario Galván'a gelince, ona bir sürprizim olacak. Görünüşe göre bu yaşlı hanım pek ateşliymiş. Öyleyse, benim çocuklardan yirmi tanesi dalar bunun evine, ne var ne yok yerle bir ederler, birbiri ardına bunun üstüne atılırlar, uzun eşek oynarlar. Kim kaldı generalim? Ah, evet, Maliye Bakanı. Yalnız o bizim geçici adayımız – gerçek anlamda geçici, Kartal Koltuğu'nda iki gün bile oturmayacak, sonra iktidarı silahlı kuvvetlere bırakacak, ya da Cunta'ya, Sayın General, ülkeye çekidüzen, insanlara güven vermek, ölüm cezasını yeniden getirmek, hırsızların, yankesicilerin ellerini, tecavüzcülerin penisini,

saldırganların bacaklarını kesmek, adam kaçıranların gözlerini oymak için benim de vatansever desteğimle doğrudan sizin başkanlık edeceğiniz Cunta'ya. Çünkü bu ülkede bir numaralı sorun güvensizlik ortamı, ağır suçlar, cinayet ve sizi ve beni harekete geçiren vatanseverliğin nedeni de bu, halkın güvenliği, yoksa kişisel hırslar değil, halkın güvenliğini sağlamak için de ulusun oybirliğiyle desteğini alacağız. Cezasız kalan suçlar dönemi kapandı. Saldırılara son. Adam kaçırmalara son. Cinayetlere son – sizin ve benim kaçınılmaz olduğuna karar verdiklerimiz haricinde. Düzen, düzen, düzen. Arzum...doğal ölüm... diye bir şeyin... kalmaması... (Ses azalmaya, dil dolaşmaya başlar.) Generalim, şu sıralar Sağduyu'nun adı Budalalık. Ayayayay, katıksız Meksikalıyım ben çünkü bütün geceler 15 Eylül benim için. (Geğirme sesi.) Lafımı sakınmadan konuştuğum için kötü düşünmeyin hakkımda. Ve bana bir yanıt verin artık. Şimdi harekete geçmek gerekiyor. Birlikte uzun bir yol yürüdük, generalim. Bana yanıt verin. Beni duyuyorsunuz ama bana bir şey söylemiyorsunuz. Sessizliğinizi ittifak ve uzlaşma olarak yorumluyorum. Şşşş, sinekler giremez bu ağızdan içeriye... saf tekila girer ancak, arkadaş... Kusura bakmayın, generalim. Planımız hakkında iyi izlenim edinmediğinizi düşündürmeyin bana. Hintinciri gibi hissettirmeyin bana kendimi, çünkü yalnızca meyvesi olduğunda ziyaret ederler onu... Ve bir şeyi biliyor musunuz, hiç adam öldürdünüz mü? İlkinden sonrakiler kolay olur... Hahahaha...

46

Nicolás Valdivia'dan Jesús Ricardo Magón'a

Aşkım, bu mektup imzasız gidecek ama sen kimden gelip kime gittiğini biliyorsun... Güzel fiil, gelmek. Akla gelebilecek her şekilde çekiliyor... Bu akşam limandan hareket ediyorum, seni Hotel Mocambo'da bekleyeceğim. Şaşırma. Marienbad'ın Körfez üstünde olanını düşün. Yüz yıllık yalnızlık içinde bir otel, en görkemli günlerinin, 1940'ların hayaletleri yaşıyor şu anda otelde. Düşünsene. Seksen yıl öncesi. Boş, *délabré*[1] bir labirent olmanın avantajına sahip. Varış noktan olmadan girip çıkıyorsun. Odana ulaşmak zevkli bir serüven, beni orada beklemekteysen tabii. İki oda tuttum ve beni tarçın rengi bedeninden, ormanlarla, çiçeklerle, karanlıklarla, ışıklarla, kuytularla, savanlarla dolup taşan tropikada canlı bir heykeli andıran bedeninden ayıran bekleme süresine dayanacak gücüm yok artık.

Kadınları da aynı yoğunlukla sevdiğimi yinelememe gerek yok, onlarda, bende olmayanı görüyor ve arzuluyorum. Ama seni de seviyorum, karşı cinse ilgi duymamla çelişen bir durum değil bu, çünkü sende kendimi görüyorum. Kadınlarda, bende olmayanı görüyorum ve o

1. (Fr.) Viran. (Ç.N.)

da beni heyecanlandırıyor. Sende, kendimi görüyorum ve tutkum karasevdayla aydınlanıyor. Evet, erkeğiz biz, genciz; ama senden önce bitecek benim gençliğim ve biliyorum, seni severek sende bırakıyorum gençliğimi daha yitirmeden. Ben gençliğimi sana emanet ediyorum, aşkım. San Juan de la Cruz'un söylediği gibi seviyorum seni, utanmadan, sakınmadan söylemeli tekrar tekrar *güzelliği*, böyle sevmeli.

"Öyle bir yol tutalım ki, sözünü ettiğimiz aşk deneyimi, senin güzelliğinde görmemizi sağlasın birbirimizi, birbirimize eş güzelliğimizle, birbirimizi görelim senin güzelliğinde, sen de aynı güzelliğe sahipsin nasılsa; böylece, bakarak birbirimize, her birimiz kendi güzelliğini görsün ötekinde, birimizin güzelliği ve ötekinin güzelliği senin güzelliğin olduğunda tek başına, ben senin güzelliğinde, böylece seni göreceğim senin güzelliğinde ve sen de beni göreceksin senin güzelliğinde ve böylece ben sen ortaya çıkacak senin güzelliğinde ve sen ben olacaksın senin güzelliğinde ve benim güzelliğim senin güzelliğin olacak ve senin güzelliğin benim güzelliğim; ve böylece ben sen olacağım senin güzelliğinde ve sen ben olacaksın senin güzelliğinde, çünkü senin güzelliğin benim güzelliğim olacak ve böylece birbirimizi göreceğiz senin güzelliğinde..."

Narkissos'un aynası değilsin. İçinde iki çıplak, beraber yüzdüğümüz havuzsun. Yaramı dağlayansın. İncecik yaramsın. Tek bir adamı sevdim ömrümde, o da Sensin.

Not: Mocambo denizinde serüven peşinde koşma. Kıyıda çok köpekbalığı var ve kumsaldan birkaç metre öteye atılan ağların içinde de bazen oyuklar oluyor. Yüreğini ağzına getirebilir! Unutma, köpekbalığının iyi tarafı, hep hareket halinde olmasıdır. Durursa, denizin dibini boylar ve ölür. Hareket halindeki köpekbalığı düş görür mü?

Ne hoş bir bilmece, aşkım. Sen bundan böyle kumsalda dolaşma. Kumsal kumdan değil. Balçıktan. Temiz ayaklarla bekle beni. Mektubu köpekbalıklarına at. Yerlerse, bir şeyler öğrenirler. Sevmeyi öğrenirler. Bilir misin, yalnızca bir kez becerirler acınası yaşamlarında.

47

Xavier Zaragoza "Séneca"dan Başkan Lorenzo Terán'a

İlişkimizin takvimini acıyla gözden geçiriyorum da, Sayın Başkan, hareketsizliğinizi eleştiren atsineği olduğumu fark ediyorum. Tahtında hareketsiz oturan bir kral, böyle yaparsa, krallığında barışın hüküm süreceğini sanıyor. Başını sola çevirirse, savaş ve ölüm görüyor. Sağa çevirirse, ütopik olsa da özlemle beklenen özgürlüğü ve refahı görüyor.

Ben de şimdi yatağınıza yatırılmış olarak görüyorum sizi, sizi böyle görmeme izin verdiniz çünkü, tükenmiş halinizle dostum, artık yalnızca dostum, sevgili dostum, iyi yürekli, dürüst insan, halkına duyduğu sevgiyle can bulan Başkan, şimdi sizi acılar içinde görüyorum ya, bir Başkan'ın bir şey yapmadığını ama yaptırmadığını da her zamankinden daha iyi anlıyorum. Ulusun kurduğu bir hayalin ürünüdür Başkan – belki de ortaklaşa görülen bir hayalin. Şöyle demiştim size bir keresinde:

"Daha az şöhret, daha az gösteriş, daha çok özgürlük, efendim."

Ne korkunç, politika ne kadar acımasız, çünkü siz ortadan yok olduğunuzda, birkaç gün içinde şöhretiniz de sizinle birlikte kaybolup gidecek, biz de özgürlüğümüzü kaybedeceğiz! Sayın Başkan, sizden sonra koltuğa oturacak başkan konusunda kararsızsınız. Yeni Başkan'ın

sizin gibi biri olması, Bernal Herrera gibi dürüst bir adam olması, De la Canal gibi bir namussuz olmaması için ne yapılabilir?

Bugün ne kadar boş, ne kadar acınası görünüyor gözüme size verdiğim ilk tavsiyeler, sevgili Başkanım ve dostum:

"Başkanlığa geldiğinizde, cicim aylarını iyi değerlendirin. Balayı kısa sürer. Demokratik rejimin tahvilleri geceden sabaha değer kaybeder."

"İktidarda olmanın ilk koşulu, görevin sınırsız büyüklüğünü görmezden gelmektir, Sayın Başkan."

"Başkanlık, güneş sistemine benzer. Siz güneşsiniz, Bakanlar da uydularınız. Ama Tanrı değilsiniz, onlar da melek değil."

"Politika," demiştim o zamanlar size, "mümkün olanı gerçekleştirme sanatı değildir. Önceden görülemez olanı resmetme sanatıdır, grafitidir. Kaderin karalamasıdır."

Zavallı Başkanım! Üç yıl boyunca Herrera'nın pragmacı anlayışıyla, Tácito'nun gurursuzluğuyla ve "Séneca"nın idealist anlayışıyla oradan oraya çekiştirilip durdunuz! Bugün, Kartal Koltuğu'na oturduğunuz ilk gün olsaydı, ne derdim size acaba? Dualarla defedelim diye değil ama, yararlanmayı veya gerektiğinde kaçınmayı becerebilelim diye, kadife eldivenli geleneksel sıkıyönetimimizin en kendine has özelliklerini yinelerdim:

"Bir Başkan'ın edilgenliğinden korkulmaz, sınır tanımayan etkinliğinden korkulur."

Sizinle tam tersi oldu. Güvensizliğin artması, etkinliğinizinden çok edilgenliğinizi körükledi. Üstelik bugün gücün dayanılmaz çekiciliğinin de farkındasınız. Ulusal güçlerimizi örgütleyen ve bizi kayıtsız şartsız boyun eğmenin haz veren edilgenliğine bağımlı kılan bir lider olmanın çekiciliği sözünü ettiğim.

Bu en kolayı.

En rahatı.

Ama en tehlikelisi. Ve siz bu tehlikeden kaçındınız, benim sevgili, çok sevgili Başkanım. Bir gün bana şöyle demiştiniz:

"Elime uzun uzun raporlar tutuşturarak beni kandırdıklarını düşünüyorlar. Çeçe sineği ısırmış da uyuşmuşum sanıyorlar. Yanlış. Geceleri okuyorum ve her şeyin de farkındayım. Ben onları kandırdım. Rahat uyuyorum."

Evet ama edilgen başkan olarak bıraktığınız izlenim, bugün yanlış yorumlara yol açabilir; insanlar, hiperaktif bir Başkan istiyoruz diye yaygara koparabilir, çünkü otorite, bugünden yarına görüntü değiştirebilir (Madero' dan Fox'a, geçen yüzyıldaki başkanlık değişimlerini düşünün) çünkü halk, aykırılıklardan beslenir ve zıtlıklara hatta çelişkilere bayılır.

Teşekkürler, sevgili dostum, Sayın Başkan Lorenzo Terán, yatak odanıza girmeme, sizi etrafınızda hemşireler, doktorlarla, serumlarla, ağrı kesicilerle kuşatılmış, yatağa serilmiş halde görmeme izin verdiğiniz için teşekkürler. Hayatınızı her yönüyle görme fırsatını verdiğiniz için teşekkürler.

Bir daha görüşür müyüz, bilmem. Biliyorum, sadık sivrisineğiniz "Séneca"dan başka kimseye, gücün sonsuza dek son bulduğu bu bekleme odasına girme iznini vermediniz bugüne dek.

Elveda, Sayın Başkan...

48

Delege Paulina Tardegarda'dan Delege Onésimo Canabal'a

Bu mektubu sana, yeni İçişleri Bakanı Nicolás Valdivia'nın genç çalışma arkadaşı Jesús Ricardo Magón getiriyor. Gülüyorum. Hükümetin küçük bir memuruna gizli sırları verdiğimi düşünerek pancar gibi kızaran suratını görebiliyorum. Sen ve ben, Onésimo, kararlılık ve politik yetenekle kendi küçücük Kongremizi örgütleyebiliriz ve hükümetin karşısına barikatlar örebiliriz... Sen ve ben, Onésimo, bu akılla, tek parti yönetiminin geniş gücünden, hayatı Başkan Lorenzo Terán'a dar etmek için yararlanabiliriz... Ah!

Bana dikkatli olmamı ve ağzımı sıkı tutmamı söyledin. Ben de tutuyorum, Onésimo, bir de hediye gönderiyorum sana. Hediyemi bu mesaj aracılığıyla gönderiyorum, denirdi yarım yüzyıl önce ve Valdivia'nın yardımcısı Magón aracı olduğuna göre, aracının da senin açından mesajın kendisi olması gerekiyor.

Mesaj şu: Harekete geçmek için meydan bize kaldı. Dosdoğru konuya giriyorum. Cícero Arruza, ülkenin iç durumunu iyi okuyamadı. Arruza'dan kötü bir tat kaldı ağzımızda geçmiş günlerden, uzak zamanlardan bu yana hayatta kalmayı başaran biri o. Sorun varsa, kaba kuvvete başvurmak gerektiğini düşünür ve ona kalırsa bunu da yalnızca Ordu halleder. Aklında karanlık bir plan var:

askerî bir darbe yapmak için bütün valileri ve yerel idarelerin reislerini bir araya getirmek ve Başkan Lorenzo Terán'ın edilgen yönetimi sonucunda ortaya çıkan, "iktidar boşluğu" dediği şeyi (nereden öğrendiyse bunu artık?) doldurmak.

Herkesle konuştum, bu yerel güçlerin veya güç odaklarının her biriyle tek tek görüştüm, sana olan biteni bir an önce ve hızlıca anlatayım. Başkan'ın edilgen tutumu onların çok hoşuna gidiyor. Hoşlarına gidiyor çünkü işlerine geliyor. Merkezi otorite boşluğu olursa ve paşa canlarının istediği şekilde hareket edebilirlerse, hoşlarına gitmez mi, sen söyle. Sonora'da Cabezas, Cumhuriyet'in Merkezi işine karışmadan kendi eyaletini istediği gibi yönetirse mutlu olmaz mı, ya Tijuana'daki yönetici "Chicho" Delgado, göçmenlerin sınırı yasadışı yollardan geçmesine aracı olan vurgunculara ve Delgado birilerinden alıp ötekilere ödeme yapmadığı sürece bu yasadışı geçişlere izin vermeyen Amerikan göçmen polisiyle kimse işine karışmadan işbirliği yaparsa mutlu olmaz mı? Ne utanç verici bir durum, Bay Onésimo, ruhum benim, ne yüz kızartıcı, Amerika Birleşik Devletleri'nde düzeni sağlamaktan sorumlu güçler de nasıl rüşvete batmış! Benim de nasıl kızardığımı görmüyor musunuz? Hep söylemez miydim size? Gringolar Meksikalıların en küçük kusurunu bin katına çıkarıp sonra da bir milyon karşılığında saklamayı çok iyi bilirler diye.

Evet, benim de ara sıra küçük bir şaka yapmama izin verin, Sayın Delege, bana rahibe gibi davranıyorsunuz ya... Evet, gene ciddi konulara geçelim, söyle bakalım bana, sence San Luis'deki Roque Maldonado, Japon yatırımcıların doğrudan onunla görüşmesinden, San Luis Potosí'nin gizemli kutsal tapınağında, bu dünyadan göçmüş reis Gonzalo N. Santos'un malikânesi *El Gargaleote*'de anlaşmalar imzalanmasından, bu yorulmak bil-

mez, girişken devrimci, federal hükümet işine karışmaksızın işin ağız sulandıran komisyonunu götürerek hayal bile edemeyeceği bir servet elde etmekten memnun değil midir?

Sence, *capo di tutti capi*[1] Silvestre Pardo, işlerine burnunu sokan bir hükümetin, Narcomex imparatorluğunun sularını bulandırmasını ister mi? Başka bir şey söylemiyorum. Bu kadarı yeter. Tek bir yönetici, reis veya uyuşturucu satıcısı yok ki, "kâr payları" bölüşülürken, General Cícero Arruza'nın aslan payını götürdüğü bir askerî yönetimi başında istesin. Bu bizim general ya şaşı, ya deli ya da su katılmamış bir salak. Bütün hesapları acınası bir şekilde altüst oldu. En sonunda gürültü patırtının içinde bir başına kalacak.

Şimdi bu olan biteni hükümetin bilmesi ve hükümet temsilcisinin de, karşı konulmaz melek yüzüyle rüya gibi bir oğlan olan Jesús Ricardo Magón olması neden önemli, anlıyor musun?

Gülüyorum Onésimo ama acı acı gülüyorum. Kurnazlığıyla ve hırsıyla elimizden kurtulmayı başaran tek kişi, Tabasco'nun güçlü adamı, "Mano Prieta" dedikleri Humberto Vidales oldu. O da Kartal Koltuğu'na çıkmayı isterdi ama avı defalarca elinden kaçırdığı için, (televizyon dizilerinin kötü adamı olmak için, kendini olduğundan farklı göstermeyi bilmek gerekir, öyle ağzını büzemezsin, kaşını kaldıramazsın, burnunu çekemezsin, Haçlı Şeytan'ın[2] pelerinine sarınıp gizlenemezsin) sevgiyle Dokuz Kötü Ruhlu Evladım dediği, hanedanındaki adamlarından birinin er ya da geç ama bir gün mutlaka

1. (İtl.) Tüm başların başı, elebaşların elebaşı. (Ç.N.)

2. *La Cruz del Diablo* (Şeytanın Haçı), Gustavo Adolfo Bécquer'in *Rimas y Leyendas* başlıklı yapıtının Leyendas koleksiyonunu oluşturan öykülerden biri. (Ç.N.)

o koltuğa oturup, kendi aklınca, doğal olarak Başkan olma hakkını arayacaklarına güveniyordu.

Seninle benim destek verdiğimiz başkan adayına sakin olmasını ve yalnızca karanlık Tabascolu için endişelenmesini –çok değil, çok çok endişelenmesini– söyleyelim, Onésimo. Ötekiler, çıkarlarına dokunmadığın sürece, *biz* ne istersek onu yapacaklardır – bizim istediğimiz de dalga yapmamaları ve işlere bulaşmamaları.

Peki *biz* kimiz, benim seçkin dostum? Ve ne istiyoruz? Tam olarak, 2024 başkanlık seçimlerinde karar veren olmak istiyoruz. Say kafaları, Onésimo. Tahmin edilenin aksine, Arruza az önce sözünü ettiğimiz nedenlerden dolayı önemli değil ve bana havale etmeyi uygun gördüğün görevin en iyi sonucu da bu nedenleri öğrenmemiz oldu.

César León'un bu seçimlerde yeniden seçilebilme şansı yok. Anayasa'yı değiştirmesi gerekecek ve bu da, Hıristiyanların Büyük Perhizi'nden bile uzun sürebilir. Her koşulda, sen ve ben, belirsiz bir zaman boyunca işlerin sürüncemede kalmasını sağlayabiliriz. Dememiş miydim bir gün sana?

"Kongre'nin üç görevi vardır. Bir, yasaları geçirmek. İki, geçmelerini engellemek. Ama en önemlisi, konuların belirsiz bir zaman boyunca sürüncemede kalmasını sağlamak, bütün bütüne çözülmelerini engellemek, gündemin çözüm bekleyen işlerle dolu olmasını sağlamaktır... Eğer öyle olmazsa, sevgili dostum, senin ve benim burada ne işimiz var? Yaptığımız işin hesabını nasıl vereceğiz? Bütün konuları sürüncemede bırakarak mı yalnızca?"

"Dikkatli ol. *Los Idus de Marzo* derneğini kurarsın sen kesin."

"Ne kadar da kültürlüsün Onésimo. César León zamanında boşuna Tarım Bakanı olmamışsın. Biz en iyisi *Las Calendas Griegas* derneğini kuralım..."

Listeme devam ediyorum. Öyle etkilenmiş gibi bakma. Sana gitmiyor.

Andino Almazán, popülerlikten "sınıfta kalır". López Portillo dışında Başkan olabilen Maliye Bakanı olmadı bugüne dek. Almazán televizyon dizilerinin kötü adamı. Altı yıl boyunca senden para isteyen herkese HAYIR de. Belki de asıl işi nefret çekmek, seçmen, çok kısa bir süre için de olsa birini sevmek istiyor, sonra hayal kırıklığına uğrarsa uğrasın.

Şimdi geriye iki tane ciddi aday kalıyor. Bernal Herrera ve Tácito de la Canal.

"Tácito'yu ele" dersem, irkilme sakın.

Nicolás Valdivia, genç Magón'la bana, Tácito'nun MEXEN'le kurduğu gizli ilişkilerde yasaya aykırı işler yaptığını ispatlayan belgeleri gönderdi. Bir arşivcinin bu türden suç kanıtı olan belgeleri saklaması, Tácito gibi kurnaz bir yöneticinin gözünden nasıl kaçtı, hâlâ anlayabilmiş değilim. Arşivcinin oğlu olan Magón, babasının tek bir belgenin bile yok olmasına asla izin vermediğini söyledi. Doğrudur. Ama Tácito, belgelerin kâğıt öğütücüye gitmek yerine arşive gitmesine nasıl izin verdi acaba? Aklıma bir tek, güçten kaynaklanan kibrin bataklık bölgelerine girmek geliyor, *hubris*[1], Onésimo (bu sözcüğü sana bir iki defa açıklamıştım, yinelemeyeceğim), o bataklık, Başkan Nixon'ı da, kendisini adi bir suçlu gibi gösteren bütün bantları hararetle saklamaya itmişti, en sonunda da Beyaz Saray'dan kovulmasına yol açmıştı... Döktükleri kanın kayıtlarını saklayan yöneticilere, kurşuna dizdirdiklerini filme çektiren komutanlara, vahşet bantlarını seyrederek zevkten çıldıran işkencecilere yönetimin her kademesinde rastlayabilirsin, Onesimo...

1. (Yun.) Kibir. Tanrılar karşısında büyüklenmek, böbürlenmek. (Ç.N.)

Tácito, bu belgelerin, kendi kişisel tarihini gözler önüne sermesini engelleseydi, daha incelikli, daha kibirli sayılabilir miydi? Sanmam. Bu konudaki en iyi örneğe dönecek olursak, Nixon'ın "The White House Files", Beyaz Saray Dosyaları adı altında ayrı bir arşivi vardı. Bu dosyalarda, işlediği suçların ve rezilliklerinin kanıtlarını saklardı ama seçimleri kaybettiği koşulda, Beyaz Saray'dan anında çıkarılmaya hazır halde tutulurdu kanıtlar.

Yalnız Tácito'nun işlerinde gizli bir niyet seziliyor. Belgelere imza atmış. Ama imza da kolayca taklit edilebilir. Belgeleri arşivci Cástulo Magón'a kimin verdiğini soruyorum kendime. De la Canal olduğunu sanmıyorum. Eğer "Bay Cástulo, bunu arşive kaldırın..." diyenin kim olduğunu bulursak, bulmacayı da çözeriz.

Tekrar söylüyorum. Tácito'yu ele. Suçu gösteren özgün belgeler, María del Rosario'nun elinde ve bu sırrı, tepelere çıkmasını sağladığı küçük Nicolás Valdivia'sıyla ve başından beri, eski âşığı olan, Kartal Koltuğu adayı Bernal Herrera'yla paylaşıyor.

Bir kez daha söylüyorum, Nicolás Valdivia, genç Magón'la bana, Tácito'nun MEXEN'le kurduğu gizli ilişkilerde yasaya aykırı işler yaptığını ispatlayan belgeleri gönderdi. Tekrar ediyorum, bir arşivcinin bu türden suç kanıtı olan belgeleri saklaması, Tácito gibi kurnaz bir yöneticinin gözünden nasıl kaçtı? Bilmiyorum. Ama kanıtları görünce, Başkan Terán'ın, Tácito'nun istifasını neden hızlandırdığını anlıyorum.

Herrera'nın istifasını da tabii. Bu durumda Herrera, açık şekilde en gözde aday. Magón bana, Tácito'nun Herrera ve María del Rosario'ya karşı çevirdiği dolabı, Herrera'nın gözde adayı olduğunu belli ederek Başkan'ın bozduğunu söyledi.

Tablonun görünen yüzü bu. Şimdi Onésimo, gerçek resim, bu olasılıkların hepsini kapsıyor, yalnız işin görün-

mez yüzü, hepimizin sandığı gibi "Başkanlık Adayı" konusu değil, Başkan'ın görevinden çekilmesi veya yokluğu halinde, yerine geçecek "Geçici Başkan".

Yüzünün ne hal aldığını görebiliyorum. Şaşkınlığını gizle. Ve Başkan'ın görevinden çekilmesi için César León'un çevirdiği dolaplara veya Cícero Arruza'nın tehditlerine de aldırış etme. Burada daha başka işler dönüyor. Kuşkulu bir şeyler var. İçişleri Bakanı Valdivia'nın güvenilir adamı genç Magón'dan öğrendiğim kadarıyla, Valdivia ona, Başkan'ın çok sevdiği "Séneca"nın, Terán'ı çok sarsıcı bir fiziksel çöküntü içinde gördüğünü söylemiş.

Peki Valdivia'nın bundan nasıl haberi oldu? Çünkü Séneca, gizliden gizliye âşık olduğu María del Rosario'ya anlatmış, Eva Perón'un çarıklı modeli olan María del Rosario da gidip, korumasına aldığı Valdivia'ya anlatmış. İşte tablo bu, Onésimo. Hepsi kendi aralarında casusluk yapıyor, evraklar çalınıp elden ele geçiyor ve eminim, kimse görmediğinde birbirlerini bile gözetliyor bunlar...

Bu da bize politikada sırların bağıra çağıra açık edildiğini, gizli olanınsa yalnızca sesler olduğunu gösteriyor. Yanıtını kesin olarak bildiğin bir bulmaca düşün, Onésimo ve sırları unut; boş anforalar gibi sırlar. Eğlencelik.

En iyisi, yanıtını zaten bildiğimiz şeylerin üzerinde iyice düşünmek, dönüp dönüp düşünmek.

Sırlar işte orada gizli.

49

María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya

Başkan Lorenzo Terán öldü. İyi bir babayı kaybetmek gibi, Bernal. Gençliğimden beri, despot ve namussuz babamın iğrenç görüntüsüyle bir arada yaşadım. Zaman zaman karabasanlarıma girer. Bağırarak uyanırım,

"Defol! Yok ol! Ölün, canlı halinden de korkunç!"

Franco öldüğünde, yaşamı boyunca Franco karşıtı olmuş olan Juan Goytisolo (bugün artık seksen dokuz yaşında, Marakeş, Medina'nın labirentinde yaşıyor ve adresi bilinmiyor), İspanyollara kırk yıl boyunca hükmeden üvey babanın ruhuna bir dua mırıldanmaktan kendini alamamıştı.

Oysa, Lorenzo Terán, ailenin atasıydı, iyi bir insandı. Fazlasıyla iyiydi belki de. Ona "baba" dediğime bakma, o aslında senin ve benim çocuğumuz gibiydi, Bernal. Bunu biz yaptık. Coahuila'daki işlerini bırakıp, bizim bir felaket olan tek parti yönetimimizin karşısında sivil toplumun Başkanı olarak ortaya atılması için biz ikna ettik onu, üstelik Meksika'da tek bir politik oluşum yoktu ki felaketten kurtaracak, sanki sekiz inatçı velet vardı da, hepsi birden kızamığa yakalanıp aynı odaya tıkılmıştı.

Oysa Lorenzo Terán, temiz, suça bulaşmamış bir işadamıydı. Bir de buna ek olarak, bizim girişimimizin ürünüydü, Bernal. Yine de bir karar almıştık. İşine karış-

mayacaktık. Makamına ve yönetme hakkına saygı duyacak, ona sadık kalacaktık. Ona hizmet edecektik. Tavsiye verecektik. Ama onu kukla gibi oynatmaya kalkmayacaktık. Kötü mü yaptık? Daha katı bir baskı mı uygulamalıydık üstünde? Tavsiye veren kişi (benim durumum) veya yürütmenin sadık adamı (senin durumun) olmaktan daha öteye mi gitmeliydik? Başkan acaba bütün güç gösterilerinin senin yükümlülüğünde olduğunun farkında mıydı: grevler, öğrenciler, köylüler? Harekete geçen sendin. Başkan'a da iş olup bittikten sonra bilgi verdin. Çünkü kampanya sırasında son derece mücadeleci bir görüntü sergileyen Lorenzo Terán, hükümetin başına geçince, azizlere yaraşır türden inzivaya çekilip, en katı kuralları uygulamak adına bir direğin üstünde yaşayan keşiş olmaya karar verdi. İnsanlardan uzakta, tek başına Tanrı'ya hizmet etmek için bir direğin tepesine çıkmış bir adam, toplumu da bırakmış kendi kendini yönetsin diye.

Onun adına sen ve ben harekete geçmek zorunda kaldık. Kendimizce ona sadık kalma yolumuzdu bu. Onu idare etmeye kalkışmadık. Yönetme hakkına saygı duyduk. Ama yardımına koşmak adına boşluklarını doldurduk. Dikkatimizi çekmediği için de, yapabileceğimiz ne varsa yaptık. Sen İçişleri Bakanı olarak yaptın. O koltukta yapılabilecek çok şey var. Ama her şey değil. Bana öyle geliyor ki, Başkan Terán'ın kalbinde, yolunu şaşırmış bir ütopyacı vardı. Yalnız ona kulak astı, "Séneca"ya, böylece yankileri kışkırtıp, terbiyesiz ve gaddar bir yanıt vermelerine neden oldu, bu da bizim için kötü oldu. Hoş, beklenmesi gereken bir tepkiydi.

Benim rolüm, kadın olmamla sınırlı görüldü. Ne kadar ilerlersek ilerleyelim, toplumumuzda yazılı olmayan bir kuralın eksikliği var hâlâ. Bir erkeğin bütün günahları bağışlanıyor. Bir kadınınsa, hayır.

Gülümsediğini tahmin edebiliyorum, Bernal. İyi kalplisin. Asilsin. Yalnız bir kez boşboğazlığım yüzünden beni suçladın, Tácito de la Canal'la kavga ettiğimde. Haklıydın da. Hormonlarım baskın gelmişti. Senden bir kez daha özür dilerim. Yalnız politik anlaşmamızı bozmakla kalmadım. Tedbirli olmak, dikkatli olmak, ağzı sıkı olmak. Gücün kötü tarafı, insana çaresi olmayan bir dokunulmazlık duygusu vermesi. İnsan güce alıştığı için tedbiri, dikkati, ağzı sıkılığı elden bırakıyor.

Bu hatayı tekrarlamayacağıma yemin ederim. Bu nedenle, dün ikimiz Metropolitana Katedrali'nde Başkan'ın cenaze töreninde birbirimize dayanırken yaptığın teklife, bu kez kanıt kalsın diye, yazılı olarak yanıt veriyorum.

Sen de benim gibi geleceğini düşünüyorsun. Başkan'ın ölümüyle, politik takvim öne alınmakla kalmadı. Değişime de uğradı. Şu politikadaki sapmalara bak! Amazon Nehri'nden daha fazla dönüşler, yılankavi kıvrımlar, çavlanlar, genişlemeler, daralmalar, beklenmedik adacıklar, engeller, derinlikler var politikada. Nicolás Valdivia'ya, "Meksika Başkanı olacaksın," dediğimde, onu kandırıyordum. Sanırım ikisinden biri oldu. Valdivia bunu erotik bir meydan okuma, ertelenmiş cinsel bir vaat, haklı bir kadın kaprisi olarak algıladı:

"Gel kollarıma, evlat... Yatağımın Başkan'ı ol. Beni anlamadın mı? Benim yatağım, Meksika'nın gerçek Başkanlığıdır, şaşkın..."

Ya da hırsın harekete geçirici gücünü anladı. Kandırılmıyordu. Ben senin için çalışıyordum. Ama politika, "insanın ne olduğunu ve bilmezlikten geldiklerini gizlemek amacıyla yaptığı bir şeydir". Nicolás Valdivia, bu teklifi anlamak için yeterince zekiydi, gözü pekti ve güzeldi. Ya hep ya hiç.

Sonuçta hepsi oldu. Şimdi Geçici Başkan olacak.

Bana öyle bakma, aşkım. Bırak iki sırdan biri de bana kalsın. Hiçbir kadının bu hakkı elinden alınmamalı. Erkeklerin sırlarını ne kadar kolay öğrenebildiğimizi gördün mü? "Söylemezsen gücenirim"den, "Sırlarını sakla. Bir daha beni görmeyeceksin"e dek. Bernal, Lorenzo Terán'ın yaşamının bir döneminde onunla olan yakın ilişkimi biliyordun. Bahtsız, zavallı çocuğumuzu koruyan o oldu. Beklemeden ona teşekkür etmek istemiştim. Yalnızca birkaç ay süren bir aşktı, Amerika Birleşik Devletleri'ne yaptığım yolculukta yaşanmıştı. Houston'da buluşmuştuk. Bana radyografi sonuçlarını göstermişti. Ben Başkan'ın öleceğini biliyordum, Bernal. Ama ne zaman ve nasıl öleceğini bilmiyordum. Hazırlıklı olmak gerekiyordu. Senin için yaptım, aşkım. Başkan 2024 seçimlerine dek veya daha uzun yaşayacak olsaydı, Valdivia Los Pinos'ta arkamızı kollayacaktı. Lorenzo Terán Kartal Koltuğu'nda ölecektiyse de, Geçici veya şu andaki durumda Vekil Başkan olmak, böylece seni de seçime hazırlamak için ikimizin yarattığı Valdivia'dan daha yumuşak, daha kolay şekil verilir bir adam var mıydı? Hesaplarım böyleydi. Evet, "politika, insanın ne olduğunu ve bilmezlikten geldiklerini gizlemek amacıyla yaptığı bir şey". Valdivia'yla her iki cephede birden kazançlı çıkıyorduk. Hükümet dairelerinden İçişleri Bakan yardımcılığına, oradan da İçişleri Bakanlığı'na. Başvurduğum hileleri bağışla. Başarılarımızı paylaş. Kongre'nin Vekil Başkan ataması gerekecek. Adamımız hazır. Valdivia. Onu göreve hazırladık. 2024 Temmuzu'nda yapılacak seçimi o düzenleyecek ve sen bir kez daha vatandaş olarak aday olacaksın. Meksika Başkan'ını kim seçiyor? Yüzde yetmiş, herhangi bir partinin taraftarı olmayan vatandaş seçiyor. Karşında kim olacak? Tácito elenmiş durumda. Andino'nun boyu yetmez. Yüzyıl başlarındaki adıyla "koca kabine"de boyu yetecek adam yok.

Eğilimler var; örneğin asker. Ulúa'nın gizemi var, bir de bu sırrı elinde tutan Kapı Önündeki İhtiyar var, ağzındakini çıkarsın diye ne işkence edebilirsin, ne öldürebilirsin. Sırrını mezara götürecek. Bir de yaşlı bir adama işkence etmek onu öldürebilir ve alçakça bir acımasızlık olur. Ha, şu münasebetsiz kız De la Garza da var, öte tarafa göçmüş başkan adayı Tomás Moctezuma Moro'ya aşk mektupları yazıp duruyor.

Sonuç olarak, kendine bir rakip bulman gerekiyor, Bernal. En son karşısına rakip çıkarmadan başkan seçtiğimizde (López Portillo'dan söz ediyorum), işlerin nasıl gittiğini gördün işte. Kibir aklı yalayıp yuttu. Erk, düşüncenin sınırlarının ötesine geçti.

2024 seçimlerinde senin rakibin kim olacak, Bernal?

Asıl endişelenmemiz gereken konu bu, yoksa senin içi geçmişlerin arasında yaptığın çılgınca aşk serenatların değil. Çünkü sen elli iki yaşındasın, ben de kırk dokuzumdayım. Katedral'de Başkan'ın ruhuna dua eden yaslı kalabalığın ortasında kulağıma fısıldıyorsun:

"María del Rosario, evliliğimizi bir çeyrek yüzyıl kadar erteledik. Nedenleri belli. Ama şimdi, evli bir aday olmanın gerekliliğini düşün."

"Başkan Terán bekârdı..."

"Evet ama keşiş yaşamıyla nam salmıştı. Kimse onu kınamadı. Ama aynı yönde giden iki kişi, María del Rosario, aynı yönde giden iki kişi, anlasana, karşı olanın ben olduğumu düşünecekler."

Siyah tülün altında gülmemi gizledim.

"Başka bir kadın bul, Bernal."

"Marucha, ben yalnız seni sevdim."

Ah, pardon. Elimde tuttuğum tespihin tanelerini koparmak istememiştim. Sinir bozucu bir gürültü çıkararak dağıldılar.

"Sonra konuşalım."

"Hayır, şimdi konuşalım."

"Dua için sıraya girenlere bak. Gel. Alçak sesle konuşalım."

Sıraya girmiş, ağır ağır ayine giden insanların arasında ben sana ne dedim, Bernal? Ne dedim? Kanıt bırakıyoruz.

"Her erkek, düşünebilen ve harekete geçebilen kadından korkar. Her erkek, güçlü ve kendini koruyabilen kadından korkar. Ben kendi başıma hareket etmeyi yeğlerim ve bir kocayı korkutmayı da tercih etmem. Bunu senin iyiliğin için söylüyorum. Bu yüzden gençken seninle evlenmedim. Bana hiçbir zaman acıma. Sen dostlarını terk eden bir erkeği arzular mıydın? Gittiği lokantalardan, alışkanlıklarından vazgeçen bir erkeği? Ben de böyle bir adamı istemezdim. Ben neden bir başkasını kendim de olmak istemediğim kişi olmaya zorlayayım ki? Bırak, kendi kendimin kadını olayım. Hatırlarsan, korkunç bir adamın kızıyım ben ve o adam işlerinde nasıl bir hareket tarzını benimsediyse, ben de politikada öyle davranma yetkisini görüyorum kendimde. Onda kötülüğün enerjisi vardı, Bernal, –para yapmak değildi derdi, *paranın kendisine dönüşmekti*– bunu bu şekilde açıkladığımda, ben de kendimi temize çıkarmış oluyorum ve sen istersen dolambaçlı yollardan olduğunu söyle, ondaki bu kötü enerji, bende iyi olma isteği uyandırıyor. Gülebilirsin bana, gerçi gülemezsin, çünkü Şükran İlahisi'ndeyiz şu anda. İçinden gül sen de. Ama iyice düşün taşın, önemli bir kusurum var benim. İyi bir eş nasıl olunur, bilmiyorum ben. Paylaşmayı, gülmeyi, rahatlatmayı bilmiyorum. Tek bildiğim entrika çevirmek ama onu da –*j'espère*[1]– dostla-

1. (Fr.) Sanırım. (Ç.N.)

rımı onurlandıran bir zarafetle yapıyorum. Belki de bir erkeği nasıl seveceğimi bilmiyorum. Ama senin gibi bir dostu nasıl onurlandıracağımı biliyorum..."

Ana altarın önünde yan yana, birbirimize sokulmuş duruyorduk, Meksika başpiskoposu Pelayo Cardenal Munguía'nın elinden, kutsal ekmeği yedik.

Tören bitince, beni kendi arabana çağırdın. Aracı sen sürüyordun, sorununu çözmediğimi söyledin bana. Los Pinos'ta bir Hanımefendi'ye "Benim bir özel hayatım var."

Zorla güldürdün beni.

"Hepimizin özel yaşamı olmalı, buna hakkımız var. Bedelini ödeyebildiğimiz sürece. Eğer seninle evlenirsem, mutsuzluğumuzun bedelini neyle ödeyeceğiz?"

"Sen politika dışında da beni rahatlatabilen şeyler söyleyen tek insansın, anlıyor musun?"

"Sen de benim için teksin. Bırakalım, her şey olduğu gibi kalsın. Evlenmemiz bir yalan olacak."

"Politika da yalan değil mi?"

"Evet, onun için bu kadar zaman alıyor."

"Ne demek istiyorsun?"

"İyi yalan söylemek, hayatın bize sunduğundan daha fazla zaman alıyor ve dikkat istiyor. Bütün zamanı yalan üretmeye ayırmak gerekiyor. Politika tam da bunu gerektiriyor."

"Enerjin var mı, peki?"

"Dikiz aynasına bak, Bernal. İkimiz de bakalım. Sence yirmi yıl önceki gibi miyiz? Ayna sana ne söylüyor, Bernal?"

Sesin o kadar hüzünlü geldi ki kulağıma, aşkım.

"Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak."

Chapultepec, gürültülü hayır konserleriyle sallana sallana, rock müziğin kalesine dönüştü, dediklerine göre Maximilian'la Charlotte'un uykusuz hayaletleri, Kahra-

man Çocuklar'ın korumalarıyla birlikte, sekseninci yaşını kutlamaya gelen ve bütün uzun saçlı ve yaşı ilerlemiş hippiler gibi, soğuk algınlığına karşı tahıllı yiyecekler arayıp duran ihtiyarlara benzeyen Mick Jagger'ın fanatiklerinin arasında gezinmeye başladı.

Son olarak da Los Pinos geliyor, yabancı Devlet Başkanlarının, büyükelçilerin ve "güç odakları"nın düellosuna sahne olan başkanlık konutu ve ofisi. Kim karşı karşıya kalıyor peki bu düelloyla? Doğal olarak Kongre Başkanı, Onésimo Canabal, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Javier Wimer Zambrano ve İçişleri Bakanı Nicolás Valdivia. Vekil Başkan'ın seçilmesi, Lorenzo Terán'ın anısına düzenlenen yas törenleri bitmeden ve yabancı misyonlar çekilmeden gerçekleşmeyecek – gerçi Küba Başkanı Castro, "yapılması gereken önemli bir açıklama olduğu gerekçesiyle", Chiapas'a dönme niyetini belli etti.

Şimdi sen ve ben yeniden sıraya giriyoruz. Artık resmî temsil yetkimiz yok. Üç Büyük Güç'ün birleşiminin gerekliliğini ve önemini de anlıyoruz. Ve ben boş yere o kadını arıyorum, Bernal.

Çünkü Başkan Lorenzo Terán'ın bir kadını vardı Los Pinos'ta. Görünmez bir kadın. Bak, orada, López Mateos Salonu'nun kapısında duruyor. Ağlıyor. Ağzına bir mendil kapatıyor. Sımsıkı kapattığı ağzına. Çiçekbozuğu lekeli ağzına. Sağlam bir kasa gibi dört köşe olan ağzına. Sevgi dolu ağzına. Kederli ağzına.

Penélope Casas o kadın.

Ağlıyor ama Nicolás Valdivia'ya şefkat dolu gözlerle bakıyor.

Başkan olacağını biliyor. Ona minnet duyuyor. Çünkü Valdivia onun koruyucusu.

Ben de bu sahneyi seninle birlikte izliyorum, Bernal ve sana bir kez daha söylüyorum. Benim yüreğimi politikanın şeytanı yakıyor. Bereket versin sen ve ben evlen-

medik. Böylece, sana da zarar vermeden, politikaya kişiliğimin karanlık yönünü, babamdan miras kalan yönünü verebildim.

"Nicolás Valdivia, seni Başkan yapacağım."

Ona söylemediğim şeyse, Başkan Lorenzo Terán'ın ölümcül hastalığını biliyor olduğumdu.

50

Xavier Zaragoza "Séneca"dan María del Rosario Galván'a

Lorenzo Terán öldü. Sayın Başkan öldü. Sen ve ben yaşıyor muyuz, peki, María del Rosario? Hayır, seni kendi Viking cenaze gemime bindirmiyorum: Alevler içinde bir gemi, alev alev yanan yelkenleri, ölüm gecesine dek sağ kalamıyor. Hayır. Dostumla birlikte bir kez daha gözden geçiriyorum, kim bilir, belki bu da bir cenaze duasıdır.

Lorenzo Terán büyük bir adam mıydı? Büyük bir adam olabilirdi de, olmadı mı? Yoksa her zaman neyse o muydu: namuslu, iyi niyetli ve *–de mortuis hil nisi bonum*[1]– kafası pek çalışmayan bir adam mıydı? Başkanlığı tarihe geçmeyecek. Terán olayları akışına bıraktı, çünkü onun bir demokrat olarak inancı böyleydi. Ama olmasını istediği gibi gelişmedi olaylar. Ortaya çıkan manzaraya bak. İktidar boşluğu, kök salmış reisler, kontrolden çıkmış saray entrikaları... ne var ki sivil toplum hoşgörü, saygı ve manevi önderlik ortamında kendi kendini yönetemiyor işte. Ve şerefli, dürüst bir insanın ölümü, María del Rosario, senin için, benim için ve Bernal Herrera için, başkaları için olduğundan çok daha

1. (Lat.) İyi olmadığı sürece, ölülerin arkasından konuşmayın. (Özgün metinde *hil nisi* olarak geçmektedir. Doğrusu nil nisidir.) (Ç.N.)

göze görünür bir gerçek. Şimdi sana soruyorum, bir insan pasif olarak gerçekleri sözcüklerle değiştiremezse, güç kullanarak değiştirebilir mi? Uygarlığın hoşuna giden sözcükler –Yasa, Güvenlik, Demokrasi, İlerleme– burada, Meksika'da ve acılı Latin Amerika bölgesinin tamamında, karanlık, acılı, sahte bir içeriğe bürünüyorlar.

Benim gibi biri, "Séneca" adlı biri, köktenci *ütopyalar* önermeyip de ne yapacak, hele de *topia*[1] dediğimiz şeyin politika üstündeki mutlak egemenliği düşünüldüğünde? *Reelpolitiğin* aşırılığının karşısına, aynı aşırılıktaki *idealpolitiği* koydum. İki aşırı uç arasında, erdemli olmanın zenginliğinin, kenarından, kıyısından ortalara bir yerlere denk gelmesini ümit etmiştim. *In medio stat virtus.*[2]

Bu felsefeyle, Başkan Terán'ın teklif ettiği Kartal Koltuğu'na yakın görevi kabul ettim. Hayatın kısa, düşüncenin yüce olabileceğini biliyordum. Soğukkanlıydım, ağırbaşlıydım, tavsiyelerim bütün bütüne kabul görmese de, Başkan'ın kulağında her zaman için hiç olmazsa sessiz bir manevi yankı olarak çınlayacaklarına emindim. Evet, ben bir ütopyacıyım. Toplumun kültürlü, iyi niyetli, yüreği temiz, zevk sahibi kişiler tarafından yönetilmesi gerektiğine dair hayaller kurarak ölüyorum. Bu da olanaksız olduğuna göre, en iyisi bu inancı mezara götürmek değil mi? Nasılsa orada bu inancı yalanlayacak ya da karşısında duracak bir şey yok.

Bağımsızlığı daha iyi yürütebilmek adına aradım erdemi.

Cinsiyet, ırk, din veya ideoloji ayrımı gözetmeden

1. (Eski Yun. *topos*), yer, mekân anlamına gelir. Olumsuzluk öneki alınca *utopia* olur ki, o da yersizlik, hiçbir yerde olmayan, hayalî olarak tanımlanabilir. (Ç.N.)

2. (Lat.) Erdem ortada durur. (Ç.N.)

her canlıyı kucaklayacak ortak bir vatan düşüncesine inandım.

Bana pahalıya mal oldu ama gene de niyetine girdim, María del Rosario. Sevgimi, kötülük taşıyanlara da yaymaya çalıştım, Córdobalı gerçek Séneca gibi ben de, onları basitçe "hırslarının hasta ettiği kişiler" olarak kabul ettim.

Ama en önemlisi, beni ilgilendiren stoacı felsefenin emirlerini yerine getirmemdi: Dünya yüzündeki saldırganlığın karşısında, kendi ruhun dışında hiçbir şeyin seni ele geçirmesine izin verme.

"Séneca" takma adlı dostun Xavier Zaragoza'nın veda notunu anladığını umarım, María del Rosario. Ümidimi kıran, sessizliğimdir, hissettiğini umarım. Belki de ümidim kırıldı. Yitirdiğim şey ümidimdi. Başkan'ın yüz yüze kaldığı gerçekleri her zaman dikkate almalıydın, diyeceksin bana. İdeallerimi de –aydın ve adil bir yönetim idealimi– olsa olsa bir çare, fırtınalı zamanlarda iç dünyanın sığınağına bir çağrı olarak görmem gerektiğini söyleyeceksin. Ütopyanın kuru ekmek kırıntılarıyla yetinmem gerektiğini. Evet, María del Rosario, sen bile varlığımın gerekli olduğuna inanmıştın, yemek lezzetliyse içine katılması unutulan ama sofra arkadaşın tuzluğun nerede olduğunu sorduğunda da gerekli olduğu anlaşılan baharat gibiydim.

Çeşnisi yerinde, çeşit çeşit yemekle dolup taşan masaların tuzluğu, kaç kez kulak verildi tavsiyelerime acaba? Düşüncelerimin işe yarayacağını düşünerek neden kendi kendimi kandırdım acaba? Aydın insanın politik gücünün ancak *iktidarın dışındayken* farkına varıldığını, muhalefetteyken güç bela göreli bir baskı yaratsa da, *iktidardayken* göreli bile olmadığını, hükümsüz olduğunu bilmiyor muydum sanki?

Ya da bir taraftan sıçarken, öbür taraftan hırsla yiyip

yuttuğun bokunu bilmiyor muydum? Hayatta her şey değersiz.

İktidarın bekleme odalarında geçirdiğim bu üç yıla baktığımda, yalnızca sefalet görüyorum ve midem bulanıyor. Evet, Başkan'ın düşünürken acı çektiğine tanık oldum. Bazen şöyle derdim ona:

"Bu kadar düşünmeyin. Ben bunun için buradayım."

Ama onun yerine düşünen ben oldum, onu acı çekmekten kurtaran da başka biri. Tácito kötülük adına. Herrera da iyilik adına. Ben de yemeğin sonunda teselli niyetine yenen tatlıydım.

"Hiç kuşkusuz, Séneca. Başka bir yol daha vardı. Belki bir dahaki sefere o yola girersiniz."

Sonra da gülümsüyor; yani gülümsüyordu.

"Salak, uykularımı kaçırma."

Oysa uykularını kaçırması gerekenler, kaçışı olmayan başkanlık sarayının dalkavukları, demagogları, düzenbazlarıydı.

María del Rosario, Sayın Başkan'ın hevesle ama inanmadan kulak verdiği –vermiş olduğu– dostun Xavier Zaragoza, diğer adıyla "Séneca", bu işte.

Şimdi geride kalan salaklar, başarının mutluluğu garantilediğini düşünüyorlar. Onları neyin beklediğinin farkında değiller. Beni dışladılar, saygınlığımı zedeleyip gözden düşürdüler. Danışman olarak beni görevimin başında tutan, Başkan'ın güzel yüreğiydi. Bense atsineğiydim. Ne kadar can sıkıcı olursa olsun, söylenmesi gereken ne varsa söyledim.

"Bilgeliğin istatistiklerde olduğuna kimse ikna edemez beni, Andino."

"Sizi gördüğümde, ruhum tiksintiyle doluyor, General Arruza."

"Aynı yatakta uyuyup farklı rüyalar görülebilir, Bakan Herrera."

"Defne yapraklarından bir çelenk geçirin başınıza, Sayın Eski Başkan León, geçirin ki, bir yıldırım düşüp de sizi bölmesin."

"Korkaklığın, arkanda bıraktığın kötü bir koku gibi, Tácito."

Sen de bana diyorsun ki, María del Rosario:

"Séneca, susuzluğunu gidermek için zehir içme. Değmez."

Değmez, ha, sevgili dostum? Dünya beni düş kırıklığına uğrattığı için mi öldüğümü sanıyorsun? İnançsız bir idealist olarak elimde kalan tek çözümün ölüm olduğunu mu düşünüyorsun? Ruhun bütün hırslarını, özgürlüğü ve insan doğasını boşlukta bırakan stoacı düşünüşün bilgeliğine ihanet mi ediyorum sence? Söyle o halde, ruhun tutkularından biri de ölüm değil midir? Ve kaçınılmaz son olarak, yazgıya boyun eğmemek için, neden kendi iradenle hızlandırmayasın ki ölümü?

Hayır. Ben inançlarımı bir sınavdan geçirdim ve aklın bedelinin düş kırıklığıyla ödendiğini de biliyorum. Mantığımıza uygun düşen hiçbir şey yok. Fazlasıyla zaman geçirdim Güneş'in yakınında ve kardan yapılma bir heykel olduğum için de, Güneş'in ışığı söndüğünde ben de eriyorum. Can dostum Lorenzo Terán'ı kaybettiğimden bu yana neler hissettiğimi anlaman için anlatıyorum bunları. Kedi gibiyim ben; aynadaki yansımamın farkında değilim. Adımı hatırlamaya çalışıyorum, zorlanıyorum. Hatırlamamam da gerekir zaten, sonsuza dek kaybettim onu çünkü, biliyorum. Hiçbir şeyin değeri yok, hiçbir şey beni mutlu etmiyor. Hissizlik kurbanıyım ben. Manevi gücün büyüklüğünün belirtisi midir bu? Bir köpek sıkılır mı? Yalnızca aptallar kuşkuya düşmez. Yalnızca ahmaklar acı çekmez.

Başkan ölünce, ruhumun aynasında gördüm kendimi, orada gördüğüm, kararsız, titrek bir görüntüydü.

Duygularımın dalgalanmasıydı. Ruhumun yaşamla ölüm arasında gidip gelmesiydi. Hem yaşama hem ölüme duyduğum arzunun sadık bir portresiydi.

Sevdamın sonsuz boşluğuydu, yaşamla ölüm arasındaki boşluktu. Sana duyduğum sevda, María del Rosario. Sana sahip olma arzum, hiçbir zaman dile gelmemiş, suskun, düşlerimde tutsak kalmış arzum. Ve eminim, hiçbir zaman bilmediğin arzum.

En sonunda, kendi derinliğimden başka hiçbir şeyin gerçek bir varlığı olmadığı kesinliğine ulaştım. Kendi benimin el sürülmez kalesi. O ben bu dünyada varlığını sürdürecek mi, yoksa bu dünyadan vaz mı geçecek, bunu belirleme özgürlüğüm.

Sosyal yaşama dair belirsizlikler bu kesinliğin karşısında ne anlama geliyor peki? Meksika'da tutunabilen bir akılcılık olmadığı anlamına geliyordu – geliyor, María del Rosario. Her seferinde, yumurtaları çaldıktan sonra altın yumurtlayan tavuğu öldüreceğimiz anlamına geliyor. 1800'den beri, Humboldt'un gerçeği dile getirdiği anlamına geliyor:

"Meksika, bir altın dağın üstünde oturan dilencidir."

Polisiye bir öyküde, suçlunun kim olduğunu ancak öykünün sonunda öğrenebileceğimiz anlamına geliyor. Oysa Meksika'da, suçlunun kim olduğu daha baştan öğrenilir. Kurban da her zaman ülke olur. Ah, benim sevgili dostum. Demagoji yapan kurtarıcılara, bizim Mahatma Propagandi'lere aldırış etme sakın. Ama bizim baskıcı soytarılara, Robespierrot'larımıza da dikkat et.

Umudu tükenenlerin oluşturduğu gruba kulak ver.

Söze dökülmeyen her şeyin bilindiği Ciudad de México'nun mırıltılarını dinle. Yaz o mırıltıları. Kimse sana inanmayacak.

Sessiz kal. Herkes anlayacak.

Evet, tahmin edemeyeceğin kadar değer verdiğim,

takdir ettiğim sevgili dostum. Politikacı olsaydım, herkese ihanet ederdim. Bereket versin yalnızca bir düşünce adamıyım ve politikacıların bana ihanet edeceğinin farkındayım.

Evet, benim güzel ve bilgili hanımefendim, yakın dostluğumuz, sessiz varlığımız dışında hiçbir şeyin değeri yok. Bunu yineleme. Ne dediğini anlamazlar.

Düşlerimize benzediğimizi söyleyip duruyorum kendime. Hiçbir şey ütopyamızdan daha fazla benzeşmiyor gerçeğimizle. Başka bir gerçeğimiz de yok, bunu görebiliyor musunuz, hanımefendi? Ancak intihar eden biri söylemeye cesaret edebilir böyle bir şeyi. Son sözlerim değil bunlar. Mezarımın üstüne yazmasınlar bu sözleri.

BURADA XAVIER ZARAGOZA YATIYOR DİĞER ADIYLA "SÉNECA". 1982-2020 MEKSİKA'DA HER TÜR DÜŞÜNCE KAÇAKTIR

Ölümden sonra hiçbir sır olmadığını gizlice söyleyeyim sana. Ölen bilmez yaşadığımızı. Doğumdan önce ve ölümden sonra, kendi dokunulmaz yaşamlarımızı yaşıyoruz sonuçta.

Veda kararımsa çok daha basit, María del Rosario.

"Ciudad de México'nun göğü, sonsuza dek göstermeden önce yüzünü, göçüyorum."

Ve öfkeyle gittiğim, ağırbaşlı gidemediğim için de kendimi ayıplıyorum...

Öfke içinde gidiyorum, çünkü politikanın beni baştan çıkarmasına izin verdim. Politika denen sanatın, bütün sanatların içinde en soysuz sanat olduğunu anladım.

Öfke içinde gidiyorum, çünkü Devlet Başkanı'nın tek başına herkesten daha önemli ve zamandan daha değerli olamayacağına ikna edemedim Başkan'ı.

Öfke içinde gidiyorum, çünkü politikadaki altı yıllık dönem çılgınlığını engellemeyi beceremedim. Meksika'nın tarihini olduğu gibi kendine mal eden ve bu tarihi her altı yılda bir yeni baştan icat eden bir çılgınlık bu. Ne çılgınlık ama!

Öfke içinde gidiyorum; çünkü iyi bir tavsiye verdiğimde Başkan'ın bana kulak asmasının suçlusu benim. Suç benim, onun değil.

Öfke içinde gidiyorum; çünkü aklım ve mantığım, fanatiklerin gıdası olan propagandayı alt edemedi.

Öfke içinde gidiyorum; çünkü hiçbir zaman sabırotu yetiştirmeyi öğrenemedim.

Öfke içinde gidiyorum; çünkü öfkelendirerek çıktım yola, öfkelendirerek bitiriyorum.

Öfke içinde gidiyorum; çünkü bir kumdan dağın zirvesinden ahlak vaazları verdim.

Öfke içinde gidiyorum; çünkü hiçbir zaman *Seni seviyorum* diyemedim.

Öfke içinde gidiyorum; çünkü bir tek ölüleri kıskanıyorum.

51

Nicolás Valdivia'dan Jesús Ricardo Magón'a

Sevgilim, senden başka birine güvenmek bana çok zor geliyor. María del Rosario'ya verdiğin bilginin sonuçlarının ne olabileceğini kestiremiyorum, önceleri muhabirim oydu ama bugün artık öyle olup olmadığından emin değilim. İpler fazlasıyla birbirinin içine geçti. Örgüler birbirine karıştı. Susmalı mıyım? En güvenlisi bu olurdu ama bu sırrın benimle birlikte mezara gitmesinden çok korkuyorum. Sana çok güveniyorum. Evinin terasında seni ilk gördüğüm ve sonra da benimle birlikte çalışmak üzere buraya getirdiğim günden bu yana, sana olan sevgim büyüdü. En sonunda benimkine yoldaşlık edecek bir ruh, benimle aynı şeyleri okuyan, benim gibi düşünen bir erkek buldum. Seni kendime çok yakın hissediyorum ve korumak istiyorum.

Benim sırrım, senin de sırrın ama sen ve ben aynı şeyiz.

Seni uyarayım, benim bildiğimi bilmek, tehlikeli bir durum, hem benim için hem bu sırrı benden duyacak kişi için. Bandı dinledikten sonra imha et. Bandı sana baban Bay Cástulo getirecek, böylece hepimiz dikkatli davranarak kendimizi korumaya almış oluyoruz.

Kapı Önündeki İhtiyar'la konuşmak üzere yeniden limana gittim çünkü beni çağırttı. Üzerinde kruvaze ce-

keti, boynunda papyonu, sırtında küçük papağanıyla, her zamanki yerinde oturuyordu, domino taşları masanın üstündeydi, garson da akrobatik hareketlerle köpüklü kahve servisi yapıyordu.

"Oturun, Valdivia."

Davranış tarzımdan –şaşkınlıkla açılmış ama şaşkınlığını gizleyemeyen bakışlar, sağdan sola dönen bir kafa, yalvarır gibi açılmış eller– Veracruz Meydanı'nın orta yerinde değil, kapalı bir mekânda baş başa görüşmek istediğimi anında anladı.

"Oturun, Valdivia. Görüşmeler herkesin gözü önünde yapıldığında, kuşku uyandırmaz. Kurtların kokusunu aldığı şey, gizli saklı olandır. Şehir kapılarının önünde ikimiz de dikkat çekmeyiz. Bakın: Akbabalar geri geldi, yeniden Ulúa Kalesi'nin üstünde uçuyorlar. Sıcak bir fincan kahveyi paylaşmamızdan daha dikkat çekici bir durum bu..."

Bir şey söylemedim. Sormadım da. İhtiyar'ın konuşacağını biliyordum. Bakışlarından, burada konuşulacak her şeyin yaşanıp bitmiş olduğu anlaşılıyordu. Bu gerçeğin farkına varınca sırtımda soğuk bir ürperti hissettim. İhtiyar hiç kuşku yok ki bir büyücüydü ve yaşantılarımızda belli belirsiz ortaya çıkan ama belirleyici olan, zamanda ve mekânda gerçekleşen değişimlerin farkındaydı, Jesús Ricardo. Uzun bir ömrün verdiği derin bir dersti. Zaman ve mekân. Nasıl okumalıydı, nasıl dayanmalıydı, nasıl yön bulmalıydı birinde ve ötekinde. Ve beğenelim, beğenmeyelim, mekân düzenle ilgilidir, düzenle birlikte varlığını sürdürür, zaman da olan bitenle ilgilidir. Bu ikisini birbirine bağlayan, her ikisinin de, yani hem zamanın hem mekânın, olanı etkilemeleri ama aynı zamanda olması olası olanı, gerçekleşebilecek olanı da etkilemeleridir. Kendi içlerinde hayali kavramlardır bunlar. Zaman'ın ve Mekân'ın bir içeriğe sahip

olabilmesi için, buradanın ve şimdinin kesinleştirilmesi gerekir.

Yıllar önce Susan Sontag da yazmamış mıydı bunu? Zaman, olacakların başıma gelmesi için var. Mekân, her şey aynı anda gelmesin başıma diye var.

Politik yaşamda, rastlantılar, birbirini izleyen olaylar ve tekrarlar gündelik yaşama aittir de, kişisel zamanın, senin zamanının ve benim zamanımın aşkım, yoğunluğu, eşzamanlı ve karşılıklı oluşu, ruhun kullanım alanındadır, diyebilir miyiz tam olarak?

Biliyorsun, benim için mutluluk, aynı dalga boyunda olduğum bir arkadaşa sahip olmak demek. Senden başka kiminle konuşabilirim bu söylediklerimi? Yaşadığımız zaman hayal gücü ve düşünce değildir yalnızca, verimli bir biçimde yaşamı temsil etmenin yoludur aynı zamanda ve *politika da zamana varlık kazandırmanın yollarından biridir*, dediğimde, senden başka kim anlayabilir beni?

İhtiyar'ın düşüncemi okuduğuna inanmak istiyorum. Kelimesi kelimesine değil ama kötülüğü ve hatta ahlaksızlığı sezgileriyle kavrayabilen bir adam olarak, zaten sezgi onun ikinci adı... Yani inanılmaz zeki bir ihtiyar.

Gelelim bana söylediklerine:

"Tek üzüntüm, zaman içinde olup biten her şeyi biliyor olmam ama tarihin tamamını asla bilemeyecek olmam."

"Ben de," diyerek sözünü kesme cesaretini gösterdim.

"Hiç kimse bilemeyecek kuşkusuz," diye onayladı, kır düşmüş ve fazla fırçalanmış kafasıyla."

Söylediklerine bir şey eklemek istemedim. Orkestra şefinin değneği ondaydı.

"Tıpkı kahveye konan kaşık kaşık şekeri ölçer gibi," diye devam etti, "insan neler anlattığını, ne zaman anlattığını ve kime anlattığını bilmeli..."

"Ya bir sırrı mezara götürmek?"

Bilmem neden bu söylediğimi o kadar komik buldu da bana dişlerini gösterdi. Tek bir kez, köpekdişlerindeki açlığı gördüm.

"Kimi zaman ağır geldiğinden, kimi zaman dikkatli davranmak adına, çoğu zaman da gurur yüzünden," dedi, "açıklamadığımız ne çok sır vardır ve ancak ölüp gidince kendimizi kınarız: Bunu zamanında söylemiş olsaydım, her şey farklı olur muydu acaba? Ve şimdi böyle birdenbire söylemem, daha mı iyi oldu yani?"

İhtiyar'ı acele ettirmek gibi bir niyetim yoktu. Resmî, saygılı bir uzaklığı korumaya karar vermiştim, sakladığı sırla o beni meraklandıracağına, ben onu meraklandıracaktım. Çünkü ortada bir sır vardı, Jesús Ricardo. Veracruz'un şehir kapısına yaptığım bütün ziyaretleri topladığında, buraya gelmemi, politik eğitimimin bir parçası olarak María del Rosario'nun istemiş olduğunu düşünebilirsin; ama aslında İhtiyar'ın bir sırrı olduğunu ve gün ışığına çıkarmak için uygun anı beklediğini zaman içinde anlamıştım. Başlangıçta bir rastlantıydı, geçici bir hevesti, şans eseri olan bir şeydi. Ama olan bitenlerden sonra artık yazgıydı, kaçınılmazdı.

Ben artık İçişleri Bakanı'ydım, Başkan ölmüştü ve Kongre, Lorenzo Terán'ın görev süresini tamamlaması ve seçim çağrısını yapması için Vekil Başkan'ı atamaya hazırlanıyordu. Veracruz'a yaptığım o ziyaretlerle başlayan politik eğitimim, –ne kadar da uzak görünüyor bugün gözüme!– şimdi artık benim için politik karar haline gelmişti. Vekil Başkan kim olacaktı? 2024 seçimlerinin adayları kimler olacaktı?

Kapı Önündeki İhtiyar'la, karar aşamasında tıpkı *hors d'oeuvre* tabakları gibi güçlü tabakların önceliği olduğunu artık biliyordum.

"Bildiğiniz gibi, Valdivia, vatandaşların çoğunun unut-

tuğu ve artık kimseyi ilgilendirmeyen sırları saklamaktan bıktım usandım. Başkan'ın birinin erkek kardeşi karısının aşığını öldürtüp sonra da zehirlenerek mi can vermiş? Gizem! Vahşi bir striptizci, koca bir gitarla kıskanç bir eski başkanın gözünü mü çıkarmış? Gizem! Bir başkan eskisi, birbiriyle anlaşarak, adamı ıssız bir kumsalda, ihtiyar kavrulana kadar güneşin altında terk edip giden bir düzine kadar kadının hışmına mı uğramış? Gizem. Ulusal politika komedyamızdan fıkralar... Söyleyin, bugün bunlarla ilgilenen çıkar mı?"

Sesi çıkmayan papağanı işaretparmağına aldı ve rengârenk tüylerini okşadı.

"Oysa, öyle sırlar vardır ki, bilindikleri koşulda, tarihin akışını değiştirebilirler."

Sustu. Papağan da, İhtiyar'ın omzundaki yerine döndü. Hiçbir merak belirtisi göstermedim.

"Politikada," diye sürdürdü sözlerini, "lokomotifin makinisti yönetmesine izin vermeyeceksin. María del Rosario, sizi buraya pişesiniz diye gönderdi. O dişi tilki böyle söyledi. Aslında sizi, sırrımı öğrenesiniz diye gönderdi. Ama siz hiç soruşturmadınız. Tüm yaptığınız, buradan her seferinde bir dizi tavsiyeyle dönmek oldu. Bir torba dolusu mama."

Alışılmadık bir şey yaptı. Bastonunu bıraktı, baston gürültüyle yere düştü. Şimdi, dedim içimden, herkes dönüp bize bakacak. Hayır. Kimsenin kılı kıpırdamadı. İhtiyar'la kapı önü müşterilerinin arasındaki nezaket anlaşması son derece sağlamdı. Alışılmadık olan, bir sporcunun gücüyle elime sarılıp, acı veren bir hareketle elimi yumruk yapmasıydı. Gariptir, bir an çıplak hayal etme isteği duydum ihtiyarı, nasıl kasları vardı acaba? Onun yaşındaki birinin eti buruşur, her yeri sarkar ama İhtiyar elimi demir bir elin gücüyle tutuyordu, öyle bir güçtü ki, kaslarından değil, aklından ve testislerinden

geldiğini düşündüm gücünün.

"Bu kez olmaz, Valdivia. Bu kez olmaz."

Ne demek istiyordu acaba? Papağan gizemli bir şekilde susuyordu, sanki İhtiyar içini uyku ilacıyla doldurmuştu ya da papağan eğlendirme amacıyla ne zaman soytarıyı oynaması gerektiğini, ne zaman şu Fransızların –İhtiyar'ın gözünü korkutan düşman!– *sagesse* dediği, hem kavrayış hem deneyim içeren, hem kendine hâkim olmayı, hem nezaketi gerektiren bir bilgelikle davranması gerektiğini anlıyordu.

"Bildiğiniz gibi, pis olanla kutsal olanın paylaştıkları bir şey vardır. İkisine de dokunmaya cesaret edemeyiz," dedi, bana değil de, papağana bakarak.

Gözaltı torbaları iyiden iyiye koyuldu.

"Tomás Moctezuma Moro'yu hatırlar mısınız?"

Sorusuna alınmıştım. Moro, 2012 seçimlerini kazanan adaydı ama iktidarı devralmadan önce öldürülmüştü Yeni seçimler, ulusal sarsıntının ortasında yapılmıştı ve 2013 yılında görevi, Acil Durum Koalisyonu'nun renksiz Başkan'ı devralmıştı. Rengi gri, unutulmuş, ikinci el, yetersiz, geçici, uysal ve kırılgan bir liderdi. Bu dönemde yönetim Kongre'deydi ve Kongre de kötü yönetti. Bay Hiçkimse'yi Başkanlığa yükseltmek üzere birleşenler, der demez gorilin gerilla çetesine dönüş yaptılar. Kongre, politikayı en iyi bildiği şekilde dikte etti, Başkan da –Tanrı aşkına, adı neydi?– kollarını kavuşturup boyun eğdi.

2017'de Lorenzo Terán bu yüzden bu denli heyecan yarattı. Son derece belirgin olan canlılığı ve güçlü kişiliğiyle, büyük bir başarı ve ümit dalgası yaratarak %75 oy oranıyla Başkanlığa geldi. Oyların %25'i de, seçmeni bıktırmış ve düş kırıklığına uğratmış olan küçük partiler arasında bölünmüştü.

Tomás Moctezuma Moro. Unutulmuş bir olay. Poli-

tikanın hayaletlerinden biri. Dün vardı, bugünse bir hayalet.

"Dürüst bir adamdı," dedi İhtiyar. "Ben şahidim. Meksika politikasının ahırlarını temizleyecek bir Heraklès sanıyordu kendini. Onu uyarmıştım:

"Bu ülkede gerçekten dürüst olmak tehlikelidir. Dürüstlük takdir edilir ama sonunda kötü bir alışkanlığa dönüşür. Rüşvet karşısında esnek olmak gerekir. Sen yine dürüst ol, Tomás ama tıpkı ilahî adalet gibi, rüşvet yedirenlere gözlerini kapa. İlk hatırlaman gereken, rüşvetin sistemin işleyişini kolaylaştırdığıdır. Politikacıların, memurların, müteahhitlerin çoğunun, zengin olmak için bu altı yıllık dönemden başka fırsatları yok. Sonra hepsi unutulup gidiyor. Ama özellikle kimse onları suçlamasın diye unutulmak ve kimse rahatsız etmesin diye zengin olmak istiyorlar. Sonra da başka bir yüzsüzler çetesi geliyor. Kötü olan, yeni soygunların yolunu kapatmak."

"İşine gelir," demiştim, Tomás'a, "etrafında namussuzların olması işine gelir, çünkü rüşvete batanlara hâkim olursun. İktidarı yürütmek konusundaki sorun, yoluna taş koymaktan öte bir şey yapmayan namuslu adamdır. Meksika'da tek bir namuslu adam olmalıdır, Başkan, onun da etrafı, katlanılan, katlanılabilecek dolandırıcılarla kuşatılmıştır, çünkü bu adamlar altı yıl sonra haritadan silinmiş olurlar."

"Senin kötü yanın," demiştim Tomás Moctezuma Moro'ya, "haritayla toprağın birbiriyle örtüşmesini istemen. Bak sana ne tavsiye edeceğim, sen haritanın merkezinde sakin bir şekilde yaşamaya bak, bırak toprağı da rüşveti bölüşenler işlesin."

İhtiyar içini çekti, elimi inanılmaz bir kuvvetle tutmakta olan elinin istem dışı titrediğini hissettim.

"Bana kulak asmadı, Valdivia. Kurtarıcı olmak konusundaki niyetini her yönüyle açığa vurmuştu. Böylece

görülmemiş bir halk desteği alacağını iddia ediyordu. Üstelik de bu söylediğine inanıyordu, bundan hiç kuşkum yok. Rüşvete son verecekti. Rüşvetin, fakirleri soymanın en aşağılık yolu olduğunu söylüyordu. Böyle diyordu. Cepçiler hapse gidiyordu. Kendi halinde insanlar, yolsuzluğa karşı korumaya alınacaktı."

"Frene bas, Tomás," dedim ona. "Kurtarıcı olmaya kalkıştığın için seni çarmıha gerecekler. Yapıp edeceklerini duyurma. Koltuğa oturduğunda yaparsın yapacağını, tıpkı benim General Cárdenas'ın yaptığı gibi. Sistemin işleyişini bozma. Sen o sistemin parçasısın. İyi veya kötü, başkası yok elimizde. Yerine ne koyacaksın ki? Bu gibi işler geceden sabaha halledilmez. Altı yıllık dönemin başında, yaptıklarının bedelini ödemeleri için birkaç rüşvetçiyi ibret olsun diye cezalandırırsın, olur biter. Ortalığı ahlaken şöyle bir canlandır, sonra da kafanı dinle..." Bana kulak asmadı. Mesih'ti. Söylediğine inanıyordu.

Beni şaşırttı. Istavroz çıkardı.

"Kim öldürdü onu, Valdivia? Olasılıklar, *On Emir* filminin oyuncu kadrosu kadar çok. Filmi hatırlıyorsun, değil mi? Uyuşturucu satıcıları. Yerel idarelerin reisleri. Valiler. Belediye başkanları. Satılık yargıçlar. Saygınlık düşmanı polis. Moro gelir de, kişisel yetkileri olmadığı gerekçesiyle resmî mali yardımlara el koyar diye korkan bankacılar. Moro'nun kendilerini sendikaların oyuna ve denetlemesine bağımlı kılmasından korkan sendika liderleri. Erzağı sömüren kamyon sürücüleri. Mısır üreticisi köylüyü sömüren değirmenciler. Çalışma kurallarına uymayı reddeden maquilalar. Ormanları çöle çeviren orman yağmacıları. Ortaklaşa kullanılan topraklarda hissesi olanlar, toprağı sürmekte öküz ve tahta saban kullanırken, suyu, toprağı, tohumu, traktörleri tekeline alan yeni arazi sahipleri."

İhtiyar mı iç çekmişti, papağan mı gevezelik etmişti?

"Dediğim gibi, listenin sonu gelmez. Aydınları, başkan öldürerek memleketi kurtarma sevdasında olan delileri de ekleyin. Uluslararası suikast kuramlarını da ekleyin. Meksika, ellerindeki kafesten kaçar diye korkan gringolar, ne de olsa Moro'yu idare etmek kolay olmayacaktı. Her zamanki gibi Kübalılar, Moro'nun Castro'ya yardım etmesinden korkan Miamililer, insan hakları havarisi olarak Moro'nun Castro'ya sorun yaratacağından korkan Havanalılar. Sonu gelmeyen öykü, anlayacağınız..."

Gözlerimin içine baktı.

"Bu denli hızlı bir şekilde düşman edinen politikacı tanımamıştım. Herkes için bir engeldi. Çok fazla düşmanı olduğu, herkes için bir engel olduğu, tehlikede olduğu konusunda uyarmıştım onu..."

İhtiyar elimi bırakmıyordu. Ama o gözler artık ona ait değildi. Gecenin gözleriydi, yarasanın gözleriydi, zindan gözleriydi.

"Tomás Moctezuma Moro'yu ben öldürttüm."

Şimdi neden bu bandı acilen sana ulaştırmam ve dinledikten sonra imha etmen gerektiğini açıklamam gerekiyor mu?

Seni seviyorum, N.

52

Nicolás Valdivia'dan Tácito de la Canal'a

Sayın Bayım: Özlü ifade edeceğim. Bu mektubu size Jesús Ricardo Magón getirecek, kendisi son derece güvendiğim bir insandır. Sizin de benim de fazlasıyla bildiğimiz konulara girmeyeceğim. Sizi yalnızca şu konuda uyarmak isterim: Suç delili olan belgeler elimde ve son derece iyi korunuyor.

Asla inkâr edilemeyecek zekânızı dikkate alarak, bu belgeleri neden ortaya çıkarmadığımı anlayacaksınızdır. Belgelerin ortaya çıkması, sizi göz diktiğiniz her tür üst düzey politik makamdan uzaklaştıracaktı. Yani, başkanlık koltuğuna adaylığınız, bu çaptaki bir skandalla bes-belli başarılı olamayacaktı. Başkan Lorenzo Terán bu durumun farkındaydı. Bu odada yerine oturma onuruna erdiğim, rakibiniz, eski İçişleri Bakanı Bernal Herrera da farkında. Centilmenlikten uzak bir tavırla yaklaştığınız Bayan María del Rosario Galván da farkında, ne var ki politik zekâsı çok yüksek bir hanımefendi olarak, kabul edilmesi imkânsız kirli işlerinizi bilen kişiler olarak sessiz kalmamız karşılığında sosyal hayattan elinizi eteğinizi çekmenizi istemenin en iyisi olacağını biliyor, Sayın De la Canal.

Belgeler çok basit bir nedenle, mühürlenmiş olarak bulundukları yerde kalacak. Çok fazla sayıda insanı suç-

layan kanıtlar var bu belgelerde. Bankacıları, işadamlarını, iş dünyasının büyük başlarını. Üstelik bu adamlar, Almoloya Hapishanesi'nde cezalarını çekmek yerine, kalkınmayı teşvik ederek ülkeye daha yararlı olacak kişiler. Sonuç olarak, MEXEN işindeki akılsızlığınız, bereketli bir yatırımlar nehrinin derelerinden, ülkenin ilerlemek için ihtiyaç duyduğu zorunlu sermaye ve tasarruf akarsularından başka ne gibi sonuçlar doğurdu?

Şu ikisini terazinin kefelerine koyun: Birine, Meksika'nın ilerlemesini. Ötekine suçluluğunuzu. Hangisi daha ağır basıyor? Tek suçlunun siz olmadığını söyleyeceksiniz. Güçlü suç ortaklarınızı salt kininiz yüzünden kendinizle birlikte felakete sürükler miydiniz? En iyisi, bu konuda hepimiz ağırbaşlılığımızı ve sessizliğimizi koruyalım. Sanırım uzun bir tatil yapmak size iyi gelecektir. Benim tavsiyem, ömür boyu sürecek bir tatil yapmanızdır. Acapulco kuşkusuz Almoloya'dan daha iştah açıcıdır. Birlikte yaramazlık yaptığınız arkadaşlarınıza ne siz, ne ben, tek kelime etmeyeceğiz. Onların huzurunu kaçırmayalım, ne dersiniz? Benim yapacağım, kimilerine ayrıcalık sağlayan bilgiyi ve dolandırıcılığı önlemek, şirket muhasebelerine erişimi güvence altına almak ve tıpkı ağlayıp sızlanan küçük Bush'la Cheney gibi, hisse senetlerinin şişkin değerlerinden kazanç sağlayanların tam zamanında sıvıştığını bile bile hisse senetlerini yükseliştеyken, düşüşe geçmeden haftalar öncesinden satan ve ofisinizde çalışan Bayan Penélope Casas gibi (hatırlıyor musunuz onu) küçük yatırımcıyı kaderine terk eden PDG'leri sert şekilde cezalandırmak amacıyla, (Fransız eğitimimi bağışlayın: *Présidents Directeurs Généraux*[1]) özel şirketler ve kamu kuruluşları işlemleriyle ilgili gü-

1. (Fr.) Genel Müdürler. (Ç.N.)

venlik yasalarını geçirmek olacak. Dediğimi yapmak için bir düğmeye basmam yeter...

Korsan şirketler için, elimizdeki gerçeklere dayanarak *jure et de jure*[1] bir hata sonucu çıkarmayı teklif ediyorum, yoksa mahkeme huzurunda yaptıklarını inkâr etmelerinin ucu onlara dokunacak. Bir kez daha söylüyorum: Dolandırılan küçük hissedarı koruyacağım, çünkü şirket müdürleriyle muhasebecilerinin bildiği gizli bilgiye sahip değillerdi. Yine de geleceğe bakacağım, geçmişe değil. Geçmişin cezalandırılması, olsa olsa bugünü yönetmek veya geleceği planlamak konusundaki yetersizliğin göstergesidir. Ben bu hataya düşmeyeceğim. Ama sizin dosyanız kapanmadı, De la Canal, tıpkı gün ışığına çıkarılması gerekli olabilecek suç gibi, geçmişi mahkûm etmek adına değil ama, yalnızca geleceğe dayanak olması bakımından.

Bu esaslardan yola çıkarak, size ve bu dolandırıcılık işindeki işbirlikçilerinize karşı harekete geçmeyeceğimi bilmenizi isterim. Ama tedbirsizlik edip de postu kurtarmak veya suç ortaklarınızla birlikte batmak veya ötekilerin de ölmesi şartıyla intihar etmenin mazoşist hazzını tatmak için suları bulandırırsanız, De la Canal, bu durumda kanun bütün ağırlığıyla çıplak kafanıza düşecektir.

Yani şu andan itibaren başınızda Demokles'in kılıcı sallanıyor.

Saygılarımla.

Nicolás Valdivia
İçişleri Bakanı

1. (Lat.) Hukuken ve hukuka dayanarak. (Ç.N.)

53

Tácito de la Canal'dan Andino Almazán'a

Sayın Bakan, değerli dostum, politik düşmanların beni fırlatıp attıkları derin uçurumun dibinden sesleniyorum size. Evet, durum bu. Kimileri kazanır, kimileri de kaybeder. Ama politikada bir sürü dönüş vardır. Belki de bugünkü şanssızlığım ve sergilemek zorunda kaldığım alçak adam portresi, günün birinde şaşırtıcı şekilde dönüş yapıp harekete geçmemi sağlayacak en uygun maskedir.

Aşkta ve savaşta her şeyin bir değeri vardır, derler. Şunu da eklemek gerekir: "Politikada ve iş hayatında da her şeyin bir değeri vardır." Eskiden alt kadromda çalışan İçişleri Bakanı'nın eline, MEXEN olayında beni tehlikeye atan belgelerin ulaştığından haberim var. Kendisi peşime düşmeyeceğini söyledi; çünkü bu durum benimle birlikte fazlasıyla güçlü kişileri de peşimden sürükleyebilirmiş. O günkü Başkan César León'un talimatlarına uymaktan başka bir şey yapmadığımı iddia ettim. Nicolás Valdivia bana soğuk bir bakış fırlattı.

"Başkan'ın dokunulmazlığı var. Bakan'ınsa yok."

"İlkeler, yoldan çıkmış efendilere hizmet eden hizmetkârlardır."

"Öyledir, vekil De la Canal. Siz bundan böyle hiçbir konuda kaygılanmayın. Şu andan itibaren, elleriniz pisli-

ğe bulaşmayacak. Çünkü artık pisliğe bulaştıracak elleriniz olmayacak..."

Teslim olmuyorum, Bakan Almazán. Çolak halimle bile teslim olmayacağım; çünkü tekme atmak için hâlâ ayaklarım var. Kaderimizin ortak olduğunu hatırlatmak üzere, Valdivia'nın sözünü ettiği güçlü kişilere gittim. Tek yaptığımın, Sayın Başkan César León'un talimatıyla belgeleri imzalamak olduğunu söyledim.

Bana güldüler. Şimdi size, MEXEN'in karmaşık yönetimini çekip çevirmekte en büyük söz sahibi olan bankacıyla aramda geçen konuşmayı kelimesi kelimesine aktarıyorum:

"MEXEN olayını konuşmaya geldim," dedim.

"Neden söz ettiğinizi bilmiyorum."

"MEXEN'in hisselerinden söz ediyorum."

"Siz bu konuyla ilgili bir şey bilmiyorsunuz, değil mi?"

"Efendim?" Şaşırdığımı kabul etmeliyim, gene de sanırım adamın numarasını anladım ve şöyle yanıtladım. "Hayır. Bu nedenle buradayım ve konuyu size soruyorum. Bilgi almak için."

"Siz yine de hiçbir şey bilmeyin. Böylesi daha doğru."

"Neden?" diye ısrar ettim.

"Çünkü bu gizli bir konudur" diye yapıştırdı cevabı duraksamadan balığa yem atan balıkçı edasıyla ve şöyle bitirdi: "Bu konuyu deşmemek daha iyi."

"Gizli mi?" Şaşkınlığımı gizlemedim. "Benim için de mi gizli? Altına imzamı koyarak bu olayın gerçekleşmesini sağlayan benim."

"Siz yalnızca bir araçtınız," dedi horgörüsünü gizlemeye gerek duymayan bir tavırla.

"Ne için araçtım?"

"Konunun gizli kalması için."

Bakışları beni delip geçti, sanki pencereye bakıyordu.

"Siz gene de becerinizi kaybetmeyin, Sayın De la Canal..."

"Ama ben..."

"Teşekkürler. İyi günler."

Ama yenilmiş değilim, Sayın Almazán. Basındaki kodamanlardan biriyle görüştüm. Adamın bana dünya kadar borcu vardır. Merhum Başkan Lorenzo Terán'ın başkanlığı sırasında, sayemde başkanlık konutunun bütün kapıları önünde ardına kadar açılmıştır her zaman.

Kısaca anlatayım.

En azından tarafımı tutan kısa bir özgeçmiş yazarak ve eğer uygun görürse hakkımda bir iyileştirme kampanyası başlatarak beni desteklemesini istediğimde, gizlemeye gerek bile görmediği alaylı bir tavırla şöyle dedi:

"İyi bir gazeteci, hiçbir zaman birini överek halkın canını sıkmaz. İyi gazetecinin yaptığı, saldırmaktır. Övgü, can sıkar."

Öfkelendiğimi kabul etmeliyim, Andino.

"Bana çok şey borçlusunuz."

"Doğru. Güçlüye karşı her zaman yardımsever olmak gerekir."

"Emriniz altında çalışanlardan birine bir emir vermeniz yeter..."

"Sayın De la Canal! Bugüne dek hiç böyle bir şey yapmadım! Çalışma arkadaşlarım bağımsız insanlardır!"

"Tersini kanıtlamamı ister misiniz?" diye bağırdım öfkeyle. "Gazetecilerinizden birine rüşvet yedirsem?"

İşadamından soğuk bir bakış bekliyordum. Ama suratına yerleşen o yardımsever ifadeyle inceledi beni:

"Sayın De la Canal. Benim gazetecilerim namussuz değildir. Yalnızca yeteneksizdir."

Bu yazdığımın bana zarar verebileceğinin farkında-

yım, zarar vermekten de öte, beni küçük düşürebileceğinin, şerefimi ve saygınlığımı zedeleyebileceğinin. Ne var ki pek az mermi kaldı elimde, Sayın Almazán."

Aslında da tek bir tane kaldı.

Size karşı dürüst olacağım. Size saygı duymayı öğrendim. Dahası, ailenize de saygı duyuyorum. Bayan Josefina gibi çok sevgili bir eşle, Teté, Talita, Tutú gibi üç tatlı kız çocuğuna sahip olma şansına sahipsiniz. Sahip olmadığınız şeyse, yüklü bir banka hesabı. Maaşınızla ve eşinize kalan mirasla –Yucatán'ın "Kutsal Sınıf"ının sabırotu yetiştiriciliğinden kalma eski bir servet– yaşıyorsunuz.

Size bir teklif getiriyorum. MEXEN işinin başarısızlığa uğramış olması, kazanç getirebilecek başka projeler geliştirmeye engel değil. Politik kaderim şu an yerlerde sürünüyor olabilir. Ama iyi iş, her zaman iyi iştir. Ve ben şu anda iktidarda olmadığıma ama siz olduğunuza göre –ve tabii maliyenin de başında olduğunuza göre–, eğer isterseniz, *yatırım fırsatı* denilen şeyi gerçekleştirmek üzere, ihtiyaç duyulan tutarları talep edebilirsiniz.

Planım bu.

Anonim bir şirket aracılığıyla, kredisi olan yatırımcıya, yetkililerin (ya da sizin, Sayın Bakan) peşin peşin izin verdiği ipotekli mal alma fırsatını sunalım ve belli bir tarihten itibaren bankalara %2 kâr payıyla satabilecekleri sözünü verelim. Yani sağlam kazanç, pek az risk. Bu tür maceralara atılacak köpek balıkları da sardalyeler de eksik olmaz. Çünkü ilk yatırımın vadesi dolmadan, siz ve ben yeni yatırımcılar buluruz, onların parasıyla da, ilk bulduğumuz yatırımcıların kâr paylarını öderiz, onlar da pek mutlu olur, başları bulutlarda gezerler.

İlk bulduğumuz yatırımcılar kazandıkları para için bize minnet duyarlar ve yeni üyeler bulmamıza yardım ederler. Onlar da –yeni üyeler yani– gerekli olan taze

parayı sürerek kendilerinden önceki üyelerin kâr paylarını ödemiş olurlar.

Böylece, Andino, siz ve ben, gerçek bir mali piramit oluşturmuş oluruz ve kendilerinden önce gelen yatırımcıların elde ettiği kazançlarla işin içine çekilen yeni yatırımcılarla, şirket sermayesi baş döndürücü bir hızla büyür.

Ne yazık ki, bulunabilecek yatırımcı sayısı sınırsız olmadığından ve bir an gelip de artık piramide yatırım yapacak kimse bulunamayacağından, piramit, iskambil destesinden yapılma kale gibi çökecek.

Ama siz ve ben, işin her aşamasında payımıza düşen şirket kazancını çekerek yükümüzü tutmuş olacağız. Sonra da şirket iflasını ilan edecek, biz de iflas yönetmeliğini düzenleyen kanunlara başvuracağız ve şirketi tasfiye etmek yerine, gözetim altına aldıracağız.

Ya da şöyle olacak: Sizin ve benim hiçbir kaybımız olmayacak. Operasyonun her aşamasından kazanç sağlayacağız. Dahası var; işin sonuçlarına katlanmamız gerekmeyecek. Bizim adımıza Ulaştırma Bakanı Felipe Aguirre ve Bayındırlık İşleri Bakanı Antonio Bejarano işin sonuçlarıyla yüzleşecekler. Bizim adımıza cepheye gitmeye hazırlar. Nasılsa Valdivia hiç mi hiç merhamet etmeden bunların yerini değiştireceğinden, intikam duygusuyla yanıp tutuşuyorlar ve bizim Vekil Başkan'ın bir skandalla sahneye çıkmasını istiyorlar. Paylarına düşen bedel bir kenara ayrılacak ve Valdivia'nın aklına, onları görevleri başında zimmete para geçirmekten yargılamak gelirse de, kimse aynı suçtan iki kez yargılanamaz. Yanlışları birbirine karıştırma sorunu, Andino, bir de Grand Cayman hesaplarındaki milyonlar karşılığında Almoloya'da kısa bir süre geçirmeye hazır olmak sorunu.

Siz ve ben de, tedbirli ve akıllı kişiler olarak, elde ettiğimiz kazancı *offshore* hesaplarda tutacağız, şirketin

iflas ettiği belli olsun ve şirket adına küçük bir miktara el konsun diye yalnızca gerekli olan miktarı Meksika bankalarında bulunduracağız.

Umarım teklifimden hoşlanırsınız. Değerli eşiniz hanımefendiye de danışın. Bayan Josefina'nın bilgisi dışında hiçbir şey yapmamalıyız. Sonuç olarak söz konusu olan, sizin ve Teté'nin, Talita'nın, Tutú'nun gelecekte rahat etmenizdir. Valdivia'nın size yeni kabinede görev vereceğini sanmam, Sayın Bakan. Ve bu herkesin gözü önünde gerçekleşen lüks ve çıkar gösterisinin ortasında, sizin ve ailenizin gösteriyi pencereden izlemekle yetinmek zorunda kalmanız da adalete sığmaz.

Onurlu bir insan olarak hiç unutmayın, ilkeler, yoldan çıkmış efendilere hizmet etmek zorunda olan hizmetkârlardır.

Saygılarımla, T.

54

Kapı Önündeki İhtiyar'dan Delege Paulina Tardegarda'ya

Sevgili öğrencim, çok sevdiğim dostum. Sana yazmamın çok acil bir nedeni var, gene de iç sesimi dinleyip, durup düşünerek yazıyorum sana, beni tanırsın. "Çok çabuk geç kalınır" incir ağacının olgunlaşmasından, küçük Felipe'nin ermiş olmasından (vahşi Japonların XVII. yüzyılda çarmıha gerdiği Meksikalı bir ermişti gerçekten, yoksa şu şenliklerin ermişi frenkincirlerinin Juan Diego'su gibi bir ermiş bozuntusu değildi) bu yana benim sloganımdı.

Bir de şimdi bak duruma, incir ağacının meyvesi olgunlaştı, düştü, bir başına kalmış frenkincirini de görmeye gittik, çünkü en sonunda çiçek açmış. Ah, frenkinciri, sevgili Paulina. Ulusun simgesi ve payandası, çünkü kalkanın üstündeki simgede güçlü olan kartalsa ve acı çeken de kartalın solgun renkli gagasındaki yılansa, işin aslı, göletin suyuna inmemek için kartalın üstüne tüneyecek bir kayaya ihtiyacı olması.

Evet, beni ihtiyar ama cahil bir düzenbaz olarak görmelerini yeğ tutarım, çünkü kültürlü politikacı, hiçbir özelliği olmayan, sıradan insanın aşılayacağı güveni aşılamaz. Görüyorsun işte, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Adlai Stevenson olayı, hiçbir seçimde başkanlığı alamadı, çünkü kültürlüydü, "yumurta kafa" diyorlardı

ona, Bill Clinton kültürlü olduğunu gizlemek zorunda kalmıştı, oysa küçük Bush cehaletiyle neredeyse övünürdü. Biliyorsun, burada, Veracruz'da otururken, bir yandan Fransız korkumu da canlı tutuyorum ama işin aslı, ben de bütün dünya gibi Fransız romanları okuyarak büyüdüm. Dumas, Hugo, Verne, özellikle de Dumas ve onun iki romanı, *Demir Maskeli Adam*, hani şu kralın ikizi olan adam. Kral, kuşkuları dağıtmak için bunu hapse attırmıştı. Taht tek adamın olmalıdır (kusura bakma Paulinacığım, kadın da olabilir tabii) çünkü iktidarı otoriteyle yürütmek için yasal olması koşulu vardır. *Demir Maskeli Adam* da *Monte Cristo Kontu* da, yıllar boyu haksız yere Veracruz'daki Ulúa Kalesi'nin benzeri bir kaleye hapsedilmişlerdi.

Şimdi, sevgili Paulinacığım, bu eski dostun, Kapı Önünde Unutulan İhtiyar, seni Frenkincirinin Maskeli Adamı'yla tanıştıracak.

Sözünü ettiğim kişi bir mahkûm.

San Juan de Ulúa Kalesi'nin zindanında yaşıyor.

Kimse tanımasın, kendi bile kendini tanımasın diye demir bir maske takıyor. Özgün ve doğal olsun diye, frenkinciri yeşiline boyattım maskeyi.

Kimse bilmez bunu. Ben de gardiyanların mutlak sessizliğine güveniyorum, çünkü Veracruz'da benim sözüm yasadır. Bir gün oradaki gevşek ağızlı bir gardiyan ağzından bir şeyler kaçırdı, sonra köpekbalıklarının yemeği oldu. Dulce de la Garza da bu nedenle o kasvetli yeraltına inebildi. Ben emrettim onu bırakmalarını. Planın bir parçası olarak.

Bu sırrı sekiz yıl boyunca sakladım.

Sabrettim. İskambil destelerini karan ihtiyar kadınlardan daha sabırlıyımdır ben. İhtiyarcığın birinin kâğıt kararken öldüğünü söylerler. Bendeniz, kartları canımın istediği gibi dağıtarak hayatta kaldım. Çenemi tuttum,

sessizliğimi korudum, Veracruz kapısının efendisiyim ben. Aguilar Camín'in yazılarında söylediği gibi, bizimki gibi "balkanlaştırılmış", toprakları Arjantin Cumhuriyeti'nden de çok bölünmüş bir ülkede, kendi yöresel iktidarımı yürüttüğüm küçücük arazi parçasına kim karşı çıkacaktı ki? Tabasco'yu Vidales yönetmiyor mu? Tamaulipas'ı Quintero, Sonora'yı Cabezas yönetmiyor mu? Benim küçücük Veracruz cumhuriyetime, bir ucundan Boca del Río'dan, öte ucundan Hernán Cortés'in yıkık evinden ve az ötedeki Tononocapan çıkışından öteye geçmeyen cumhuriyetime saygi gösterdiler.

Burada yapıyorum, burada bozuyorum. Bana bulaşanı akvaryuma sokuyorum, köpekbalıklarıyla boğuşup aydınlansın diye... Burada hüküm sürüyorum, dokunulmazlığımla ve gülümsememle. Ya da şöyle diyelim, dokunulmazlığımla, gülümsememle ve *sabrımla*. Bilirsin, kendi kendimi eğitmekten hiç vazgeçmemişimdir ama neler bildiğimi göstere göstere dolaşan bir sokak feneri de değilim tabii. Genç bir kızken, dul kaldığımda ve sen de beni teselli etmeye geldiğinde, yüksek sesle Machiavelli'nin *Prens*'ini okurdun bana. Erdem, gerekli[illegible], şans. Asla unutmam. Yöneticinin nitelikleri. XIX. yüzyıl Meksika tarihinde, Juárez erdemliydi, Azize Anna gerekliydi, Iturbide şanslıydı. XX. yüzyılda, Madero erdemliydi, Calles gerekliydi, Obregón şanslıydı. Görüyorsun, bir tek gerekli olanı öldürmediler. Erdem, gereklilik ve şans? Sanırım üçünü de kendisinde toplayan, bir tek benim General Cárdenas olmuştu. Ve ben, sevgili Paulinacığım, üçünden de yararlandım, üçünü de kullandım ama üçüne de sahip olmadım. Bunlardan kuşku duya duya nasıl erdemli olacaktım ki, veya gerekli veya şanslı?

Politika üstüne söylediğim renkli özlü sözlerimi kusturana kadar alıntıladılar. Ama yalnız kendime söylediğim özlü sözleri bir tek ben biliyorum.

"Büyük savaşlarda, kahramanlardan sonra kötüler gelir."

"Politikada, öğlen uçan kelebek, gece çıkan vampirdir."

"Meksika'da, hırsız namusludan önce gelir, sırası gelince namuslu da hırsız olur.

"Meksika politikasının artçıları, dalkavuklar, cepçiler, dilenciler, beleşçiler, aylaklar, dolandırıcılar, alçaklar ve bunları takip eden güzel kokulu fahişelerdir."

"Şu uçan güvercinlere bak. Arkalarından da akbabalar geliyor."

Paulina, ulusun üşüdüğü zamanlar vardır, bir de ulusun ateşlendiği zamanlar. Bugün, ateşli bir üşümenin tehdidi altındayız. Başkan Lorenzo Terán'ın ölümü, ulusal politikanın bütün drakulalarına kapakları açabilir. Arruza, askerî darbe hazırlığında. César León, yeniden seçilme hazırlığında. Herrera, merhum Terán'ın tercih ettiği başkan adayı olma yolunda. Tácito'yu saymıyorum, ahlaksızlığı, doğuştan gelen uşak yaradılışı ve salaklığı herkesçe biliniyor. Bir keresinde şöyle demiştim ona:

"Sen batan gemiye giren bir hırsızsın. Akıllı geçiniyorsun, oysa basbayağı salaksın."

"Ben Sayın Başkan'a hizmet ediyorum, 'Sayın Başkan' deme cesaretini gösterdi alaylı alaylı."

"Senin çok iyi yaptığın bir şey varsa, Tácito, o da, Başkan daha emirleri vermeden o emirlere itaat ediyor olman."

"Efendim, ben şu başına buyruk saraylı dediklerindenim," diye cevap verdi, orospu çocuğu.

İçimi çektim: "Bundan kötü efendiye bundan iyi köle görülmemiştir."

Şimdi de eğlenceli bir konuya geçelim, Paulina. Çok sevildiğini sanan Tácito'nun kibir yüzünden topalladığını bildiğimden, Veracruz'daki hayaleti andıran "güç odak-

ları"ndan oluşan bir anma töreni düzenledim onun için. Tören saati gelince, onu oracıkta hırslı olmakla suçlayıverdim. Kimse durup da onu savunmadı. Tácito gülümsedi ve sana tuhaf görünecek şu lafı etti:

"Benden ne şeytanlık bekliyorsunuz ki? Ben önemli biri değilim. Bana saldırarak zamanınızı yitirmeyin."

"Sana saldırmıyorum," dedim yüksek sesle. "Seni tanımlıyorum. Sen bir parazitsin."

"Ne zamandan beri bir şey yapmamak suç sayılıyor?" dedi pek bir gülerek.

Ve törende hazır bulunan herkes dokundurmayı anladığından, şenlik şakalar ve kucaklaşmalar arasında orada sona erdi...

(Bantta kısa bir duraklama, İhtiyar'ın önce iç çekişi, ardından kahkahası.)

Andino Almazán, hırslı karısının kuklası. Benim korktuğumsa, Nicolás Valdivia. Genç, temiz, zeki, ondan hoşlanıyorum, onun için bahse girerim. Ama sorulması gereken soru şu, Paulina: Bizim adamımız mı? Ben, olduğunu sanmıyorum. Genç, temiz, bağımsız. Yani, hırslı ve yalnızca kendi çıkarlarını düşünüyor. María del Rosario ona destek oluyor. Ama o María del Rosario'ya destek oluyor mu? Göreceğiz. Senin koyduğun adla, Las Lomas'ın Dişi Ejderha'sına sempati duymadığını biliyorum. Ama nesnel ol, tüm etkenleri düşünüp taşın ve olası etkileri hesapla. Son olarak, Kongre Başkanın Onésimo Canabal, oyun çamuru kadar saf bir adam ve onun üstünde etkisi olan Cesár León bizden önce davranmazsa, sen ve ben ona istediğimiz gibi şekil verebiliriz.

(Bantta uzun bir duraklama.)

Paulina. Bir yönetici iyi de olabilir, kötü de ama her zaman yasalara uygun davranmalıdır. Ya da öyle görünmelidir. Kongre, birkaç gün, hatta belki birkaç saat içinde, Vekil Başkan'ın atanmasını yasal hale getirecek. Sab-

rımı bilirsin. Yaşlanmayı başarabildim; çünkü hep uzun vadeli oynadım. Bugünküler gibi, çarçabuk doyuma ulaşma meraklısı olmadım hiçbir zaman. Zaman değişiyor, biliyorum. Yaşayacak zamanlar var, ölecek zamanlar var, barış zamanları var, savaş zamanları var... Yıllar önce okumuştun bunu bana kızcağızım ve yağmur altındaki bir prezervatifle etkileneceğimden çok daha fazla etkilenmiştim.

Barış zamanları, savaş zamanları. Nasıl ayırmalı bunları, nasıl ayırt etmeli? Söyleyeyim. Sekiz yıl önce, Tomás Moctezuma Moro, başkan adayı olarak ortaya çıktı ve bu ülkenin bütün düşmanlıklarını –ki hiç de az değil– harekete geçiren kavgacı bir idealizmi savunan programını sundu. Ülkeyi yönetmesi imkânsızdı. Her kanattan saldıracaklardı. Felç edeceklerdi, ulusu da melas fıçısına sokacaklardı. Buz dondurur gibi donduracaklardı onu, rüzgâr bile üfürmeyecekti üstüne. Çünkü rüzgâr çekiçtir ama buz mezardır. Daha ötesi yok.

Paulina, bana fikri veren sendin, o parlak benzetmelerinden veya alıntılarından birini yaptın ve o soğukluğa bir ad taktın:

"Gizli bakanlık."

San Juan de Ulúa Kalesi'nin zindanından daha soğuk, daha ıslak, daha karanlık, bütün rüzgârlara daha dayanıklı, aynı anda hem çekiç hem buz olabilecek bir yer var mıdır, Paulina?

Frenkincirinin Maskeli Adamı. Bir simge, Paulina, simgeler olmadan var olamayacak bir dünyanın simgesi. Bir simge. Demir maske ama frenkinciri yeşiline boyanmış bir maske, zavallı mahkûm kendini daha rahat hissetsin, evinde hissetsin, yerinin değiştiğini fazla hissetmesin diye. Öldü sanılarak geçirilen sekiz yıl. Mezarında eriyen balmumundan bir kukla:

Ve Ulúa'nın zindanlarında çürüyen yeşil demir maskeli bir adam, kendi iyiliği için, Paulina, senin bunu anlaman gerekir, kendi iyiliği için zindana atıldı, azgın idealizmi onu gerçekten ölüme mahkûm etmesin diye, katilin, reisin, uyuşturucu satıcısının kaçınılmaz kurşunundan, onu canlı canlı yemeye hazırlanan akbaba sürüsünden kurtarmak için ben öldürdüm, Paulina, kendi iyiliği için kaçırttım onu ve ben, Veracruz'un sevilen ve sayılan yaşlı kişisi olarak, bu olayla çok sarsılan ulusa Moro'nun bir cinayete kurban gittiğini, katilin hemen yakalandığını ve öldüğünü, Martín Caparrós adında akıl sağlığı yerinde olmayan bir Arjantinli olduğunu, "Sürüden Mezbahaya" adlı yeraltı örgütünün militanı olduğunu anlattım. Hepsi uydurmaydı tabii ama iyi bir hikâyeydi ya de en azından kimsenin doğru olup olmadığını belirleyebileceği bir hikâye değildi...

Cenaze törenini burada, Veracruz'da düzenledim. Tomás da Alvaradoluydu ya, her mayıs ayında, Alvaradolular hakkında söylenen kötü şeyleri bağışlatmak adına bir haç dikilir burada ve haçlardan oluşan bir orman gibidir Alvarado; bu topraklarda her pisliğe bir haç düşüyor olmalı. Neyse, saçmaladığımı, anavatanımla ilgili konulara kapıldığımı söyleyeceksin. Öyle değil ama, Paulina. Tomás Moctezuma Moro, bu memleketin en sevilen evladıydı, Alvarado'da adına dikilecek bütün haçları hak ediyordu o.

Düzmece cinayetin düzmece cenaze törenine katılan herkesi, yalancı tahnitçileri, balmumu kukla yapımcılarını, zorunlu şahitleri –zaten iki veya üç kişiydiler– ortadan kaldırttım (nerede, nasıl diye sorma bana) ve karanlık bir gecede, Tomás Moctezuma Moro, bir yüz-

den ve kimlikten yoksun, Frenkincirinin Maskeli Adamı olarak Ulúa Kalesi'ne girdi. Ve sekiz yıldır orada, varlığını bilen yok, maskesi yüzünün bir parçası oldu artık, etine yapışmış durumda...

Neden, ne adına, çocuğum? Onu kendinden korumak adına, öldürücü idealizminden, ayaklanan öldürücü düşmanlar sürüsünden korumak adına. İçlerinden herhangi biri öldürebilirdi onu! Çoğu kişinin değil, *herkesin* çıkarına dokunuyordu. Benim idealist evladım, temiz, kendini adamış, tutkulu öğrencim, oğlum gibiydi: Tomás Moctezuma Moro, sekiz yıldır Kale'de hapis, sekiz yıldır yüzündeki frenkinciri maskesiyle, sekiz yıldır onu zindandan gün ışığına çıkaracağım anı bekliyorum, erdemlerinin artık kimse için tehdit oluşturmayacağı anı, Paulina, yalnızca kanunların güvencesi olacağı, ulusal pizzanın hardalı değil, tereyağı olacağı anı bekliyorum.

Kedide beş ayak aramasın kimse, çünkü yalnızca dört tane var. Kimse bizi uyutmaya kalkmasın, Meksika'nın yasal olarak seçilmiş bir Başkan'ı var.

Bu başkanın adı, Tomás Moctezuma Moro.

Kafese tıkılmış kediyse eğer, yarın kaplana dönüşecek ve bugün Lorenzo Terán'ın yerine geçme hevesinde olan bütün sıradan adayları bitirecek.

Paulina... Bizim başkanımız var. Kongre'yi hazırla, Seçilmiş Başkan Tomás Moctezuma Moro'nun göreve başlaması için gerekli yasal düzenlemeleri yapsınlar, Geçici veya Vekil Başkan'a veya yeni seçime gerek kalmasın. César León'un yolunu kes. Tabansız Onésimo Canabal'ı harekete geçir. Bizim Başkanımız var. Moro'nun saati geldi. Sekiz yıl önce öldürmüşlerdi onu. Onun canlı idealizmi, bugün artık merhum Lorenzo Terán'ın çileden çıkaran iradesizliğinden sonra ulusu iyileştirecek ilaç.

Gözlerime bak, Paulina. Bütün olacakları gör bakış-

larımda. Hatta daha da iyisini gör. Olacak olan her şeyin, zaten olup bitmiş olduğunu bir kez olsun anla Tanrı aşkına.

Ve yeniden beni görmeye geldiğinde, korkma. Yüzüm kendi kanımı bile dondurmalı ki, başkalarınınkini dondurabilsin.

55

"La Pepa" Almazán'dan Tácito de la Canal'a

Benim yardımlarımla Başkan olacaktın ha, bedava salağım benim? Başkan olmak için kusursuz bir paravan olacak, bütün dünyanın kafasını karıştıracaktın, ya da biz ikimiz birleşip, kocam Andino Almazán'ı Geçici Başkanlığa taşıyacaktık, o da sırası gelince seni Kartal Koltuğu'na çıkaracaktı, ha? Başkan olması için onun hesabına çalıştığıma inandırarak kocamı kandıracaktım, ha? İstediğim yere ulaşmak için sana ve senin tüm ahlak ve namus kurallarını çiğnemene güvendim, ha...?

"Ahlakım dehamın altında" diye fısıldamıştın kulağıma lahmacun kokan ağzınla.

Dur da kahkahalarla güleyim kendini beğenmişliğine, zavallı salak seni. Meksika politikasının paspası oldun sen. Yeteneğin umulduğu gibi çıkmamış, öyle diyorlar. Papaz olmalıymışsın, politikacı değil.

"Yanılıyorsun. İkisi de."

Kocam beni uyarmıştı, İçişleri Bakanı Valdivia'nın, MEXEN işinde hileyle zimmetine para geçirmekten seni toplarından yakaladığını anlatmıştı bana, Maliye Bakanı her şeyi kuralına uydursun diye de olan bitenin Andino'dan geçmesi gerekmişti. Üstüne üstlük, şimdi de utanmadan yeni bir mali oyunla kocamı yoldan çıkarmaya çalışıyorsun.

Papazsın. Politikacısın. Ama aynı zamanda geri zekâlısın.

Ya da pisliğin tekisin ve tek tesellin de bu sefil ülkede pisliğin, tıpkı sinek gibi açgözlü yaltakçıları çektiği. Gelecek kuşaklar senin için neler söyleyecekler, zavallı Tácito?

"Tácito de la Canal mı? Hazımsızlık çekiyordu. Sofu teyze. Bunak peder. Kel kafa. İleri görüşlülüğünden uzun tırnaklar. Ve planlanmış karabasanlar."

"İbne miydi?"

"Sanmam."

"Ama bekârdı."

"Bu bir şey kanıtlamaz."

"Kiminle yatıyordu?"

Seni piç, sekreterlerle garson kızlar yol göstersin sana ama kimse seninle bağlantılı olarak benim adımı anmasın. Bak, seni uyarıyorum. Kimse şunu söylemesin:

"Deme. Josefina Almazán'la yatıyordu demek, 'La Pepa'yla, bilirsin..."

O zaman bile savunayım seni isterdin, değil mi, sefil şeytan? Yükselmek arzusuyla kendini küçük düşürmek için neler yapmadın ki? Merhum Başkan'la telefonla konuşurken (telefonlarımız çalışırken tabii, piç kurusu) görmedim mi seni sanıyorsun? Ayakta durmuş, her seferinde "evet, efendim", derken nasıl da birbirine vururdun topuklarını. Başkan'ı en sonunda ölüme götüren sigara küllerini sakladığını görmedim mi sanki? Çırılçıplak ayna karşısına geçip böbürlene böbürlene kendi kendine konuşmaz mıydın?

"Kimliğimi arzularımdan daha iyi ortaya koyabilecek hiçbir şey yok. Eşsizdir benim arzularım. Kimseye devredilemez."

Bense senin tüm budalalıklarına, salakça böbürlenmelerine, kendini beğenmişliğine, küstahlığına, haddini

bilmezliğine katlandım, seni kocamın iyiliği için kullanacağım diye, klasik Yucatánlı inceliğini gösterdim sana, ben, senin yüzünden kocamın kıçını yalamayı bırakana dek Andino Almazán'ın sadık eşi olmuş kadın, seni iğrenç solucan, bak bakayım aynaya, bir kadının sana gerçekten âşık olabileceğine inanıyor musun, tatlım, yakışıklım? Benden daha az kontrollü bir kadının yatakta fışkıra fışkıra boşaldıktan sonra söylediklerine gülmekten işemeyeceğine inanıyor musun?

"Şiddetli arzum beni hırsla yiyip yutuyor, zamanın duvarına izimi bırakmak istiyorum ve tek sahip olduğum, aslan pençelerim."

Aman ne harika! Amma da gösteriş budalasısın şekerim! Nelere katlanmak zorunda kaldım! Hepsi de Andino içindi, her şey onu Başkanlık koltuğuna taşımak içindi, onu rakibiyle, yani General Arruza'yla birleştirip, darbeyi vurmak içindi. Arruza söyleyecekti, Almazán da Başkan olacaktı, geçici başkan değil, altı yıl boyunca görevde kalacaktı, asıl plan buydu, seninki değil, aşağılık amcık, seni paravan olarak kullanmak için Arruza'yla yattım, çevirdiğimiz dolabın senin iyiliğine olduğuna seni inandırmak için yaptım, Arruza ve ben seninle dalga geçmedik ama, generalim gerçek bir erkekti, nasıl becereceğini iyi biliyordu, senin gibi değildi aşağılık solucan...

"Dikkat et," demişti general. "Tam bir solucandır o. Ama solucanları ortadan ikiye ayırdığında hâlâ hareket edebildiklerini de unutma."

Biliyor musun? Bu olup bitenlerin en iyi tarafı, benim gibi bir kadının, benim gibi leziz, para içinde yüzen, kızışmış, azgın bir Yucatánlının yatakta eğlenmek için senin gibi zavallı bir iblisi seçmiş olacağına kimsenin hiçbir zaman inanmayacak olması.

Şunu da biliyor musun? Bak, açık açık yazıyorum

sana, B'ler yok, T'ler yok, A'lar yok, çünkü bu mektubu ortaya çıkarman hiç şeyimde değil. Zerrece inanılırlığın kalmadı. Söylediğin ve yaptığın her şeye sahtekârlık gözüyle bakılacak, sahtekârlık, sahtekârlık... Aptal kafanda yazılı olan sözcük bu işte: HIRSIZ VE SAHTEKÂR.

"Çileci bir ifadeyi yansıtan yüz hatlarım ve hovarda bir yaşantım var benim."

Bana ilk söylediğin sözlerdi bunlar, gerzek. Senin kartvizitindi bu sözler. Gülmemi tutmak zorunda kalmıştım. Yetersizliği yüzünden Terán'a görevden el çektirildikten sonra, General'le birlikte kocam Andino'yu Geçici Başkanlığa taşımak, sonra da onu oraya kukla gibi oturtup Arruza'nın benimle birlikte ülkeyi yönetmesi için bütün kartları oynamaya hazırdım. Seninle ilgili olarak ikinci seçeneği de düşünmüştük: "erdemlerin göz önüne alınarak" senin Başkan olman (hayatta her şey mümkün) veya Andino'nun da yer aldığı Kongre'nin seni Geçici Başkan olarak ataması. Ne kadar sürecekti gerçi başkanlığın? Buna da generalimle birlikte karar verecektik.

Seninle işimiz bittiğine göre söyleyeyim, sen Vekil Başkan olacaktın, Andino'nun Başkanlık yolunu açacaktın, Arruza da Koltuğun arkasındaki büyük patron olacaktı.

Görüyorsun ya, kusursuz bir satranç oyunu; bu oyunda ben vezirdim, Arruza şahı, Andino fildi, sen de zavallı bir piyondun.

Güle güle, zavallı Tácitocuğum. Çukurdan çıktın, çukura dönüyorsun. Nicolás Valdivia'ya da söyle, ideallerin önemi yok, inançlar da beş para etmez. Bize kiminle olduğunu söyle. Önemli olan bu.

Ha, Valdivia bundan böyle hükümetin hiçbir dairesine alınmaman için emir vermiş...

56

Dulce de la Garza'dan Kapı Önündeki İhtiyar'a

Sayın Başkan, hissettiklerim, kederim katlanılmaz, bu yüzden yazıyorum size, bilmem gözlerinize bakacak cesareti bulabilir miydim, o kadar büyük bir acı yaşattınız ki bana, şimdi de hayalini bile kurmadığım imkânsız bir mutluluğu yaşatıyorsunuz. Limandaki kafeye çağırdınız beni. Biliyorum, Tomás size çok saygı duyardı. Sizin onun için bir öğretmenden daha fazlası olduğunuzu, bir baba gibi olduğunuzu ve bir baba olarak da ona her zaman daha az iyi olup, daha katı olmayı öğütlediğinizi defalarca söylemişti bana.

"İktidarın en kötü düşmanı masum insandır" demiştiniz Tomás'a ve ben de bu sözü yüreğime yazmıştım, tıpkı aşkımın bana söylediği her şey gibi. "Şu ana dek kendi halinde bir aday adayıydın, olması gerektiği gibi. Şimdi bir reformcu olmak arzusundasın. Bekle. Arzularını tüketme. Gece yarısı kalkma yatağından. Reformlarını Kartal Koltuğu'na oturduğunda yaparsın, ben de öyle yapmıştım. Benim deneyimlerimden yararlan."

Hayır, Tomás'ın kendini hiç sakınmayan, ringe atıveren bir cesuryürek olduğunu bilseydim. Hayır, Meksika'da iktidar sahibi olan herkesin onu bir tehdit gibi gördüğünü anlayabilseydim. Bu yüzden öldürdüler onu.

Sekiz yıl yaşadım, o sıralar yirmi birindeydim, şimdi yirmi dokuzum, bugün otuz olacağım, çiçek yaşı denir bu yaşa, değil mi? Sekiz yıl acı çektim, Sayın Başkan. Ama hiç olmazsa acım yerinde bir acıydı. Şimdi ortaya çıkıyorsunuz ve beni umutsuzluk ve daha beter acılarla dolu bir çukura atıyorsunuz.

Evet, Tomás yaşıyor. Ve siz bana, bütün ahlak ve namus kurallarını hiçe sayarak, tek suçlu siz olduğunuz halde, erkeğime söylediklerinizi anlatıyorsunuz, siz onu benden aldınız...

"Tomásçığım, iyi bakılan bir mahkûm olduğunu düşün. Yaşamın çirkin ve tehlikeli olduğunu düşün. Zalimlik pusu kurmuş, yolunu gözlüyor. Bak, çocuğum. Bir süreliğine dünyanın kapısını kapat ve yeniden gençleş. Zamanının değerini bil. Henüz zamanın gelmedi. Ama gelecek. Sana yemin ederim."

Dün o hücreye gidecek cesareti bulamadınız. Ona benimle yazılı bir mesaj yolladınız yalnızca. Şöyle yazıyordu mesajda:

"Sana iktidarı vermek istedim. Benim yapamadıklarımı yapma fırsatını vermek istedim, çünkü benim zamanımda sistem farklıydı. Çok özür dilerim, tüm kalbimle özür dilerim, Tomásçık. Beni anlamadın. Zamanı değerlendirmeyi bilemedin. Bir kez daha ne yaptıysam, senin için yaptım. Evet, sana doğru bir tavsiyede bulunduğum ve idealist güdülerine kalkan olmak istediğim ne ilk seferdi, ne de son sefer. Artık zaman geldi. Ülke bugün kanun beklentisinde, simgelerini, acısını, umutlarını arıyor. İsa'nın Dirilişi'nden bu yana senin dirilişin gibisi görülmeyecek bir daha, çocuğum. Reklamdan kaçan ben bile, çıktığın gün sana eşlik edecek bir kameramanlar, televizyoncular, muhabirler ordusu ayarladım. Ulúa'dan çıkarken mi? Yok artık, benim kurnazlığımı hiçbiri dikkate almıyor. Beni iyi dinle, Tomás: Sen hiçbir zaman

Ulúa'da bulunmadın. Ormanda kayboldun, kaçırıldın, işkence ve uyuşturucu yüzünden aklın karmakarışık oldu, iğrenç bir cangılda yolunu yitirdin. Catemacolu bir cadı, tırnaklarınla saçını, bir kapok ağacının altına gömdü. Sekiz yıldır büyünün etkisi altında yaşıyorsun, Tomás, doğanın içinde kaybolmuşsun, ormanın bir parçası olmuşsun artık, kendini vanilyadan, biberden, *chayote*'den, alıçtan, *jonote*'den, şekerkamışından, Veracruz'un doğduğumuz güne tanıklık eden cömert doğasından ayıramıyorsun, Tomásçık, bir pelerin gibi sarmış seni, emmiş seni, içine almış, bir parçası haline getirmiş... Unutma, Tomásçık, sana büyü yapıldı. Oturarak uyuyorsun çünkü eğer yatarsan denizden gelen rüzgârlar üfürmüyor. Meksika Körfezi'nin yağmurları seni sırılsıklam etsin diye camların açık uyuyorsun. Ve ölecek olursan, cinayetin suç ortağı "Kuzey Rüzgârları"ydı, desinler. Öldüğünü sanıyordun, Tomás. Şimdi Dulce'yi gönderiyorum seni kurtarmaya, sevgilini, bak ne diyecek sana:

"En sonunda bulduk seni. Ormanda kaybolmuşsun."

Ah, Sayın Başkan, ne düşünüyordunuz acaba? Bana söylediklerinize gerçekten inanıyor musunuz?

"Meksika'da her şey simgedir. Juan Diego gibi cahil ve kolayca yönetilebilecek, hafıza kaybına uğramış bir yerliyi aziz yapabiliyorlarsa, 2012'de değil ama, şimdi zamanı gelmişken, içinde bulunduğumuz 2020 yılında Moro'yu neden Başkan yapmasınlar ki? Mucize, mucize! Benim iyi huylu vatanım gibi, tıpkı piyangonun vurması gibi, mucizelerle yaşarsın zaten... Mucizeler, inanç, saf saf her şeye inanma, Meksika'da bunlardan daha yasal olan bir şey var mı acaba? Ormanda kaybolmuş, bir aziz gibi hafıza kaybına uğramış, seçilmiş bir Başkan yeniden ortaya çıkıyor ve Kartal Koltuğu'nu istiyor. Sansasyon, Bayan De la Garza! Ne sansasyonel bir sansasyon, üstü-

ne üstlük, temiz, saf sevgilisi onu kurtarıyor ve ona yaraşan yere geri getiriyor! Aşk hikâyesi! Aşk ve mucize, hanımefendi! Bütün bu olanlara karşı çıkabilecek bir kişi var mı? Yaşamımın başyapıtı, artık huzur içinde ölebilirim, mühürlü zarflar, başkan adayları, seçim hileleri, atlıkarınca, çılgın fare, ölü ruhların oyları ve Başkan olarak yaptığım tüm düzenlemeler, hepsi geride kaldı. Politik görevimi tamamladım: Meksika'ya ihtiyacı olduğu anda ihtiyaç duyduğu Başkan'ı verdim, Tanrı'nın, oğlu İsa'yı dirilttiği gibi dirilttim onu, onu, gizemin bütün nitelikleriyle kuşatılmış olarak hayata döndürdüm, kılıçlarıyla kötülere meydan okuyanların serüvenleri, mistik göğe yükselişler, kaçınılmaz acılar, aşırı duygusal haller, yeniden canlanan aşklar... Bayan Dulce, Tatlı Bayan, sesimdeki heyecanı hissetmiyor musunuz, yeniden kazandığım gücü, en sonunda bitirdiğim başyapıtı görmüyor musunuz?"

Evet, Sayın Başkan, hissediyorum, görüyorum ve sizin için üzülüyorum, sizin adınıza utanç duyuyorum, sizden nefret ediyorum. Bence siz aklınızı kaçırmışsınız. Akıl sağlığınız yerinde değil. İnsanlıktan çıkmışsınız, en küçük bir merhamet duymadan insanların yaşamlarıyla ve duygularıyla oynayan bunak bir canavarsınız... Tabii ki beni gönderecektiniz Tomás'ı görmeye, ben de mutlulukla gitmiştim ama yüreğim ağzımdaydı, deli gibi çarpıyordu, huzursuzdum, tedirgindim, gerçekte beni neyin beklediğini bilmiyordum...

Unutulmuş ölülerin kokusu kaplamış o karanlık tünellerde bana yol gösterdiler. İğrenç bir fare yiyecekmiş gibi baktı bana. Tonozlardan tuz damlıyordu, kalenin her yeri, adımlarım canını sıkmışçasına çatırdıyordu. Size bunu söylememin nedeni, hayatımın en duygu yüklü anına hazırlanırken, aklıma ve dilime nasıl dokunaklı bir anlatım gücünün hâkim olduğunu anlamanızdır.

Zindana girdiğimde yüzü maskeliydi.

"Tomás, aşkım, benim..."

Bir sessizlik oldu. Hayatımın en uzun sessizliğiydi, Monterrey Müzesi'ndeki karşılaşmamızı ve sonrasında gelişen aşkımızın her anını hatırlamama yetecek kadar uzun bir sessizlikti.

"Tomás, aşkım, benim..."

Sırtını döndü bana.

Duvara tebeşirle, bin kez yazdığı bir şey yazdı, hücre, rutubetle silinen o beyaz karalamalarla doluydu:

EKMEK. ZAMAN. SABIR.

Ona sarıldım. Omuzlarını sertçe silkerek benden kurtuldu. Altüst oldum, beklenmedik ani bir acı beni parçalarıma ayırdı. Diz çöküp bacaklarına sarıldım.

"Tomás, döndüm, benim..."

Yalvararak baktım.

Sessizliğe gömülmüştü.

Dizlerimin üstünde onu okşadım. Yalvararak baktım.

"Maskeyi çıkar. İzin ver, yine göreyim yüzünü."

Güldü, Sayın Başkan. Böyle bir kahkaha duymadım ömrümde, bir daha duyacağımı da sanmam. Sanki zincirler vardı gırtlağında. Sözcüklerin yerine demirleri sürüyerek gülüyordu sanki. Sesim titredi, sanki ölümün sevgilisiydim, sekiz yıl boyunca ziyaret ettiğim, çiçekler götürdüğüm, zaman zaman ağladığım, zaman zaman da taşını gözyaşlarımla sulamayı reddettiğim o mezardan çıkmış bir âşıktım sanki. Günün birinde ölüme boyun eğen, şimdi de ölüme kur yapmak zorunda kalan bir âşık gibi sesim titredi, çünkü gaddarca kandırdığınız, hapsettiğiniz ve vicdansızca kullandığınız o adam, evet efendim, vicdansızca kullandığınız o adam, artık benim erkeğim değil.

Başka bir adam o ve adını bilmiyorum bu adamın, onunla nasıl konuşacağımı da bilmiyorum.

Söylediklerime cevap vermiyordu. Maskeyi tırmaladım, konserve kutusu açar gibi açmak istedim. Tek yaptığı gülmek oldu. İşte o zaman gırtlağından boğuk bir ses çıktı, kıllı bir ses, tanımadığım bir ses ve o ses bana kim olduğumu, orada ne aradığımı, yalnızca ona ait olan bir yere girmeye nasıl cesaret edebildiğimi sordu.

"Yüzün... izin ver göreyim, Tomás..."

Aptal gibi davranmamamı söyledi, maskenin altındaki yüzü görmek hiç hoşuma gitmezmiş, korkunç bir şeyi, bir canavarın yüzünü, insan bedenindeki bir kartal başını, yılan gözlerini, köpek ağzını gizlemek için değilse, neden o maskeyi taktıklarını düşünüyormuşum, bunu mu görmek istiyor muşum, zavallı bir salak olan ben, deli bir adamın yüzüymüş o yüz, sakalı onu boğuyormuş, sesini bozuyormuş, yemek vermek için maskesini çıkardıklarında gardiyanlar bile ona bakmak istemiyormuş, gözlerini üstünden ayırmadan maskeyi yeniden takıyorlarmış, artık mücadele etmiyormuş, asırlar önce bırakmış mücadele etmeyi, alışmış "ekmek, zaman, sabır" gün ışığına kavuşursa tamamen aklını yitirir, gerçeğin dışarıda olduğuna inanmaz, ölene dek gerçeğin orada, içeride olduğunu sanacak, gerçek mahkûm olmuş ama dünyanın kandırmacalarından uzakta, yalan dışarıda, dışarıda yalan ve düş kol geziyor...

"Benim evim, gerçek, huzur, zaman, sabır burada..."

Bunları söyledi, yaralaya yaralaya, beni tanımadan, belki de tanımamış gibi yaptı, ne bileyim, yüzünü göstermeyi reddetti, merhametsizce icat ettiğiniz o orman gibi olmuş kıllarının boğduğu sesiyle konuştu, maskenin ardında hapsolmuş sesiyle, sonra da o tuhaf sözcükler döküldü ağzından:

"Uyandırın ölüleri, yaşayanlar uyuyor..."

Beni tanımadı. Ama, ben söylüyorum bunu size, ben Tomás Moctezuma Moro'yu, bir başkasının tanıyamayacağı kadar iyi tanıdım. O dondurucu dört duvarın arasında gerçek yuvasını bulmuş o. Körfez dibinin bir parçası haline gelmiş o derin çukurda, deniz bile görünmüyor, dalgaların kabarması bile hissedilmiyor. Onun için Ulúa zindanı, bildiği veya kabul edebileceği tek gerçek. Oradaki, sizin zalim ve kötü niyetli yapıtınız, Sayın İhtiyar...

O olduğunu nasıl anladım peki?

Ne kadar bozulmuş olursa olsun, o ses unutulmaz.

Yaşadığını nereden biliyorum?

Maskenin aralıklarından görünen gözlerindeki korkudan.

Gözlerindeki korkudan, Sayın Başkan. En korkunç karabasanlarımda bile hayal edemeyeceğim bir korku, her şeye karşı duyulan bir korku, anlıyor musunuz, hatırlamaya, sevmeye, arzulamaya, yaşamaya veya ölmeye duyulan korku... Oraya sizin koyduğunuz korku, Sayın Başkan, öldüğünüz gün Şeytan da sizi cehennemin en dibine göndersin. Şu andan itibaren yaşamınızın zaten cehennem olduğunu bilmeseydim, bir an önce isteyeceğim şey bu olurdu.

Her şey boş yereydi. Erkeğimi yok yere kurban ettiniz. Tomás Moctezuma Moro, hiçbir zaman Ulúa'dan çıkmayacak. Ne diri, ne ölü. O hücre, onun derin ve değişmez ana rahmi. Başka bir yuva bilmeyecek.

Sizin yerinizse, utanç evi olmalı. Ya da sizin için daha kötüsü, kaybedilen fırsat evi. Korkarım, hayatınızda ilk kez, işler umduğunuz gibi gitmedi. Bana dehşet veriyorsunuz. Daha da ötesi acı veriyorsunuz.

Sizden tek bir ricam var. Mezarlık gardiyanlarına rüşvet vermeye devam edin, hiç olmazsa orada, daha önce yaptığım gibi, Tomás Moctezuma Moro'nun sahte mezarını açabileyim.

57

Tácito de la Canal'dan "La Pepa" Almazán'a

Benim için endişelenme, aşkım. Her şeyimi kaybettim. Kaybetmediğim tek bir şey var, ruhumun en sıcak sığınağı, sana olan aşkım. Beni aşağılamanın, bana hakaret etmenin, beni sonsuza dek kendinden uzaklaştırmış olmanın bir önemi yok. Üstünde durmuyorum. Benim için en güvenli olan limana döndüm. Bunu bilmeni isterim. Bir zafer değil, bir bozgun değil. Kibrimi ve gurursuzluğumu yüzüme vuruyorsun. Beni aşağılıyorsun, hak ediyorum. Şans gibi görünen her şey bir anda ve aynı anda tersine döndü.

Evet, ben Başkan'ın şu sözleri söyleyebileceği adamdım:

"Atla pencereden, Tácito."

Cevabım da şöyle olurdu:

"İzninizle efendim, çatıdan bile atlarım."

Yabancı bir Devlet Başkanı'nın, Başkanımızı ziyaret etmeye Los Pinos'a geldiği gün içime doğmuştu, biliyor musun? Konuğu kapıda bekliyordum. Devlet Başkanı, uşakmışım gibi, yağmurluğunu uzatmıştı. Beni uşak sanmıştı. Keşke İngiliz kraliyet ailesi üyeleri gibi kollarımı arkamda kavuşturseydım ve kibarca, Saray'ın baş hizmetkârı olmadığımı belli etseydim. Ama işin aslı öyle olduğum için, konuğun yağmurluğunu almış, başımı eğmiş

ve geçmesi için işaret etmiştim. Yüzüme bile bakmamıştı. Ellerimin arasında Paraguay Başkanı'nın yağmurluğuyla kalakalmıştım, bu arada söz konusu şahıs söylene söylene ilerliyordu:

"Ne soğuk varmış Meksika'da!"

Ben hizmetkârdım, ona kuşku yok. Başkan Lorenzo Terán'ın hizmetine ne zaman girmiş olduğumu sordum bir kez daha kendime:

"Ne halt istiyorlar benden? Madem önemli biri değilim..."

Diyeceksin ki:

"Ne kolay! Şimdi artık kimse olmadığına göre, alçakgönüllüyü oynama lüksünü tanıyabilirsin kendine."

İnan bana. Ya da inanma. Ne fark eder ki? Sana son kez yazıyorum, Peponacığım. Bir daha yazmayacağım, sana yemin ederim. Yalnızca sonumun ne olduğunu bil istedim, bir de bu sonu gerçek bir alçakgönüllülükle kabul ettiğimi kabul etmeni.

Babam, Desierto de los Leones'deki küçük evinde insanlardan uzak bir yaşam sürüyor. Kendi halinde, düzgün bir ev, gözlerden uzakta. Dik yokuşlardan ve kıvrımlı yollardan ilerleyerek ulaşılıyor eve, karşıdan Ajusco görünüyor. Babam çok yaşlı bir adam. Gençliğimde okuduğum eski Dickens romanlarından birinden yola çıkarak, ona A.B. diyorum, Ata Baba.

Çünkü ben de bir zamanlar gençtim, Pepacığım, sen ve kimse buna inanmasa da. Gençtim, çalıştım, okudum, kendimi hazırladım. Beni iten, hırsımdı. Bir şey daha vardı ama; babamın kaderi. O kaderi yaşamamak, anlıyor musun? Onun gibi olmak istemiyordum.

Birbirini izleyen altı yıllık üç dönem boyunca, A.B., Meksika politikasındaki belirleyici etmendi. Bir Devlet Bakanlığı'ndan ötekine geçerdi, gölgedeki iktidar gibiydi her zaman, vurucu hamleyi hazırlayan politik teknisyen-

di, yani, emrinde çalıştığı bakanı PRI adaylığına, oradan da Başkanlığa taşıyan kişiydi. Hiçbir zaman doğru tahmin yürütemediği için de, kazananın güvenine güvenirdi. Güven kazanmak için kaybetmek gibisi yoktur. Her zaman gölgelerde. Her zaman gizli yol gösterici olarak. Bundan fazlasına göz dikme şansı yoktu, çünkü İtalya'da, İtalyan ana babadan, Napolili Canali ailesinin çocuğu olarak doğmuştu. Bu yüzden de güvenilirdi. Hırslarının yasal bir sınırı vardı. Hiçbir zaman Başkan olamayacaktı. Altı yıllık üç dönem. Ne var ki elinde gereğinden fazla sır birikince, bu durum bir problem haline geldi. O kadar çok sır vardı ki, kimse gerçek olduğuna inanmıyordu çünkü doğal olarak sırlar aykırı ve güvenilmezdir ve A için gereklilik olan, B'ye saçma gelebilir veya X için erdem sayılan, Z açısından kötü huy gibi görülebilir ve bu böyle sürer gider. Belki de babamın bildikleri çok fazla olduğu için onun aleyhine dönmüştü.

"A", sırrı açığa vurmak gerektiğinde sakladığı için ona sitem etti.

"B", sırrın sorumluluğunu üstüne aldı çünkü babamın sessizliğinin onu koruduğunun farkında değildi, aslında "B"nin istediği, sırrının politik bir tehdit olarak görülmesiydi.

"X", babam sırrı sakladığı için onun kurban edilmesini istedi; sakladığı sırlar, Devlet suçu kapsamına giriyordu.

"Z" ise, tam tersi, arka arkaya boşboğazlık ettiğini düşünerek ona sitem etti...

Evet, A.B.'nin elindeki iplerin sayısı çok fazlaydı, aslında çile yumak olmuştu, bir sürü kuklayı oynatıyordu ve hayatının tiyatro oyunu, iskambil kâğıtlarından oluşan bir evdi.

Benim babam *fazla* becerikliydi. Fazlasıyla akıllıydı. İpin ucunu kaçırmıştı. Temizlik yapanları temizlemek

aklına gelmedi. Düşmana karşı hayatını garanti altına almak için, önce onu temizlemesi gerektiği aklına gelmedi. En uzun ömürlü diktatörlüklerden alınması gereken ölümsüz dersler aklına gelmedi; iktidar sahibine hizmet ederken göze görünmez olmanın sonucu ödüllendirilmek de olabilir, cezalandırılmak da. Öyle bir an geldi ki, o kadar çok sır bildiği için herkes babamdan korkar oldu ve babam ünlü oldu. Ağzını sıkı tutması da kurtaramadı onu. Tam tersi, ağzını açmadan temizlemeye karar verdiler babamı.

Nasıl yok ettiler peki? Ona övgüler düzerek, Pepacığım. Göklere çıkararak. Doğal yaşam alanı olan gölgelerden söküp alarak. Alkışlar eşliğinde politika arenasını turlatıp, arenanın orta yerinde sergileyerek. Zavallı babacığım, gölgelerde saklanma alışkanlığıyla, halkın övgülerine erişmenin zevkini çıkarmak arasında bocalayarak acı çekmeye başladı. Stalin'in çalışma arkadaşının çığlığı aklına gelmedi,

"Lütfen, beni övmeyin! Beni Sibirya'ya göndermeyin...!"

Evet, benim A.B.'m, fazla alkış aldı. Yalnız halkın alkışını değil –zaten önemli de değildi onların alkışı–, özel kişilerin, görevdeki Başkanların alkışını da aldı, makam sahiplerinin gözdelerine karşı en büyük kıskançlığı ve intikam arzusunu doğuran da bu alkışlardı...

Sonuç olarak evin kandili, caddenin karanlığı olma karşıtlamı arasında çok uzun süre bocalamıştı.

Halka hizmet eden kişi, sonu gelmeyen bir acı içinde yaşayıp, bunu göstermemelidir, derler. Yine de kimi zaman, acı eyleme aktarılmalıdır. Stalin dişçiden korkardı. Tehlikeye atılmak için, dişlerinin çürümesini yeğ tutardı. Ya da kişi son ana değin, verilen ödülün yeteneği için değil, sadakati için olduğunu düşünür. Gül bana, iğrençliklerimi hatırlat, kibrimi yüzüme vur. Ve uğradığım

bozgun yüzünden merhamet et bana. Babamın uğradığı ikinci yıkım oldu bu.

Senelerdir görmüyordum onu. Ona para yollamayı hiç kesmemiştim. Ama yakınımda olmasından korkuyordum. Başarısızlık bulaşıcıdır. Onun yaşadığı hayatı tekrar etmek istemiyordum. Onun başarısızlığa uğradığı noktada ben zafer kazanacaktım. Ben Kartal Koltuğu'na oturacaktım. Büyük düşmanlarım Bernal Herrera, María del Rosario, bir de sen hain, asla küçümsenmemesi gereken küçük düşmanlarım, kendi dairemde çalışan engerekler, gök mavisi cici bicileriyle Dorisçik, Penélope, irikıyım esmer ve çöküşümün gerçek mimarı, bugün İçişleri Bakanı olan Nicolás Valdivia, iktidarımı kaybetmeme neden olan dolabı çeviren kişi, o gerizekâlı arşivci Cástulo Magón'un sakladığı Allah'ın belası kâğıtlar, yalnızca Başkan César León istedi diye imzaladığım kâğıtlar, emir gibi bir rica ve bir teselli:

"Endişelenme, Tácito. Başkanlık konutundan ayrılacağım gün için hazır tuttuğum bir arşiv var. Anılarım için gerekli. Seçici olacağım. Ama yönetimimin tek bir evrakını bile feda edemem. Sen beni anlarsın. Bir Meksika Başkanı, altı yıllık dönem uğruna başkanlık etmez. Tarih için başkanlık eder. Her şeyi saklamak gerek, iyiyi de, kötüyü de. Kanunlarda zorunlu olan bazı eksiltileri zamanın haklı çıkarmasını kim engelleyebilir, benim iyi yürekli Tácitom? Hangisi daha önemli: Küçük hissedarların dolandırılması mı, yoksa bizimki gibi ihracata dayalı bir ekonominin büyük motor şirketlerinin kurtarılması mı?"

Şeytanca gülümsemişti.

"Üstelik, arşivciye özgün belgeleri kâğıt öğütücüden geçirme talimatı verildi. Ben kayıtlı kopyaları saklayacağım."

Sinek bakışlarında açık bir tehdit okunuyordu. Ah, evet, Pepacığım, o adam, tıpkı sinekler gibi aynı anda her

yöne bakan gözlere sahip. Kafasında upuzun antenleri var. İki çift kanadı var, bir çift uçmak için, öteki de dengeyi korumak için. Çöplerin üstüne konuyor. Gri renkli, sarı karınlı yaşlı bir sinek. Görüntüsü onu ele verir. Ona dikkat et. Salgı çıkaran bacakları var, duvarlara tutunup tavanlarda gezmesini sağlıyor. Kurduğu tuzaklara solucan deniyor, onlar da tercihen ölü etiyle besleniyor. Benden nefret ediyorsun. Ben senden nefret etmiyorum ve bu yüzden sana tavsiyede bulunuyorum. Arruza'yla elde ettiğin başarılara güvenme. Generalin katıksız vahşi gücü aldatmasın seni. César León'a çok dikkat et. Yeninde hep bir as gizler.

Valdivia'ya söyledim. Sana da söylüyorum, özellikle şimdi bir kurtla yattığın için. Kurt Arruza, sinek León'dan korkuyor. Eski başkanın çekilmeye hazır olduğunu düşünen yanılır. Öleceği güne dek savaşacak.

Şimdi izninle yeniden Ata Babama döneyim. Dünya başına yıkılmıştı, Pepacığım, tıpkı benim gibi ama onun durumu benden de kötüydü; çünkü o, Koltuğa göz dikmemişti, tek istediği, gölgeden iş görmeye devam etmekti. Evet; fazla hırsı olmadığı için, kaybetmek canını daha çok yakmıştı. Dikkatli davranmak ve ağzını tutmak konusundaki ahlaklı tutumuna yöneltilmiş bir hakaret gibiydi başına gelen, anlıyor musun? Alçakgönüllü oluşu sayesinde, vazgeçilmez bir danışman olarak sürdüğü uzun yaşamı kadar engin bir ufku vardı, Talleyrand gibi, Fouché gibi, Richelieu'nün yanı başındaki asıl "gri kardinal" Peder Joseph Leclerc du Tremblay gibi. Bak nasıl da geri geliyor genç ve tutkulu bir tarih öğrensisi olduğum günlerdeki belleğim. Başka biri olduğumun en iyi kanıtı bu işte, Josefa, başka biri olduğumun, beni anlıyor musun? Ateşin beni arındırdığını hissediyorum. En sonunda. Görünmez olmak, babamın erdemiydi, onun gücüydü. İktidar sahiplerinin güvenini kazanıyordu. Ama önem-

siz biri olarak her şeyi bilmesi, onu kurban edilebilir birine dönüştürmüştü.

Desierto de los Leones'deki küçük eve girdim.

A.B.'ye hizmet eden kızcağız, köylü bir hizmetçi gibi giyinmişti.

"Adın ne?" diye sordum, maaşını ödesem de, onu hiç görmemiştim.

"Gloria Marín, hizmetinizdeyim."

Gülümsedim. "Ah, şu oyuncu gibi."

"Hayır, efendim. Ben, oyuncu Gloria Marín'im."

Hiç kuşkusuz, eski Meksika sinemasının en güzel ve sarsıcı kadınlarından biri olan Gloria Marín'e benziyordu. Simsiyah saçları, sakınımlı Meksika kadınının kaçınılmaz korunmasının ardında güvensizlikle bakan hüzünlü ama kösnül gözleri vardı. Açık esmer tenli yüzünün oval hatları kusursuzdu. Ve dudaklarından, zorla gülümsüyormuş gibi bir ifade okunurdu, hep buruk, kederli bir gülümsemenin sınırında olurdu sanki. Uysal bir görünüşü vardı, gerçekte isyankârdı.

"Babam nerede?"

"Her zamanki yerinde, efendim. Televizyon seyrediyor. Gece, gündüz."

Şalını zarif bir hareketle, bir zamanlar dendiği gibi "şişkin" göğüslerinin üstünden geçirdi. Televizyon vericilerinin Ocak ayından beri devre dışı olduğunu söylemeye fırsat bulamadım.

"Gece gündüz, ha?"

"Evet, orada uyuyor, orada yemek yiyor, televizyonda olup bitenlerin bir saniyesini bile kaçıramayacağını söylüyor.

"Ha. Yıllar önceki Biri Bizi Gözetliyor durumu, tek fark, tersinden olması..."

"Ben bilmem. Onu her an öldürebileceklerini ve kendini savunmak için hazır olması gerektiğini söylüyor."

"Kim öldürmek istiyormuş onu?"

"Kötü insanlar."

"Adları neymiş?"

"Ay, bir tanesinin adı Sute Cúpira, ötekininki, Cholo Parima. Onları hayal edebiliyorum, efendim. Venezuelalı olduklarını, Canaima denen bir ormanda yaşadıklarını söylüyor."

Artan bir şaşkınlıkla inceledim kadını.

"Pekâla. Adın Gloria Marín. Peki patronunun adı ne?"

"Jorge Negrete."

"Hayır, Enrico Canali. Jorge Negrete'yi de nereden çıkardın, sefil hizmetçi? Negrete oyuncuydu, geniş kenarlı şapkalar takan bir şarkıcıydı, çok yakışıklı bir erkekti, insana meydan okuyan bir havası vardı, senin gibi hizmetçiler hayal ederdi onu. Öleli neredeyse bir asır oluyor."

"Gloria Marín hıçkırıklara boğuldu."

"Ah, efendim, patrona söylemeyin. Onu öldürmeyin. O, Jorge Negrete. Buna gerçekten inanıyor. Hayallerini kırmayın. Bir sözünüz onu öldürebilir."

Bakışlarını indirdi.

"Bana canınız nasıl istiyorsa öyle seslenin. Hizmetinizdeyim."

Atalarımdan kalma bir tavırla iç geçirdim. Karoların arasında otların bittiği ve yalnız bir kötü ruhun tövbe ederek günahının cezasını çektiği kirli, karışık bir avluya açılan minik salona girdim. A.B.'m, yani Ata Babam, televizyon ekranının karşısındaki bir koltuğa yerleşmiş, bakışlarını da ekrana sabitlemişti. Dalgın dalgın bir başına konuşuyordu. – Bazen kantine giriyorum, küstahça bakıyorum herkese. "Makineli tüfek geldi," diye bağırıyorum, kıvrım kıvrım saçlarım alnıma düşmüş, korkudan herkes sus pus oluyor, oradaki en güzel kızı belinden

kavrıyorum –kusura bakma, Gloria, sen bu kez filmde oynamayacaksın– sonra da şarkı söylemeye başlıyorum, *Ay hasır şapkalı, kaçma*, bakın bana...

Orada olduğumu fark etti, elimi omzunun üstüne koydu, mermer soğukluğundaki lekeli elinin arasına aldı, orada olmama teşekkür ediyor gibiydi ama kim olduğumu bilmiyordu, denetimli bir şekilde hayalinde canlandırdığı görüntüden sıyrılıp başka bir görüntüye geçti, aklından kendi kendinin bir araya getirdiği sahnelerin geçtiği belliydi. Jorge Negrete şimdi Veracruz'daki bir platformun üstünde, şalı ve bileklerine kadar uzanan ipek eteğiyle, XIX. yüzyıl aristokrat giysilerine bürünmüş güzeller güzeli Gloria Marín'le, "Hayalet Çocuk"un müziği eşliğinde dans ediyordu. Negrete şimdi de bağımsızlık savaşçısı olmuştu, Gloria ve o, meydan okuyan bir tutkuyla birbirlerine bakıyorlardı, sonra kıskançlıktan yanıp tutuşan, ""Sülfürik Asit" dedikleri aşağılık bir eczacı, Gloria'ya bıçak fırlattı, işte o zaman benim A.B., heyecanlanmak için bantı hızla ileriye sardı, –sıkılı yumruğundan hissedebiliyordum– Jorge şimdi *Bir Aşk Mektubu* filmindeki Gloria'yı uzun uzun öpüyordu ve sevgilisinin bir önceki filmde ölmesini engelliyordu.

Babam görüntüyü öpücükte dondurdu, büyülenmişti, o anın tadını çıkarıyordu, sonunda benimle konuştu.

"Beni görmeye geldiğin için teşekkür ederim. Ne zamandır silahtarımı göndermelerini bekliyordum."

Yüzüme baktı, beni tanımamıştı.

"Sen kimsin, kel kafalı? Mantequilla mı, Chicote mi?"

"Chicote, baba..."

"Ne?"

"Afedersiniz, Chicote, ben Chicote'yim, sadık yoldaşınızım."

"Hoşuma gitti. Kantinin bir köşesinde limonlu bir

tekila içmeye davet ediyorum seni, sarhoş olana dek içelim, ihanet eden dişileri düşünüp, ruh arkadaşlarıyla teselli bulalım..."

Negrete perdede şarkı söyledi, babam koltuğunda söyledi, ben de babamın eli elimde söyledim ve *Bu Hintincirini Yemeliyim* filminin sahnelerini izledik:

Bir hayvan olarak kartal
Paraya resmedildi.
Frenkincirine çıkmak için
İlkin izin istedi.

Gloria Marín, avluda bize aldırmadan saksılardaki çiçekleri suluyordu ve kendi şarkısını söylüyordu,

El değmemiş bir kızım ben, çiçekleri sularım...

Bakışlarını bana çevirdi, terbiyeliydi ve kur yapar gibiydi.

Aynen karşılık verdim.

Ne düşündüğünü söyleyebilirsin, Josefina:

"Bir kedisever olarak koymalıydın son noktayı..."

Saygıdeğerlik abidesi kocanın, mali iyileşme planımı sana anlatması ne yazık oldu, beni de dolandırıcı ve namussuz durumuna düşürdü senin gözünde! Bakalım bizim çalkantılı politika sularında işler sizin için nasıl gidecek. Ben ona transatlantik teklif ettim. O salla yetindi. Her şey Tanrı'dan.

Ne okursan oku, ne duyarsan duy, unutma ki ben her zaman bir politikacı olarak kalacağım ve politikada çok dönüş olur. Politikada sorumluluk alırsın, politikada bedel ödersin. Başka yol yoktur, bu nedenle gerçekten de ötedir.

Sevgiyle, T.

58

Nicolás Valdivia'dan Eski Başkan César León'a

Saygıdeğer Başkan ve değerli dostum: Ulusal politikanın kurallarını kimse sizden iyi bilemez. Her Başkan arkasında ama az ama çok konuşulan bir özlü sözler dizisi bırakır ve bu özlü sözler, politik folklorumuzun bir parçası haline gelir.

"Politikada, yüzünü buruşturmadan karakurbağa yutmak gerekir."

"Çaresiz politikacı, zavallı politikacıdır."

"Uzlaşmayan, yol alamaz."

"Yukarıya ve ileriye."

"Çözüm biziz, hepimiziz."

"Başkan'ın işleri yolunda giderse, Meksika'nın da işleri yolunda gider."

Sizin hasadınızdan da iki ürünü hatırlatayım:

"Alışkanlıkları korumak için, yasaları delelim."

"Başkanlığa gelmek, Hazine Adası'na ulaşmak gibidir. Seni adadan kovsalar da, hayat boyu özlersin o adayı. Hep dönmek istersin, herkes, hatta kendin bile, dönemezsin dese de."

Evet, Sayın Başkan, Hazine Adası'nı terk etme zamanı geldi. Duygularınızı anlıyorum. Cumhuriyet için zor görünen zamanlarda uzlaşma sağlamak istiyordunuz. Açık açık demiştiniz ki:

"İktidar için mücadele etmek, iktidara anlam kazandıran tek şeyi yok eder, o da, barış içinde ve kanunlara uygun yaşayan bir ülkeye zenginlik getirmektir."

Sizinle bundan daha fazla aynı düşüncede olamazdım. Rahatsızlığınızı anlıyorum, Sayın Başkan. Yaklaşmakta olan mücadeleyi bekliyorsunuz. Ayaklanmalarla, iç savaşla, bölünmeyle yozlaşmaktan, insanların kurt adama dönüşmesinden korkuyorsunuz. Kendinizi birleştirici, deneyim sahibi, yetkili kişi ve devamlılığın güvencesi olarak görüyorsunuz.

Sayın Başkan: Sizi izliyorum ve kendini olduğundan büyük gören politikacının, aslında kim olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğini düşünüyorum.

Bu kafa karışıklığı, bilinçsizlik, psikanalizin ilgi alanına girecek ilginç bir konu olabilir; ama söz konusu kişi için, özellikle de ülkenin politik esenliği için ölümcüldür.

Aklınızdan neler geçtiğini anlıyorum, arena terk edildiğinde, bazı boğa güreşçileri ölürler, eski boğa güreşçileri, arenadaki tahta perdelerin arkasında saklanırlar ama cesur boğa, yuvasını terk etmeye yanaşmaz.

"Evet, arenada yalnız ikimiz, o ve ben kalıncaya değin, ötekilerin hepsini elemek istiyorum."

Pekâla, şimdi şunun tanımlanması gerekiyor: O kim? Ben kimim?

Evet, Sayın Başkan, kendi kurgusunu geçerli kılabilmek, der ünlü Şilili filozof Martín Hopenhayn, Kafka'dan söz ederken. Ve yarım yüzyıl önce de, şimdi benim bulunduğum görevi yürüten o zamanın İçişleri Bakanı Moya Palencia, Kafka'nın Meksika'da gelenekçi bir yazar olarak görüleceğini söylemişti.

Aklı başında dünyanın *reelpolitik* dediği şeye, Meksika'da "gelenekler" dememiz beni çok eğlendiriyor, *reelpolitik* de, adaşım Machiavelli'nin açıkladığı politikadan

başka bir şey değil: İnsanlar doğuştan ahlaksız olduğundan ve sana asla sadık kalmayacaklarından, sen kendi hesabına sadakatsiz ve ahlaksız Prens ol. Prens'in becerisi, bu şeytani gerçeği kendi yararına kullanmaya dayanır ama bunu yaparken, insanları onların yararına çalıştığına inandırmalıdır.

Makyavelciliğin kırılma noktası Sayın Başkan, düşmanların debdebeyle, saltanatın parlaklığıyla uyutulduğuna ve dönemin Prens'inin gücünden korkulduğuna inanıldığı noktadır. İktidar sahibi, bol bol hayır işleyerek, iyilik yaparak, eski haksızlıkları unutturduğunu sanır.

"Kendini kandırır," der, adaşım.

Aslında Prens'in yapması gereken, bütün düşmanlarının başını, birer birer kesmek zorunda kalmasın ve birini keserken ötekini unutma riskine girmesin diye bir kerede, düşünüp taşınmadan kesip atmasıdır. "Bütün kanı bir kerede dökmek gerekir. İyilikleri de birer birer yapmak gerekir."

Sizin yanlışınız bu oldu, Başkan León. Seçimle elde ettiğiniz gücünüzü (birbirimize dürüst olalım, oldukça bulanık bir seçimdi) alelacele sağlama alma gayretiyle, iyilikleri, adam pohpohlamayı, bağışları, kazançlı işleri döke saça, bir kerede yaptınız. Başkanlığınızı yasal kılanları müttefik olarak saflarınıza katmak istediniz, her şeyi bir anda vermenin, hep *daha fazlasını* isteyen bir it sürüsünü tatmin etmeyeceğini düşünmediniz.

O *daha fazlası* da, iktidarın ta kendisidir.

Bu durumda, Sayın Başkan, elinizde hiç kart kalmadı, çünkü destenin bütün kartlarını dağıttınız. Buna karşılık, olası birçok düşmanınızı baştan çıkarmaya giriştiğiniz için, kafalarını kökünden kesip atma şansınızı yitirdiniz. Sonuç: Ne her şeyi verdiğiniz arkadaşlarınız, ne de azar azar verdiğiniz düşmanlarınız istiyor sizi artık. Ve siz de bunun farkındasınız.

"Daha birkaç dakika önce, dostumdu. Düşmanım olması için yarım saat yetti."

Dürüst olun. İnkâr etmeyin. Kaç kez söylediniz bu sözcükleri kendinize?

İnanın bana, ben sizin arkadaşınızım ve yakınmanızı da son derece iyi anlıyorum:

"Dün, herkes bana alkış tutuyordu. Bugün, herkes sessizliğe gömüldü. Hiç olmazsa hakaret etselerdi! Dün vazgeçilmezdim. Bugün, bir engelim. Hiç olmazsa kovsalardı!"

Ben de duygularınızı dile getiren kişi olarak, şu anda tam da bunu yapıyorum, Sayın Başkan.

Bu mektubu size çalışma arkadaşım Jesús Ricardo Magón getirecek. Kendisi size evinizin kapısına dek eşlik edecek, kapıda sizi, konumunuza yaraşır askerî bir araç bekliyor olacak, sizi Uluslararası Havaalanı'na götürecek, havaalanında sizi Qantas Havayolları'nın birinci sınıfından alınmış rahat bir koltuk bekliyor olacak, uçağınız sizi doğruca kanguruların güzel diyarına, Avustralya'ya götürecek. Oraya gittiğinizde, doğum sonrası gelişimlerini, sağlıklı bir şekilde büyümelerini ve sonunda da aşağıya inmelerini sağlamak amacıyla yavrularını karınlarındaki keselerde taşıyan o keseli hayvanlara dikkat etmenizi rica ederim.

Derin saygılarımla, iyi yolculuklar dilerim.

Nicolás Valdivia

59

General Mondragón von Bertrab'dan Nicolás Valdivia'ya

Sayın Bakan ve değerli dostum,

Cumhuriyet kurumlarına sadık kalarak ve Anayasa'nın VI. Kısmı'nın, 89. Bendi'ni dikkate alarak, ertelenmesi mümkün olmayan bir durumun çaresine bakmak için fiili olarak göreve çağırdığım ve özellikle bu amaç için toplanan Askerî Mahkeme huzurunda başkaldırıdan ve darbeci ayaklanma girişiminden suçlu bulunan General Cícero Arruza'nın bu sabah gün ağarırken idam edildiğini size bildirmek isterim. Sayın Lorenzo Terán'ın son derece üzücü kaybının ardından bir Vekil Başkan'ın yokluğunda, eylemimin yasallığının tarafınızdan tanınacağına inanıyorum.

Sizin de benim gibi çok iyi bildiğiniz üzere, Silahlı Kuvvetler'in gecikmeden harekete geçmesini zorunlu kılan bazı durumlar vardır, kuşkusuz söz konusu eylemlerin amacı, her zaman için, tehdit altındaki cumhuriyet kurumlarını korumak olmalıdır.

General Cícero Arruza'nın suç oluşturan girişimleri, Ocak krizinden bu yana, ancak alkolün etkisi altındaki bir gayretkeşliğe yorabileceğim düşüncesiz bir tavırla şahsıma gönderdiği sayısız açıklamasında açık şekilde görülmektedir. Her ikimiz de, Clausewitz ve Machiavelli'yi okuyan kişiler olarak, Almanca terimleri tersine çevirip, politikanın başka yollardan savaşın devamı olduğunu söy-

leyebiliriz. Floransalıyı dikkate aldığımızda da, savaş zamanlarında hazırlıksız yakalanmaktansa, barış zamanlarında önlem almanın daha yararlı olduğunu görüyoruz. General Arruza'nın darbe tehdidi, kökünden sökülüp atıldı.

Generalin, Almazán'ın karısı Bayan Josefina Almazán' la yatakta zina halinde basıldığını üzülerek bildiririm. Yastığın altındaki silahına davranma girişimi, generali tutuklamak üzere gönderilenlerin doğal olarak karşılık vermesine neden oldu. Ne yazık ki, kurşun Bayan Almazán'ı affetmedi, eşinin cesedi –yanılmıyorsam istifa mektubu şu an elinizde bulunan– kocasına teslim edildi.

Sayın Bakan, General Arruza'nın yaralı bedenini söz konusu yataktan çıkararak, ölmek üzereyken Mérida'daki XXVIII. Askerî Bölge karargâhına nakletme ve kuşku götürmez askerî erdemlerinin sonucu olarak, günlerine son vermek amacıyla duvarın önünde ayağa dikme kararını anladığınızı ve bu konuda beni desteklediğinizi ümit ediyorum. Korktuğunu söylemek isterdim. Ama korkmadı. Cesur olduğundan değil. Korkamadığından. Kendi gerçeğini açıklamak için bir silahı yoktu artık. Aşk yatağındaki son sözleri şunlar olmuştu:

"Bana gelince kimse duraksamıyor."

Duvarın dibinde son nefesini vermeden önce şu sözcükler döküldü ağzından:

"Ne oluyor size? Ateş etsenize. Cesaretiniz mi yok?"

Olanlar hakkında üstüme eksiksiz hesap verme zorunluluğuyla ve saygılarımı sunma amacıyla, bugün ve gelecekte, sizin ve vatanın esenliği için gerekli gördüğüm hallerde daima emirlerinize hazırım.

General Mondragón von Bertrab, GENELKURMAY

Not: Yucatán'da çok sayıda doğal kuyu var. Arruza'nın mezarı da suda.

60

Onésimo Canabal'dan Nicolás Valdivia'ya

Sayın Başkan,

Meksika Birleşik Devletleri Politik Anayasası'nın 84. Bendi'ne dayanarak ve gururla başkanlık ettiğim Birlik Kongresi kurulunun yokluğunda, Sayın Lorenzo Terán'ın önceki hafta yaşadığımız üzücü kaybının ardından başkanlık sürecini tamamlamak üzere Vekil Başkan'ın atanması amacıyla aynı kurulun Daimi Komisyon'unu göreve çağırdığımı, anayasal görevime dayanarak size bildirmekten büyük onur duyarım.

Daimi Komisyon toplanmış ve Komisyon'un Hidalgolu Şerefli Delege'si Sayın Paulina Tardegarda'nın oturumu açmasıyla, Komisyon üyeleri İçişleri Bakanı olarak görevinize son vererek, Vekil sıfatıyla Başkanlık görevini yürütmek üzere oybirliğiyle sizi Başkanlık makamına seçmiş bulunmaktadır.

Seçmenler Kurulu'nun oluşturulması amacıyla Birlik Kongresi'nin olağanüstü oturumla toplanmasıyla, Daimi Komisyon'un kararı oybirliğiyle onanmış ve Birlik Kongresi, şahsınızı, bugünden başlamak üzere, 1 Aralık 2024 tarihinde Anayasa uyarınca iktidarın el değiştireceği tarihe dek, Meksika Birleşik Devletleri Vekil Başkanı olarak atamıştır.

Şahsınızı tebrik eder ve 5 Mayıs günü, saat beşte,

resmî törenle görevinizi üstlenmeye davet ederim, bu vesileyle Sayın Başkan, bir kez daha en derin saygılarımı arz ederim ve Memleket'in size emanet ettiği yönetim görevinde başarılı olmanızı dilerim.

Onésimo Canabal
Birlik Kongresi Başkanı

61

Jesús Ricardo Magón'dan Nicolás Valdivia'ya

Görev tamamlandı, Sayın Başkan. Bana verdiğiniz yetkiyle, bütün kapılar önümde açılıyor. San Juan de Ulúa gibi bir kalenin, güvenilir olduğum için, yalnızca size hesap verdiğim için, sırlarınızı saklayan mezar olduğum için ve sizi ele verirsem kendimi ele vermiş olacağım için beni gönderdiğiniz, o asma kilitli kalenin kapıları bile açılıyor.

"Yalnız sen yapabilirsin bu büyük iyiliği bana," demiştin, Nicolás. "Başka kimseye güvenemem."

Üzgün bakışlarına üzüntüyle karşılık vermiştim, şöyle demek istiyordun sanki:

"Senden istediğim son iyilik bu. İstersen, bundan sonra bir daha görüşmeyiz..."

Oysa, şu sözcükleri söyleme cesaretini göstermiştin:

"En acı yudumları içeceksin."

Katlanması olanaksız felsefi bir suç ortaklığı havasında bakmıştın yüzüme. (Artık tiklerini ele veriyorum ve onlardan tiksiniyorum.)

"Son damlasına kadar iç. Bu eylemle, sana güvercinlikte sözünü verdiğim –hatırlıyorsun, değil mi?– politik eğitimin tamamlanmış oluyor. Eğer istiyorsan, uçuşunu tamamla ve kendi ayaklarınla uç. Eğer istiyorsan, yeni-

den uzun saçlı bir anarşist ol. *Paideia*[1] tamamlandı."

Hiç olmazsa tek başıma gönderseydin beni, Nicolás. Tek avuntumdu bu. Benden istediğini yapacağım. Melek kılığına girmiş bu Şeytan'la anlaşma yapmayı kabul ettiğimde, –o Şeytan sensin, Nicolás Valdivia– son bir sınavdan kaçamayacağımı, eski çağlarda İskandinav kahramanlarını zorunlu tuttukları şu "tanrıların sınavı" türünden bir sınavdan yakayı kurtaramayacağımı içten içe, derinlerde bir yerde, gizli gizli kabul etmiştim. Sonra da bir Viking gemisiyle yola çıkacaktım. Gemi, cenaze ateşi gibi yansa ve ben günah keçisi olsam bile...

Bir cenazeye gidiyordum. Ama kendi cenazemdi gittiğim. Beni bir katile dönüştürene dek sadakatimi sınavdan geçirdin. Senin silahlı kolun oldum. Yine de her şeye rağmen, durumun ne hale geldiğine bak, neredeyse ikiz gibi olduk, konuşmamız, yürüyüşümüz, giyinme tarzımız... Beni baştan ayağa bir Pigmalion'a dönüştürdün, Nicolás Valdivia, genç olduğundan, zeki, güzel, asi olduğundan emin olasın diye ihtiyaç duyduğun aynaya dönüştürdün beni, senin kopyan oldum, konuşmamla, yürüyüşümle... ve şimdi de, öldürme gücümle.

"Gerekli mi?" diye sormaya cesaret edebilmiştim, tutkunun ve zorbalığın kullandığı yolları kullanarak ezmeyi kendine görev bildiğin o eski isyankâr halimden bir parça cesaret alarak."

"Bir hayaletle yaşayamayız."

"*Sen* yaşayamazsın, Nicolás, genelleştirme."

"Tamam. Bir hayaletle yaşayamam."

Sözcükleri bir boğa gibi çiğnemiş, sonra da yüzüme geğirmiştin.

"Güçlü bir hayalet."

1. (Yun.) Eğitim. (Ç.N.)

Ulúa'daki zindana tek başıma gireceğime inandırmıştın beni.

"Senden ve benden başka kimse bilmeyecek."

Belliydi. Sen ve ben, sırlarımızı saklamıştık.

Hapishane gardiyanları, ağır metal kapıları birer birer açtılar, açılan her kapı, gece geç saatlerde birlikte izlemekten çok zevk aldığımız eski siyah beyaz James Cagney filmlerindekine benzer demir seslerinden oluşan bir senfoni gibi ardımdan kapandı. İlk ve son kez dinlenen bir metal ezgisi.

Ama ben tektim. Ben, kendi adımla, arşivciyle pastacının oğlu Jesús Ricardo Magón, güvercinlerle sözcükler ütopyasının tek sakini, Rousseau, Bakunin, Andreyev'in ateşli okuru, Bulutlar'ın Anarşist'i, Çatılar'ın Tarzan'ı, uzun saçlı, lif lif olmuş blucinlerden ve Che Guevara baskılı eşofman üstünden başka şey giymeyen biri. Lekeli.

Ben, yoldan çıkmış bütün zorbaları tahtından indirecek temiz genç, şimdi Tomás Moctezuma Moro'nun, o lekesiz kahramanın, kirletilmesi olanaksız politikacının, bu yüzden de herkese rahatsızlık veren, senin açındansa katlanılmaz olan kişinin Ulúa'daki hücresinin önünde duruyordum. Güçlü bir hayalet mi demiştin bana? O denli güçlüydü ki, seni güçsüz bir düzenbaza, sıradan bir fırsatçıya, aşağılık bir politik sonradan görmeye dönüştürüyordu demek? Bu yüzden mi korkuyordun Moro'dan, onun kişiliğiyle seninki arasındaki acımasız karşıtlık yüzünden mi? Hapisteyken bile bir tehdit miydi senin için?

Söyle o halde, bunu düşünmüş müydün? Ölüsünün bile senin özgüvensizliğine meydan okuyacağını düşünmüş müydün, *aşkım benim?*

Ve ben orada, Moro'nun hücre kapısının önündeydim, sana hak verme noktasındaydım.

"Sonunda terörist olmayan anarşist yoktur. Güçsüz bir dile sahip olduğun için, dengeyi sağlamak üzere en sonunda suç işleyeceksin. *Quod est demostratum.*[1]"

Kabul etmiştim. Bu bir suç ama Devlet suçu. Anarşistlerin krallara, başkanlara ve Belle Époque denen dönemin imparatoriçelerine karşı işledikleri bütün terör eylemleri öyle değil miydi? Sırıtma. Conrad'ın *Razumov'un Öyküsü: Batı Gözüyle* adlı romanını okumadın mı?

"Kadınlar, çocuklar ve devrimciler, ironiden nefret ederler."

Biz anarşistlerin mizah yapmaya hakkı yoktur. Kara mizaha bile mi, Sayın Başkan? Tomás Moctezuma Moro'nun hücresinin önünde durdum. Birçoklarının canını sıkan kanunlara uymanın ve temizliğin simgesi olan bu adamı öldürmek üzere tek başıma hücreye girecektim.

İşte o zaman arkamda, hafif adım sesleri duydum, sanki zıplayan bir kelebeğin sesiydi, öyle bir şey varmış gibi. Hücrenin kapısı açıldığı sırada yavaşça arkama döndüm ve sırtımda cehennemin iğrenç kokusunu hissettim, o yeraltı tüneli gerçekten de cehenneme giden yoldu sanki, San Juan de Ulúa Kalesi'nin yeraltı tüneli, bütün şeytanların buluşma yeriydi, tavanından yalnızca tuzlu su damlamıyordu, tuzlu suya karışmış kan da damlıyordu, kan o kadar eskiden kalmaydı ki, çoktan okyanusların evrensel dolaşımının bir parçası olmuştu, aç köpeklere, boğulan köpekbalıklarına, asılan korsanlara, orospuluk yaptırılan deniz perilerine, deniz yosunlarının uçsuz bucaksız ormanlarına, barok incilerin sımsıkı kapalı kabuklarına karışmıştı kan, hepsi kafama damlıyordu, Nicolás. Hepsi, Ulúa'nın derin deniz mezarlığını oluşturuyordu, yalnız o mezarlıktan yalnız başına geçe-

1. (Lat.) Kanıtlanmış olan budur. (Ç.N.)

cektim, o Tanrı'nın belası deneyim bana özel olacaktı, benden başka kimse ona sahip olmayacaktı.

Senden ve benden başka kimse, o Mayıs gecesinde Ulúa Kalesi'nin zindânlarında olup bitenleri bilmeyecekti.

"İyi geceler, genç adam," dedi, soluğu şeytan otu kokan yapışkan yaratık (acımış domuz yağı rengindeki gövdesi yaklaşıyordu) uyuklayan, bu yüzden de tehditkâr bir sesle, ne yaptığını bilmeyen bir uyurgezerinki gibi çıkıyordu sesi...

Soluğundan, bedeninin her yerinden, hatta pis kokulu gözlerinden bile leş gibi güçlü bir koku yayılıyordu. Kolunun doğal bir uzantısı gibi görünen, otomatik bir 45'lik Colt'u arsızca tutan cüretkâr eli bile leş gibi kokuyordu.

Siyah eldivenler vardı elinde.

Tünelin yarı karanlığında bile, rakun gözleri söndürülmesi olanaksız bir çılgınlıkla parlıyordu.

"Yürü, ne bekliyorsun sersem," dedi küstahça, Colt'u kaburgalarıma dayayarak.

"Yalnız olduğumu sanıyordum," dedim, dilim dolaşarak.

"Yalnız mı? Tecolutilla'nın yengeçleri yalnızdır, onlar da geri geri gider. Sen ve ben ileriye doğru gideceğiz, çocuk."

"Tanık istemiyorum," dedim, cesaretimi toplayarak. "Yalnız olduğumu sanıyordum."

"Ben de" diye güldü Tabascolu ünlü reis Humberto Vidales, diğer adıyla "Mano Prieta", sanki işleyeceğim suça ortaklık edenin kim olacağını bilmiyormuşsun gibi, Nicolás... "Ne var ki yeni gelen Kendini Beğenmiş enikonu kurnaz, işlenecek her cinayete iki kişi tanıklık etsin istiyor tabii. İkisi de suçlu olsa bile. Böylece biri ötekini hükümsüz kılar, diyor. Cinayetler aynı renk ve boyutta,

değiş tokuş edilen bilyelermiş gibi," dedi canavarca gülerek, ölüleri bile uyandırabilecek bir tatula kokusu geliyordu ağzından.

Vidales hücrenin kapısını açtı.

Tomás Moctezuma Moro uyuyordu.

Ünlü "Frenkinciri Maskesi" yüzünü örtüyordu.

"Uyurken bile çıkarmıyor," diye bilgi vermişti itaatkâr zindancı.

Kimsenin duygularını, şaşkınlıklarını, ani değişimlerini, yumuşaklığını, belirgin taşkın hallerini, "içindeki ölü yaşamı" görmesini, anlamasını istemiyordu, Nicolás, "soğumuş yaraların" görülmesini istemiyordu, tıpkı seninle benim, bir gün burada, Veracruz'da ama son derece farklı şartlar altında birbirimize söylediğimiz gibi.

Vidales ne düşündüğümü anlamıştı. Bilmeden düzeltti aklımdaki sözcüğü.

"Duygusal olma. Ne düşündüğünü biliyorum. Böyle daha iyi, uykudayken, öyle değil mi? Anlamaz bile. Daha merhametli, ha?"

Kahkahalarla güldü.

"Benim gibi Tabasco'yu yönetmiş olan eski akıl hocam Tomás Garrido'nun da dediği gibi, merhametli olan, rahibelerdir. Bugün artık soyu sopu, toprağı, Devrim Takı'nın olduğu yerde. Seninle bana gelince, çocuk, Bayan Demokrasi'ye hizmet edebilmek uğruna, Geçiş Takı'nda bir tuğlacık bile olsa, hak edebilecek miyiz bakalım?"

Uğursuz uğursuz güldü ve uyuyan Tomás Moctezuma Moro'nun sırtına bir tekme koydu. Frenkincirinin Maskeli Adamı, şimşek hızıyla uyanıp ayağa fırladı, maskenin kör edici bir metal yaraya benzeyen korkunç yarığının ardından bize bakıyordu, maskenin yarığı gözlerinin hizasındaydı, ne Vidales ne ben yüzünün ne hal aldığını kestirebildik; ama Moro'nun korkmadığından emindik –evet, bundan kesinlikle emindik– duruşu bir kahra-

manın yontusu gibiydi, hareketsizdi. Bir şey daha; hareket ettirilemezdi, sakindi. Yontu diyorum sana, insanı ürkütecek kadar sakin bir yontu, sanki ölmeden ölmüş...

Vidales ateş etti.

Moro bir şey söylemedi.

Şöyle denebilirse eğer, ayakta düştü.

Devrilirken eli kolu, vücudu, hiçbir yeri oynamadı.

"Katiller" diye bağırmadı bize.

"Merhamet" dilenmedi.

Hiçbir şey söylemedi.

Zemine çarpan demir maskeden keskin bir ses geldi.

Tomás Moctezuma Moro, ikinci kez böyle öldü.

Böyle dağıldı, Sayın Başkan, Banquo'nun hayaleti. Yalnız iktidar sofrasında boş kalan yere Macbeth oturmadı. Çünkü her şey Shakespeare'deki gibi sonlanmış olsa da, bu oyun Veracruz'a aitti, Ciudad de Mexico'ya aitti, Vidales "Mano Prieta"nın zorunlu olarak anlamamı sağladığı gibi, Tabasco geleneklerine uyarlanmıştı.

"Çok akıllı şu yeni Başkan," diye sırıttı puro uzatırken. Ne siz beni ele vereksiniz ne ben sizi, öyle değil mi?"

Kötü kötü baktı.

"Bana bir şey olursa, öcümü almak için Dokuz Kötü Evladımdan oluşan bir Hanedanım olduğunu unutmayın. Senin kimin var, gerzek?"

Şimdi de sırıtıyordu.

"Hadi, iç. Cumanguillo purosu bu. Herkese ikram etmem."

Yerde kanlar içinde yatan Moro'ya baktı.

"Hadi. Unutma, böyle bir şey hiç olmadı, sen ve ben buraya hiç gelmedik. Ben Villahermosa'da, Sekiz Numaralı Oğlumun erginliğe geçişini kutluyorum. Sen neredesin peki, sersem?"

Hücrenin kapısını kapadı ve Ulúa labirentinin sonsuz soğuğuna daldık. Anlattıklarının da sonu yoktu.

"Kim işledi cinayeti, biliyor musun?"

Hayır anlamında kafamı salladım, altüst olmuştum.

"Tek Gözlü Filiberto'yla Chencho Abascal."

"Kim?" dedim salak salak.

"Mano Prieta," güldü.

"Tek Gözlü'yle Chencho. Bütün cinayetlerimi onlar işler. Görünmezdirler. Kimse bulamaz onları. Çünkü ben yarattım."

Artık gülmüyordu. "Unutma. Ben yalnızca 'yönetici' değilim. Efendiyim. Dediğim gibi, ben ölünce de, Dokuz Kötü Yürekli Evladım öldürmeye devam edecekler. Biz bir hanedanız ve kendi kanunumuz var. Taş atarak yukarıya, Vidalesler her zaman kazanır salyalarıyla."

Sonra da Cumanguillo purosuyla uyuşukluk yaratan tatulanın çifte kokusunu bırakarak ardında çekti gitti.

Jesús Reyes Heroles boşuna dememişti barbar Meksika ancak tavşan uykusuna yatar ama hiçbir zaman ölmez ve küçücük bir dürtmeyle ters bir şekilde uyanır, diye.

Teşekkürler, Sevgili Başkan, bu gerçeği kendi gözlerimle görmemi sağladığın için.

Seni tanımadan önce olduğum kişi olmama izin verdiğin için teşekkürler.

Anarşistin en sonunda terörist olduğunu bana kanıtladığın için teşekkürler.

Kuramlarla yol alan asinin isyanını bir kader gibi uygulamaya geçirmesi gerektiğini görmemi sağladığın için teşekkürler.

Ve gözünü aç, Nicolás Valdivia, çünkü şimdi bir katilim.

Ve bir sonraki kurbanım da sen olacaksın.

62

Nicolás Valdivia'dan María del Rosario Galván'a

Güzel hanımefendim, ısrarcı görünmek istemem ama tanıştığımızda bana verdiğiniz sözü tutmanın zamanı geldi sanırım. Ben şu anda neysem oyum ve sizin de koyduğunuz şart buydu, anımsıyor musunuz?

"Nicolás Valdivia; sen Meksika Başkanı olduğunda, ben senin olacağım."

Sözümü tutmuş olarak geliyorum pencerenize. İşveli halleriniz beni büyülüyor. Evinizin kapılarını açmadan önce, son bir kez başlangıçtaki ayinimizi yinelemek ister misiniz? Olur. Küçük kaprislerinize saygı duyuyorum. Benden canınızın istediğini dilemeye hakkınız var. Siz kehanetinizi gerçekleştirdiniz. Ocak ayında cüretkârca tahmin etmiş olduğunuz yere geldim. Ya da şöyle diyelim: söz verdiğiniz.

Aslında bu makamı María del Rosario Galván'a borçlu olmadığımın farkındayım. Göreve gelmemi, bu tarihi önem taşıyan (hatta uğurlu diyelim) yılın başlarında öngörülmesi olanaksız olan bir dizi olaylar zincirine borçluyum. Kaçınılmaz olanın şansa bağlı olduğunu bir kez daha görmüş olduk. Ama bu yüzden minnettarlığımın azaldığını düşünmenizi istemem. Tam tersi. Hiçbir söz beklemeden geliyorum size, temiz ve özgür. Politik eğitimimi size borçluyum. Öğretmenine ödülünü ver-

meye gelen en iyi öğrenciyim ben. Erotik eğitimimi yatağınızda tamamlayabilir miyim şimdi?

Talimatlarınızı bekliyorum. Bu gece evinizi çevreleyen koruya geleceğim ve korunun içinden, aydınlık pencerenin önünde soyunmanızı izleyeceğim. Bana bir işaret gönderin. O eski gizemli filmlerdeki gibi, ışığı söndürün, bir mum yakın – ben de "savaş yatağına, yumuşak savaş alanına" geleyim.

Sabırsızlıkla bekliyorum, N.

63

María del Rosario Galván'dan Nicolás Valdivia'ya

Evet, *karanlık gecede, kimliğini gizleyen bir erkek...* Kimliğini mi gizleyen? diyeceksin. Bilinmeyen mi? Sen, kumaşını biçtiğim, oyun hamurum, eril Galateia'm? Evet, çok şey borçlusun bana. Ben olsam, her şeyini bana borçlusun, derdim. Her şeyini. Son ödül hariç. Piyangonun büyük ikramiyesi. Onu küçük insanlara borçlusun. Bulunduğun yere ulaşmak için cücelerden yararlandın. Neden? Benden korkuyor muydun? Her şeyini bana borçlu olmanın seni önemsiz birine dönüştüreceğinden mi korktun?

Çok şey öğrendin, güven duymanın dolambaçlı yolları hariç. Kime güvenmeli politikada? Kişilik yapısına en az eylemler kadar veya eylemlerden de fazla kafa yormaktan başka çaremiz yok, Nicolás. Gregorio Marañón, Tiberius için ne demişti? İyi olmadığını ve onu kötü yapanın iktidar olduğunu söylemişti. *Hep* kötüydü. İktidarın ışığı o kadar ***güçlüdür*** ki, öteden beri ne idiysek ortaya çıkarır, güçsüzlüğün gölgelerinde sakladıklarımızı gösterir.

Senin gücün de benimki de, gerçekte ne olduğumuzu gösteriyor. Bir çift haydut. Gangster çifti. Şantajcılar. Çapulcular. Caniler. Hiç kuşkusuz ikimiz de, daha hırslı olanın kendine acındırma konusunda daha cimri olduğunu iyi biliyoruz.

Daha az tanınmış olana dikkat et o halde. Politikada tanıdığım en saydam adam olan Tácito de la Canal'ın salakça kurumlanmaları seni etkilemesin diye sana daha başta söylemiştim. Tácito'nun güvenebileceğin tek yönü, güvenilir olmamasıdır. O kadar ikiyüzlüydü ki, yardım etmezsek her an dilenciliğe dönebilecek, sürekli ihtiyaç halindeki birinin görüntüsünü yansıtırdı. Böyle bir adam nasıl Başkan olabilirdi?

Zavallı "Séneca", tam bir Tácito karşıtıydı. Zekâsı fazlasıyla parlaktı. Zor beğenen İngilizlerin beğenmedikleri türdendi. *He is too clever by half.*[1] Aşırı zekâ, bayağılığın ve sıradanlığın yarıgölgesinde yaşayanları kör eder. Tácito insanları ikiyüzlülüğüyle kızdırırdı, Séneca da zekâsıyla. Şöyle eleştirirdi kendini:

"İlkelerim kusursuz ama uygulamam berbat. En sonunda utanmazın teki olmaktan başka çarem yok sanırım."

Sonunda utanmaz olmadı. Sonunda intihar etti. Hiçbir zaman evlenmemişti de üstelik, çünkü evlilik intiharın en güvenli bekleme odasıdır...

César León, işine gelene anlayışlıydı, hor gördüklerine karşı da acımasız bir anlayışsızlık içindeydi. Anlayışsızlık anlayışa üstün geldi. Temelde duygusal bir adamdı o. Politikanın dışında sürgün edilmiş hissediyordu kendini. Sanki yalnızca Başkan olarak yaşadığı topraklar vardı. Bir tiyatro oyununda şu konuşmayı yazardım onun için:

"Senden söz ettim yazgıya. Ona meydan okudum. Dedim ki: Topla cesaretini, salak. Bana kurşun işlemez iyiliğin içinde. Ama daha komiği, bana kurşun işlemez kötülüğün içinde."

Minyatür bir giyotin olurdu her zaman cebinde, bi-

1. (İng.) Fazla zeki. (Ç.N.)

lir misin? Hani erkekler penisleriyle oynayıp durur ya, o da giyotiniyle oynardı.

Oysa Başkan Lorenzo Terán *fazlasıyla* anlayışlıydı, ölçülüydü. Ya hiç konuşmazdı ya da çok az konuşurdu. Kaslarıyla ilgili refleksleri kuşkusuz kusursuzdu. Kırlangıç olmalıymış. Bu yüzden de halkla ilişkileri iyi yürütürdü. Bereket versin, Meksika'da doğanın güçlerinin işe yaradığını bilirdi. Deprem olmasa, sel, kuraklık veya kasırga olurdu. Meksikalı çalışanlar doğal felaketleri politik kazanca dönüştürürler. Başkanın felaket bölgesinde yüzünü şöyle bir göstermesi yeter, sonra yeniden ortadan kaybolur. Böylece kusursuz bir yönetimle sorunları çözme gerekliliği de tutumlu kullanılmış olur.

Söyle bakalım, şu halka açık tuvaletler kaçkını Kongre Başkanı Onésimo Canabal'dan daha tanınmış biri olabilir mi? Bayağı, itaatkâr, fiziksel çirkinliğinden ve birçok Meksikalı politikacı gibi alçakgönüllü kökeninden dolayı kompleksli. Ama İsa da bir ahır yemliğinde doğmamış mıydı? En beklemediğin yerde sıçrar yabani tavşan. Bu seçim sürecinin gerçek *kingmaker*'ının[1] politikanın zavallı kazması Onésimo Canabal olacağını kimse kestiremezdi.

Cehennem renklerini Cennet'e taşıyabilecek güce sahip bir engerekle müttefik olduğunu da bilen yoktu kuşkusuz, yakın arkadaşın Paulina Tardegarda'dan söz ediyorum. Ben de sonunda Kral'la evlenen hükümdarların öğretmeni Madam de Maintenon'ın kusursuz kopyası sanırdım kendimi! XIV. Louis'nin bir diğer âşığı Madame de Montespan gibi, benden daha iyi saraylılar olsunlar diye genç rahibeleri eğitmek için manastıra mı çekilmeliydim acaba? Yoksa şu an sahip olduğun gücün

1. (İng.) Etkili, sözü geçen kişi. (Ç.N.)

başkanlığın devamı sürecini, Bernal Herrera'yı Başkanlık Koltuğu'na taşıyacak –bunun için sana yemin ederim– 2024 seçimlerini buharlaştırdığını mı sanıyorsun, Nico? Evet, Bernal Herrera'yı. Ülkenin iyiliği için, Nicolás. Çünkü anlayışı en yüksek olan Bernal, bu sözcüğün güven, gizlilik, sağduyu ama aynı zamanda durumun ve zamanın gerektirdiği gibi davranma, akıl, daha da ötesi gücün ölçülü ve zekice ama kaçınılmaz kullanımını içerdiği düşünülürse.

Sen ve ben dövüşeceğiz, Nicolás Valdivia, çünkü sen bana hile yapmazsın. Sen 2020'den 2024'e dek vekâlet etmek üzere geldin Başkanlığa. Gözünü neye diktiğini bilmediğimi mi sanıyorsun? Vekil Başkanlığının bitiminde göreve devam edemezsin. Ama süreni uzatabilirsin. Benim de korktuğum bu zaten. İktidarda kalmak için çevireceğin kocaman bir dolap.

Bahane çok. Ekonomik kriz, ülkenin içindeki devrimci kaynamalar, dış baskınlar, iktidar boşlukları. Yerinde kalacaksan bunlardan yardım umamazsın. Nobel Barış Ödülü dışında her şeye göz dikebilirsin. Bu seni dönüşü olmayacak şekilde dibe gönderir. Ama bunun dışındaki konularda korkuyorum senden. Bu artık bir savaş. Bernal Herrera'yla birlikte, 2024'te Başkanlığı bırakman için gerekeni yapacağız. Gerekeni ve hatta olanaksız olanı. Tıpkı Kartal Koltuğu'nda sonsuza dek kalmak için senin de gerekeni ve hatta olanaksızı yapacağın gibi.

Sen Lorenzo Terán değilsin. İyi yürekli ve demokrat bir insandı o, iktidar âşığı değildi. Ah, soyluluğuyla herkesi sefillikten kurtaracak soylu bir insanın eksikliği hep hissedilir zaten. Şimdi o soylu insan, Bernal Herrera, daha önce de Lorenzo Terán'dı ama Terán hastaydı. Sonunun gelmeyeceğini düşünüyorsun. Ve sahip olduğun bir güce güveniyorsun, ne olduğunu biliyorum. Taze kanı temsil ediyorsun. Başkalarının kanını akıtmaya baş-

ladığın anda yaşlanacaksın, iktidarda kalmak istiyorsan da bunu yapacaksın. Ama kanın bedelini unutma. İki Ekim 1968'de Tlatelolco'da olanları hatırla, olaylar bir gece sürdü ama gölgesi bir asır sürdü.

Bugün temiz ve genç bir insan olarak övgü topluyorsun. Bir umutsun. İktidarı elinde tutmaya layıksın. Ama iktidar seni yoldan çıkaracak. Bak söylüyorum sana. Kötülüğe ve suça eğilime direnmiyorsun. Artık tanıyorum seni. Nerede duracağını bilmiyorsun. Başkanlığa geldiğinden bu yana etkili şekilde ve telaş içinde kanıtladın bunu. Tácito'yu zaten safdışı bırakmıştın, şimdi de César León'u bir kez daha sürgün ederek aradan çıkardın, Cícero Arruza öldürüldü, Andino Almazán boynuzlandı, Moro'nun kuşkuya yer bırakmayacak kurşunlanmış cesedi, Veracruz'daki halka açık cenaze töreniyle sonsuza dek gömüldü, böylece Kapı Önündeki İhtiyar'ın da var olma nedenini bir çırpıda elinden almış oldun, çünkü Moro'yla ilgili sır ortadan kalkınca Veracruzlu zavallı bir domino oyuncusu olmaktan başka özelliği kalmadı. Geriye, Lorenzo Terán'dan miras aldığın Kabine'yle dövüşmek kaldı. Bir de içerideki reislerle. Bakalım bunları nasıl halledeceksin. İzleyeceğim.

Biliyor musun, Nicolás? İnsan politikadan çekilebilir. Ama hayat boyu etkisinden kurtulamayacağı bir şey vardır, o da politik eylemlerinin sonuçlarıdır. Sen bunu biliyorsun ve senin ikilemin işte bu olacak. Yanlışlarla (ve cinayetlerinle?) dolu çukurlarını örttükçe, üstü örtülü her bir çukur karşılığında üç çukur daha çıkacak. Bunlara "sonuç" deniyor. Başkan Lorenzo Terán'ın edilgenliğinin nedeni buydu. "Sonuçlar" bırakmak istemedi. Görevden çekildikten sonra huzur içinde yaşamak istiyordu. Ama kan kanseri oldu, hem lösemiydi hem de akciğerlerinde amfizem oluşmuştu. Yine de eylemlerinin "sonuçlarının" –ya da eylemsizliğinin sonuçlarının, ne de olsa eylemsiz-

lik de bir eylemdir, üstelik en tehlikeli olanıdır–, Kartal Koltuğu'ndan geriye kalan zamanında peşini bırakmamasından hep korktu. Yazgı araya girdi. Korktuğu olmadı. Tarih onu nasıl hatırlayacak, hepimiz göreceğiz.

Tarih. Senin için henüz başlıyor, Valdivia. Unutma, kendi kendini kandırarak uydurma ruhbilimci anlayışlarla, acı çekerek sanata ve ölüme katkıda bulunduğunu düşünen bir anlayışla korunan yıkıcı bir ülkeyi yöneteceksin. Gereksiz şekilde tarafsız alanda harekete geçmeyi seçtin. Önemsiz biriyken başka çaren yoktu. Ama senin içinde Almanların *dunker-instinkt*[1] dediği şey var –ve kabul etmeliyim, ben de bunu harekete geçirdim– yanlış şekilde yorumlanmış, derin bir güç sahibi olma ve bu gücü belli bir üslupla yürütme arzusu.

Üslup demek insan demektir, derler. Üslup her şeydir.

Ya güzellik? Üslubun bir parçası mıdır güzellik? Hayır. Yalnızca aptallar öyle olduğunu düşünür. Üslup gibi güzellik de, isteğe bağlı bir konudur. Ama güzellik aynı zamanda güçtür. Bana bak, yakışıklı sadık erkeğim benim. Her sabah aynaya bakmadığımı mı sanıyorsun? Makyajsız halimle? Kendimi kandırdığımı mı sanıyorsun? Cilveli hallerimle başkalarını kandırıyorum ama pek de başarılı olduğum söylenemez. Kırk beş yaşındayım mı demiştim sana, ya da kırk yedi? Pek hatırlamıyorum. Doğru değil. Kırk dokuzumu bitirdim. Her sabah güzelliğimi yeniden yaratmak zorundayım, tıpkı bir resim yapar, bir makineye şekil verir, daha da alçaltıcısı, duvara bir ilan yapıştırır gibi. İşin aslı amacım kandırmak değil. İstediğim, kimseye aldırmadan bildiğimi okumak için kendime hayran bırakmak. Hayran bırakmak

1. (Alm.) Karanlık içgüdü. (Ç.N.)

ama dokunulmaz olmak istiyorum. Heykel olmak isterdim. Sevgililerimden biri şöyle demişti bir gün:

"İşin kötü tarafı, dışın o kadar güzel ki, için herhalde çok çirkin."

"Hayır," demiştim. "Güzelliğin kötü tarafı, seni sekse mahkûm etmesidir ve seksin kötü tarafı, bir zevk aracı olarak kötü haberleri iyiye dönüştürmemesidir."

"Ama belki kötüye rağmen ruhunu kurtarır," demişti, unutulan sevgili.

"Ben iyiye rağmen ruhumu kurtarmak istiyorum," demiştim, kafasını bütün bütüne karıştırarak ve sonunda da anlamadığı her şeyden kaçmak zorunda bırakmıştım ve hiç de az değildi anlamadıkları.

Sen beni anlıyor musun, zavallı, küçük Nicolás'ım? İyi bak bana. Yaş, bir kadının cezasız kalan katilidir. Benden on yaş genç biri olarak, olgunluğumdan faydalanabileceğini ve hatta yaşamımın zevk alabileceğim son erkeği olabileceğini düşünmüş olmalısın.

Dün hatanı anladın mı, aptalım benim?

Seni San Lázaro'da Başkanlık görevini devraldığın gün gördüm biliyorsun. Yüzünde daha önce görmediğim tehlikeli bir gülümseme vardı. Beni korkuttun. İktidarı ele geçirmekten çok kandırmış olmanın yarattığı bir gülümsemeydi. Korkunç bir alçaklığın gülümsemesiydi. Bir namussuzun gülümsemesiydi. Şöyle diyordu o gülümseme: "Hepinizi kandırdım", "Kimi başkan yaptığınızdan haberiniz yok gerizekâlılar". Oracıkta, hayatım boyunca çektiklerimin acısını senden çıkarmaya karar verdim ama bana zarar vermiş olduğundan filan değil.

Başıma gelebilecek her kötülüğün nedeni olarak gördüm seni – nedeni sen olmasan da, içine tüm dertlerimi koymak istediğim çuval gibi gördüm.

Kartallı ve yılanlı kuşağı kuşanırken gördüğümde anladım.

"Nicolás Valdivia büyüdü. Ama aşkı küçük. Sevmeyi bilmeyen bir adam."

Bir çırpıda inceledim seni, açık bir kitaba göz gezdirir gibi. Kimseyi sevmişliğin yok hayatında. Babanı, ananı, aileni. Sevgililerini. Âşıklarını. Coşkun akan bir nehrin ortasında yapayalnız kalmış, yabani otlarla kaplı bir ada gibisin. Hırsının dallarına dolanmışsın, kimseyle derin bir bağın yok. Nehrin suları yalıyor seni ama suların içinde yüzemiyorsun. Seni herkesten ayıran küçük adanın ta kendisisin; ama o ada seni insanlardan ayırmakla kalmıyor, aynı zamanda sevme gücünü de felç ediyor.

Söyle bana, sevilmenin iyileştiremeyeceği sevgisizlik var mıdır? Benim sana verdiğim söz buydu. Bana ulaşabileceğin bir yol koydum önüne. Sen o yoldan saptın. O yolu ikinci plana ittin. Sen benim gururumu incittin. "İktidara ulaşmayı", "O, iktidara ulaşmamı sağladı" gerçeğinden ayırdın. Bunu bağışlayabileceğimi mi sanıyorsun?

Benim çektiğim acıları çekmeni istiyorum. Görüyorsun, dürüst davranıyorum sana karşı. Görüyorsun, nasıl da alçaltıyorum kendimi. Görüyorsun, hırsımın beni sürüklemesine izin veriyorum, üstelik gerçek erkeğim olan Bernal Herrera'nın sağduyulu uyarılarına karşı çıkarak. Ama bir şeyi anlamanı istiyorum. Doğduğumdan beri çektiğim bütün acıların bedelini ödemeni istiyorum, bana zarar verdiğin için değil. Beni gerçekten istediğine bir an olsun inanmadığımdan da değil, zaten ben de seni istemedim.

Ocak ayında yaptığın gibi penceremin karşısına geldin bir kez daha.

Dün gece beni camın ardında görmek içini acıttı mı?

Beni bir kez daha çıplak görmek içini acıttı mı?

Beni başka bir adamın kollarında görmek içini acıttı mı?

Ağaçların kışkırtıcı iniltilerine karışan orgazm iniltilerim, zevk çığlıklarım geldi mi kulağına?

Sen beni ikinci plana ittin. Kusura bakma. Bana ondan ne kadar hoşlandığını söyleyip durdun. Söylememeliydin. Ben de onu senden aldım. Bütün kartlarını iyi oynadın, bu hariç.

Hayatımda tanıdığım en harika, en yakışıklı âşığı, kıçımı en edepsizce yalayan, klitorisimi yalayan, parmaklarını vajinama sokan, hem diliyle, hem penisiyle iki kez boşalmamı sağlayan, beni bağırtan, götünü okşamamı isteyen –aslında daha güçlü boşalmak için bütün erkekler gizliden gizliye bunu ister, göt deliği prostata en yakın bölgedir, hazzın en gizli deliğidir, en az itiraf edilenidir, en az talep edilenidir– erkeği karşıma çıkardığın için teşekkür mü etmeliyim sana?

Evet, o benden bunu istiyor.

"Parmağını götüme koy, María del Rosario, lütfen, bana zevk ver..."

Esmer, uzun boylu, kaslı, körpe, şefkatli, haşin, tutkulu ve genç.

Bana ne harika bir âşık verdin, Nicolás! İlk andan itibaren senli benli konuştu benimle!

Ama sen ona çok dikkat et.

Jesús Ricardo Magón, onu öldürmek istediğinden emin.

Bu sana son tavsiyem. Aslında o seni öldürmesin diye sen dikkat et.

Öldürülmekten korkarak cinayet işlemeye, öldürme arzusuyla işlenen cinayetten daha sık rastlanır.

Bir âşık olarak beni unut. Politik düşman olarak benden kork.

Ve bas git. Boş yere arıyorsun ruhumu ele geçirmek için süzüleceğin çatlağı. Bulamayacaksın, çünkü yok. Farklı mıyım acaba herkesten, bütün erkeklerden ve ka-

dınlardan? Ruhunun sahibi kim acaba? Kendini o ruhun sahibi sanan aldanır. Biz değiliz. Olmaktayız. Gerçeğe boyun eğmiyoruz. O gerçeği yaratıyoruz. Yürü, çocuk, *mon choux*[1]...

1. (Fr.) Canım, tatlım. (Ç.N.)

64

María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya

Gülümsemeni kabul ediyorum, Bernal, biliyorum, dudağının kenarında küçücük bir alay belirtisi var ama gözlerin, öteden beri birbirimize açıkça itiraf ettiğimiz sevgiyle bakıyor. Ya da gençliğimiz olan veya belki de gençliğimiz olmasını istediğimiz zamandan beri.

O zamandan bu yana sen ve ben hiçbir şey gizlemedik birbirimizden. Birbirimizin kişisel öykülerine, aile öykülerine dair her şeyi bildik, zaten aynı öyküydü biri ve diğeri. Daha doğrusu –sen bunu herkesten daha iyi bilirsin– yaşamlarımızın gizleriydi bildiğimiz, en heyecan verici parçalarıydı, çocukluğumuzdan başlamıştık aile öykülerimizin üstünü (belki de altını) dokumaya. Bizi giydiren, besleyen, eğiten aile çemberinin içinde tutuklu olduğumuzu bilmenin şaşkınlığı hep büyüleyici gelecek ama yine de özgürüz, gizliden gizliye özgürüz kurmayı öğrendiğimiz iç dünyamızda, çok defa beklerken keşfedi-verdiğimiz ve çocukluğumuzdan beri bizi nesnel çevremizle ve öznel dünyamızla çift taraflı kendine bağlayan iç dünyamızda. Bizi kuşatan dış dünya değişiyor ve biz de içimizde değişiyoruz. Yaptığımız şey şu: Dışımızda olan ve bizi içine alanla içimizde olan ve içimize aldığımız arasındaki gücü karşılaştırıyoruz. Bugün geldiğim noktada, hayatın bu iki güç arasındaki savaşım olduğunu düşü-

nüyorum. Kimi zaman uyum içinde gerçekleşen bir savaşım bu, genellikle senin durumunda olduğu gibi. Kimi zaman da yokuş yukarı çıkan, yanlış yolu tutan, kavgacı bir savaşım, benim durumumda olduğu gibi.

O kadar genç tanışmış olmamız ne büyük bir şanstı, bir çırpıda anlamıştık birimizin diğerindeki eksiği tamamladığını. Tutarlılığını ailene borçlusun. Alçakgönüllü ve dürüst iki toplum savaşçısının, Kuzey'deki maquilanın liderleri Bernal ve Candelaria Herrera'nın[1] oğlusun. Güvenebileceklerini ve altına sığınabilecekleri politik bir çatıya sahip olduklarını bilmeye en çok ihtiyacı olan insanlarla dayanışma içinde olma konusundaki fikirlerini onlara borçlusun. Ölümsüz solun görevi budur, demiştin.

"Yalnız değilsin. Burada bir çatın var."

İdeallerin tertemiz olmasının tek başına yeterli olmadığını da görmüştün annenle babanda. İstediğimizin yarısını kazanmak için kimi zaman öbür yarısını feda etmek zorunda kaldığımızı görmüştün. Annenle baban hiçbir zaman anlaşmaya yanaşmadı. Sendikacılığın kahramanlarıydı onlar ve kendilerini feda etmeleri kuşkusuz boşa gitmedi. Kim kandırdı onları, belgeleri olmayan bir grubu sakladıklarına inandırarak kim gece vakti Río Grande'den geçirdi, niyetleri aslında annenle babanı, Meksikalı kaçak işçilermiş gibi, yanki göçmen polisinin eline düşürmek, sonra da "kaçarken" öldürtmekti. Kaçan Vurulur Kanunu, Bernal, adaletsiz ve acı veren yalan, Bernal ve Candelaria, o kadar iyi tanıdığın anan baban. Hiçbir zaman bir şeyden kaçmadılar. Hiçbir zaman kimseye sırtlarını dönmediler.

"Kaçan Vurulur Kanunu. Şakayı bile affetmezler."

Sorbonne'da tanıştığımızda, bana hayatını ve annenle babanın Kuzeyli uyuşturucu satıcılarının, sınırın

1. Bkz. "Malintzin Maquilaları" Cam Sınır. (E.N.)

her iki tarafındaki –Chihuahua ve Texas– yoldan çıkmış, ahlaksız politikacıların ve Meksikalı ve Kuzey Amerikalı rüşvet yemeye hazır emniyet güçlerinin korkunç komplosuna nasıl kurban gittiğini anlatmıştın. Annen baban gibi katıksız bir idealist olmayacağını söylemiştin bana. Kötülüğün küçüğüyle iyiliğin büyüğü arasındaki farkı görecektin. Kötülüğün küçüğüne ödünler vererek iyiliğin büyüğüne hizmet edecektin.

Bu babalık duyguna imreniyorum, Bernal, demiştim sana o zaman, şimdi bir kez daha yineliyorum, kaba komedya ve tragedya karışımı bir duyguyla benimkini hatırlatıyor bana. Ben senin gibi yoksulluğun içine doğmadım. Sefaletten kaçmam gerekmedi. Tam tersi. *Zenginliği yenmek zorunda kaldım.* Masada önüme servis yapıldı. Bedenime geçirilmiş bir korseyle doğdum. Babam yüzünden isyankâr oldum, ona karşı çıkmak için, onun gibi olmamak için, onun o utanmaz palavralarını dinlememek için, işlerini yürütürken başvurduğu hilelerden, dalaverelerden, köpekdişlerinden bütün ayrıntılarıyla söz ederken takdir edilesi dürüstlüğüne tanık olmamak için. Politikada olduğundan farklı görünürsün, Bernal, rol yaparsın. İş hayatındaysa gizlemeden zalim ve utanmaz olabilirsin.

Babamdan o kadar korkuyordum ki, onu görmek için gözetlemek zorunda kaldım. Belli bir uzaklıktan, holdeki telefon konuşmalarını dinlemeye başladım:

"Eski kamyonları mümkün olan en yüksek fiyata Göğe Yükselen Şirketi'ne sat..."

"Ama efendim, Göğe Yükselen bizim şirketimiz..."

"Kesinlikle. Mal varlığımızdan elde ettiğimiz kazancı gelir olarak talep et ve hisse senetlerini de en yüksek fiyata sat."

"Herreralar, maquilalarnızda iş güvenliğini sağlayan yasaların uygulanması için Kuzey'de ortalığı karıştırıyorlarmış, efendim..."

"Şu kuşlarla ve benekli yaban kedileriyle dolu ekolojik dağı korumaya almak istediklerinde yaptıklarını yapalım. Ne çevre koruyucu yasalar ne de iş güvenliği yasaları, Domínguez. Sen gerekli sayıda meclis üyesini satın al."

"Satın mı alayım?"

"Yani, ikna et. Kabalığımın kusuruna bakma."

"Hileli yatırımlarla ilgili soruşturma açılmasını düzenleyen bir yasa getirilmesini isteyen inatçı bir meclis üyesi var."

"Bak Ruiz, sen hisse senetlerinin değerini yalancıktan şişirip kârla satmaya bak, başka bir şeye de yorma kafanı. Buna ticaret denir. Kafan karışmasın."

"Mérida'daki şirket zarar açıkladı, efendim."

"Ben karar vermeden sahibi olduğum hiçbir şirket zarar açıklamaz. Bu durumda yan kuruluşu yüksek fiyata satarak zararları örtbas et."

"Kim almak ister ki?"

"Biz tabii, salak, Quintana Roo Şirketi olarak..."

"Nasıl alacaksınız peki?"

"Borç vererek. Böylece evden hiçbir şey çıkmayacak, şirketlerimiz kendi aralarında gerekli parayı sağlayacaklar, zararları gözlerden gizleyeceğiz ve hissedarları kendimize çekeceğiz..."

"Peki ya yapamadığımızda..?"

"Bak Silva, hesabımızdaki parayı on katına çıkarınca iflasımızı ilan ederiz, hissedarlar da ne yaparlarsa yapsınlar. Sen bu arada hissedarlar yatırım yapsın ve iflasa sürüklendiğimizi anlamasın diye zenginleştiğimiz izlenimini vermeyi sürdür. Anladın mı beni?"

"Siz bir dâhisiniz, efendim."

"Hayır, anam dâhiydi, beni doğurmak gibi harika bir şey yapmış. Hahaha!"

"Bu sene yöneticilerimize ne kadar tazminat vereceğiz, efendim?"

"En yukarıya çek, Rodríguez. Valör opsiyonlarını en yukarıya çek ve bedelleri de hissedarlardan gizle. Opsiyonları hiçbir zaman harcama gibi kaydetme. Milyonları garantile."

"Ya çalışanlar?"

"Cehennemin dibine."

"Sizi uyarmak isterim, konuşma metinlerinizi kaleme alan Kike, pek akıllı geçiniyor, bütün fikirleri size kendisinin verdiğini söyleyerek böbürleniyormuş, patron."

"O aşağılık sürüngeni defet gitsin. Ofisindeki her şeyi çıkarıp kapının önüne koy."

"Size sadakatle on iki sene hizmet etti..."

"Bir dalkavuk her zaman iş bulur..."

"Ya yatırımcılar?"

"Siktirsinler."

"Maliyecileri ne yapacağız?"

"Sen sakin ol. Hiçbir şey belli etme. Kimse bizi hapse göndermeyecek. Bize bağlı olan sürüyle insan var."

Annem daha iyiydi. Babam gibi o da hep siyahlar giyerdi:

"Meksika için yastayım. Sonsuza dek sürecek yasım."

Annem öyleymiş gibi davranırdı ve kasvetli ağırbaşlılığını, bileklerine gelen uzun siyah etekle vurgulardı.

Çocuk halimi gözünde canlandırsana, yemek saati siyahlara bürünmüş, birbirlerine tek kelime etmeyen bir anneyle babanın arasında oturuyorum.

Babam vahşi kedi gözlerini annemin üstünden ayırmazdı.

Annem gözlerini tabağından kaldırmazdı.

Hizmetçiler gürültü yapmamayı öğrenmişti.

Ama annemin aşağıya bakan gözlerindeki nefret, babamın sürekli gözetleyen vahşi suratındakinden daha büyüktü.

Babamın sarı gözlerinde, bana baktığı zaman bir se-

vecenlik belirirdi ancak – istenmeyen, suçluluk dolu bir sevecenlik. Kapalı kapının ardında annemi suçlamasını dinleyip dururdum.

"Bana bir vâris veremedin. Bunu bile beceremedin."

"Sen her şeyi emredersin, Barroso Junior ama Tanrı'ya emir veremezsin. Tanrı kız olmasına hükmetti."

Öyle bir edayla söylemişti ki, sanki Meryem Ana, bebek kız doğduğu için Kutsal Ruh'la birlikte özür diliyordu.

Babamın bu konudaki kırıklığı, benim işime yaradı. Erkek mirasçısı yoktu. Annem Casilda Galván, doktor izin vermediği için ikinci bir gebelik yaşayamadı. Annemle babam birbirlerine hınç beslediler. Babam işlerini ve servetinin yönetimini bırakmak için beni erkek gibi yetiştirmeye karar verdi. Paris'te eğitim görmemi, seni tanımamı ve sana âşık olmamı babamın bu kararına borçluyum, Bernal. Ben, Paris Üniversitesi'nde eğitim göreyim ve babamın milyonlar değerindeki mirasını koruyayım diye tüm masrafları karşılanan, ailesinin gözbebeği Meksikalı bir kız. Sen, bir açıdan annenle babanın ölüm acısına ve babanla adaş olmaktan kaynaklanan haksızlıklara teselli olsun diye devletin bursuyla devlet himayesi altında Fransa'ya gönderilen genç.

"Babam gibi benim adım da Bernal Herrera olduğundan, beni tutuklayıp işkence ettiler, babam olduğumu sanıyorlardı, en sonunda Juárez'in polis şefi gelip şöyle dedi: "Salak mısınız? Baba çoktan öldü, gömdük bile."

Bakışlarında ağırbaşlı, sessiz bir acı vardı, Bernal, seni kıskanmıştım; acının, cesaretin, inancın miras bıraktığı bir bakış, ne bileyim. Oysa sen benim bakışlarımda kalıtsal bir kin görmüştün ve ayıplamıştın:

"Küçük kız, kin, kıskançlık, hatta insanın kendine acıması, zehirli duygulardır ve öldürür. Hissettiklerini

sevme gücüne dönüştür. Hareket edebilme özgürlüğüne dönüştür. Babandan nefret ederek tüketme kendini. Onu aş. Ondan daha çok bil. Ondan daha iyi bil. Ama ondan farklı bil. Göreceksin bak, nasıl da karıştıracaksın aklını," demiştin gülerek aşkım.

Birbirimize âşık olmuştuk, Bernal Herrera. İlk görüşte aşktı. Aşkımız sınıflarda ve derslerde, Boul'Mich kafelerinde, Seine Nehri kıyısındaki gezilerde, Rue Champollion'daki eski filmlerde, *café-lait*[1] eşliğinde *croque-monsieur*'leri[2] aceleyle ağzımıza atarken, Jean Daniel'i ve sonu gelmeyen *Nouvel Obs*'u[3] tutkuyla okurken, sınavları aramızda paylaşıp gözden geçirirken, Soufflot Sokağı boyunca kitap arayarak yaptığımız keşif gezilerinde, Saint Jacques Sokağı'ndaki çatı katında yaşadığımız aşk dolu gecelerde, bizi korumasına alan Panteon manzaralı gündoğumlarında doğmuştu. İlk görüşte aşk.

"Paris'teyiz. Hiçbir şey değişmez burada. Kent hep aynıdır. Bu yüzden Paris aşkları ölümsüzdür."

Trallalla.

İki nedenden dolayı aceleyle dönmüştüm Meksika'ya.

İlk neden, babamın annemi dolandırmış olmasıydı. Mal ortaklığı yasasına göre evlenmişlerdi. Annem büyük bir bira ortaklığının mirasçısıydı ve anlaşıldığı kadarıyla mal ortaklığı, annemin şirketle ilgili yükümlülüklerini kapsamıyordu, kişisel servetiyle sınırlıydı.

Günlerden bir gün, şirketin Yönetim Kurulu, annemi çağırmış ve babamın, hileli mali işlemlerinde hem annemin kişisel servetini kaybettiğini hem de şirketteki herkesi dolandırarak, şirket hisselerinden yararlanmak

1. (Fr.) Sütlü kahve. (Ç.N.)
2. (Fr.) Sandviç. (Ç.N.)
3. *Le Nouvel Observateur.* (Ç.N.)

için Casilda Galván de Barroso'nun imzasını taklit ettiğini haber vermiş.

Bu melodramın ortasında vardım Meksika'ya. Gidişim durumu ağırlaştırmaktan başka işe de yaramadı. Babama, sana âşık olduğumu ve seninle evlenmek istediğimi bildirdim.

"Bir komünist! Açlıktan ölmüşün biri! En azılı düşmanlarımın, Kuzey'deki sendika ayaklanmalarını çıkartanların çocuğu! Sen aklını kaçırmışsın!" diye bağırdı babam ve kaynar çorba kâsesini kafama fırlattı, masadan kalktı ve üstüme yürüyüp vurmaya başladı. Ben bu sırada bağırıyordum:

"Bırak beni! Beni dövebilirsin ama çocuğuma vurma!"

Bernal, aşkım. Özel hayatta melodram kaçınılmazdır. Anlatacak kendi seyirlik dizisi olmayan aile yoktur. Ve melodram, içinde mizah olmayan komedi değilse nedir?

"Damat istemiyorum!" diyerek patladı babam.

Öteden beri babamın ruhunda çalkantılar yaratan öfke, yaşadığı şanssızlıklar –onun düşüncesine göre "kayıp" bir kız evlat, yine onun düşüncesine göre onu "mahveden" bir eş– sonucunda zincirlerinden boşandı, aslında o taşkın öfkesiyle annemi de beni de mahveden kendisiydi, kendisini bile aşıp geçen, onu kendi derisinden çıkaran ve fiziksel bir fırtınaya, açık arazide fırtınaya, kurumuş ağaçlara, bereketsiz bozkırlara, öfkeden gözü dönmüş göklere dönüştüren bir öfke, Bernal, sanki hayatındaki bütün ölü mevsimlerden, dilsiz ilkbaharlardan, acımasız yazlardan, kara güzlerden, mutsuz kışlardan dirilmesini sağlayacak, yön değiştiren bir öfke, evet Bernal, babam zincirlerinden boşanmıştı, bütün dünyaya bulaştırmadan kendini zehirlemek ona yetmez gibiydi.

"Benim kızım bir komünistin orospusu olsun, ha!"

diye böğürüyordu hayvanlar gibi. "Benim kızım, ailemin peşini bırakmayan, rahat huzur yüzü göstermeyen, bütün Barrosoları mahvetmek isteyen bir adamın âşığı olsun, ha! Kanı zehirli bir torunum olsun, ha!"

Orospu, domuz, domuz ağılı senin yerin, bağırıyordu, vuruyordu, masa örtüsünü çekti, tabak çanak paramparça oldu, küçük halılar yemek lekesiyle kaplandı, bütün bunlar annemin önünde oluyordu ve annem siyahlar içinde hareketsiz, soğuk duruyordu, ölümcül bakışıyla o da babamı suçluyordu, en sonunda kalktı, çantasından tabanca çıkardı, babamın bir anlık şaşkınlığını ve dehşetini doğruladı, babam da belinden tabancasını çekti, ikisi, bir Posada gravüründe veya bir Tarantino filmindeymiş gibi, birbirlerine nişan aldılar, ben tam ortada, dayak yemiş, dehşete düşmüş, ikisini ayırmaya hazır halde ama çocuğumu, çocuğumuzu kurtarmak için karşı konulmaz bir istekle içimdeki cenine yenik düşerek...

Annemle babamın karanlık, iğrenç görüntülerinden uzaklaştım. Arkamı döndüm, yemek odasından çıktım. Acıyla, dolar işaretleriyle dolu gözbebekleri, birbirlerine nefretle bakıyordu. Birbirlerinin karşısına dikilmiş, silahlarını kuşanmış, nişan almış, birbirlerini tartıyorlardı, önce kim ateş edecekti? Geçmişten gelen bir düelloydu bu.

Yemek odasının dışında haykırdım, silah seslerini duymamak için kulaklarımı tıkadım, titriyordum, karnımı sarmalamıştım, odaya dönecek cesaretim yoktu.

Ölmüşlerdi.

Babam yüzükoyun masaya kapaklanmıştı, gülünç bir şekilde masayı tırmalar gibiydi, suratı, kremalı çilek tabağına gömülmüştü.

Annem masanın altına saklanmıştı, siyah eteği cinsel organına dek sıyrılmıştı. İlk kez bacaklarının süt beyazı rengini gördüm. Bileklik takıyormuş, dedim kendi kendime duruma uymayan bir tavırla.

İkisi de ölmüştü.

İkisinin serveti de bana kaldı. Babamın borçlarını temizledim. Annemin hisselerini kurtardım. Bira şirketi bana karşı anlayışlı ve hatta cömert davrandı. Ama kötü şans galip geldi. Daha doğrusu, kötü şans iyi şansla birlikte geldi. Neredeyse hep öyle olur ya.

"Ne güdük talihim var! Şansımın boy attığını ne zaman göreceğim acaba?" demişti ya artık hayatta olmayan General Arruza.

Meksika'ya döndün. Evlenmek istedin. Artık engel yoktu önümüzde. Babam ölmüştü. Sonra çocuk doğdu.

Kromozom nedir? Kalıtımın habercisidir. Genetik bilgiyi iletir. İnsan bedenindeki her somatik hücrenin çekirdeğinde 23 çift kromozom bulunur. Bu kromozomların yarısı anneden, yarısı da babadan gelir. Her kromozomun bir kopyası vardır: kendi eşi. Ama bazen çiftli yapıya davetsiz bir kromozom –üçüncü şahıs– girer ve toplam sayı 47'ye yükselir. Bu anormallik de bize garip görünümlü bir çocuk, mongol gözleri olan yassı bir yüz, şekilsiz kulaklar, iris tabakasında lekeler, geniş eller, kısa parmaklar, gerilme gücü olmayan kaslar ve zihinsel gelişimde tutulma olarak döner. Down sendromu.

Ne yapacaktık?

Çocuk bizimle mi kalacaktı, ona neyse oymuş gibi mi davranacaktık, yani oğlumuz olarak? Kendimizi ona mı adayacaktık?

Kendini adamış anne olarak onunla ilgilenme işini ben üstlenecek ve mesleğini sürdürebilmen için seni serbest mi bırakacaktım?

Onu öldürüp, böylece istenmeyen yükten mi kurtulacaktık, Bernal?

Onu sevecek, o garip gözlerinde ilahî gücün kıvılcımını arayacak, bu çocuğun sevme ve sevilme arzusunu görmeye mi çalışacaktık?

İktidar için mücadele etmenin, bir evlat için mücadele etmekten daha az acılı olduğuna karar verdik.

Ne kadar da soğuk, ne kadar da akıllıydık, Bernal. İstediğimiz neydi? Aynı şey. Politika yapmak. Fransız üniversitesinde aldığımız eğitimi uygulamaya geçirmek. Fazlalıkları ve eksiklikleri, her ikisi de çok derinlere kök salmış yoksulluğu ve rüşveti kendi çıkarına kullananların, kötülerin sınır tanımayan rekabetinin, iyilerin fazlasıyla yetersiz oluşunun, yapmacıklığın, yüksek hedeflerin, aşağılarda kalmaya tembelce boyun eğmenin, yitirilen fırsatların, hükümetlerin suçu halkın edilgenliğine, halkın da suçu hükümetlerin beceriksizliğine yüklemesinin, Anayasamız, federal bir yasa değil de, *Popol Vuh*[1] imiş gibi, işaretlerden yardım umarak yazgıyı belirlemenin dönem dönem yerle bir ettiği Meksika'nın yıkıntıları üstünde daha iyi bir ülke inşa etmeyi istemiştik.

Sen ve ben bütün bunları değiştirecektik. Her şeyin anlık geliştiği bu ülkede yeteneğimize, altyapımıza sonsuz güvenimiz vardı, eylemlerimizi hukuka dayanarak gerçekleştirmek arzusundaydık ama koşullara da ayak uydurabilmeyi istiyorduk.

"Politika, olası olanı gerçekleştirme sanatıdır."

"Hayır. Politika, olanaksızı gerçekleştirme sanatıdır."

Kim ne dedi? Sen birinciyi, ben ikinciyi, ya da tam tersi miydi tarifi olanaksız Tarım Bakanımızın söylediği gibi? İşin doğrusu, Bernal, memleketin manevi ana babası olacağımızı sandık, bu yüzden de bir çocuğun anası babası olmaktan vazgeçtik.

Çocuğu yurda yatırdık. Akşamdan akşama ziyaretine gittik. Fiziksel uzaklık ve zihinsel duvar cesaretimizi

1. Guatemala yerlilerinin dilinde "Toplum Kitabı" anlamına gelir. Bu dilde yazılmış efsanelerden oluşur. Tarihsel bir içerikten çok, dinsel değeri vardır. (Ç.N.)

kırdığı için, giderek azalttık ziyaretlerimizi. Bize söylenenlere hiç kulak asmadık:

"Ona yaklaşın. Bu tür çocuklar göründüklerinden daha akıllıdır. Tek fark, zekâları farklı işler."

"Nasıl farklı işler, doktor?"

"Kendilerine ait bir dünyaları vardır."

"Ulaşılmaz bir dünya mıdır bu?

"Belki de. Bunu henüz bilmiyoruz. Ama gerçek bir dünyadır. Girişimde bulunmak kime düşer?"

"Ne için girişimde bulunmak...?"

"Tekrar soruyorum, kime düşer? Anne baba olan sizlere mi, yoksa ona mı?"

Bu bilmeceleri çözmeye yanaşmadık. Seçeneklerden giderek uzaklaştık. Bir *idiotun* yükünü taşımamak için yapmamız gerekeni yaptık, evet, sözcüğün kökenine inerek söyleyeyim sana, *idio*, yani kişisel, kişiye özel, *idios*, sevilen, *idiosinkratik*, özel durumla ilgili olan... Emilio Lledó'nun Fransız Koleji'ndeki kürsüsünde, Platón'un *Fedro*'su, dilin kökeni olan o diyalog üstüne verdiği olağanüstü dersi hatırlar mısın? Bu dil, "haksız yere paylandığında, bir babanın yardımına ihtiyaç duyar, çünkü tek başına kendini savunamaz". Lledó bize bu nedenle her dilin "bizi yaratan dilin, *biz* yapan dilin dibine dalmak" amacıyla yorumlanması gerektiğini öğretti.

Sen ve ben, neredeyse yirmi yıldır politikanın geleneksel dilini konuşuyoruz. Bunun karşılığında bir çocuğun yaratıcı dilini konuşacak kadar becerikli olamadık mı? Belki de şiirsel bir dildi...

Bedeli ne oldu, Bernal? Kabul et. Bize ait olan, bizim olan bu çocuktan ayrılmakla kalmadık. Çok geçmeden politika gemisine binip, birbirimizden ayrı düştük. Birbirimizi hep sevdik, her zaman görüştük, konuştuk, gizli ittifak yaptık... Ama *idiot* değildik artık, *kişisel* de-

ğildik, birlikte yaşamıyorduk, kimi zaman birlikte bir bara gidiyorduk, kimi zaman da geceyi birlikte geçiriyorduk. İşe yaramadı. Artık tutku yoktu. Derin dostluğumuzu bozmamak için çekilmeyi tercih ettik.

Sen iyi bir adamsın, bu yüzden birlikte yaşayamazdık. Sen olmadan, ruhumun babamdan miras kalan karanlık yanını, sana zarar vermeden harekete geçirebildim.

Dedikodu zehiri kulağına ulaşmadan bütün aşklarımı anlattım sana. Politikada tartışmaları gerçeğin değil, yeteneğin kazandığını artık biliyorum. Bir seferinde demiştim sana, "Yalancı, topaldan önce düşer" diye. İyi yalan söylemek, insanın bütün zamanını alan bir uğraştır. Bütün zamanı tümüyle yalan geliştirmeye vermek gerekecekti. Zaten politika da bunu zorunlu olarak yasal hale getiriyor.

Geçmiş çağlarda yalancı, suçlarını bağışlatmak için manastıra gönderilirdi. Ama Meksika bir manastır değil. Bir genelev. Sen de Meksika'nın politik genelevinin tövbekâr keşişi oldun. Senin sahip olduğun güç buydu. Ahlak. Zıtlık. Yıllar önce "ahlaki yenilenme" adı verilen şeyi haklı çıkarmak için canlandırmıştın bunları. Gerektiğinde katı ve pragmacı oldun, zorunlu olduğunda adil ve kanunlara uygun davrandın.

Bana hiçbir zaman özel hayatını anlatmadın, bazen düşünüyorum da, gerçekten hiç özel hayatın olmadı herhalde. Ya da babam Leonardo Barroso Junior'un utanmadan dediği gibi:

"Hepimizin özel hayatlar yaşamaya hakkı var. Karşılığını ödeyebildiğimiz sürece."

Hiçbir şeyi gizleyip saklamadan işbirliği yaptım seninle. Lorenzo Terán'ın hastalığının ölümcül olduğunu, Başkan olduğundan beri biliyordum. İktidara gelen ilk hasta adam o değildi. François Mitterrand Élysée Sarayı'nda Fransa Başkanı seçildiğinde, öleceğini biliyordu.

Dördüncü kez yeniden seçilmeye bir itirazı olmadığında Roosevelt de biliyordu. Öleceklerini bilmek, onlara bizim de şahit olduğumuz bir enerjiyle hayatta kalmalarını sağlayan irade gücünü verdi. Terán nasıl kendi sırrını sakladıysa, onlar da kendi sırlarını sakladılar. Terán bana hep güvendi, bu yüzden deneyimsiz, ellerimle istediğim gibi yoğurabileceğim, "neredeyse tüysüz" bir genci hazırladım, demiştim ona, Terán ölürse Başkanlık Koltuğu'na geçsin diye – Terán başkanlığının ilk iki yılı içinde ölürse Geçici Başkan olacaktı; Terán icraatının son dört yılı içinde ölürse, Vekil başkan olacaktı ama geçici olarak, Nicolás Valdivia yalnızca geçici olacaktı; rakibin Tácito'yu aradan çıkardıktan sonra, seni Başkanlığa götürecek köprü olacaktı, Bernal.

Valdivia istediklerimi titizlikle yerine getirdi. Yönergelerimi harfiyen uyguladı. Ama "Başkan olacaksın", dediğimde, kendisinin başkanlık edeceği altı yıllık bir dönemden söz ettiğimi sandı hep. Başkan Terán'ın hasta olduğunu bildiğinden, Valdivia'yı yalnızca Geçici veya Vekil Başkan adayı olarak düşündüğümden hiçbir zaman kuşkulanmadı. Yeni bir Portes Gil. Sadık ve itaatkârdı. Kimsenin kumanda edemeyeceği durumlara kumanda etmeye kalkmadı. Kapı Önündeki İhtiyar'ın çevirdiği dolaplar. Şu televizyon dizisi tipinin, Monterreyli Dulce'nin tutkulu çocuksu aşkı. Ulúa'nın ulaşılmaz gizemi. İkimizin de, sanki hiç var olmamış gibi, sanki sonsuza değin denizin dibine mühürlenmiş bir sır gibi, halkın dilinden düşürerek görünmez olmasına uğraştığımız Moro davası...

Oysa ne de güzel hizmet etmişti bize Valdivia, eski Başkan León'un oyununu, uğursuz General Arruza'nın komplosunu bozmuştu (Nicolás'ın kendi başına bizim önümüze geçip de General von Bertrab'la gizli bir ilişki kurarak Arruza'nın bütün adımlarını öğreneceği hiç ak-

lımıza gelmemişti), Yucatánlı Almazán orospusunun ahmakça emellerinden ve onun ekonomi bilimi ve politik gerzeklik konularında dipsiz bir kuyu olan kocası Andino'dan kurtulmamızı sağlamıştı.

Her şey kontrol altındaydı ve senin lehine işliyordu, Bernal. Şans yüzüne gülüyordu. Yol engellerden temizlenmişti. Kongre Başkanı Onésimo Canabal, üstünde ben gerzeğim yazan bir bayrakla seyrediyor denizlerde ama bir korsandan bile daha uyanık ve rüzgârın da hangi yönden üflediğini iyi biliyor. Her birimiz kendi kan davalarımızı güdüyoruz. Canabal'ınki, korkunç başkan eskisi César León'un düşüncesizce sokuşturduğu aşağılayıcı ifadelerin öcünü almaktı (hiçbir düşmanlık önemsiz değildir). César León'dan kurtulmak, Onésimo'nun içindeki hortlaktan kurtulma saplantısına dönüşmüştü. Andino onu güldürüyordu ama *Pepa* güldürmüyordu; çünkü yarımadanın Pompadour'unun Tácito ve Arruza'yla olan gizli ilişkisini biliyordu. Ama Onésimo kurnaz bir adam olduğu için, bu hileli ilişkilerin, sözünü ettiğimiz topalla yalancı gibi yüzükoyun kapaklanacağını hesaplamıştı... Üstelik Onésimo, bölmek ve yönetmek için katlandığımız bölünmüş Kongre'yi nasıl kullanacağını da iyi biliyor.

Seninle benim hiç hesaba katmadığımız şeyse, Bernal Herrera, düşündüğümüzden daha becerikli çıkan Onésimo'nun, karanlık bir ajan kullanması oldu, cazibesi olmayan ihtiyar bir kadındı, küçük bir kertenkeleden bile daha taklitçiydi, Chihuahua çölüyle, Tabasco cengeliyle karıştırılabilirdi. Rahibe, bakire, acılar çekmiş kimse görüntüsündeki Tardegarda sürtüğünden söz ediyorum. Tardegarda, Onésimo'nun bilgi kuyusu değildi yalnızca, daha kötü bir şeydi, beni gerçekten yakan bir şey, Bernal.

Ben Nicolás Valdivia'ya söz vermiştim:

"Sen Meksika Başkanı olacaksın."

Alt metin: "Seni Meksika Başkanı *yapacağım*."

Ama öyle olmadı. Valdivia'yı Başkanlığa taşıyan, manastır kaçkını Paulina Tardegarda oldu. Ne sana ne bana, Onésimo'ya ve ona borçlu Valdivia bugün Kartal Koltuğu'nda oturuyor olmasını.

Bu beni yakıyor, Bernal. İtiraf ediyorum. Beni hem yakıyor, hem de korkutuyor.

Nicolás Valdivia, büyük görkemli koşumuzun Don Tancredo'su olacaktı, boğa güreşçisinin kendini göstermesi için, güreş alanına giren boğaya yönünü şaşırtarak kendisine saldırmasını sağlayan hareketsiz soytarı olacaktı. Ama işe bak. Şimdi ikimiz de Bay ve Bayan Tancredo'ya dönüşmüş durumdayız, Nicolás Valdivia da iktidarını sana ve bana değil, Onésimo'yla Paulina'ya borçlu.

Neyse, gene de pek telaşlanmıyorum. Sen şu anda neysen osun eski aşkım benim, 2024 seçimleri için de en ciddi ve üstünlüğü olan adaysın. Ama yaşam sürprizlerle dolu, Panamalı ozan Rubén Blades'in söylediği gibi. Başka adaylar da çıkabilir. Doğaldır. Aslında bizim yapmamız gereken, başka adayların çıkmasını *sağlamak*. Ufka bakıyorum da, senden daha güçlü bir aday göremiyorum. Sonuç olarak sakin ol. Anayasa'nın 82. maddesi, Başkanlık görevini üstlenmiş vatandaşının, ister seçilmiş, ister geçici, ister vekil, ister yedek olsun, bir kez daha göreve gelmesini engelliyor. Hiçbir koşul altında, diyor Anayasa. César León bu nedenle sindirmek istemişti Onésimo Canabal'ı, söz konusu maddeyi Anayasa'dan çıkarttırıp, iktidara dönüş yolunu açacak karmaşık Anayasa Reformu sürecini başlatmak için. Kutsal yeniden seçilme hakkı, Bernal. Kimsenin bizi iki kez düzmeye hakkı yok.

Nicolás Valdivia dışında mı?

Benim yarattığım Nicolás Valdivia.

Gizil başkan adayım, *à la mode démocratique.*[1]

Kolayca idare edebileceğimiz kukla, hiçir engelle karşılaşmadan bizi Başkanlığa götürecekti.

Ama şu geldiğimiz noktaya bak. Hizmetçi arsız çıktı.

Hayır, özgür ve demokratik seçimlerde bozguna uğrayacağına inanmıyorum. Zafer senindir. Benim asıl korktuğum, Bernal, Valdivia'nın bir şekilde Kartal Koltuğu'nda oturmaya devam edecek bir yol bulması. Başkanlık Koltuğu'ndaki iki kısacık yıl ve birkaç ayla yetineceğine inanıyor musun? Şu Paulina denen kadınla, Koltuk'ta oturmaya devam etmenin yollarını bulmak için birtakım dolaplar çevirmediğine inanıyor musun?

Düşündüğüm gibi olmayabilir. Ama hazırlıklı olmakta yarar var. Şunu hiç aklından çıkarma, hangi koşulda olursa olsun, Nicolás Valdivia'nın ikiyüzlülüğünü bağışlamamalıyız. Sen o konuyu bana bırak. Sana kötülük yapanı bağışlarsan, düşmanların farkına varır ve sana tekrar tekrar kötülük yaparlar.

Sana bunu söylememin nedeni, iyi yürekli Bernalim benim, senin hep "Bir düşmana karşı adaletsiz davranamam," demen.

Yanılıyorsun. Bunu bil. Çünkü düşman sana karşı adaletsiz davranacak.

1. (Fr.) Demokratik yollardan. (Ç.N.)

65

Paulina Tardegarda'dan Nicolás Valdivia'ya

Nicolás, sanırım bütün cephelerde gerekli konularla ilgilenen biri var. Bayındırlık İşleri Bakanı Antonio Bejarano ve Ulaştırma Bakanı Felipe Aguirre hariç, merhum Başkan Terán'ın kabinesine dokunmamakla iyi ettin. Onların yediği rüşvetler herkesçe biliniyordu. Onları feda ederek, kamuoyunu memnun ettin ve adalete bağlı olduğunu kanıtladın. Sistem bugüne dek adalet konusunda hep aksadı. Kanunlara uyma kültürüne sahip değiliz ve her altı yılda bir aslanlara et atmakla yetiniyoruz. Ama sistem değişmiyor.

Sanırım zaman yitirmeden gerçekleştirmen gereken, senin açından yararlı olacak şey, politik gücümüzün tehlikeye düşmeyeceği eyaletlerde, Yargı Erki'nde yapılacak esaslı bir reform. Halk, Oaxaca'da ve Guerrero'da, Nayarit'de ve Jalisco'da, Hidalgo'da ve Michoacán'da, adalet konusunda attığın adımları görecektir, Sonora'da ve Baja California'da, Tamaulipas'da ve San Luis Potosí' de, eski eyalet reislerine dokunmadığını düşünecek zamanları olmayacaktır. Hepsiyle konuştum. Cabezas'la, Maldonado'yla, Quintero'yla ve Delgado'yla. Hepsi de son derece akıllı ve teklifini de anlıyorlar. Dikkati üzerlerine çekmiyorlar. Hiçbiri çalım atmıyor. Görünmez olmuşlar. Yerel iktidarlar da onlarla işbirliğine gidecek ve

söylediklerini yapacak ama her şey son derece gizli yürüyecek.

"Ne istiyorsunuz, para mı, şöhret mi?" diye uyardım onları senin adına. Çünkü birini seçmek gerek, baylar. Şöhret deseniz var, hem de fazlasıyla ve kötü şöhret. Fazlasıyla paranız da var ve daha çoğuna sahip olabilirsiniz. Kirli para çelişkidir. Bundan böyle kirli para yok. Para veya şöhret. Politikacı aynı anda iki kişiyle evli olamaz.

Kuşkusuz parayı yeğliyorlar. Müttefikin olacaklar ve ağızlarını açmayacaklar. Baskı ve ikna konusundaki ipleri ellerinde tutuyorlar. İşlerini gizli gizli halledecekler. Elinin sert olduğunu biliyorlar. Tüm başların başı Silvestre Pardo'yu suçlu iadesi kapsamında iade etme kararın yüreklerine korku saldı. İstediğinde, öteki reislerin de uyuşturucu trafiğiyle bağlantılarını ortaya çıkarıp ABD'ye sürebileceğinin farkındalar. Orada da onları ölüm cezası bekliyor. Seni bekleyen de, Beyaz Saray'ın şükran duyguları.

Göreve gelir gelmez başardığın bir şey daha oldu. Gringolar hayatımızı bağışladı. Kolombiya'daki Amerikan askerî müdahalesine destek verme kararın, uyuşturucu trafiğine karşı yürütülen mücadelenin bir parçası olarak sunuldu. Amerikan finans çevreleri uyuşturucu trafiğinden gelen parayı aklayamadıkları koşulda, halleri nice olurdu? Petrole gelince, Araplara destek veren açıklamalarımıza gerek kalmadan, petrol fiyatını pazarın belirlemesine izin vereceğin konusunda Başkan Condoleezza Rice'ı ikna ettin.

"Gerekliliğin yasası olmaz," dedin telefonda Condoleezza'ya, o da düşünceni kesinlikle anladı.

Telefonda, Nicolás! Farkında mısın? Washington'un yaptırımları kaldırması için birkaç alçakgönüllü ("dalkavukça" derdi, ciddiyetsiz bir soytarı) adım atman yetti. Başkan Terán zorunlu bir suskunlukla olan biteni bir an

olsun protesto etmediğinden, Ocak'la Mayıs arasında ne yaşandıysa, *hiç yaşanmadı*.

"Bütün tarih kitaplarında boş sayfalar vardır," dedi sana Bayan Condoleezza.

Bugünden itibaren bütün iletişim ağları yeniden kuruldu ve bu sıkıntı verici mektup yazma işi de son buldu.

Neden yazıyorum sana o halde?

Kanıt bırakmak için.

Bilir misin? Arşivlerde araştırma yapmak büyüler beni. Tıpkı senin gibi. Sağolsun, Bay Cástulo'nun dalgınlığı sayesinde, rezil Tácito de la Canal'ın soğanlarını kızartıverdin. Paris ENA dosyanı gördüğümden beri, Sherlock Holmes gibi araştırmaya ve bağlantıları kurmaya başlamıştım. Sherlock Holmes. Doğru yazdım mı? Çünkü Kübalı bir arkadaşım vardı, "Şelmohon" deyip dururdu. Renkli bir adamdı, hani her şeyi bozuk söyledikleri bahanesiyle kendi kendilerine bir yaşamöyküsü uyduruverirler ya, işte onlardan. Örneğin ünlü bir sinema oyuncusu vardır, "Cagable" diye söylerler, bil bakalım kim? Bir de edebiyat yoluyla başkalarını gammazlayan bir edebiyatçı vardır, bunlar adama "Letamal" derler. *Yurttaş Kane* adında bir film olduğunu da nereden çıkarırlar acaba? Abel, oğlum! Abel!

Kısacası, ben de sonuca varmaya koyuldum. Özelden genele gittim, parça parça araştırdım.

Meksika'ya Paris ENA'dan geldin ve doğum yerin olan Juárez'e yerleştin, her gün sınırı geçerek, El Paso'daki Texas Üniversite Kütüphanesi'ne gidip araştırma yaptın ve Salinas'tan bu yana Meksika politikasında olan biten her şeyi gazete arşivlerinden yalayıp yuttun. Oturduğun yeri Juárez olarak bildirdin ve Meksikalı baba, Amerikalı anneden doğduğunu gösteren, anlaşılmaz, karışık bir doğum belgesi sundun. Doğum belgende annenle baba-

nın meslek hanesinde muhasebeci yazıyordu, maaşlarını maquilalardan alıyorlardı, onlara ödeme yapan maquilalar da, her işlemi iki hatta üç defa gösteren defter tutma yöntemiyle, büyük yanki şirketlerini gizlemeye yarıyordu, maquilaları yöneten büyük patron da, baba Leonardo Barroso'ydu. Yani: aile öykün, açıklanması olanaksız karanlıkların bir parçasıydı ve hem buradaki hem oradaki şirketleri bağlıyordu. Böylece ortada bir sır olduğu doğrulanmış oluyordu. Texas'ta bir klinikte doğdun ama 30. Bend'in A. II Kısmı'na göre, Meksika dışında Meksikalı babadan doğduğun için kayıtlara Meksikalı olarak geçtin. Carlos Salinas ve Miguel Alemán hükümetlerinin güçlü adamları José Córdoba veya Rogerio de la Selva'nın sahip olmadığı bir şanstı bu, çünkü anayasa, yabancı oldukları için Kartal Koltuğu'na oturmalarını engelliyordu. Ama sen bunu zaten biliyorsun, çünkü kimsenin Meksika politikası tarihi konusundaki bilgisi seninkinden taze olamaz. O kadar derinlemesine ve o kadar kısa bir süre önce inceledin ki... Başkaları gibi öğrenmedin üstelik, örneğin ilkokulda öğrendiğimiz gibi. Ya da çocukluğumuzda öğrendiğimiz gibi.

Devam ediyorum, dostum Valdivia. Annenle baban, sen on beş yaşındayken Texas yolunda geçirdikleri bir araba kazasında öldüler. Çifte vatandaş olma hakkını kazandığından, annenle babanın cenazesini Amerikan tarafında kaldırdın. İfade ettiğin üzere iş bulmak ve ayrımcılıktan kaçınmak için sınırın öteki yanında kullandığın adına –"Nick Val"– düzenlenmiş belgeler de orada.

Texas'ta annesiyle babasını gömen Nick Val'le, Paris'teki École Nationale d'Administration'da okuyan ve Fransa'daki Meksikalı öğrenci gruplarıyla son derece içli dışlı olan –seni çok iyi hatırlıyorlar–, o gruplarla konuşan, onları gözlemleyen, aile öykülerini araştıran, seninle duygu ortaklığı kurabilmeleri için hem kimsesiz olmak-

tan hem de ayrımcılıktan yakınan Nicolás Valdivia arasında bir boşluk var.

Özlediğin vatanına dair ne varsa bilmek istiyordun!

Fransa'da eğitim görerek, Meksika'ya hizmet etmeye hazırlanıyordun. Tıpkı María del Rosario Galván ve Bernal Herrera gibi. Fransızca konuşmak ve Paris'te okumuş olmak moda bugünlerde, kendimizi gringolardan farklı görmemizi sağlıyor, bizi onlardan ayıran bir marka gibi.

Evet, gördüğün gibi arşivlerden faydalanmayı bilen bir tek sen değilsin. Bak, Nicolás, adının yazılı olduğu fişi sen zaten biliyorsun, Los Pinos'ta göreve başladığında Cástulo Magón sana göstermişti:

ENA PARİS
VALDIVIA NICOLÁS

Öğrenci. Dinleyici, açık dersler. École Nationale d'Administration, Paris. Meksika pasaportu. Doğum tarihi, 12 Aralık 1986. Yaşadığı yer: Paris, Fransa. Meslekle ilgili düşüncesi: Meksika'ya dönmek. Hazırlık ve disiplin: en üst düzey. Fiziksel tanım: Solgun esmer ten. Göz rengi yeşil. Düzgün yüz hatları. Siyah saç. Boy: 1,79 m. Özel işaretler: çenedeki yarık.

Paris'teki kaydında bunlar yazıyor, bir de fotoğrafın var. Merak içimi kemirdi. Paris'e gitmeden önce, on beşinden yirmi altı yaşına dek geçen devrede neredeydin? Kongre üyesi olduğum için, bilgilerini ve genel görünüşün hakkındaki verileri Interpol'e geçmek konusunda herhangi bir zorlukla karşılaşmadım. Adının ve soyadının ilk harfleri yeterli oldu. Pek de akıllı davranmamışsın bu noktada sanırım iyi yürekli Nicolás'ım benim. 2010-2015 arasında, Avrupa'daki Meksikalı öğrencileri gösteren listeleri taramam yeterli oldu. Veri belirlemekte kullanılan mo-

dern yöntemlerle olmasa da –bizim iyi huylu Cástulo'muz bilmez bu yöntemleri–, genişçe bir taramaydı.

Nicolás Valdivia adı, Paris'teki listelerden kayboldu. Onun yerine, İsviçre polisinin kayıtlarında Nico Valdés adlı biri çıktı, kayıtlardaki fotoğraf sana aitti.

NICO VALDÉS. Öğrenci. Cenevre Üniversitesi, İsviçre. Aldığı dersler: Ekonomi politik ve Devlet Kuramı. Önceki eğitimine ilişkin belgelerin düzmece olduğu kanıtlanınca kovulmuştur. Yaşadığı yer bilinmiyor.

Hangi belgelerin düzmeceydi? Senin de iyi bildiğin gibi, İsviçreliler bir kâğıt parçasını bile gözden kaçırmaz. Sonuç olarak "Nico Valdés", daha önce yabancılarla ilgili kayıtlarda aynı fotoğrafla "Nico Lavat" adı altında görünüyordu ve İsviçre adaleti de çifte kimliklerden hiç hoşlanmaz, çünkü çifte kimlik çifte tazminata neden olabilir.

İsviçre'de haksız yere alıkonan bu Nico Lavat kimdi? Bildiğin gibi, bugün artık bir fotoğrafı elektronik taramadan geçirebilir ve sonucunda, bir insanın nasıl yaşlandığını görmek açısından ilginç olabilecek bir dizi fotoğraf görebilirsin. Bu şekilde kimlik taramasından geçen yüzler arasında, ikizinin de kimliği vardı, Nicolás:

NICOLÁS LAVAT, İspanyol hizmetli, 25 Nisan 2006 tarihinde, Le Rhône Yayınevi'nin Yönetim Merkezi'nin kapıcısı olarak işe alınmıştır. Örnek çalışan olarak gösterilmiştir. Sorumluluklarını yerine getirirken, bir yandan da kendini okumaya adamıştır. Kusursuz Fransızca bilir. İşyerlerine gece vakti saldırı düzenleyen bir çeteyle gizli kapaklı işler çevirmekle ve 250.000 tutarında İsviçre frangı çalmakla suçlanmıştır. Güvenilir delil eksikliği yüzünden serbest bırakılmıştır. Fiziksel tanım: Esmer ten. Göz rengi açık yeşil. Düzgün yüz hatları. Si-

yah kıvırcık saç, yapay olarak kıvrılmış. Boy: 1,79 m. Özel işaret: çenedeki yarık.

Bir bulgu diğerine götürüyordu. Basit, sevgili Watson. Dedektiflik sanatındaki bir diğer gözde dedektifim olan Hércules Poirot'nun küçük gri hücrelerini işletmek yeterli oldu. Örneğin Barcelona polis arşivlerinden alınmış şu kayıt:

NICO LAVAT: Doğumu, 12 Aralık 1986. Marsilya, Fransa'da Katalan anne babadan doğma. Göçmen işçiler. Gençlik yıllarından bu yana Marsilya'nın suç çetelerine üye. Uyuşturucu, fahişelik, gösteri dağıtan vurucu çeteler. Le Pen Ulusal Cephesi'nin etkin üyesi. 2000-2002 yılları arasında, Yahudilik ve İslam karşıtı yıkıcı eylemlerinden dolayı iki yıl hapis yatmış. Hapisten çıktıktan sonra nereye gittiği bilinmiyor. Yetkililere rapor ve düzenli güven belgesi verme yükümlülüğünü yerine getirmemiş. Fiziksel tanım: Esmer ten. Göz rengi yeşil. Düzgün yüz hatları. Saçı tıraşlanmış. Boy: 1,79 m.

Tanrım! Zenci bir kadın Başkan ile Katalan bir Başkan!

Bu belgelerin birer kopyasını yolluyorum sana, aziz güzel insan. Özgün belgeleri Kongre binasındaki ofisimde saklıyorum, hepsi mühürlü, ancak şahsıma karşı bir saldırı olması durumunda açılacaklar. Sevgin ve anlayışınla beni korumana alman durumunda uzak bir olasılık tabii. Hayır, bence evlilik teklifini kabul etmemeliyim. Senin Evita Perón'un olmamı istiyorsan eğer, seninle aynı çatı altında uyumam gerekmeden olurum, Borgia ailesinin yaptığı gibi yemeklerin tadına bakan birini tutmam gerekmez ya da her duş alışımda kendimi bir Hitchcock filminde hayal etmeme gerek kalmaz.

Hayır, en iyisi olduğumuz gibi kalmamız, iyi dostlar, sırdaş entrikacılar, sessiz âşıklar olarak.

İzin verirsen sana bir şey söyleyeceğim, Nicolás. Kişisel hırsları bana zarar vermeyecek bir politikacının yol arkadaşı olmaktan daha fazla istediğim bir şey yok. Ben seni aşkın tehlikelerinden koruyorum. O kireçtaşı Dulcinea'nın, María del Rosario Galván'ın yanındayken yaptığın gibi benim yanımda da rol yapmana gerek yok.

İktidarı soğukkanlı ve nesnel bir yaklaşımla yürütmenin imkânsız olduğunu bile bile iktidara gelmek zor iş. Hırsın, hazzın, acının, arzunun, korkunun esiri olur iktidar. Biliyorsun, nereden geldiğin göz önüne alındığında, yaşamın boyunca biriktirmeyi başardığın bilgilerin ve deneyimlerin beni derinden etkiliyor. Sevdiğin Yunan filozoflarından alıntılar yaparak gösteriyorsun bana bilgini haklı olarak. "İktidar, geri kalan herkes için eziyet gören bir köledir." (Protagoras mı söylemişti? Güzel isim. Bir çocuğumuz olsaydı eğer...) Ama kendi kaderimi yaşıyorum ben, bir de ne kadar ömrüm varsa onu. Arkadaşın Vidales, diğer adıyla "Mano Prieta" ve onun Dokuz Kötü Yürekli Evladı gibi hanedan heveslisi olmadığımı anlamalısın. Nasıl başa çıkacaksın bakalım onunla!

Karıkocalığın o korkutucu yakınlığıyla yüzleşmek zorunda değilim. Bir erkeğe ihtiyacım yok. Bağımsızlığımı kaybederim. O yakınlıkla seni harcarım, anlarsın ya... Protagoras Valdivia Tardegarda? Ya da yalnızca Protagoras Lavat? Joaquín Pardavé'nin oynadığı bir komedi filmindeki isimler. Al sana bir isim işte: Pardavé. Hayır. Nicolás Lavativa[1]!

Benimle birlikteyken senin için böyle bir tehlike yok. Ben seni her türlü tuzaktan korurum, Nicolás. Seni

1. (İsp.) Lavman. (Ç.N.)

başkalarından ve kendinden korurum.

Soğuk, işbilir, bilgece tavrın, bana kur yapman hoşuma gidiyor. Bütün genç kadınların güzel olduğunu söylerler. Ben değilim. Ama sanırım güzellik konusundaki eksiğimi yeteneğimle tamamlamayı ve kişiliğimi çirkinliğimden daha çekici hale getirmeyi öğrendim. İnsanlar kişiliğimi kıskansın isterim, suratımı değil.

Ya sen, yakışıklı? Ruhunu soyma ve kendi gerçeğiyle, giziyle, günahıyla yüzleşme zamanı geldiğinde gerçek yakışıklı kim bakalım?

Bereket versin seninle benim anımsayacak bir yakınlığımız olmadı. Birlikte özel anlar, gülücükler, sırlar, sevgi sözcükleri paylaşmadık. Hepsi saçmalık bunların. Seninle benim sahip olduğumuz şey politika.

Sahip olduğumuz şey, yasanın belirlediği üç yıldan daha uzun süre seni iktidarda tutabilme kararlılığımız. Üç yıl. Doğru kullanabilirsek, Anayasa reformunu yapmak ve yeniden seçilebilmeyi düzenlemek için yeterli bir zaman. Kanunlara uyarak gayretle ve uygulamada esnek davranarak yolumuza devam edebilirsek yeterli bir zaman. Günah keçilerini iyi seçmemiz gerekiyor. Onlar da Galván'la Herrera. (Bilmem artık kulağa bir şirket adı gibi mi geliyor yoksa karikatür çifti gibi mi?) Son derece ciddi, güvenilir bir görüntü sergilememiz gerekiyor. Adımlarını dikkatli at, Nicolás. Unutma, dalga geçmek, beceriksizlikten veya kanuna karşı gelmekten daha fazla Latin Amerika hükümeti batırmıştır.

Meksikalı bir büyücü, bahçesinde kayıp bir delegenin kemiklerini bulmuş, bilirkişi raporu da, kemiklerin büyücünün dedelerinden birine ait olduğunu söylemiş, ya da öyle bir şey işte. (Uzun zaman önce...)

Arjantinli bir büyücü de, Başkanlığa kadar yükselmiş bir kabare dansçısının eylemlerine karar verirmiş. (Bin yıl önce.)

Arjantinli, Brezilyalı, Perulu, evlilik sorunlarını halkın gözü önünde yaşayan Başkanlar.

Quitolu aslan yürekli Judith'in hadım ettiği gringonun erkeklik organına bir hulahup geçirip, milletin gözü önünde rock ve hulahup dansı yapan Ekvadorlu Başkanlar.

Ve asıl arka planda, dev gibi bir rüşvet ağı, İsviçre hesaplarına yatan uluslararası borçlar, yıldırma kampanyaları, işkenceler, Vladimirler ve onun vladivideoları... Latin Amerika nasıl olacak da saygın olacak? Alay konusu olmaktan, skandaldan, reddedilmekten, gülünç olmaktan nasıl kurtulacak?

Dikkati elden bırakmayarak, Sayın Başkan. Özgürlük ve demokrasiyle. Fırsatlara açılan ufuklarla. Modern çağın en büyük politik dehası Bonaparte'ın önemli parolasıyla: Yarışlar herkese açıktır.

İnsanın bulanık bir kökeni olabilir. Daima gerçekle avuntu bulan arkadaşınızın bu kederli mektubunu okuduktan sonra avunmak isterseniz diye, polis kayıtlarından iki belge ekliyorum mektubuma:

SCHICKELGRUBER ADOLF, diğer adıyla "Hitler". Braunau, Avusturya doğumlu. Doğum tarihi 1889. Birinci Dünya Savaşı'nda onbaşı rütbesiyle çarpışmış. Viyana sokaklarında yersiz yurtsuz zamanlar geçirmiş. Yoksullar Yurdu'nda kalmış. Aşırı sağcı gruplara katılmış. Yahudi ve Marx karşıtı ateşli söylemiyle yükselmiş. 1923'te Münih'te, bira fabrikası baskınıyla gerçekleştirilen hükümet darbesine katılmış. Vatan hainliğinden yargılanarak, Landsberg'de iki yıl hapis cezasına mahkûm edilmiş ve *Kavgam*'ı orada yazmış. Üstün Arî ırk ve Yahudi parazitlerinden kurtulma saplantısı var.

CUGAŞVİLİ İOSİF VİSSARİONOVİÇ, diğer adlarıyla "Stalin", "Koba", "Soso". Gori, Gürcistan doğumlu.

Doğum tarihi 1879. 1903'te Irkutsk'ta, 1908'de Vologda'da hapse girmiş. 1907'de Tiflis'te Devlet Bankası'na baskın düzenlemiş. Yahudi karşıtı söylemleri var. Yahudileri, "Sünnetli Yahudalar" şeklinde niteliyor.

Bu iki zorbanın daha sonraki yıllarda yaptıklarıyla ilgili sürüyle iğrenç ayrıntıya girmeyeceğim. Şu an sana hem düşük, hem suçlu kökenlerini anımsatmak benim için yeterli. Aklına sokmak için söylüyorum: Geçmişleri yükselmelerine engel olmadı. Kendilerine yeni bir kimlik oluşturmaları yeterliydi. Almanya'ya ve dünyaya, Schickelgruber adında bir serseri mi egemen olacaktı? Rusya'ya ve dünyaya, Koba adında bir banka soyguncusu mu egemen olacaktı? Meksika Başkanı, küçük Katalan katil Nico Lavat mı olacaktı?

Evet, insanın bulanık bir kökeni olabilir. Başkanlık kuşağı deterjan gibidir. Cilalar, temizler ve parlaklık verir. Kartal Koltuğu kuşkusuz yükseltir ama "hiç kimse kendi kıçından daha yükseğe oturamaz". Siz Menem'den veya Fujimori'den daha kötü değilsiniz bayım. Ve Hitler'le Stalin'in ne düşük yerlerden çıkıp, sizin hayalini kurduğunuzdan daha büyük bir iktidar elde ettiklerini görüyorsunuz, Sayın Başkan. Çok daha büyük.

Ama kendilerine iktidar yolunu açanlardan kurtulmak konusunda dikkatli davrandılar. Hitler'in Münih darbesinde ortak hareket ettiği işbirlikçileri. Stalin'in, Lenin öldükten sonraki komünist yoldaşları ve Lenin'in uyarıları ("Yoldaş Stalin'in elinde sınırsız bir güç var ve bu gücü doğru kullanıp kullanmadığından emin değilim."). Şimdi neden hiçbir zaman banyonuzda yıkanmayacağımı anlıyorsunuzdur herhalde.

Neyse. Boş laf bunlar, derdi büyükanacıklarımız. Geçmişe mazi derler, Sayın Başkan. Katıksız gerçek şu ki, politika barbarların yediği bir akşam yemeğidir. Her

Aztek, Tlaxcaltek komşusuna bir hançer saplar, o da ona saplar. Sen ve ben, ziyafet sofrasında birbirinden uzak tahtlarda oturuyoruz yalnızca ve Attila'nın soyundan gelme birbirlerini öldüren yerli kabilelerimizi yukarıdan seyrediyoruz. Sen ve ben, ılımlılık ve arabuluculuk havarileriyiz, sevgili Nicolás'ım benim.

Ilımlılık, Nicolás. Düşman kazanmak istiyorsan ondan daha akıllı olduğunu göster düşmanına.

Dikkat, Nicolás. Kanunsuz yetkinin zorunlu eylemlerinin basına haber olmasına izin verme.

Alçakgönüllülük, Nicolás. Ancak en iyi olan tatmin eder bizi.

İktidar, hırsların ve baskıların, saldırıların ve savunmaların, kaybedilen veya kazanılan fırsatların korkunç bir toplamıdır. Kendi muhasebemizin gizli hesabını tutalım. Bir kez daha söylüyorum, gizli kalması gerekenler, bizi haber haline getirmesin. Sırlar göreli olsa bile. Birinin başına gelenin başka birinin başına gelmeyeceğini düşünmek aptallıktır. Birinin başına gelen, aynı anda milyonlarca insanın başına gelmektedir. Bunu unutma. Sırrı sakla. Ama gücümüzü de unutma. İnsanız ve hepimiz birbirimize benziyoruz. Başkanlarımız, Devlet Bakanlarımız bunu sık sık unuturlar. Ama biz kimseye benzemediğimiz için politikacıyız. Ne zavallı bir teselli! Ne sinir bozucu bir aykırı düşünce – veya düşünce aykırılığı, şu saygısız büyük adamlarımızdan birinin dediği gibi!

Kaçınılmaz olarak kıskançlık uyandıracaksın. Herkes Başkan'la içli dışlı olmak isteyecek çünkü herkes Başkan'ın ayrıcalıklarından yararlanmak isteyecek. Şimdi tek başına harekete geçmemiz gerekiyor, hayatım. Her şeyi kendi lehimize döndürmeliyiz. Ama zayıf noktalarımız konusunda da çok dikkatli olmak zorundayız. Bunu sana bir kadın olarak söylüyorum. Bilirsin, kadınlar birbirinden nefret eder ama nefretlerini gizlemeyi öğre-

nirler. Erkeklerse birbirini sever ama sevgilerini gizlemeyi öğrenirler. Her iki durumda da, erdemlerimiz zayıflığımız olur.

Seni çok seven bir erkek var, o kadar çok seviyor ki, öldürmek istiyor. Sen de onu o kadar çok seviyorsun ki, öldürmeye cesaret edemiyorsun. Jesús Ricardo Magón.

Karar ver, Nicolás. Sana bu konuda tavsiye veremem. Politika, kişisel hırsların, halkın gözü önünde yaşanmasıdır. Kişisel hırsın olmadığı kamu politikası olabilir mi? Bulunduğumuz noktada sana Floransalı adaşının ABC'sini yinelememe gerek var mı?

Korkulmak, sevilmekten daha güvenlidir.

Sevgi işimize gelmediği zaman biter.

Oysa korku bizi asla terk etmez.

Prens, halkının nefretine hedef olmadan korkulan kişi olmalıdır.

Sözcüklerini ölçüp biç. Ağzından, adalet duygusu, dürüstlük, insanlık, doğruluk ve merhamet olarak anlaşılmayacak hiçbir şey kaçmasın. Halklar, anladıklarından çok gördükleriyle yargılarlar.

Sözcüklerini ölçüp biç. Mussolini, iktidarının ilk zamanlarında, bağımsız kalan son delege Mateotti hakkında kötü sözler söylemişti. Hayranları ise –yani dalkavukları– onun söylediklerini dinleyip delegeyi öldürmüşlerdi. Böylece faşist dikta iyice sağlamlaşmıştı. Mussolini söylediklerine dikkat etmediği için. Obregón şunu söylerken ne kadar da bilgece davranmış: "Bir Başkan kimse hakkında kötü söz söylemez."

Son sözlerini hazırda tut, Nicolás. Bir uçta "aydınlık, daha fazla aydınlık". Öteki uçta "benden sonrası, tufan". Hümanistin sözü ve prensin sözü. Ama sonun, yukarıda sözünü ettiğim zavallı Álvaro Obregón'a benzemesin. Obregón Meksika tarihinin gördüğü en iyi askerdi (ah keşke 1848'de tek bacaklı satılmış Azize Anna'nın yerin-

de o olsaydı!), Pancho Villa'yı alt etmişti, çok parlak bir strateji uzmanı ve politikacıydı, bir ziyafet sırasında dindar bir fanatik tarafından öldürülmüştü, o sırada elini uzatmış, "biraz daha cips..." istiyordu.

Biraz daha cips. Bunlar senin özlü sözlerin olmasın. Obregón'u neden öldürdüler? Çünkü yeniden seçilmek istemişti. Öyle bir hareket et ki, kazanırsan, "Aydınlık, daha fazla aydınlık," diyebilesin, kaybedersen de, "Benden sonrası, tufan." Ama asla, *asla* "biraz daha cips" deme. Beni düş kırıklığına uğratırsın. Seni yeniden Marsilya'nın arka mahallelerinde görmek istemem. Sana Bernanos'un Hitler'le ilgili şu sözünü yinelemek zorunda kalırım: Meksika uyuduğu sırada, bir cani ırzına geçti.

Kendi cipsinden kurtul, Nicolás. Elimde tam bilgi var. 2011'de Fransa'daki Meksika Büyükelçiliği'nin askerî ataşesi General Mondragón von Bertrab'dı. Belgeleri sana veren oydu. Biyografini de o uydurdu. Sahte belgeleri düzenleyen de oydu. Hepsi, Kongre binasındaki kilitli kasamda.

Cips bozuntularından kurtuldun. Tácito de la Canal. Andino Almazán. Karısı Pepa. General Cícero Arruza. Kapı Önündeki İhtiyar. Veracruz mezarlıklarının gözü yaşlı, Monterreyli Dulce de la Garza'sı. Ve bu operanın hayaleti, Tomás Moctezuma Moro. Sen ve ben kaldık, Nicolás. Bir de yaşamlarımızın üstünde bir gölge. General Mondragón von Bertrab.

Hızlı hareket etmek zorundayız. Erken kalkana gün daha erken ağarmaz mı? Fırıncıya evet. Ama bir politikacı, ta bir gece önceden kalkmalıdır şafak vakti. Yoksa kaldırırlar.

Ağzımı sıkı tutacağımdan kuşkun olmasın. Her şey aramızda kalacak. Atasözü ne der: Çingeneler birbirinin falına bakmaz. Ben senin hakkında tutulan bu raporların hiçbirine inanmıyorum. Hepsi uydurma. Ben sana güve-

niyorum. Düşmanlarına inanmıyorum. Hepsi katıksız varsayım. Bunlar gün ışığına çıkacak olursa, María del Rosario Galván'la Bernal Herrera'yı saygısızlık ve kara çalmakla suçlarız. Eski Başkan César León düşmanlarına ne derdi, hatırlasana:

"Seni cezalandırmayacağım. Saygınlığını iki paralık edeceğim."

Bağlılığıma güven. Ve aldatma-bedel ödeme ilişkisini hesaplamayı unutma.

66

General Mondragón von Bertrab'dan Nicolás Valdivia'ya

Artık zorunlu olmadığı için mektup yazıyorum sana. Amacımın da seninle iletişime geçmek olmadığını, yalnızca bazı konuları yerli yerine oturtmak olduğunu tahmin edersin. Benimle ilgili olarak herkes sana, yüksek zekâ gerektiren okullarda askerî eğitim aldığımı anlatmıştır. Almanya'daki Hochschule der Bundeswehr, bu bakımdan üstün bir okuldur. Oradan Julius Caesar'ı ve von Clausewitz'i okumadan çıkan olmaz kuşkusuz; ama düşünmeyi öğrenmek için Kant'ı ve kuşku duymayı öğrenmek için Schopenhauer'ı da okurlar. Heroico Colegio Militar, Meksika Askerî Koleji de seçkin bir okuldur. Almanya'da yengi kazanmak için gayret etmeyi öğrenirsin, Meksika'da da yenilgileri hazmetmeyi öğretirler sana.

Yine de kimse kendini kandırmasın. Arruza'lar var, kuşkusuz. Geçmişteki barbar Meksika'nın sağ kalanları onlar –ya da gelecekteki barbarlığın habercileri–. Memleketimin toprağının altında yaşıyorlar.

Meksika'nın subaylarının iyi yetişmiş olması başka bir konudur ama subayların barbarlığı kadar da gerçektir. İnsanla ilgili bütün ilişkilerde, gerçekle yalan arasında bir savaşım vardır. Mutlak ölçütlere ve göreli ölçütlere başvurmazsak, gerçek nedir, yalan nedir sorusunu yanıtlamak olanaksız mı olur? Örneğin, askerî strateji dersle-

rinde, zorunlu olarak aldığın bilgiden kuşkuya düşmeyi öğrenirsin.

Eski bir devrim şarkısının, "Valentín de la Sierra"yı hatırlar mısın?

Albay sorar,
kimdir rehberlik ettiğin insanlar?
Sekiz yüz askerdir
getirdiği Mariano Mejía'nın sıradağlar boyunca.

Doğru mudur, yanlış mıdır? Söz konusu albay, ele geçirilen subayın itirafını kabul mü etmelidir yoksa söyleneni aklının süzgecinden mi geçirmelidir? Gerçeği nasıl bilecektir? Gerçek inatçı olabilir, kendini açık etmeyebilir, aynı şarkının sözlerinde dediği gibi:

Valentín, erkek olduğu için,
hiçbir açıklama yapmadı onlara...

Valentín açıklama yapmıyor, öteki de Mariano'nun kumandasında sekiz yüz adam olduğunu söylüyor. Ah ama Valentín, dörtlük uyaklı olsun diye daha da kafa karıştırıcı bir şey ekliyor:

O basit adamlardan biriyim ben
Devrim'i icat eden...

Subay elindeki bütün bu bilgiyle ne yapmalıdır? "Mariano" uyarlamasına inanacak olsa, ya doğruluğunu kanıtlayacak ya da başarısızlıkla yüzleşecek. Ya da "Valentín"in sessizliğini, gerçeğin gizlenmesi veya "Mariano" yalanı olarak yorumlayacak. Ama "Valentín" bilgiye, kavranması olanaksız ideolojik bir yön veriyor; o, "Devrim'i icat eden" basit adamlardan biri.

Doğru veya yanlış, bu bilginin bir şey ifade etmesi gerekiyor. Soruları soran zavallı subay "Mariano" gerçeğinin, bir başkasından, "Mariano Mejía" denen birinden söz etmek için belirli bir iddia öne sürmek bağlamında kullanılan nesnel bir gerçeklik olduğunu varsayabilir. Ama "Sıradağların Valentín'i" aynı şeyi yapmaz. O, iddianın kendisinden söz eder: O, Devrim'i icat eden basit adamlardan biridir.

Buradan Nicolás, doğru veya yanlış bir temel üstüne karar vermenin ne kadar zor olduğunu çıkarabiliriz. Neyse ki biz askerler, hareket tarzımızı belirleyen kurallara uyarak hareket ederiz. Ama bir dereceye kadar. Çünkü yazılı yasaya harfi harfine uyulsa da, yalanın yarattığı aykırılık şudur: söylenen, ancak doğru olmadığı koşulda kesindir.

Gerçeğimi açıklamak üzere yalanımı ititaf ettiğim bu mektupta anlamanı istediğim budur, Nicolás.

Belki de gerçeği söylemenin ölçütü, sorulacak bir sorudur.

"Gerçeği söylersem, zarar mı veririm, yoksa rahatlatmış mı olurum?"

Yalanın gerçeği, bir anlamı olmasındadır. Hiçbir anlamı olmayan, yanlış bile sayılmaz. Bu nedenle gerçeğin ifade ettiği, gerçeğin gizlediğinin bir parçasıdır yalnızca. Gerçeğin yarısı yalandır. Yalanın yarısı gerçektir. Çünkü ne söylersek ve ne yaparsak, Nicolás, söylediğimiz ve yaptığımız, aksini dışlaması mümkün olmayan bir ilişkinin parçasıdır. Örneğin okumuş bir insan olarak, yaratılan ne varsa gerçek olduğunu iddia edebilirim. Yalan dahil.

Ama asker olarak böyle bir lüksüm yok. Bizi yöneten kurallarla tutarlılık, uyum içinde olan gerçeği kabul ederim ancak. Ama kurala harfiyen boyun eğdiğimde bile –yani kuralların belirlediği şekilde–, ruhumda bir şüphe, bir sır taşıyorum, bir kırılma yaşıyorum. Gerçek,

gerçekliği ispat edilebilir olma haline indirgenemiyor. Gerçek, ben ve bir diğer kişi arasındaki *ilişkinin* adı. Bu ilişki, benim gerçeğimi göreli hale getiriyor.

Şimdi eldiveni tersinden giy ve soruyu tersinden sorarak şu tartışmayı yürüt:

Yalan ne zaman açıklanır?

Zarar vermek yerine, ne zaman rahatlatır?

Her varoluş, kendi gerçeğini içinde taşır; ama bunu bir başkasının gerçeğiyle ilişki içinde yapar. Ve her yalan da kendi gerçeğini içinde taşıyabilir; ama bir başkasının yüce gerçeği o yalanı kayırıyorsa yapabilir bunu, söz konusu yüce gerçek de o kişinin yaşamıdır...

12 Aralık 1986 tarihinde, Barcelona'da bir klinikte dünyaya geldiğinde (artık hayatta olmayan Paulina Tardegarda'nın düşündüğü gibi Marsilya'da doğmadın), ben Ciudad Juárez'deki Askerî Bölge'de görevliydim, annenden çok uzaktaydım. Annen evlenmişti ama kocasının iktidarsız olduğunu bilmeyen yoktu; eski âşığı da sakattı. Bu durumda çocuk üçüncü bir kişiden olmalıydı. Yüksek Meksika sosyetesinin geleneklerinin gerektirdiği şekilde davrandılar ona, hamile ve bekâr bir genç kadınmış gibi. Çocuğunu Sarriá'da rahibelere ait bir doğumevinde doğurdu.

Ben yanında olamadım. Çok gençtim. Sorumsuzluktan çok korkaklıktı benimki. Sorumsuz olmaktan çok âşık bir erkek olmamdı. Chihuahua'da askerî disiplin altındaydım. Özrüm buydu. Korkaklığıma geldi. Barcelona'da, annenin yanında olmam, seni kucağıma almam, ilk günden itibaren sahip çıkmam gerekirdi... Beni yargıla, mahkûm et ama izin ver, kaybettiğimiz zamanı telafi edeyim, yazgının boynunu bükeyim, o zamanlar yaşayabilecek olup da yaşayamadıklarımızı düzelteyim...

Annenin ailesi son derece tehlikeliydi. Mexicali'den Matamoros'a dek bütün kuzey sınırı onların kontrolün-

deydi. Barrosolardan söz ediyorum, Leonardo Barroso ve onun soyundan gelenler, bunlara torun María del Rosario Barroso Galván da dahil. Şimdi annesi gibi yalnızca Galván soyadını kullanıyor, çünkü babasının ve dedesinin, yani annen Michelina Laborde'yi âşığından da öte bir şeye çeviren ihtiyar Barroso'nun soyadını kullanmayı reddediyor. Annen o ihtiyarın cinsel kölesiydi. Eve kapadığı odalığıydı. Kendi oğluyla evlendirdi onu, hassas bir oğlandı, utangaçtı, dediklerine göre salakçaydı biraz, kusurluydu ve kompleksliydi. Bozuk kan. Michelina'ya dokunmuyordu. Kent dışında, kırsal alanda, yabani tavşanlar ve Pacuachelerle yani şu Chihuahua' dan "silinmiş olan yerlilerle" çevrili bir çiftlikte herkesten uzakta yaşıyordu.[1] İhtiyar Leonardo Barroso, göz kamaştırıcı bir güzelliğe sahip olan bu kızı, anneni kendine ayırdı, Nicolás. Annen, Juárez'le El Paso'yu birleştiren uluslararası köprüde ihtiyara yapılan suikast girişiminden sonra Barrosoların milyonlarına her zamankinden çok bağımlıydı artık.

İhtiyarın öldüğünü sandılar. Felç olmuştu, belden aşağısı tutmuyordu, ağabeyi, komünist lider Emiliano Barroso gibi tekerlekli sandalyede bitki gibi yaşamaya mahkûm olmuştu, ne şiirsel bir adalet![2] Leonardo sakat kalmıştı ama tekerlekli sandalyede ahlaksız enerjisini beyninde yoğunlaştırarak, tüm dikkatini her zamankinden de çok oğlunu aşağılamaya, karısını küçük düşürmeye ve âşığını zincirlemeye vermişti. Leonardo'nun karısının ilk evliliğinden Leonardo Junior adında bir oğlu daha vardı. Nüfusuna geçirdiği bu çocuk, arkadaşın María del Rosario'nun babasıydı. İhtiyar o kadar kötüydü ki, anne-

1. Bkz. "Başkentli kız", Cam Sınır. (E.N.)
2. Bkz. "Unutuluş çizgisi", Cam Sınır. (E.N.)

ni üvey oğluyla ikinci bir nikâhsız birlikteliğe itmeye başlamıştı; amacı onları gözetlemek ve artık yaşayamadığı duyguları görmekti...

Annen Michelina'nın bundan tam otuz beş yıl önce rahat bir nefes almak istemesi ve hemen ardından tutkuyu ve rahatlığı benim gibi genç ve yakışıklı bir subayda bulması son derece doğaldı...

Bunu anlamanı istiyorum, bilesin istiyorum, ayrılığın hangi noktaya kadar bir arada olmaktan daha olası olabileceğini kendine sormanı istiyorum. Yokluğumuz neden bizi delirtme noktasına getirene dek tutkuyla kıvrandırır?

Ve tam tersi, toplumun gelenekleri hangi noktaya dek aşkın ışığından vazgeçip gecede, pisliğin içinde, kötülüklerde kaybolmaya zorlar bizi? Ve son olarak, tutkunun aşırı uçları –bir arada olmaya duyulan açlık, yüzüstü bırakma hatası– ne olur da, unutuluş gibi berbat bir sonla yüz yüze gelir? Ya da daha kötüsü, ilgisizlik gibi bir sonla.

Michelina Laborde, kudretli Barrosoların arasına dönemezdi artık, onlar *önemli insanlardı*, annen ise benim gibi *önemsiz birinin* çocuğunu taşıyordu. Ailenin geleneklerine uygun olarak, sakladığı sırrıyla birlikte sınıra döndü. Avrupa'da "tatile" çıkmıştı. Çeyiz alışverişi yapıyordu. Müze geziyordu.

Bir daha görmedim onu. Kısa bir süre sonra da öldü. Sanırım karasevda öldürmüştü onu, bir de asla gerçekleşmeyecek olana duyulan özlem, kimi zaman sarar ya ruhumuzu hani, çünkü biliriz arzuladıklarımız aslında gerçek olabilirdi.

Katalan bir aileye verdiler seni, Lavat ailesine. Barrosolar eğitiminde kullanmaları için belli bir miktar para verdi aileye ama onlar bu parayı senin eğitiminde kullanmadı. Seni iyi kötü büyütüp sonra da sokaklara ve suç

dünyasına saldılar, Nicolás, yani gerçek okuluna. Çocukluğunda tanıştın sokaklarla ilkin Barcelona'da, sonra da Marsilya'da. Lavat ailesi sen on yaşındayken, göçmen işçi olarak taşınmıştı Marsilya'ya.

Bununla birlikte, sende var olan bir şeyler, belki de olanaksız olana duyulan özlem, seni genç yaşlarından itibaren hem tehlikenin içine itti, hem de zekânı keskinleştirmeye, hırslı olmaya, olduğundan daha fazlası olmaya yönlendirdi. Karanlık soyunu, kaçınılmaz olanı kanın çekiyordu sanki, garip şekilde aydınlık bir şeymiş gibi düşlüyordun o karanlık soyu. Hayal meyal sezinliyordun, doğru değil mi? Sefaletin içinde, sokaklarda, suç dünyasında, hayatta kalma ihtiyacından kaynaklanan zorunlu bir disiplinle, günün birinde önemli biri olacağına duyduğun içten inançla değil yalnızca, zaten önemli biri, mirasından yoksun bırakılmış biri, soyundan koparılmış bir çocuk olduğuna duyduğun inançla kendi kendini eğittin. Biri. Birinin evladı. Bir soylu.

Körü körüne bir suçlu olmadın. Kayıp bir çocuktun ama gözlerin farklı bir yazgıya açılmıştı, uğursuz bir yazgı değildi, yalnızca varlığından habersiz olduğun soyunla arzuladığın gelecek arasında eşit olarak bölünmüş bir yazgıydı.

Seni unutmuş değildim, oğlum. Varlığından haberim yoktu. Tatlı Michelina'mın Avrupa'da bir çocuk doğurduğunu biliyordum. Annen Chihuahua'ya döndüğünde, alelacele bir not yazıp göndermeyi başarmıştı bana:

> Bir oğlumuz oldu, aşkım. 12 Aralık 1986'da, Barcelona'da doğdu. Ona ne ad koyduklarını bilmiyorum. Tek bildiğim, onu bir işçi ailesine verdikleri. Beni affet. Seni daima seveceğim, M.

Seni bulmak, şu atasözünde geçen samanlıktaki iğneyi aramak gibiydi. Profesyonel hırsım seni bulmamı engelledi. Ordu'daki mesleğimden, İsviçre ve Benelüks'ü da yetki sınırları içine alan Paris'teki askerî ataşelik görevine atanana dek Meksika'da ve Meksika dışında üstlendiğim görevlerden söz ediyorum. Paris'te askerî ataşe olduğumda, masama "Meksikalı" olduğu söylenen, adı banka soyguncuları çetesiyle gizli işlere karışan, Cenevre'de hapse atılmış bir gencin dosyası geldi.

Cenevre Hapishanesi'nde ziyaret ettim seni. Saçın uzundu. Şaşkınlık içindeydim. Erkek bedeninde anneni görüyordum karşımda. Tenin ondan daha koyuydu ama siyah, düz, uzun saçın aynı onunki gibiydi. Aynı kusursuz simetrik yüz hatlarına sahiptin. Klasik Kreol yüzü. Akdeniz'in gölgesi düşmüş, zeytin ve rafine edilmiş şeker karışımı bir ten. Kocaman, simsiyah gözler (seninkiler yeşildi: benden dolayı), gözünün altındaki çukurlar, çıkık elmacıkkemiklerin, kaygıyla açılıp kapanan burun kanatların. Bir de annenin damgası gibi olan şu ayrıntı, Nicolás: çenendeki yarık; çenendeki derin tırnak işareti.

Benden başka kim farkına varabilirdi bu ayrıntıların? Babandan başka kim fark edebilirdi? Annenin gözüne uyku girmeyen, o uyurken saatler boyunca yüzünü ezberleyen âşığından başka kim görebilirdi?

Soğukkanlılığımı korumaya çalışarak seni sorguya çektim. Uçları birleştirdim. Sendin. Doğum tarihi, fiziksel görünüş, her şey birbirini tutuyordu. Meksikalı olduğunu doğruladım ve kefalet ücretini ödedim. Resmî olarak sorumluluğunu üstüme aldım ama tanıklığımın karşılığı olarak senden, Cenevre Üniversitesi'nde öğrenim görmeni istedim. Ne var ki İsviçreliler av köpeğidir. Seni üniversiteden attılar, çünkü önceki belgelerin sahteydi.

Bir kez daha araya girdim, kalbimin sesini dinlemiştim ama mantığımı da korumaya çalışıyordum. Görü-

yorsun işte. Hiçbir zaman bulunduğum makamı tehlikeye sokmak istemedim. Etkili olabilmek için böylesi daha iyi değil miydi? Seni beraberimde Paris'e götürdüm ve ENA'ya misafir öğrenci olarak kaydını yaptırdım. Meksika hakkında her şeyi okumanı, bilgi sahibi olmanı öğütledim sana. Uykusuz saatler geçirdik birlikte, sana ülkemiz, ülkemizin tarihi, gelenekleri, ekonomik, politik, toplumsal gerçekleri, kimin kim olduğu hakkında anlattıklarımı, özdeyişlerini, şarkılarını, folklorunu, yani her şeyi dinledin.

Sana anlattıklarımla okudukların arasında, bir Meksikalıdan daha Meksikalı döndün Meksika'ya. Tehlike de buydu. Oyunculuğunun fazlasıyla göze çarpması. Beş yıllığına seni Ciudad Juárez'e, sınıra yolladım. Yetkililerle birlikte dosyandaki belgeleri düzenledim, seni Katalunya'da değil, Chihuahua'da doğmuş gibi gösterdik. Ciudad Juárez'in nüfus idaresinde, Meksikalı baba, Amerikalı anneden doğmuş olarak kayıtlara geçtin. Düzmece ailenin evraklarını düzenlemek de kolay oldu. Biliyorsun, Meksika'da rüşvet her kapıyı açar. Yol almak için herkes hileye başvurur.

Başkan Lorenzo Terán'la birlikte Ulusal Savunma Bakanlığı'na gelince kendimi güvende hissettim ve seni çağırtarak işlerin içine soktum, senin için notlar yazarak farklı Devlet Bakanlıklarına gönderdim, özellikle de İçişleri Bakanlığı'na. Orada María del Rosario Galván'la tanıştın. Ardından olanlar zaten kaçınılmazdı. María del Rosario yakışıklı bir gence dayanamaz. Üstüne üstlük o gence politik eğitim verebileceğini de düşünürse, ilişki kaçınılmazdır. Doğası gereği etek giymiş bir Pigmalion'dur o.

Başkan'ın kan kanserinin tedavisi olmadığını biliyordu. Ulusal güvenlikten sorumlu olduğum için ben de biliyordum. Zorunlu olarak. Herkes kendi oyununu oynadı. María del Rosario, Başkanlık için sana oynadığına

inandırdı seni. Artık gerçeği biliyorsun. Evet, seni Başkanlık için düşünmüştü ama Geçici Başkan olarak, Terán ölünce Herrera için seçim yolunu açacak Başkan. Bu nedenle de rollerin hepsini elemesi gerekiyordu. "Olağan şüphelilerdi", filmlerde dedikleri gibi. Tácito de la Canal, César León, Andino Almazán, General Cícero Arruza. Veracruzlu eski başkanın gizli planını bozmak ve Castillo de Ulúa'daki gizli tutsağından kurtulmak gerekiyordu. Kent kapısının gözü yaşlı Dulce de la Garza'sının duygusal arızalarının üstesinden gelmek gerekiyordu. Ve düşünsene, Dulce de la Garza gibi tehlikeli şekilde basit ve âşık bir kadını, Josefina Almazán gibi ahmakça entrikalar çeviren ve bayağılık ölçülerinde serbest bir kadını veya Paulina Tardegarda gibi akıllı, hatta kendi iyiliği için fazlasıyla akıllı bir kadını etkisiz hale getirmekten daha kolay ne olabilirdi. Bu son sözünü ettiğimden bir daha haber almayacaksın, bana inanabilirsin. Onunla ilgili kişisel bir ayrıntı, romantik bile sayılabilir: Artık onun ve ayaklarına zincirlenen kasasının ziyaretine ancak Meksika Körfezi'nin dibindeki köpekbalıkları gidebilir. Generalim Cícero Arruza'nın da hep dediği gibi:

"Sular ve ihtiyar kadınlar!"

Sular eksik olmayacak artık kuşkular besleyen arkadaşın Paulina Tardegarda'nın etrafından. Çok fazla sırrı biliyordu, bu da sana tehlikeli bir şekilde şantaj yapabileceği anlamına geliyordu. Güvenmemeyi öğreneceksin. Bana bile güvenmeyeceksin, Nicolás, öz babana. Paulina için de üzülme. Körfez'in köpekbalıkları yiyecek onu. Ama kalbi yaşayacak. Zehirli bir kalbin iyi tarafı, ateşten ve sudan etkilenmemesidir. Teselli olacaksa, Tardegarda'nın kalbinin denizin dibinde kanlı bir gonca gibi yaşamaya devam edeceğini düşün.

Birleşmeyen, gevşek uçlar var, oğlum, unutma. Korumana aldığın Jesús Ricardo Magón her konuda öyle

büyük bir düş kırıklığına uğramış ki, ne anarşist atılganlığı ne katilliği kalmış. Uyuşturucu ticareti yaptığı suçlamasıya ülkeden çıkardım onu. Şu anda Fransa'da hapiste, orada bana bağlı çalışan sivil güvenlik güçleri uçaktan iner inmez tutukladılar. Onun için kaygılanma. Birinci Sınıf'ta uçtu. Anne babası Bay Cástulo'yla Bayan Serafina, Avrupa'da eğitim gördüğünü sanıyorlar. O kadar genç ki! Senin emrinle verdiğim "burs" için minnet duyuyorlar bana. Genç bayan Araceli *Hola* dergisine yaşam boyu abonelik aldı. Hugo Patrón'la evlendi (evlendirdim), oğlan Cancún'da bir disko-bar sahibi olmaktan son derece memnun.

Geriye ciddi rakiplerimiz kalıyor, María del Rosario Galván'la Bernal Herrera.

Hesabı doğru. Temmuz 2024 demokratik seçimlerinde Herrera kazanır. Karşısında duracak kimse yok. Seni de şu an bulunduğun makam hükümsüz kılıyor. Kendi yerine geçemezsin.

Doğal yeteneğinle ve benim yönlendirmelerim ve eğitimimle, yirmi yaşından otuz dört yaşına dek geçen on dört yıllık sürede zengin ve etkileyici bir bilgi birikimine sahip oldun. Şimdi sana bir öğüt vereceğim. Vakitsiz olgunlaşma. Bu kadar göze çarparken gerçek rengini belli etme. Bak gördün, İhtiyar sana bir dizi tuzak kurdu, –Pastalar Savaşı, Mapy Cortés, kanga dansı, pim-pam-pum– tabii ki senin Mapy Cortés'i veya kangayı bilmen için neden yoktu. Ama Pastalar Savaşı'nı duymuş olman gerekirdi. Dikkatli ol. Yirmi yaşından sonra edindiğin geniş bilgini abartma. Kimseyi altın kaplamanı kazımaya zorlama, değersiz bir metal olduğunu anlamasınlar. Bilgi birikimini kıskanmalarına meydan verme. Kendini tut. Suçtan yararlanmaya kalkma. Bu bir mazeret değil. Gücümüzü pekiştirmek için yapmamız gerekeni yapıyoruz. Ama orada dur. Ancak vazgeçilmez olanlar ölüdür. Za-

vallı Arruza'nın ne kadar kötü bir şöhrete sahip olduğunu gördün işte. Cinayetleriyle o kadar övünüyordu ki, birinin ondan baskın çıkıp onu öldüreceğini hayal bile edemezdi. Moro'yu öldürmek kaçınılmazdı. "Mano Prieta" Vidales'i göndermekle hata ettin. Kinci bir adamdır, arkadan gelen hanedanın, miras bıraktığı kan davalarını uzatacağından hiç kuşkusu yoktur. Yanlış yapıp onu Ulúa'ya göndererek ayağını bağladığını sandın. Sanma. O seni bağlar. Başımızı ağrıtacak. En iyisi onu nasıl etkisiz hale getireceğimize kafa yormak olacak. Zehirli hediyeler göndermek gerek o engereğe. Şu andan itibaren, yatışana dek kandırmamız gerekecek onu. Başkanlığın getirdiği uyuşukluğun da kendi avantajları var. Terán bunları kullanmayı bilemedi. İnsanların seni şiddet yanlısı biri gibi görmemelerinin yolunu bul, şiddete başvurduğunda, insanların bunu "adalet" gibi algıladığından emin ol. Bir de dikkat et, gerçeği söylemek zorunda kalacağın zaman hiç gelmesin. Ama Meksika'da şiddet dolu zamanların geçtiğini de bir an bile düşünme...

Oğlum, evladım. Senin çok değerli, güzeller güzeli, eşsiz anneni, ailesinin, Barrosoların gaddarlığı ve zalim önyargıları yüzünden kaybeden bir babanın duygularının ne kadar derin olduğunu eminim anlıyorsundur. En derin, en güçlü duygularımın narin sunağıydı annen. Vicdanı olmayan hâkim sınıfın yalanının, küstahlığının, açgözlülüğünün, kendini beğenmişliğinin yıktığı o tapınağı ikimiz aramızda yeniden inşa etmeliyiz. Barrosolar o sınıfı temsil ediyor ve onların tek mirasçısı da ahlaksız María del Rosario Galván. O kadının huzur içinde dolap çevirmesine izin vereceğimi mi sanıyorsun? Vicdan sahibi olmaktan zerrece payını almamış insanlara karşı neden vicdanlı olacakmışız ki?

Her zaman aklında olsun: María del Rosario oradan geliyor, annenle aynı sınıftan. María del Rosario'ya bak-

tığında, annenin varlıklı halini, Michelina'nın sahip olamadığı hayata sahip olduğunu gör. Annenin zalim yazgısının intikamını María del Rosario'dan al.

Bernal Herrera'yla ilgilenme işini bana bırak.

Sen benim parçamsın, Nicolás. Mirasçımsın. Suç ortağımsın. Göreceksin bak birlikte her şeyi başaracağız. Önemli olan tek şey, iktidara gelmek ve sonsuza dek orada kalmak.

İktidar, Nicolás Valdivia, oğlum, gerçeğe duyulan özlem gibi birbirimize bağlıyor bizi. O gerçeğe sahip olacağız.

Sana bir tavsiyem olacak. Şu andan itibaren, ben dahil kimse aklından ne geçtiğini bilmesin. Özellikle de bana ihanet etmeyi düşünüyorsan.

Sana bunu ben söylüyorum. Politikada herkes herkese ihanet edebilir. En azından aklından geçirebilir.

67

Onésimo Canabal'dan Nicolás Valdivia'ya

Sayın Başkan, yetkilerime dayanarak tehlikeyi size haber vermek üzere yazıyorum. Acil bir durum söz konusu. Birlik Kongresi'nin merkezine saldırı düzenlendi. Aslında dairelerden birine girildi yalnızca ama Kongre dokunulmazlığı olan bir bütündür. Kanun'un kutsal tapınağıdır, Sayın Başkan. Bu sabah şafak sökerken, kapıcı Serna'dan aldığım acil bir telefonla uyandım.

Geceleyin birisi, San Lázaro'daki Parlamento binasına girmiş. Alarm sistemini devreden çıkarmış, korumaları atlatmış, belki de bekçilere rüşvet vermiş. Bilmem artık. Hiç kuşkusuz güçlü biri. Sayın Başkan: ikimizin de çok şey borçlu olduğu dostumuz, Sayın Delege Paulina Tardegarda'nın ofisine girilmiş. Kasası *yerinden sökülmüş*, evet efendim, yerinden sökülmüş, duvarda korkunç bir boşluk kalmış, hem ofisin görüntüsünü bozuyor hem de duvarı yeniden ördürmemiz gerekecek. Bunun ne kadar masraf çıkaracağının farkında mısınız? (Elbette, Andino Almazán'ın çekilmesinden sonra yeni Maliye Bakanı'nı atadığınızda.)

İşin en kötü tarafı, kasanın çalınmış olması değil. Saygıdeğer Delege ortadan kayboldu, Sayın Başkan. Edgar Allan Poe Caddesi'ndeki evinde yok. Hizmetçisinin söylediğine göre gece de gitmemiş. Soruşturmamızı son

derece dikkatli ve gizli bir şekilde yürüttük. Yok. İz bırakmadan kayboldu.

Ne olmuş olabilir? Siz bir şey biliyor musunuz? Tatile çıkmış veya biriyle gününü gün etmeye gitmiş olsa sorun yok. Ama kasaya ne demeli, Sayın Başkan? Durumu tehlikeli hale getiren, bu ikisinin bir araya gelmiş olması.

Size danışmak istedim. Paulina Tardegarda'nın nerede olabileceğiyle ilgili ulusal bir alarm vermemiz gerekiyor mu acaba? Zavallıcık. Bir azize değildi ama günahkâr da değildi. Çekicilikten bu kadar uzak bir insanı aşk için kaçırdıklarını sanmam. Gerçi hiç kuşku yok ki o birini kaçıracak cüsseye sahipti ya.

Sonuç olarak, bir çağrıda bulunmak için bana yetki vermeniz gerekiyor. Tek başıma hareket edemem. Sorumluluklarımızı biliyorsunuz. Zaman geçince artıklar bile bulunmuyor. Ya da bir büyücünün bahçesinde ortaya çıkıyor ve düzmece oldukları anlaşılıyor. Belki de Paulina aniden, şu ünlü uyuşturucu satıcısı Göklerin Efendisi'nin yaptığı gibi cerrahi operasyonla yüzünü değiştirmiştir. Patavatsızlığımı bağışlayın, Bay Nicolás ama yanılmıyorsam size ilgisi vardı... Affedersiniz, affedersiniz. Kim bilir, kendini birazcık daha hoş hissetmek istedi herhalde. Hangi koşulda olursa olsun, zavallı Paulina'nın ihtiyacı olan, iyi bir gerinmeydi, çekicilikten o kadar yoksundu ki...

Neyse, daha ileri gitmek istemiyorum. Eminim durumun aciliyeti konusunda siz de benimle aynı kanıdasınızdır. Harekete geçmek ya da konuyu kapatmak için emirlerinizi bekliyorum. Sayın Başkan nasıl uygun görürlerse.

En derin saygılarımla,
Onésimo Canabal
Birlik Kongresi Başkanı

68

Bernal Herrera'dan María del Rosario Galván'a

Hakkın var, María del Rosario. Oyunda değişiklik yaptılar. Valdivia seçim takvimine uyacak gibi görünse de, 1 Aralık 2024'te Başkanlığa seçilirsem, aklından veya yüreğinden geçenlerin iktidarı bana devretmesi için onu harekete geçireceğini sanmam. Bir sorunumuz var: Aday olarak karşıma çıkacak uygun bir rakip yok. Tácito hiç olmazsa benim gibi başkanlık kabinesinden geliyordu. Küçük partilerde karizmatik kişiliği olan politikacılar yok. Reisler kendilerine güvence verene bağlı olacaklar. Benim karşılaştığım tehlike, yalnız kalmam oldu, o kadar öne çıktım ki, bulunduğum yükseklik beni yaralayabilir. General De Gaulle, yüksekte olmanın kötü yanının göze çarpmamız olduğunu söylerdi. Ve şöyle bitirirdi:

"Bu nedenle bizim gibi yüksekte olanların herkesten daha ahlaklı olması gerekir."

Bir keresinde Tácito'yla ilgili olarak nefretin sevgiden daha zeki olduğunu söylemiştin bana. Vekil De la Canal'dan gözümü ayırmayacağım. Son günlerde takındığı alçakgönüllü tavırlara güvenmiyorum. Bu alçakgönüllü halleri bitpazarından alınmışa benziyor. Onun evlatlık sevgisine de güven olmaz. Yalnız kedi sevgisine ve kedilere olan bağlılığına inanırım ben onun. Bana gelen haberlere göre, babasının genç hizmetçisini bile baştan

çıkarmış. Kendine "Gloria Marín" diyen bir kızmış. Bana bir gün demiştin ki:

"Bağlılık ne hüzünlü!"

María del Rosario, beraber hareket etmeye devam edeceğiz ve bu kez durum lehimize değil. Eski aşkımızın yeniden alevlenmesine karşı seni uyarmama gülmezsin, değil mi? Bu konuda açık açık konuşmak iyi olacak. Birbirimizi yeniden istemek, politikacı bir çift olarak kötü zamanlardan geçtiğimizin, işlerin yolunda gitmediğinin ve acıyı tatlıyla bastırdığımızın zavallı bir kanıtı olur. Cesaretimizin kırıldığını, hayal kırıklığına uğradığımızı gösterir.

Önünü almak için söylüyorum. Duygusallaştığını görüyorum, bu duygusallığın geçici yenilgimizin acısını bile hafifletebilir. Seninle aynı şeyi düşünüyorum. Birbirimizi yeniden, ilk başlarda olduğu gibi arzulayabileceğimiz düşüncesi de beni baştan çıkarmıyor değil hani.

Bu bir zayıflık göstergesi olur gerçi, sen de biliyorsun. Yaralarımızı yalayalım diye birleşmiş oluruz. Bugün için teselli buluruz. Ama yarın birbirimizden nefret ederiz.

Başlangıçta ilişkimizin nasıl olduğunu soğukkanlılıkla düşünmeni istiyorum. Tek istediğim seni sevmekti. Senin tek istediğin aşkı arzulamaktı. Sanırım aşk ancak katıksız arzu olduğunda tatmin ediyor seni. Sağlama bağlanmış, sana ait, gündelik, tehlikesi olmayan bir sevgiye katlanamazdın. Tehlikeyi seven bir kadınsın sen. Öyle aşırı uçlara gidiyorsun ki, seni benim sevdiğim kadar sevmeyen erkekler, ahlaksız bir kadın gözüyle bakarlar sana. Başka bir kadının erkeğini elinden almak seni mutlu ediyor –veya başka bir erkeğin–. Erotik tutkuların öyle bir noktaya vardı ki, seni dikkafalı bir kadına dönüştürdü. Yadsımaya kalkma.

Ben inatçı değilimdir. Tutarlıyımdır. Ve bu tutarlılı-

ğın içine yeniden canlanan bir tutkunun özlemi girmez. Biliyorum, senin açından erkeğine bağlı kalmamak sadakatsizlik anlamına gelmiyor. Bu nedenle seninle birlikte yaşamak, bir daha asla tekrarlamak istemediğim bir şeyi yapmaya zorlar beni. Yüreğimi ve birlikte geçireceğimiz bir yaşamı denetlemek istemiyorum her an. Seninle yaşamak beni içten içe büyük bir acıya mahkûm eder. Marucha, acaba bana sadık mı, yoksa değil mi?

Allah'tan hiç evlenmedik. Böylece birbirimize katlanmak zorunda kalmadan birlikte hareket edebildik. Eskiden olduğumuz gibi olamayız artık. Zaten sen de buna katlanamazdın. Sana hak veriyorum. Yeniden sevgili olmak mı? Sen de ben de bunu ikinci kez denemenin yalnız bir hata değil, aynı zamanda aptallık olacağını biliyoruz. Öyle değil mi? Yeniden başlasaydık, bana verdiğin en iyi şeyle son bulurdu ilişkimiz; seni böylesine sevmemin ve seni aşkıma layık görmemin koşulu olan mesafeyle.

(Başkalarının seni değersiz gördüğü konularda benim takdir ettiğimi biliyorsun.)

(Kendine eziyet etme. Kendimize söylemediğimiz şeyleri getir aklına.)

Ortaya çıkan bu yeni koşullarda, yeniden alevlenecek bir tutkunun baştan çıkarıcılığına, çekiciliğine kaptırmayalım kendimizi. Unutma ki biz ayrılmadık. Yalnızca *bağlarımızı çözdük.* Seninle ortak olan neyimiz var? *Sevmeyi* başaramamak ama birimiz olmadan da ötekinin bir şey *başarmayı* başaramaması.

Şimdi anlaşmamızın geçerli olduğunu doğrulamak istiyorum.

Biliyorsun, sen ve ben birbirimizi mahvedebiliriz. İyisi mi yola birlikte devam edelim. Barış içinde. Yaşadığımız zevk fazlasıyla fırtınalıydı. Bugün artık her zamankinden daha sakince harekete geçmemiz gerek.

Aynı fikirde olmadığımız zamanlarda bile uzlaşmayı başarabildiğimizi unutma.

Ben nasıl boyun eğiyorsam, sen de boyun eğ. Kendini benim hayal gücüme bırak, benim kendimi senin hayal gücüne bıraktığım gibi. Aklımızın içinde tutkumuzu sonsuza dek yaşayabiliriz.

Gerçi şimdilerde aklımın kapılarının bar kapısı gibi olduğunu da itiraf etmeliyim; açılıyorlar, kapanıyorlar, çarpışıyorlar... Bildiğim tek bir şey var. Nicolás Valdivia'nın çatlağını bulmak zorundayız. Kanın sızdığı yarayı. En utandığı, utanç verici sırrını. Onu alt etmek için başka çaremiz olduğunu sanmıyorum. Nicolás Valdivia'nın iktidarda kalmaması için aklımızı birleştirmeliyiz.

Son olarak da, biraz kötü şansın bizi bekleyen acılara karşı en iyi panzehir olduğunu düşün. En büyük acı da, her şeye gücü yetenlerin acısıdır; hiçbir şey memnun etmez onları, hep daha fazlasını isterler, bu da onları mahveder. Nicolás Valdivia'da hoşnutsuzluğa yol açacak şeyin ne olduğunu keşfedersek, onu mahvetmenin anahtarını da ele geçirmiş oluruz.

69

María del Rosario Galván'dan Bernal Herrera'ya

Uzun uzun yürüdüm bugün öğleden sonra, Bernal, Meksika Vadimizi tepeden görecek ve umutlarımı yenileyecek ağaçsız, çıplak bir alan aradım. Soylu taşralı Ramón López Velarde'yi dehşete düşüren (ve genç yaşta öldüren) de, bu yorgun görünüşlü, boyalı şehirdi. "Meksika Vadisi, kederli ağzıyla, salyalı lavlarıyla, öfkenin yıkık tahtıyla", o tahtın öfkeli kamçı darbelerinden Octavio Paz'ın kurtardığı. Ya da ustalıklı berraklığın şairi José Emilio Pacheco'nun çizdiği incelikli ve dengeli görüntü, seksen ikinci yaşını kutladığımız bugünlerde gerçeklerle sürüklenen ve yaralı sesiyle Meksika'ya dizeler yazan şair: "Meksika'nın günbatımı, batı yakasının yaslı dağlarında..."

(öyle yürek burkar ki
günbatımı oralarda, insan düşünür;
böyle doğan gece ölümsüzdür.)

Meksika, ölümsüz mevsimler ülkesi, "ölümsüz bahar"...

Yağmur mevsimi başladı, ölümsüz geceyi yıkamakta, o kederli ağzı, o yorgun ve boyalı bakışı... Tozu toprağı yatıştırmakta. Havanın kayıp şeffaflığını geri getir-

mekte. Hiç kuşkusuz yağmurlu öğle sonralarında, iki sağanak arasında, sol koldaki çevre yolunun oradan bile netlikle görülür dağların kesik çizgileri.

Chapultepec Kalesi'ne kadar yürümeyerek çıkmayı ve Kent'e ve Vadi'ye bu insancıl, ortalama yükseklikten bakmayı yeğledim, bu yükseklikten bakınca seçebildiğim dağlar –Ajusco, Popocatépetl, Iztaccíhuatl– yaşantımızın bu evresinin sonunda yeniden kazanmak istediğim kişisel bir bakışla görülebiliyor bu öğleden sonra, Bernal.

Bu öyküyü bir hapishanede yaşamış olduğumuzun farkında mısın? Sanki hepimiz bir hapishane sahnesinde rollerimizi yaptık. Doğadan soyutlanmış bir öykü anlattık. Pacheco'nun hakkı vardı: "Taşlar mı düş görür yalnızca?.. Dünya yalnızca bu hareketsiz taşlardan mı oluşur?.." Bu yüzden buradayım işte, unuttuğumuz doğayı, sözcüklerden örülü bir ormanda yitip gitmiş, söylevlerle ağırlaşmış bir bataklığa gömülmüş, hırslarımızın bıçağıyla hadım edilmiş doğayı anımsamaya çalışıyorum.

Biliyor musun? Çıkmadan önce, ümide kapılmamak için aynada makyajsız yüzüme baktım. Narin bir yüzüm var ama bana ihanet etmeye başladı artık. Gençken doğal bir güzelliğim olduğunu fark ediyorum şimdi. Bugünse elimde kalan güzellik yalnızca arzuya bağlı bir durum. Aynamla aramda olan bir sır. Aynaya diyorum ki:

"Dünya benimle ilgili şeyleri biliyor. Ama dünya beni tanımıyor."

Güzelliğimizi ve gençliğimizi neden harcarız ki? Geriye bakıyorum da, gençliğimi ve bedenimi, bugün artık toza veya heykele dönüşmüş olan adamlara vermiş olduğumu görüyorum. Bu sabah bedenime dokunuyorum. Arzunun yaraladığı kadar yaralamıyor hiçbir şey bedeni. Benimki tatmin olmuş değil henüz, seninle konuşurken bu gerçeği itiraf ediyorum; çünkü hayatımın

tek gerçek erkeğisin sen. Hiçbir şey doyuma ulaştırmadı beni, Bernal. Neden? Çünkü fazla ayin yönettim altarlarda Tanrı olmadan. Benim altarlarım insanın yüreğini vaktinden önce yaşlandıranlardan. Şöhret ve güç. Ne var ki ben bir kadınım. Zamanın gerçeklerine boyun eğmem. Cinsel çekiciliğimin yaşla hiçbir ilgisi olmadığına inandırdım kendimi. Genç olmadan da arzu uyandırıyorum.

Ocak krizinden bu yana seninle beraber ziyaretine gittiğimiz insanları, mekânları, yaşadığımız durumları aklımdan geçiriyorum da, ağzımın hiç tadı yok. Bir tat gelsin ağzıma isterdim, acılık da olur, kusmuk tadı bile. Dilim ve damağım hiçbir şeyden tat almıyor.

Öteki duyularıma başvuruyorum. Ne duyuyorum? Süslü sözcüklerin yarattığı ahenksiz sesler. Ne kokusu alıyorum? Hırsın yolda bıraktığı dışkı kokusu. Neye dokunuyorum? Her defasında daha dirençsiz, daha yaralanabilir, daha zayıf olan cildime. Neyle dokunuyorum? Kendi kendimi yaralayan, hançer gibi on tırnağımla. O tırnaklar beni okşamadığı gibi tırmalamıyor da. Etime gömülüyorlar, cildime ne olacağını, ne kadar ömrü kaldığını, en sonunda onu hangi alçakgönüllü ve tükenmiş hazzın beklediğini soruyorlar bana. Hiç.

Gözlerim var. Bu öğleden sonra yalnızca bakan gözlere dönüşüyorum. Geri kalan her şey ihanet ediyor bana, kendi kendime yabancılaştırıyor beni. Bakışımı tutabiliyorum yalnızca ve hayretle, bunun aşk dolu bir bakış olduğunu keşfediyorum, Bernal. Buna tanıklık etmek için aynaya ihtiyacım yok. Chapultepec'ten Kent'e ve Meksika Vadisi'ne aşkla bakıyorum.

Aşk dolu bir bakış. O bakışı şehrime ve çağıma hediye ediyorum. Kentin güzelliğinin sabırlı çiçekleri olarak begonvillerin açtığı ve görkemli bir an boyunca kentin flamboyantların eflatun rengiyle taçlandığı Mayıs ayının yağmur sonrası bu ışıklı öğleden sonrasında aşk

dolu bakışımdan başka verecek bir şeyim yok Meksika'ya. Vadinin ışığı o kadar güçlü ki bugün, Bernal, oradaki varlığımı tekrarlıyor, beni Kale'nin siyah beyaz mermer zeminli büyük verandasında terk ediyor ama sihirli halının üstünde uçarcasına başkentin üstünde bir uçtan diğerine götürüyor, caddelerde satılan rengârenk balon demetlerinin üstünden uçuyorum, parklarda çocukların kafacıklarını okşuyorum, Koru'daki gölün çamurlu sularının üstünden yürüyorum ve Xochimilco'nun sümbüllü sularının üstünden ilerliyorum, çıplak ayaklarım, Amerika'nın Venedik'ini andıran kayıp kanallarda temizlenmek istiyor sanki, Bernal, hayatı kucaklar gibi kucaklamış suyu bu kent, susuzluktan ve boğularak ölene dek usul usul kurumaya terk edilmiş.

Bu öğleden sonra değil, Bernal, yeniden doğmak üzere seçtiğim bu öğleden sonranın mucizesi, sıvı bir öğleden sonra olmasında, yağmur yağdı ve bütün caddeler kanala döndü, mucur kaplı bütün boş alanlar göl oldu, bütün su olukları su pınarı oldu...

Adaşın Bernal Díaz del Castillo'nun 1519'da seyrettiği kentin üstünde gezdiriyorum yeniden can bulan bakışlarımı, arzunun gücüyle yeniden can bulan bakışlarımı, seninle yaşadığımız politik melodramın bütün ıstırabını ardımda bırakıyorum ve eski kente can veriyorum, altından ve gümüşten bulvarlarını, kuş tüyleriyle örtülmüş çatılarını, değerli taşlarla örülü duvarlarını, jaguar, puma, samur, geyik postlarından örtüleri açarak gözler önüne seriyorum. Yerli kodekslerde yer alan ilaçların yanından yürüyorum, yılan derisi, köpekbalığının çene kemiği, cenaze törenlerinde yakılan mumlar, yavru geyik gözleri gibi devalar var içeride. Tohum desenli meydanlara giriyorum, amber ağacının, taze tütünün, kişniş otunun, yerfıstığının, balın kokusunu içime çekiyorum. Yenebilen yumru köklerin, hintayvalarının, mangoların,

hintincirlerinin satıldığı küçük dükkânlarda duruyorum. Tavuk, hindi, yaban tavşanı, yavru ördek dinletileri arasında, tahta taburelerin üstünde, kiremit örtülerin altında soluklanıyorum.

Tekrar tekrar dönmemek mümkün mü lirik arzularımızın bu göller kentine Meksika'ya ait düşlerimizde köklerimizin beşiğini bulmuşuz gibi, o düşleri kaybetmediğimiz sürece tabii. "Çiçekler tomurcuklanır, taçyaprakları açılır, şarkıların çiçekleri fışkırır içlerinden." Ama, ah benim en sevgili dostum, hayatın şarkısına ölüm uyarısıyla eşlik edecek bilgeliğe sahip olmayan tek bir yerli şiiri var mıdır acaba? "Acı yazgıyı haber verir... Siyah mürekkeple çizeceksin üstünü kardeşliğin, toplumun, soyluluğun..."

Yaklaşan felaket ne söylüyor, biliyor musun, Bernal? Güzellikle mutluluğa dair hatıralar, güzellik ve mutluluk vardı veya hiç olmadı, bunu bilmiyorum. Güzellikle mutluluğun düşlendiğini ve düş gücümüzün de bunun karşılığında bizden bir bedel aldığını biliyorum ama aynı zamanda bir ödül bu, adına bellek denen bir ödül. Buna inandığım için de, hiçbir şey ve kimseler belleğimizi bizden asla ama asla alamasın diye yakarıyorum. Göklerin bize verdiği armağan bu: hatırlamak. Çünkü emin ol, arzu bedenlerimizi yaralayacak. Sen ve ben, şu anda olduğumuz yerde olmak için bir tarafa bıraktıklarımızı yeniden elde edebilir miyiz? Aşk, görev, hayaller uğruna feda edilen anları? İşte bunları yitirme noktasında kurtarıcı oluyor bellek.

Evet, Chapultepec'ten kenti seyrettim, Meksika-Tenochtitlan değil artık seyrettiğim kent, dar sokaklarından koşarak porsuklarla vahşi kedilerin çıktığını görüyorum ansızın ve aniden Bernal, bir havlama sesi duyuyorum, sonra bir havlama sesi daha ve sonrasını sayamıyorum artık, çünkü vadi boyunca yüzlerce köpek koşuyor,

hepsi de vahşi köpekler, hırlıyorlar, hırladıklarında tavuk gıdaklamalarını, amber ağacı kokularını, günlük çalışmanın eziciliğini dağıtıyorlar, en sonunda bütün vadiyi, akşam olunca kötü ruhlu sahipleri tarafından salıverilen vahşi köpekler sürüsü sarıyor. İnsanı dehşete düşüren bir koşu başlıyor, devasa köpekler, uyuz köpekler salyalar akıtarak koşuyor, gözlerinde açlık, burunlarında intikam kokusu, sahipsiz köpekler, terk edilmiş köpekler, efendileri tatile çıkmış ya da tembellikten salıvermişler onları veya kötülük olsun diye dövmüşler; bütün kent kudurmuş köpeklerin eline geçmiş, Beltrán, hepsi ve her biri ateş saçan gözlerle bakıyorlar bana, hepsi ve her biri tepeden yukarıya, bulunduğum verandaya doğru koşuyor, giderek yakınlaşıyorlar, uyuzdan kabuk bağlamış derileriyle ve sarı pençeleriyle gittikçe daha tehditkâr görünüyorlar, köpeklerden biri başı çekiyor, insan kahkahasıyla hırlıyor, boğazında çivili, öldürücü bir tasma var, köpek üstüme atlamak üzere, Bernal. Tanıyorum onu: Faraón bu, merhum Başkan Terán'ın köpeği, efendisinin mezarını arıyor. Köpekler korkunç sesleriyle haykırıyorlar bana:

"Defol. Sallanma. Bir daha asla görmeyeceksin onu."

"Kimi, kimi?" diye soruyorum çığlık çığlığa, "bir daha asla görmemem gereken kim?"

Vadiye mızraklar dikilmiş.

Yalnız Vadi'nin gölü değil, zamanın gölü de azalıyor.

Yalnız zamanın tozu kalıyor bize.

İşte o zaman gerçek Kral'ın ortaya çıktığını görüyorum. Vadi'nin Kralı. Ona bakmak istemiyorum. Bunun bir serap olduğunu söylüyorum kendime.

Duyabileceğim ve anlayabileceğim sessiz bir yer arıyorum umutsuzca.

Unutulmuş yaşamımın çıktığını duyumsuyorum ölü gölden.

Ya da yaşamadığım yaşamımın.

Ok olayım isterdim kendimi savunabileyim diye.

Meksika Kralı bana bakıyor, gözkapakları yok, çamurdan ve gümüşten ağzını açıyor:

"Fırtınalar gelecek."

Önünden gelen köpeklerle ve onu izleyen toz bulutuyla birlikte yok olmadan önce başka bir şey söylemiyor.

Ah, Bernal, yüreğim öyle ağır, ruhum öyle sabırsız ki.

Acının ve günahın gölgesi nasıl da peşimden geliyor.

Aç köpekler sürüsü beni paramparça etmeden önce neden oracıkta intihar etmedim acaba diye soruyorum kendime.

Buz gibi suyla dolu dipsiz bir havuza batmayı nasıl isterdim, beni temizlesin, gücümü bana geri versin diye.

Mırıltılar kayboldu.

Kent boşaldı.

Köpekler sustular, kaçtılar, dağlardaki kovuklarına, kentin çöplüğüne döndüler.

Bir tek Faraón kaldı, boş boş dolaşıyor, efendisine inliyor.

Ben Bosques de las Lomas'daki evime dönüyorum.

Olduğum kişi olmaya.

İntihar eğilimi göstermeyeceğim bundan böyle.

Çünkü seni yeniden sevmek, (bir yandan) bu kadar gayretle ve (öte yandan) bu denli zayıflıkla şekil verdiğim kişiliğim için bir tür intihar sayılır.

Endişelenme.

Haklısın.

Karıkocanın birbirini ızgara edip durduğu bir evlilik nasıl mümkün olacak ki?

Kendimi bir kez daha intihar etmenin ağır yolu olan politikaya veriyorum.

Yeniden doğmak için boşalmak istedim.

Şimdi dünyaya boyun eğiyorum.
Bernal Herrera, sen Meksika Başkanı olacaksın.
Sana yemin ediyorum.

70

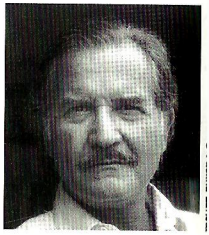
(Lorenzo Herrera Galván)

(bahçenin saklı köşelerinde oynuyorum çok gülüyorum beni bulamıyorlar ağacın arkasına saklanıyorum işte orada diyorlar haydi yakalayalım koşuyorum ve başka bir ağacın arkasına saklanıyorum bağırıyorum işte orada ben bağırıyorum çünkü tek başıma kendimle oynuyorum ve buradayım diye bağırmam gerektiğini düşünüyorum öyle değil mi? burada hep yaşadığım bu evde ağaçların arasında kendimle tek başıma oynuyorum burada mı doğdum? doktor hanım hayır diyor beni getirdiklerini söylüyor kim? bir şey demiyor ben de buraya evime beni kimin getirdiğini hatırlamaya çalışıyorum evden söz edildiğini duyuyorum ama yalnızca evim demeyi biliyorum çünkü başka evim olmadı ve buradan hiç çıkmayacağımı biliyorum yakınmıyorum çocukken ziyaretime gelen bir beyle hanımın bulanık görüntüleri geliyor gözümün önüne bulutlu günler gibi zaman geçtikçe daha az gelir oldular beni görmeye doktor hanım seni seviyorlar, dedi, seni seviyorlar çok meşgul insanlar saygıdeğer insanlar saygıdeğer insanlar ne demek anlamıyorum ben de onları seviyorum yanıma gelen bana merhaba diyen benimle konuşan bana dokunan herkesi seviyorum bunu çok seviyorum çok az kez oluyor çok yalnızım bütün bunları çok seviyorum bunu söylemek

çok zor geliyor doktor hanımı duyuyorum böyle diyorlar ona doktor hanım seni seviyorlar dedi bana ben de onun gibi konuşmak isterdim konuşamıyorum ben ağzımı açmadan konuşuyorum ağzımı açmadan neler dediklerimi duysalardı ben hepsini duyuyorum ama hiçbiri beni duymuyor ben de kendi içime konuşuyorum konuşun benimle çok çok konuşun benimle lütfen ben sizi duyuyorum ben sizi anlıyorum bütün söylediklerini anlıyorum anlamadığımı sanıyorlar çünkü konuşmuyorum ama evet evet her şeyi anlıyorum bana çok az şey söylüyorlar çünkü anlamadığımı düşünüyorlar ne istediğimi nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum özellikle ne düşündüğümü söylemeyi ben de konuşmadan söylüyorum onların söylediklerini onları çok iyi anlıyorum akıllısın diyor doktor hanım akıllı akıllı onları çok iyi anlıyorum onlar bunu bilmiyor bu nedenle benimle konuşmuyorlar yalnızca benimle ilgili konuşuyorlar ama benimle konuşmuyorlar benim için konuşmak çok zor olsa da her şeyi anladığımı bilmeleri gerekirdi doktor hanımın anladığımın farkına varması gerekir çünkü anlamasam bu kadar gülmezdim haftada bir kez adına pazar pazar pazar denen günde hepimizi bir araya topladıklarında bize köpek fare kedi resimleri gösteriyorlar o zaman hepimiz gülüyoruz ilk zamanlar ördeğin kızdığını ve kızgınlığından tabakları kırdığını gördüğümde ne yapacağımı bilmiyordum öteki çocukların güldüğünü görünce ben de gülmeye başladım gülmeme izin veriyorlardı gülmek yasak değildi herkes kızgın ördeğe bakıp gülüyordu çocukları yalnızca Pazar Pazar Pazar günleri görüyorum öbür günler beni ayrı tutuyorlar doktor hanım hemşirelerle alçak sesle konuşuyor bütün beyaz beyaz beyaz renkli hemşireler böyle diyor ona görüyorlar nasıl anladığımı beyaz Pazar Pazar beyaz kızgın ördek doktor hanım alçak sesle konuşuyor onlara ne dediğini bilmiyorum pazar günleri

dışında yalnızım ben şimdi değiştim çünkü büyüyorum onlar öyle diyor artık elleriyle ilgilenen çocuk değilim ellerle ne yapacağımı bilmiyorum soruyorum çünkü artık kimseyi görmüyorum çünkü hep yalnızım önceden başımı okşarlardı şimdi o bile yok şimdi yalnızca ellerimle ilgileniyorum ama doktor hanımın gözlerine sular doluyor ve çok alçak sesle beyaz beyaz beyaz renkli hemşirelere beni görmeye artık kimsenin gelmediğini söylüyor ben daha küçükken beni görmeye gelirlermiş ben o zaman top oynamak için ellerimi kullanırdım eller hareketsiz toplarla Lencho diyorlar bana Lencho veya Lenchocuk şimdi sormak istiyorum onlara neden o kadar solgun görünüyor yüzleri diye ne oluyor ne olacak buranın dışındaki hiçbirşeyi bilmiyorum duvarların arkasında ne olduğunu bilen var mı bana baktıklarında neden üzülüyorlar neden başlarını öyle sallıyorlar sular indiğinde camları kapıyorlar orada dışarıda daha önce gizlice oynadığım yerde ne olduğunu bilmiyorum şimdi beni karanlık bir odaya kapıyorlar ne yaptım ne yaptım ne yaptım bilmiyorum başım dönüyor gibi geliyor ama ben hareket etmiyorum karanlık bir odada yalnızım ben sevgi doluyum diyorum bitkilere karşı hayvanlara karşı ağaçlara karşı onları seviyorum bitkileri kokluyorum ağaçların dibinde duruyorum onlar gibiyim onlarım başka kimsem yok önceden yalnız bahçe şimdi bahçeye çıkmama izin vermiyorlar artık ben ağacım bitkiyim hayvanım onlardan başka kimsem yok çocukları görmüyorum ama sincapları görüyorum bir köpek çiçekli birkaç saksı ağaçlar görüyorum artık artık çıkmama izin vermiyorlar yalnız mavi mavi mavi bir defterim var bırakın mavi defterini karalasın dediklerini duydum bunu yaptığımda bunun gibi söylediğim bazı şeyleri yazıyorum mürekkep kullanmıyorum defterde harfler var beyaz sayfalara yazmak için benim yalnızca parmağım var beni daha önce

görmeye gelen beyle hanımı hatırlıyorum artık onlara gene görüşecek miyiz diye sormuyorum bazen onları hiç görmediğimi düşünüyorum onları hayal ettim doktor hanıma kimdi onlar diye soruyorum neden artık beni görmeye gelmiyorlar o bana sevgili Lencho diyor sevgi var sevgili Lencho var bunu böyle parmağınla mavi defterine yaz düşündüğün ve düşlediğin her şeyi hatırla çünkü onları bir daha görmeyeceksin onlar çok önemli insanlar kapıya vuruyorum beni duymuyorlar mı? beni görmeye gelmeyecekler mi? çok yalnız olduğumu görmüyorlar mı? bir çocuğun unutmadığını bilmiyorlar mı? neden ellerimi sırtımda birleştirip bağladılar? ben böyle nasıl oynayacağım? ben böyle mavi defterime nasıl yazacağım?)

Roman ve öyküleriyle olduğu kadar, politik düşüncesi ve denemeleriyle de çağımıza damgasını vurmuş yazarlardan biri, Carlos Fuentes.

Carlos Fuentes, dünyanın yaşayan en önemli yazarlarından biri. Hem edebiyatın hem de düşünce dünyasının önde gelen figürlerinden. Türkiye'de de daha önce Can Yayınları tarafından okura sunulan eserleriyle tanınan Fuentes, politik romanlarıyla ülkesi Meksika'yı dünya gündemine taşımaya devam ediyor. Elinizdeki romanın konusu aslında çok tanıdık: politikada ayak oyunları, koltuk sevdası ve arka planda ABD... Meksika hükümeti Amerika'ya kafa tutmaya kalkınca olanlar olur; ABD, Meksika'nın uydu bağlantılarını keser. Yıl 2020'dir. Dünyayla bağlantısı birden kopan Meksika mektupla haberleşme çağına döner.

Kartal Koltuğu, Başkan Lorenzo Terán, seksi, büyüleyici, kurt politikacı María del Rosario Galván gibi birbirinden renkli kahramanları ve ilginç kurgusuyla bir solukta okuyacağınız, düşündürücü bir roman. Her zamanki Fuentes zekâsıyla kurulmuş, alabildiğine eğlenceli bir taşlama.

ISBN 978-975-07-1252-4

9 789750 712524